

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS HÄLSOVÅRDSNÄMDS ÅRSBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1920

DEL II

ANDRA AVDELNINGEN

AVGIVEN AV

EKONOMIDIREKTÖREN **G. HÖGBERG**

OCH

ÖVERLAKAREN **H. KOSTER**

GÖTEBORG 1921

A.-B. JOHN ANTONSONS BOKTRYCKERI

<p>Titel Författare Utgivningsort Utgivningsår</p>	<p>År Månad Dag</p>	<p>1920 För år Årsberättelse Göteborgs Hälsövrårdsnämnds</p>
<p>Originaltitel Översättning</p>	<p>1920</p>	<p>DEL II ANDRA AVDELNINGEN AVGIVEN AV EKONOMIDIREKTÖREN G. HÖGGERG OCH ÖVERLAKAREN H. KÖSTER</p>
<p>Öfversättningens förtäring</p>	<p>1920</p>	<p>1920 För år Årsberättelse Göteborgs Hälsövrårdsnämnds</p>

INNEHÅLL.

	Sid.
Hälsovårdsnämndens andra avdelnings ledamöter	5
Förvaltningsråden vid de olika sjukhusen i Göteborg	5
Läkare 1920	7
Berättelse angående den ekonomiska förvaltningen av ekonomidirektör	
<i>G. Högberg</i>	9
Tabeller	25
Årsberättelse från <i>Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset</i>	41
Medicinska avdelningen av överläkare <i>H. Köster</i>	42
Kirurgiska avdelningen av 1:ste läkare <i>Sten v. Stapelmohr</i> och amanuens <i>H. Holmdahl</i>	56
Tuberkulosavdelningen av avdelningsläkare <i>John E. Arfwedson</i>	117
Öron-, näs- och halsavdelningen av bitr. läkare <i>H. Björkman</i>	120
Ögonavdelningen av avdelningsläkare <i>M. Sundqvist</i>	132
Patologiska och bakteriologiska laboratoriet av prosektor <i>C. O. Forselius</i>	136
Röntgenavdelningen av bitr. läkare <i>H. Hellmer</i>	150
Årsberättelse från <i>Barnsjukhuset</i>	153
Medicinska avdelningen av biträdande läkare <i>Hilma Wengberg</i>	154
Kirurgiska avdelningen av överläkare <i>S. Johansson</i>	158
Årsberättelse från <i>Majornas sjukhus</i> av distriktsläkare <i>R. Hälén</i>	171
Årsberättelse från <i>Epidemisjukhuset</i> av överläkare <i>Hj. Wennerberg</i>	177
Årsberättelse från <i>Holtermanska sjukhuset</i> av <i>G. Södersten</i>	181
Årsberättelse från <i>Barnbördshuset</i> av bitr. läkare <i>H. Benckert</i> och amanuens <i>G. Hanbert</i>	183
Årsberättelse från <i>Källtorps sjukhus</i> av överläkare <i>H. Rosengren</i>	221
Årsberättelse från <i>Hemmet för lungots sjuka</i> av <i>P. Gustaf Carlström</i>	229
Poliklinikerna för medellösa	232

INNEHÅLL

204 Hälsoförhållandena under arbetslöshetsledighet

2 Förvaltningsrådet vid de olika sjukhusen i Göteborg

7 Läkare 1920

8 Berättelse angående den ekonomiska förvaltningen av ekonomiska förvaltningen

9 G. Höglberg

25 Tabeller

41 Årsberättelse från Allmänna och Sjukhusstyrelsen

42 Medicinska avdelningen av överläkare W. Köster

43 Kirurgiska avdelningen av läse läkare Svan a. Stenlund och andra

50 Inom H. Holmström

117 Tuberkuosavdelningen av avdelningsläkare John E. Axelsson

120 Öron-, näs- och halsavdelningen av läse läkare W. Björkman

132 Ögonavdelningen av avdelningsläkare W. Sundbom

138 Patologiska och bakteriologiska laboratoriet av professor C. G. Forsell

150 Röntgenavdelningen av läse läkare W. Hellner

155 Årsberättelse från Röntgenkavdet

164 Medicinska avdelningen av biträdande läkare Håkan Wennerberg

158 Kirurgiska avdelningen av överläkare S. Johansson

171 Årsberättelse från Högskolors sjukhus av distriktsläkare R. Höllén

177 Årsberättelse från Epidemiska sjukhuset av överläkare W. Wennerberg

181 Årsberättelse från Högskolors sjukhuset av G. Södersten

Årsberättelse från Högskolors sjukhuset av läse läkare W. Brändert och andra

188 Inom G. Lundberg

221 Årsberättelse från Källtorps sjukhus av överläkare H. Rosenqvist

229 Årsberättelse från Högskolors sjukhuset av P. Gustaf Carlström

232 Poliklinikerna för medicinska

Hälsovårdsnämndens andra avdelnings ledamöter.

- Herr Gezelius, Karl Joh., förste stadsläkare (ordf.).
,, Dahlberg, F. L., sjukkassexpeditör.
,, Dahlgren, Karl, professor.
,, Mannheimer, Carl, prakt. läkare (v. ordf.)
,, Nylén, Anders, disponent.
,, Nielsen, J., möbelsnickare.
,, Friman, Ernst, byggmästare.
,, Lamm, Gust., handlande.
,, Johansson, Sven, överläkare.

Avdelningen har under året haft 17 sammanträden. Därvid förekommande ärenden ha registrerats i 390 paragrafer.

Såsom sekreterare har tjänstgjort assessorn B. A. Wallinder och såsom biträdande sekreterare och amanuens e. o. hovrättsnotarien J. Hallbeck.

Förvaltningsråden vid de olika sjukhusen i Göteborg.

- Sahlgrenska sjukhuset: herrar Lamm, Köster, Dahlgren och Högberg.
Holtermanska sjukhuset: herrar Mannheimer, Södersten och Högberg.
Barnsjukhuset: herrar Dahlgren, Bergendal, Johansson och Högberg.
Barnbördshuset: herrar Nylén, Lindquist och Högberg.
Majornas sjukhus: herrar Dahlberg, Hålen och Högberg.
Sjukvårdsanstalten å Källtorp: herrar Friman, Rosengren och Högberg.
Hemmet för lungotssjuka: herrar Nielsen, P. G. Carlström och Högberg.
Epidemisjukhuset: herrar Gezelius, Wennerberg och Högberg.

Hälsövrådsrådets andra avdelnings
ledamöter.

- Herr Gexelius, Karl Joh. (förest. stadsläkare (ordf.).
- „ Dahlberg, F. L., sjukhusreceptör.
- „ Dahlgren, Karl, professor.
- „ Mannheimer, Carl, prakt. läkare (v. ordf.).
- „ Nylén, Anders, disponent.
- „ Nielsen, J., möbelsnickare.
- „ Friman, Ernst, byggnadsare.
- „ Lamm, Gust., handlande.
- „ Johansson, Sven, överskare.

Avdelningen har under året haft 17 sammanträdanden. Därvid förkom-
mande ärenden ha registrerats i 390 paragrafer.
Såsom sekreterare har tjänstgjort assessorn H. A. Wallinder och såsom
biträdande sekreterare och amanuenser a hovrättsnotarien J. Hallbeck.

Förvaltningsrådet vid de olika sjukhusen
i Göteborg.

- Sjukhusets sjukhus: herrar Lamm, Köster, Dahlgren och Höpberg.
- Hoffmannska sjukhuset: herrar Mannheimer, Södersten och Höpberg.
- Internsjukhuset: herrar Dahlgren, Bergendal, Johansson och Höpberg.
- Barnsjukhuset: herrar Nylén, Lindquist och Höpberg.
- Sjörans sjukhus: herrar Dahlberg, Hallén och Höpberg.
- Sjukvårdsanstalten å Källhov: herrar Friman, Rosenqvist och Höpberg.
- Hemmet för lungsjuka: herrar Nielsen, F. G. Carlström och Höpberg.
- Epistelmisjukhuset: herrar Gexelius, Wannenberg och Höpberg.

Läkare 1920.

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

Med. avd.: Överläkare: H. Köster (utn. 91).
t. f. överläkare: E. Kylin (4/6—20/6, 22/8—12/9).
Andre läkare: A. Zachrisson (1/1—1/2); E. Kylin (1/2—31/12).
Amanuens: E. Kylin (1/1—1/2); J. Byttner (1/2—31/12).

Kir. avd.: Överläkare: Prof. K. Dahlgren (utn. 11).
t. f. överläkare: S. von Stapelmohr (1/7—15/8).
1:ste andre läkare: S. von Stapelmohr (1/1—31/12).
t. f. 1:ste andre läkare: H. Holmdahl (16/8—15/9).
2:dre andre läkare: G. Söderlund (1/1—31/12).
t. f. 2:dre andre läkare: H. Holmdahl (16/7—15/8).
Amanuens: H. Holmdahl (1/1—31/12).
t. f. amanuens: C. Cristensson (16/6—15/9).

Tbc. avd.: Avdelningsläkare: J. Arfwedsson.

Öron-, näs- och halsavd.: Avdelningsläkare E. Knutsson.
Bitr. avdelningsläkare: Halvor Björkman (1/1—31/12).

Ögonavd.: Avdelningsläkare: M. Sundquist.

Röntgenavd.: Föreståndare: Fr. von Bergen.
Bitr. läkare: Axel Scholander: (1/1—31/12).

Patol. anat. labor.: Prosektor C. O. Forselius.

Holtermanska sjukhuset.

Överläkare: G. Södersten (utn. 99).

Bitr. läkare: Johan Fex (1/5—1/9); E. Kaiser (25/10—31/12).

Barnsjukhuset.

Med. avd.: Överläkare: G. Bergendal.

t. f. överläkare: H. Wengberg (under semester).
Bitr. läkare: H. Wengberg.

Kir. avd.: Överläkare: Sven Johansson.

t. f. överläkare: Helge Camitz (under semester).
Bitr. läkare: G. Odelberg-Johnsson (1/1—1/12); Eric
Grubb (1/12—31/12).

Barnbördshuset.

Överläkare: Prof. L. Lindquist.
t. f. överläkare: H. Benckert (under semester).
Bitr. läkare: H. Benckert (1/1—31/12).
Amanuens: Sten Hasselrot (1/2—15/7).
„ Allan Lind (15/7—1/10).
„ G. Hanbert (1/10—31/12).

Majornas sjukhus.

Läkare: R. Hålen.

Sjukvårdsanstalten å Källtorp.

Överläkare: E. H. Rosengren (utn. 13).
Underläkare: Greta Muhl (1/1—16/3); Sara Gyllencreutz (1/6—1/11).
Därefter till årets slut med kand. Åke Åkesson under vakans.

Hemmet för lungotssjuka.

Läkare: P. G. Carlström (utn. 04).

Epidemisjukhuset.

Överläkare: Hj. Wennerberg (utn. 98).
Bitr. läkare: G. Hanbert (1/1—1/10); Per Hallberg (1/11—31/12).
„ John Byttner (1/1—1/2); Kurt Pettersson (1/2—31/12).

Berättelse angående den ekonomiska förvaltningen vid Göteborgs stads sjukhus under år 1920

avgiven av

Ekonomidirektör G. Höberg.

Sjukhusbyggnaderna och deras omgivning.

Vid sammanträde den 12 februari 1920 beviljade stadsfullmäktige ett anslag av 3,886,100 kr. till uppförande av ett nytt sjukhus för 125 patienter å Bräckö i Lundby i huvudsaklig överensstämmelse med ritningar och förslag uppgjorda av arkitekten Ernst Torulf. Till inventarier beviljades samtidigt 100,000 kr.

Kostnaden för byggnadsarbetet skall bestridas genom amorteringslån på vissa år, och kostnaden för inventarier skall utgå av uttaxerade medel.

Den 13 januari uppdrog hälsovårdsnämnden åt beredningen för Sahlgrenska sjukhusets om- och tillbyggnad att inkomma med utredning och avgiva förslag angående lämpligaste sättet för beredande av bostäder åt den ökade ekonomipersonal, som på grund av åttatimmarslagens bestämmelser blivit erforderlig vid Sahlgrenska sjukhuset.

Samtidigt uppdrog nämnden åt en särskild kommitté att inkomma med utredning och förslag till bostäder åt den ekonomipersonal vid övriga sjukhus, som ytterligare där erfordrades på grund av åttatimmarslagen.

Sedan beredningen och kommittén inkommit med sina förslag, beslöt hälsovårdsnämnden den 9 mars, att hos stadsfullmäktige begära följande anslag, nämligen:

1:o) 325,000 kr. för uppförande av ett bostadshus vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitektfirman Arvid Bjerke & R. O. Svensson uppgjord ritning;

2:o) 180,000 kr. för uppförande av ett bostadshus vid Epidemisjukhuset enligt ritning av byggnadsingenjören A. Törnblom;

3:o) 4,690 kr. för inredning av bostadsrum i ekonomibyggnaden vid Holtermanska sjukhuset enligt ritning av ingenjören Törnblom;

4:o) 72,000 kr. för uppförande av ett bostadshus vid Sjukvårdsanstalten å Källtorp enligt ritning av arkitekten Ernst Torulf.

Stadsfullmäktige beviljade vid sammanträde den 3 juni ovannämnda framställningar.

För att omhänderhava nämndens byggnadsarbeten har tillsatts en byggnadskommission.

Kommissionen har anställt en byggnadskontrollant för 3 år mot ett årligt arvode av 15,000 kr.

Sedan överläkaren vid Epidemisjukhuset gjort framställning om vissa ändringsarbeten i det beslutade bostadshuset vid Epidemisjukhuset, och sedan byggnadskommissionen låtit på grund av de stegrade byggnadskostnaderna omräkna kostnadsförslagen beslöt hälsovårdsnämnden den 9 november i enlighet med kommissionens förslag, att hos stadsfullmäktige begära ett tilläggsanslag av 85,000 kr. för bostadshuset vid Epidemisjukhuset samt 20,000 kr. för bostadshuset vid Sjukvårdsanstalten å Källtorp.

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

I skrivelse av den 16 juli har hälsovårdsnämnden på förslag av beredningen för Allmänna och Sahlgrenska sjukhusets om- och tillbyggnad hos stadsfullmäktige begärt följande anslag, nämligen till en ny

laboratoriebyggnad	Kr. 563,800:—
obduktionsbyggnad	„ 143,000:—
djurstallar	„ 33,200:—
tillbyggnad av kök m. m.	„ 156,000:—
provisorisk bad- och röntgenavdelning ..	„ 94,000:—
eller tillsammans	„ 990,000:—

För att erhålla bostäder åt en del ekonomipersonal har av drätselkammaren förhyrts f. d. arrendatorsbostaden å Änggården mot en årlig hyra av 1,500 kr. Åtskilliga reparationer i bostaden ha utförts av sjukhuset, elektriskt ljus har införts och trädgården har inhägnats.

Målnings- och fernissningsarbeten å sjukavdelningarne m. m. hava utförts för en kostnad av 41,861 kr.

Plåttaken hava målats för ett pris av 4,071 kr. Ringledningar ha framdragits till 14 dagrum, som måst beläggas med patienter. Kostnaden härför har uppgått till 2,536 kr. Till röntgenavdelningen har inköpts hyllfack för plåtar till pris 3,750 kr. Dubbeldörrar ha insatts i en del sköterskerum.

Enär brandförsäkringen av sjukhusets byggnader icke motsvarade nuvarande värdet, har förvaltningsrådet hos hälsovårdsnämnden gjort framställning angående omvärdering av byggnaderna och höjande av försäkringen.

Holtermanska sjukhuset.

Sedan stadsfullmäktige bifallit hälsovårdsnämndens framställning om att det överskott å cirka 12,000 kr., som uppkommit å anslaget till inred-

ning av nya sjukavdelningar i vindsvåningarne, finge användas till påläggning av linoleummattor å de äldre sjukavdelningarnes cementgolv m. m., har arbetet utförts av Göteborgs Linoleummagasin. Innan mattorna pålades, avjämnades och spacklades de rutade cementgolven med härför särskilt avsett kitt mot en kostnad av 771 kr. Detta arbete utfördes av firman Gewerth & Nelson.

Diverse målningsarbeten hava utförts för en kostnad av 5,333 kr.

I ekonomibygnaden har anordnats en bostad om 2 rum och tambur för bitr. läkaren. Sedermera har ytterligare ett rum upplåtits för samme läkare. Varmt och kallt vatten har inlets i bostaden.

Skafferiet vid stora köket har försetts med friskluftintag och radiator.

Promenadgården för män har planerats och ordnats i enlighet med stadsträdgårdsmästarens förslag.

Barnsjukhuset.

Den nya sjukpaviljongen har under året tagits i bruk. Särskild beskrivning över paviljongen kommer att avgivas.

Den äldre babyavdelningen har ändrats till avdelning för enskilda rum. Östra delen av avdelning II har omändrats till isoleringsavdelning.

Köket har tillbyggt, varigenom erhållits kallskänk och större skafferiutrymmen, renseri och källare. Elektriska hissar hava uppsatts mellan källare och kök samt mellan kök och matsalar. En ny matsal för läkare har anordnats, och sköterskornas matsal har utvidgats. För den övriga personalen har en större matsal anordnats.

I de äldre sjukavdelningarne hava ganska omfattande målningsarbeten utförts, nya linoleummattor hava inlagts etc.

Vid Ågrenska konvalescenthemmet på Amundön har uppsatts en självreglerande elektrisk pump för ett pris av 1,265 kr.

Barnbördshuset.

På hemställen av hälsovårdsnämnden beviljade stadsfullmäktige den 17 juni till det i förra årsberättelsen omnämnda bostadshuset för elever vid barnbördshuset 377,027 kr. under förutsättning att ett den 12 och 28 maj undertecknat avtal mellan Kungl. medicinalstyrelsen och drätselkammaren om årligt bidrag av statsmedel bleve av Kungl. Maj:t godkänt före utgången av juni månad 1921.

Sedan hälsovårdsnämndens byggnadskommission på grund av prisstegring å byggnadsmaterial och arbetslöner låtit omräkna kostnadsförslaget och därvid funnit, att ytterligare 105,000 kr. erfordrades för byggnadens

uppförande, ingick hälsovårdsnämnden den 9 december till stadsfullmäktige med framställning om beviljandet av erforderligt tilläggsanslag.

Arbetet med inredning av de i föregående årsberättelse omnämnda vindsrummen samt tillbyggnad av ett trappställe till C-flygeln har under året i det närmaste slutförts av firman A. Krüger & Son för en kostnad av 22,500 kr. Värme-, vatten- och avloppsledningar hava utförts av Röraktiebolaget för 1,600 kr. och elektrisk belysning införts av Elektriska Aktiebolaget Luth & Rosén för en kostnad av 320 kr.

Å sjukavdelningarna hava åtskilliga målningsarbeten utförts, vilket betingat en kostnad av 6,790 kr.

3 st. utslagsbäcken med spolningsanordningar ha insatts i 3 toalettrum för en kostnad av 2,750 kr. Väggarna ha kläts med kakel.

Linoleummattor ha inlagts för en kostnad av 1,039 kr.

Yttertaken hava reparerats för 1,871 kr. och matkällaren för 500 kr.

Majornas sjukhus.

Byggnaden har ommålats utvändigt.

Sjukvårdsanstalten å Källtorp.

Ett röntgenlaboratorium har inretts för en kostnad av 11,371 kr. och förses med röntgenapparater, som betingat ett pris av 8,150 kr. Ljusbehandlingsrum har anordnats för en kostnad av 3,004 kr., och tvenne höhensonneapparater hava inköpts för ett pris av 2,550 kr. Ett badrum har omändrats till operationsrum för en kostnad av 718 kr. Förrådsrummet för förbrukningsartiklar har nedflyttats från vinden till bottenvåningen. Kostnaden härför utgjorde 914 kr.

I sysslomannens bostad har ett badrum inretts för en kostnad av 4,033 kr.

Åtskilliga målningsarbeten ha utförts och betingat ett pris av 3,025 kr. I badrummet för patienter hava väggarna kakelbekläts för en kostnad av 712 kr.

Brandförsäkringssumman för byggnaderna ha höjts till 2 millioner kr.

Hemmet för lungotssjuka.

Enär trästolparne till taggträdsstängslet ruttnat ned uppsattes ett nytt staket av metallträdsnät på järnstolpar. Arbetet utfördes av Stängselfabriken Standard för ett pris av 2,193 kr.

Varmvattenledningen i badrummet har omlagts av firman Björk & Jansson för en kostnad av 1,140 kr.

Nytt golv har inlagts i nedre korridoren för en kostnad av 1,175 kr.

Epidemisjukhuset.

Arbetet med utvidgning och modernisering av köksavdelningen har påbörjats. Byggnadsarbetena utföras av arkitekten N. W. Nilsson mot en överenskommen ersättning av 46,900 kr. och rörledningsarbetena av Bismarck & Co. för 15,240 kr.

Vattenklosetter ha anordnats i avd. 3, 4, 5, 6 och 7 för en kostnad av 17,710 kr.

Gasbelysningen å avd. 4 och 6 har utbytt mot elektriskt ljus, och uppgick kostnaden härför till 1,535 kr.

Varmvatten har inletts till avd. 8 och bäckenspolningsapparater anordnats för en kostnad av 6,420 kr.

I avd. 1 har spolinrättning m. m. anordnats för 1,010 kr.

Varmvatten har inletts till observationsavdelningen för en kostnad av 2,185 kr.

I administrationsbyggnaden har gamla badinrättningen omändrats till läkarebostad för en kostnad av 3,300 kr.

Avd. 4, 6 och 8 hava ommålats för 15,000 kr.

På grund av en större scarlatinaepidemi under senare delen av året, måste reservplatser omedelbart beredas. Den 23 december beslöt nämnden på förslag av förste stadsläkaren, att i enlighet med ritningar av arkitekten Dymling omändra skolhuset vid Kämpegatan till reservsjukhus. Inredningsarbetet, som bestod i anordnandet av kök, diskrum, skafferier, bad- och toaletterum, personalrum m. m. i vindsvåningen, igångsattes genast och beräknades draga en kostnad av cirka 20,000 kr. Någon ändring av skolsalarne erfordrades ej. Cirka 60 reservplatser torde härigenom vinnas.

I avd. 8 har inlagts linoleummattor för 3,220 kr.

En del yttertak ha målats för 1,196 kr.

För anordnande av badrum i administrationsbyggnaden till den kvinnliga ekonomipersonalen har anslagits 2,306 kr.

Stadens upptagningsanstalt för sinnessjuka vid Göteborgs hospital.

Klosettledningarna hava omlagts för en kostnad av 6,280 kr.

Sommarsanatoriet å Sandarne.

Sedan stadsfullmäktige den 3 juni 1920 efter framställning av hälsovårdsnämnden beviljat 22000 kr. till uppförande av ligghall och anordnande av en ny brunn vid sanatoriet, hava dessa arbeten utförts.

Mathållning.

Förslag till nya utspisningsstater hava uppgjorts för Holtermanska sjukhuset, Epidemisjukhuset och Sjukvårdsanstalten å Kålltorp.

Gasspisar hava insatts i Epidemisjukhusets och gamla handelsinstitutets kök.

Sedan hälsovårdsnämnden beslutat att låta servera eftermiddagskaffe till patienterna å Sahlgrenska sjukhuset, har en större kaffekokningsapparat där anskaffats.

Inventarier och utredningspersedlar.

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

Till rummen för en del ekonomibetjäning i den förhyrda f. d. arrendatorsbostaden å Änggården ha möbler inköpts för cirka 3,500 kr.

För öronavdelningen ha inköpts elektriska steriliseringsapparater till pris 1,022 kr. Bland nyinköpta inventarier må nämnas: 1 mikroskop för 703 kr., 1 skrivmaskin till laboratoriet för 687 kr., 1 skåp för 685 kr., psalmböcker för 675 kr., 3 st. kvartslampor.

Möbler ha inköpts för cirka 5,000 kr. bl. a. till den på grund av åttatimmarslagen ökade personalen. Glas och porslin har inköpts för 11,357 kr.

Till "Blomstermissionen" har anslagits 200 kr. för inköp och bindning av böcker till sjukhusets bibliotek.

Holtermanska sjukhuset.

Ett mikroskop och 3 eldsläckningsapparater ha inköpts. Möbler till bitr. läkarens bostad ha anskaffats för en kostnad av 2,258 kr.

Anskaffningen av utrustningspersedlar för de nya sjukavdelningarne har under året avslutats.

Barnsjukhuset.

Stadsfullmäktige beviljade den 11 november 71,000 kr. till möbler och inventarier för nybyggnaden.

Av Hyllengrenska fonden har beviljats 4,500 kr. till diverse laboratorieutrustning, gymnastikapparater och medicinsk litteratur.

För att underlätta och ekonomisera arbetet i köket ha en del arbetsbesparande maskiner anskaffats såsom uppskivningsmaskin, bröds kärningsmaskin, kaffekvarn, knivputsningsmaskin och passeringsmaskin. Kost-

naden härför jämte elektrisk motor och transmissioner uppgick till cirka 3,000 kr.

En ny matarpump för ångpannorna till pris 650 kr. har inköpts samt möbler för kontoret och en räknemaskin för tills. 1,655 kr. Lokaltelefonanläggningen i gamla paviljongerna har ändrats för 470 kr. En stor del möbler i de äldre paviljongerna hava ommålats. Anslaget härtill utgjorde 5,500 kr.

Barnbördshuset.

På grund av den ovanligt stora tillströmningen av barnaföderskor hava 15 stora järnsängar och 15 spädbarnssängar med utrustning måst anskaffas. Stadsfullmäktige anslogo härtill 18,986 kr.

Till inventarier i elevbyggnaden beviljade stadsfullmäktige den 17 juni 58,687 kr. Bland nyinköpta inventarier må nämnas: 12 bord, 7 järnsängar, en elektriskt driven symaskin, möbler till nya rum i C-flygeln och till syslomannens kontor, bordsilver m. m.

Majornas sjukhus.

En elektrisk vibrator och möbler till översköterskans rum hava inköpts. Lösöreförsäkringen har höjts till 40,000 kr.

Sjukvårdsanstalten å Källtorp.

Skåp för förvaring av patienternas kläder hava köpts för 9,270 kr.

En del möbler till underläkarens och röntgensköterskans rum hava inköpts.

I enlighet med brandchefens förslag har 1 slangkärra och 2 eldsläckningsapparater anskaffats.

Lösöreförsäkringen har höjts till 225,000 kr.

Epidemisjukhuset.

Bland nyanskaffade inventarier må nämnas: 140 st. större och 70 st. mindre fjäderkuddar (2,425 kr), 50 st. järnsängar (3,762 kr.), möbler till läkare samt till matsalar för sköterskor och betjäning (3,886 kr), diverse elektriska apparater till operationsrum (av anslaget till nybyggnad), 1 elektrisk thermostat (210 kr.), 9 eldsläckningsapparater (850 kr.), 1 elektrisk symaskin (603 kr.) och 2 räknemaskiner (2,495 kr.).

Till inköp av inventarier och komplettering av utrustningen i annexet i gamla handelsinstitutet har anslagits 27,040 kr.

Uppvärmning och belysning.

Kostnaden för sjukhusens uppvärmning och belysning, varmvattenberedning, ånga för kök och tvätt, desinfektion och sterilisation m. m. uppgick till 876,921 kr., motsvarande 18,3 % av sjukhusens samtliga utgifter.

Ångmätare av system "Gehre" samt kolvågar hava inköpts till de större högtrycksanläggningarne för att kontrollera produktionen av ånga samt härtill åtgånget bränsle. Värmekonsulenten erhåller succesivt diagrammen från såväl ångmätarne som monoapparaterna och rapporter angående bränsleförbrukningen m. m. vid resp. sjukhus. Med ledning härav uträknar han den premie, som eldarne äga att utfå.

Arbetet med inmontering av lokala värmekroppar å sjuksalarne vid Sahlgrenska sjukhuset har slutförts, och de underjordiska värmekamrarna å sjukavdelningarne hava slopats. Enär god bränslebesparing härigenom åstadkommits, har ett anslag av 12,000 kr. begärts för att vid Barnbördshuset på samma sätt utbyta en del av den nuvarande varmlufts-uppvärmningen mot uppvärmning med lokala värmekroppar. Gas har inletts i Barnbördshusets centralkök samt i en del tékök och steriliseringsrum därstädes. Arbetet har utförts av firman Bissmarck & Co. för en kostnad av 7,240 kr. Barnbördshusets bränsleförbrukning bör härigenom kunna avsevärt nedbringas. Hittills hava nämligen ångpannorna måst eldas hela året om dag och natt, för att sterilisering av instrument m. m. skulle kunna utföras när som helst. Natteldning kan nu undvikas under hela sommaren samt under en del av övriga året. Från Barnsjukhuset har inköpts en varmvattenberedare för 700 kr., vilken inmonterats bredvid den förutvarande av Röraktiebolaget för en ersättning av 1,545 kr.

Ett nytt fördelaktigare kontrakt har uppgjorts med elektricitetsverket angående leverans av elektrisk energi till Sjukvårdsanstalten å Kålltorp. För bättre utnyttjande av den elektriska strömmen och för att kunna inskränka eldnigen i värmepannorna, särskilt under vår och höst, ha elektriska värmeelement installerats i ett stort antal lokaler. Stadsfullmäktige hava härtill beviljat 7,106 kr.

Mätare för kontrollering av varmvattenåtgången hava införts å ett par sjukhus.

Injektorer ha inmonterats å ångpannorna vid Holtermanska sjukhuset för en kostnad av 745 kr.

Epidemisjukhusets ångskorsten har ombyggt och förlängts av "Skandinaviska Skorstensreparaturen" mot en ersättning av 2,500 kr.

Avtalet med Mellersta Sveriges Ångpanneförening angående besiktning

av sjukhusens ångpannor har uppsagts och arbetet överlämnats till stadens värmekonsulent.

Konsulenten har enligt uppdrag uppmätt de rum i respektive sjukhus, som behöva uppvärmas.

Vid uppmätningen har särskild beräkning gjorts för sjuksalar, bostadsrum m. fl., som erfordra mera värme än korridorer, trappor etc.

Med ledning av dessa uppgifter har i tab. 9 beräknats kostnaden för uppvärmning m. m. av respektive utrymmen.

Av tabellen framgår, att korridorutrymmen etc. variera mellan 31 och 56 % vid de olika sjukhusen. Härav inses vikten av att söka hålla temperaturen något lägre i dessa lokaler än i sjuksalar m. m. Svårigheten att få patienter och personal att hålla dörrarne mellan olika lokaler stängda är stor.

Tabellen förklarar i någon mån de stora kostnaderna för värme m. m. vid Barnbördshuset. Holtermanska sjukhuset uppvärms liksom Barnbördshuset med det i drift dyrbara varmluftsystemet, vilket delvis förklarar de höga kostnaderna där.

I totalkostnaden för uppvärmning m. m. ingår även, såsom förut nämnts, kostnaden för belysning, varmvattenberedning, ånga och bränsle för kök och tvätt, desinfektion, sterilisering etc.

I den mån som ångmätare och varmvattenmätare inmonteras å respektive sjukhus, kan den jämförande beräkningen ang. de stora kostnaderna vid resp. sjukhus göras fullständigare.

Bland faktorer, som inverka på värmeåtgången, må nämnas antalet utspisade matportioner och serverade bad samt tvättade kläder. Enligt anteckningar, som förts vid sjukhusen, serverades under året följande antal varmbad, nämligen:

vid Sahlgrenska sjukhuset	12,337 st.
„ Holtermanska sjukhuset	3,973 „
„ Barnbördshuset	1,560 „
„ Majornas sjukhus	674 „
„ Sjukvårdsanstalten å Källtorp ..	9,640 „
„ Hemmet för lungotssjuka	860 „

Kilotalet tvättade kläder torde vara proportionsvis störst vid Barnbördshuset. Vågar hava ännu icke anskaffats för invägning av kläder till tvättinrättningarne.

Sedan ärendet angående en bränslecentral för staden remitterats till undertecknad för yttrande, tillstyrkte jag att en dylik inrättades för stadens egna verk och inrättningar, enär flera fördelar enligt min mening härige-

nom skulle vinnas. Stenkolen äro ju av högst växlande kvalitet. En kol-sort kan innehålla blott en tredjedel av bränslevärdet hos en annan. Vid mindre leveranser från importörernas lager kan gruvcertifikat etc. till bestyrkande av kolens kvalitet ej erhållas på samma sätt som vid större leveranser. Sjukhusens små kolkällare och lagringsmöjligheter omöjliggöra stora leveranser åt gången. Svårigheten att kontrollera mottagna mängden av kol är stor, enär sjukhusen sakna vågar för vägning av ett större lass. De synnerligen dyrbara koltransporterna skulle kunna ordnas billigare, om en spårväg anlades till lämplig hamnplats och kolen inlastades direkt från fartyg på spårvagn för vidare distribuering. Stenkolspriset skulle kunna nedbringas om hela båtlasten köptes etc. Hälsovårdsnämnden avstyrkte emellertid förslaget.

Tvätt och renhållning.

Genom värmekonsulentens försorg hava en del prov och undersökningar verkställt angående ångförbrukningen m. m. vid de olika sjukhusens torkinrättningar. Ångförbrukningen pr kg. avdunstat vatten ur kläderna har vid olika sjukhus varierat mellan 3,02—7,02 kg. Torkinrättningarnas verkningsgrad har varierat mellan 16,7—42,1 % (aprox.) I övrigt framgår resultatet av proven i närslutna tabell 10.

Förslag till förbättring av torkinrättningarna föreligger.

Under de tider, då Barnbördshuset varit särskilt starkt belagt, har dess tvättinrättning icke kunnat ombesörja all tvätt, särskilt på grund av att torkinrättningen och varmmangeln ej varit tillräckligt stora. En del tvätt har därför måst utlämnas till en privat tvättinrättning, vilket ur flera synpunkter medfört olägenheter. Sedan ett anslag av 18,000 kr. beviljats till inköp av en större ångmangel med elektrisk motor, har denna anskaffats, och utföres nu all tvätt å Barnbördshuset.

I Epidemisjukhusets tvättinrättning har inmonterats en elektriskt driven fläkt för ventilering av ångmangelrummet och torkinrättningen. Kostnaden härför utgjorde 2,575 kr. I stället för de gamla uppruttade tvätthoarne av trä i Epidemisjukhuset hava nya av fireclay uppsatts för ett pris av 1,670 kr. Enär tvättinrättningen och en del högre liggande paviljonger under flera olika tider saknade vatten på grund av för lågt tryck i vattenledningsnätet, beviljades ett anslag av 6,500 kr. till en elektrisk pump jämte hydrofor. Endast en del av anslaget erfordrades emellertid för arbetets utförande.

Vid Holtermanska sjukhuset har uppsatts en centrifug, inköpt från Epidemisjukhuset, där den befunnits för liten.

Under året har vid Sahlgrenska sjukhuset tvättats 299,700 kg. kläder mot 291,000 kg. år 1919 och 263,000 kg. år 1918.

Frågan om en central tvättinrättning vilar fortfarande i enlighet med stadsfullmäktiges beslut.

Ur flera synpunkter och ej minst ur den ekonomiska vore det synnerligen önskvärt att frågan med snaraste löstes.

Sjukvårdsavgifter m. m.

Avgifterna hava höjts såsom framgår av tab. 6. Likväl har antalet betalande patienter stigit vid Sahlgrenska sjukhuset från 57,6 % år 1914 till 78,5 % år 1920. Till jämförelse må nämnas att vid Sabbatsbergs sjukhus steg antalet betalande patienter från 40,6 % år 1914 till 47 % år 1919.

Ehuru höjningen av avgiften varit proportionsvis störst för patienter från främmande kommuner, har dock antalet intagna patienter från landsorten stigit vid Sahlgrenska sjukhuset från 1,084 st. år 1914 till 1,708 år 1920 samt vid Barnsjukhuset från 137 st. år 1914 till 333 st. år 1920. Antalet underhållsdagar för patienter från främmande kommuner utgjorde år 1914 vid Sahlgrenska sjukhuset 13 % av hela antalet och år 1920 20 %. Motsvarande siffror vid Barnbördshuset voro år 1914 19 % och år 1920 27 % samt vid Barnsjukhuset år 1914 4 % och år 1920 12 %. Närmare uppgifter ang. antalet vårdade patienter från främmande kommuner framgå av tab. 7.

År 1914 inflöt i sjukvårdsavgifter vid stadens sjukhus 219,522 kr. och år 1920 834,765 kr. såsom synes av tab. 8.

Ombudsmannen i fattigvårdsstyrelsen, som enligt därom träffat avtal ombesörjer indrivning av oguldna avgifter för å sjukhusen intagna patienter, har lämnat nedanstående

”Redogörelse för fattigvårdsstyrelsens handläggning under år 1920 av ärenden rörande utbekommande av ersättning för vård å stadens sjukhus av personer, ej hemortsberättigade i Göteborg.

Vid 1919 års slut på svar beroende anmaningar till främmande kommun att ersätta sjukhusvårdskostnad	38
Under 1920 avsända dylika anmaningar	423
Som svar å dessa anmaningar inkomna medgivanden att utgiva ersättning	119
Återkallade anmaningar (på grund av att patienten själv betalt)	10

Från 1919 balanserade, oavgjorda mål	171
Hos Konungens befallningshavande anhängiggjorda mål om ersättning:	
a) efter förutgången anmaning	241
b) utan förutgången anmaning	246
Summa under året anhängiggjorda mål	246
Mål, som återkallats på grund av betalning eller emedan Göteborg befunnits vara hemortskommun	24
Mål, varuti genom utslag ansökning:	
a) helt eller delvis bifallits	118
b) ogillats	8
Mål, i vilka besvär anförts hos K. Kammarrätten:	
a) av Göteborgs stad	11
b) av annan kommun	17
Summa under året återkallade eller slutligt avdömda mål	122
Till 1921 balanserade, oavgjorda mål	295
Vid 1920 års slut på svar beroende anmaningar	91
Framställningar till Konungens befallningshavande rörande utländska undersåtar	16
Mottagna och besvarade remisser från Konungens befallningshavande	553
<i>Ovan berörda ärendens fördelning på de olika sjukhusen:</i>	
Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset	228
Holtermanska sjukhuset	24
Barnsjukhuset	82
Barnbördshuset	71
Majornas sjukhus	7
Sjukvårdsanstalten å Kålltorp	6
Hemmet för lungotssjuka	7
Epidemisjukhuset	11
Upptagningsanstalten för sinnessjuka	8
Summa ärenden under året	444

Under året hava därjämte för de olika sjukhusen handlagts ett stort antal ärenden rörande uttagning av enskild person av sjukvårdsavgift.”
Från och med år 1920 är statsbidraget till driftkostnader vid tuberkulosanstalter höjt från 1 kr. till 2 kr. per dag och patient. Statsbidraget utgår enligt Kungl. Medicinalstyrelsens bestämmelser för 197 sjukplatser

vid Kålltorp och Hemmet för lungotssjuka. Som villkor för statsbidragets åtnjutande är bl. a. fastställt, att avgiften för betalande patienter i allmän sal icke får överstiga 1 kr. per dag. År 1910, då statsbidraget endast utgjorde 50 öre per patient och dag, gällde samma bestämmelse, att avgiften av betalande patienter fick utgå efter 1 kr. per dag.

Statsbidraget till Sjukvårdsanstalten å Kålltorp och Hemmet för lungotssjuka utgjorde år 1915 30,424 kr. och år 1919 52,640 kr., under det att utgifterna stego från 227,183 kr. år 1915 till 599,345 kr. år 1919. Sjukvårdsavgiften jämte statsbidraget täckte år 1910 86 % av dagkostnaden vid Hemmet för lungotssjuka, men år 1919 endast 24 %. På grund härav ingick hälsovårdsnämnden i enlighet med förslag av förvaltningsrådet vid Sjukvårdsanstalten å Kålltorp med framställning till stadsfullmäktige, att stadsfullmäktige ville hos Kungl. Maj:t hemställa om proposition till Riksdagen angående sådan ändring i riksdagens beslut att ett statsbidrag av 2 kr. per patient och dag måtte få utgå, även då avgiften av betalande patienter utgjorde 2 kr. 50 öre per dag.

Stadsfullmäktige beslöto i enlighet med hälsovårdsnämndens förslag.

Enär grundad anledning fanns att antaga, att medellöshetsintyg i vissa fall obehörigen erhöles vid behov av sjukhusvård, ingick förvaltningsrådet vid Sjukvårdsanstalten å Kålltorp med framställning till hälsovårdsnämnden om ågärders vidtagande för vinnande av rättelse härutinnan.

Hälsovårdsnämnden beslöt den 9 november att ingå till stadsfullmäktige med anhållan att fullmäktige ville tillsätta en beredning för utredning och avgivande av förslag i ärendet. Stadsfullmäktige hava sedermera tillsatt en sådan beredning.

Verksamheten vid stadens allmänna polikliniker har i viss mån omlagts.

Sålunda skall vid samtliga polikliniker med undantag tills vidare av polikliniken vid Masthuggets församlingshydda behandlas även icke medelösa sjuka mot en av stadsfullmäktige den 9 december bestämd taxa.

Donationer.

På sin 70-årsdag den 14 januari överlämnade änkefru Hanna Hüttner till Barnsjukhuset 10,000 kr. att under namn av "Benjamin S. och Hanna Hüttners fond" användas till en frisäng för sjuka barn till föräldrar i mindre bemedlad ställning tillhörande köpmän och tjänstemän av alla klasser.

Grosshandlaren Axel H. Ågren har bekostat elektrisk belysningsan-

läggning i Ågrenska konvalescenthemmet. Kostnaden utgjorde 13,246:57 kronor.

Doktor H. Köster har till "Överläkaren doktor H. Kösters 60-årsfond för ekonomipersonalen" överlämnat 213 kr., att användas till understöd åt personalen under året.

Till "Överläkaren doktor H. Kösters fond" (för sköterskor) har skänkts 25 kr.

Grosshandlare Gösta Fraenckel har till Holtermanska sjukhuset skänkt en orgel.

Ordningsstadgar m. m.

Instruktion för biträdande läkaren vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhusets röntgenavdelning samt för sysslomannen vid Barnsjukhuset och Barnbördshuset har fastställts.

Instruktionen för läkare vid stadens polikliniker har kompletterats.

Personal.

Dispens har av arbetsrådet beviljats under året från lagen om 8-timmars arbetsdag för sjukhusens ekonomipersonal.

På förslag av förste stadsläkaren har hälsqvårdsnämnden emellertid vidtagit åtgärder för att nedbringa arbetstiden för ekonomipersonalen till 9 timmar, och anhöll nämnden den 17 maj hos stadsfullmäktige om anslag för anställande av ytterligare 52 personer ekonomibetjäning. Kostnaden härför beräknades uppgå till cirka 130,000 kr. per år. Framställningen beviljades av stadsfullmäktige den 3 juni.

Stadsfullmäktige har beviljat personalen ökat dyrtidstillägg från den 1 juli efter de grunder, som gälla för befattningshavare vid statens kommunikationsverk.

Åtgärder hava under året vidtagits för beredande av pensionsrätt åt sjuksköterskor m. fl. i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. För sådant ändamål har förslag till reglering av dessa tjänster uppgjorts.

För de befattningshavare, som icke äro underkastade de allmänna villkoren och bestämmelserna för tillämpning av Göteborgs stads lönestat, har stadsfullmäktige den 26 augusti antagit bestämmelser rörande kostnadsfri ledighet (semester) under 14 till 20 dagar årligen.

En sysslomansbefattning, gemensam för Barnsjukhuset och Barnbörds-

huset, har från och med den 1 mars inrättats. Till befattningen antog hälsovårdsnämnden kontorsföreståndaren Wahlfrid Bergman, förr syssloman vid Majornas sjukhus.

Sjuktransportväsendet.

Ytterligare 2 st. ambulansbilar ha inköpts från Scania-Vabis, en om 36 hkr., som kostade 27,000 kr. och en om 18 hkr. för 18,660 kr.

Anordning för uppvärmning av dessa samt de äldre automobilerna har installerats.

Drätselkammaren har bifallit hälsovårdsnämndens framställning om att även de nyinköpta automobilerna, som äro avsedda för transporter till Epidemisjukhuset, få betjänas av brandkåren.

Av nedanstående tablå framgår sjuktransportväsendets utveckling under de senaste åren.

	År			
	1917	1918	1919	1920
<i>Antal transporter</i>	2,700	4,360	3,479	2,764
därav för obemedlade	1,148	2,809	1,215	774
,, betalande	1,552	1,551	2,264	1,990
<i>Erlagda avgifter</i>	4,912: 50	9,056: 50	14,921: —	10,148: 50
<i>Utgifter för sjuktransportväsendet</i>	14,278: 93	45,402: 48	110,668: 34	104,900: 72
därav till avlöning åt brandkarlar ¹⁾	11,554: 63	13,817: 31	17,177: 85	29,840: 10
därav till underhåll av vagnar, seldon m. m.	2,724: 30	3,397: 05	—	—
inköp av bilar	—	—	73,486: 94	45,660: —
till motorsprit, rep. av bilar, ringar m. m.	—	28,188: 12	20,003: 55	29,400: 62
<i>Antal timmar körda</i>	2,924	3,971	2,599	2,016
,, kilometer ,,	20,632	33,580	30,153	25,782

Övriga anmärkningsvärda förhållanden.

Sedan stadsfullmäktige den 29 januari uppdragit åt hälsovårdsnämnden att dels verkställa utredning om och i vilken utsträckning den under fattigvården sorterande sjukvården borde överflyttas från fattigvården till hälso-

¹⁾ I summan för åren 1917 och 1918 innefattas dessutom utfordring av hästar.

vårdsnämnden och dels i samband därmed undersöka och föreslå vilka riktlinjer och vilket förfarande, som för framtiden borde följas vid fördelning av medellösa å stadens sjukvårdsanstalter, har hälsovårdsnämnden den 9 mars tillsatt en beredning för frågans närmare utredning och för avgivande av förslag.

På grund av en större skarlakansfeberepidemi har gamla handelsinstitutet måst tagas i bruk från och med den 27 oktober.

Anslaget till kommunala sköterskor för sjukvård i hemmen har höjts till 40,600 kr. 8 sköterskor hava varit anställda. Sköterskorna ha gjort 11,806 besök hos sjuka, vakat 89 nätter och under 72 hela dygn stannat hos de sjuke. 308 nya patienter ha besökts.

Till beredande av ökad sjukvård och därmed sammanhängande hjälp i mindre bemedlades hem under influensaepidemi beviljades hälsovårdsnämnden den 26 februari ett förslagsanslag av 25,000 kr.

I november 1919 beviljade stadsfullmäktige på vissa villkor "föreningen barnsanatoriet Rävlanda" ett bidrag för barn från Göteborg å kr. 1: 50 per barn och dag. I augusti 1920 beviljades ytterligare kr. 1: 50 per barn och dag för år 1920 att utgå å hälsovårdsnämndens stat.

Vid sammanträde den 15 april beslutade stadsfullmäktige att Lundby församling skulle från och med den 1 juli uppdelas i tvänne läkaredistrikt.

Hos Kungl. Maj:t har framställning gjorts om att den vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset anordnade sjuksköterskeskolan måtte godkännas såsom allmän sjuksköterskeskola.

Tab. 1. Antal sjukplatser, intagna, döda samt underhållsdagar fördelade efter olika avdelningar vid Göteborgs stads sjukhus år 1920.

	Ordinarie antal sjukplatser vid årets slut	Antal patienter under året		Antalet underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade pr dag	Lägsta antalet vårdade någon dag under året	Högsta antalet vårdade någon dag under året	Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar
		intagna	döda					
Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset..	533	6518	331	157,040	429	512	351	24.09
Medicinska avdelningen	186	2205	179	55,063	147	186	116	24.51
Kirurgiska	204	2927	113	65,623	179	218	150	22.41
Avdelningen för tuberkulos	55	265	31	14,530	39	52	13	54.83
" " ögonsjukdomar ..	16	301	—	5,603	15	29	4	18.61
" " öronsjukdomar ..	32	714	4	6,036	16	24	7	8.45
" " konvalescenter	40	672	4	11,185	30	47	5	16.64
Holtermanska sjukhuset	144	1683	4	30,628	83.7	103	62	18.2
Avdelningen för hudsjuka	18	710	—	4,339	11.9	22	1	6.1
" " veneriskt sjuka	126	973	4	26,289	71.8	91	53	27
Göteborgs barnsjukhus	250 ¹⁾	1772	146	77,282	211	257	177	43.6
Medicinska avdelningen	125	734	113	38,151	104.1	121	92	51.9
Kirurgiska	125	1038	33	39,131	106.9	136	85	37.7
Göteborgs barnbördshus	96	3460	20	30,271	82.7	124	56	8.74
Barn	—	2741	57	—	—	—	—	—
Majornas sjukhus	26	174	13	7,220	19.73	28	12	41.5
Sjukvårdsanstalten å Källtorp	190	334	38	66,611	182	192	164	199.4
Hemmet för lungotssjuka	50	134	43	12,966	35	51	20	97
Göteborgs epidemisjukhus	280	2654	71	63,037 ²⁾	172.23	390	81	23.75

¹⁾ På grund av de å äldre sjukhusbyggnaden verkställda omändringarne i samband med inflyttningen i nya avdelningen kan ordinarie platsantalet icke definitivt uppgivas.

²⁾ Dessutom 550 underhållsdagar för friska personer, som åtföljt sjuka.

Tab. 2. Antal sjukplatser, intagna samt underhållsdagar fördelade efter olika betalningsklasser vid Göteborgs stads sjukhus år 1920.

	Dagavgift Kr.	Ordinarie antal sjukplatser vid årets slut	Antal intagna patienter under året	Antal underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade pr dag	Högsta antalet vårdade någon dag under året	Lägst antal vårdade någon dag under året	Medellängd av sjukhusvården, dagar
Sahlgrenska sjukhuset: enskilt rum	14:—	10	481	1,107	8	14	1	13,80
	9:—		135	1,873				
	halvenskilt rum	44	247	4,111	41	57	29	19,64
	6:—		527	11,089				
	allmänt rum ..	479	1,380	26,475	379	446	317	22,26
2:50	3,302		66,140					
ingen		1,557	46,245					
Holtermanska sjukhuset: enskilt rum..	12:—	2	1	2	—	1	0	5,3
	7:—		2	14				
	halvensk. rum	2	25	326	1,9	4	0	11,5
	5:50		35	364				
	allmänt rum	140	91	401	81,7	102	53	18,5
6:50	345		1,769					
ingen		1,184	27,752					
Barnsjukhuset: enskilt rum	12:—	5	41	737	3,46	16	1	14,2
	7:—		48	530				
	halvenskilt rum	6	3	140	0,62	4	0	25,1
	8:—		6	86				
	allmänt rum	239	289	8,497	207,07	235	175	45,3
5:50	887		25,789					
ingen		498	41,503					
Barnbördshuset: enskilt rum	14:—	17	120	1,296	13,87	20	7	9,8
	9:—		398	3,782				
	allmänt rum	79	718	6,914	68,83	110	43	8,6
	6:50		2,022	15,721				
ingen		202	2,558					
Majornas sjukhus: allmänt rum	6:50	26	17	938	19,73	28	12	41,5
	2:50		57	2,115				
	ingen		100	4,167				
Sjukv.-anst. å Kålltorp: halvenskilt rum	8:—	12	8	334	13,19	3	0	66,15
	5:—		65	4,495				
	allmänt rum ..	178	—	—	141,48	53	27	198,40
	6:50		84	15,306				
	1:—	7	781	134	111	—	—	
—:50	170	45,695						
ingen								
Hemmet för lungotssjuka: allmänt rum	6:—	50	5	96	35	51	20	97
	1:—		40	2,149				
	—:50	1	54					
	ingen		88	10,667				
Epidemisjukhuset: enskilt rum	14:—	14	6	26	0,83	4	0	16,94
	8:—		12	279				
	halvenskilt rum ..	6	18	347	7,37	27	1	22,86
	9:—		100	2,351				
	allmänt rum	260	299	5,645	164,02	369	77	23,84
6:50	44		431					
ingen		2,175	53,958					

Tab. 3. Inkomster vid Göteborgs stads sjukhus år 1920.

	Sahlgrenska sjukhuset		Holtermanska sjukhuset		Barnsjukhuset	
	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %
1. Patientavgifter (influtna) samt poliklinikavgifter	488,274:38	27.26	11,788:25	3.02	93,226:45	12.05
2. Anslag av landsting	—	—	36,325:42	9.31	—	—
3. " " kommun	1,230,219:86	68.67	342,141:81	87.64	605,065:30	84.05
4. " " staten	6,000:—	0.33	—	—	—	—
5. Ersättning av staten för främmande undersåtar etc., från annat sjukvårdsområde, pensionsstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, livförsäkringsbolag etc.	1,065:—	0.06	116:—	0.03	—	—
6. Avkastning av donationer (använd under året för sjukhusets ändamål)	46,898:27	2.62	—	—	13,819:01	1.91
7. Hyror och arrenden, nettoinkomst från lantgård, trädgård, stall, svingård etc. ...	1,510:—	0.08	—	—	—	—
8. Övriga inkomster	17,520:—	0.98	—	—	7,816:11	1.02
Summa	1,791,487:51	100.00	390,371:48	100.00	719,926:87	100.00

Tab. 4. Inkomster vid Göteborgs stads sjukhus år 1920.

Barnbördshuset		Majornas sjukhus		Sjukvårdsanstalten å Källtorp		Hemmet för lungotsssjuka		Epidemi-sjukhuset		Summa	
Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %
138,528:07	27.12	6,781:70	8.91	40,558:25	6.90	1,769:50	1.51	58,679:04	7.25	839,605:64	16.78
351,407:87	68.79	66,746:43	87.66	443,737:27	75.44	101,627:07	86.77	735,482:97	90.84	3,876,428:58	77.47
2,729:74	0.53	—	—	91,545:—	15.56	11,230:—	9.59	—	—	111,504:74	2.23
—	—	2,615:—	3.43	8,399:69	1.43	2,387:12	2.04	—	—	14,582:81	0.29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60,717:28	1.21
18,188:11	3.56	—	—	3,928:80	0.67	100:—	0.09	15,423:75	1.91	5,438:80	0.11
510,853:79	100.00	76,143:13	100.00	588,169:01	100.00	117,113:69	100.00	809,585:76	100.00	5,003,651:24	100.00

Tab. 4. Utgifter vid Göteborgs

	Sahlgrenska sjukhuset		Holtermanska sjukhuset		Barnsjukhuset	
	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %
1. Avlöningar (i stat upptagna), vikariatersättningar, pensioner och pensionsavgifter.	515,702: 97	29,07	66,578: 62	19,07	178,884: 61	28,82
2. Extra biträdeshjälp, handräckning	46,538: 97	2,62				
3. Läkemedel (för inre och yttre behandling)	60,215: 78	3,39	13,062: 65	3,74	16,213: 27	2,61
4. Förbandsartiklar (samtl. för sår använda förbrukningsartiklar), bandage	67,124: 18	3,78	2,708: 28	0,78	10,683: 90	1,72
5. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. d.	8,257: 65	0,47	514: 75	0,15	1,879: 55	0,30
6. Instrument och apparater jämte hithörande förbrukningsartiklar ¹⁾	27,914: 16	1,57	1,027: 61	0,29	7,459: 19	1,20
7. Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial ¹⁾	119,627: 55	6,74	5,540: 16	1,59	21,997: 15	3,55
8. Patienters utspisning ²⁾	412,344: 98	23,24	59,377: 16	17,01	165,548: 40	26,68
Personalens kosthåll						
9. Värme och lyse jämte hithörande förbrukningsartiklar	280,923: 57	15,83	84,243: —	24,14	127,304: 96	20,51
10. Tvätt, renhållning (inre och å gård), vatten samt hithörande förbrukningsartiklar	55,861: 56	3,15	8,508: 52	2,44	20,825: 30	3,36
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	31,141: 10	1,76	1,317: 42	0,38	3,907: 75	0,63
12. Fastigheters (däri även gårds, parks och vägars) underhåll, mindre reparationer	60,798: 70	3,43	18,512: 02	5,30	17,758: 68	2,86
13. Ny-, till- och ombyggnader, ävensom större reparationer å särskilt anslag	30,375: —	1,71	85,348: 85	24,45	30,969: 60	4,99
14. Diverse utgifter ³⁾	57,440: 89	3,24	2,288: 27	0,66	17,182: 24	2,77
Summa	1,774,267: 06	100,00	349,027: 31	100,00	620,614: 60	100,00

¹⁾ Enligt Kungl. Medicinalstyrelsens formulär är här avdraget inkomst för försälda utgallrade persedlar, skrot o. d.
²⁾ Enligt Kungl. Medicinalstyrelsens formulär är här avdraget inkomst från köket samt avgifter av friska personer som åtföljt de sjuka.
³⁾ Skriv- och tryckningskostnader m. m., telefonavgifter, onera, sjuktransport- och begravningskostnader, avskrivna patientavgifter.

stads sjukhus år 1920.

Barnbördshuset		Majornas sjukhus		Sjukvårdsanstalten å Källtorp		Hemmet för lungotsssjuka		Epidemisjukhuset		S u m m a	
Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %
106,867: 16	28,45	29,604: 50	38,89	135,590: 71	22,98	29,363: 01	25,19	230,549: 81	28,49	1,293,141: 39	27,00
—	—	512: —	0,67	—	—	—	—	—	—	47,050: 97	0,98
9,665: 64	2,12	2,691: 33	3,53	5,623: 17	0,95	3,317: 43	2,84	21,851: 56	2,70	132,640: 83	2,76
3,418: 05	0,75	618: 48	0,81	2,904: 85	0,49	119: 95	0,10	856: 03	0,11	88,433: 72	1,84
1,270: 76	0,28	251: 55	0,33	716: 88	0,01	478: 70	0,41	2,224: 12	0,27	15,593: 96	0,32
4,819: 39	1,06	556: 39	0,73	2,665: 25	0,45	678: 48	0,58	4,687: 10	0,58	49,807: 57	1,04
34,145: 64	7,49	6,104: 43	8,02	44,038: 42	7,46	10,293: 82	8,83	33,819: 01	4,18	275,566: 18	5,75
40,104: 90	8,80	16,380: 13	21,51	202,155: 20	34,42	41,549: 02	35,64	112,470: 58	13,89	1,167,363: 22	24,37
37,432: 85	8,21										
105,025: 94	23,04	7,222: 85	9,49	100,088: 14	16,98	13,811: 63	11,84	158,301: 77	19,55	876,921: 86	18,31
18,422: 08	4,04	5,197: 28	6,83	20,063: 12	3,40	5,281: 77	4,53	26,576: 70	3,28	160,736: 33	3,35
2,276: 44	0,50	32: 92	0,04	6,578: 54	1,11	890: 56	0,76	8,189: 03	1,01	54,333: 76	1,13
20,207: 62	4,43	6,183: 93	8,12	37,241: 01	6,31	9,705: 80	8,32	49,971: 08	6,17	220,378: 84	4,60
63,181: 39	13,86	—	—	27,573: 71	4,67	—	—	48,168: 50	5,95	285,617: 05	5,96
8,958: 98	1,97	787: 34	1,03	4,541: 06	0,77	1,123: 52	0,96	31,920: 47	3,94	124,242: 77	2,59
455,796: 84	100,00	76,143: 13	100,00	589,780: 06	100,00	116,613: 69	100,00	809,585: 76	100,00	4,791,828: 45	100,00

Tab. 5. Medelkostnad per underhållsdag år 1920.

	Sahlgrenska sjukhuset	Holtermanska sjukhuset	Barn-sjukhuset	Barnbörds-huset	Majornas sjukhus	Sjukvårdsanstalten å Källtorp	Hemmet för lungsootsjuka	Epidemi-sjukhuset	Samtliga stads sjukhus
	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1. Avlöningar (i stat upptagna) vikariatser-sättning, pensioner och pensionsavgif-ter	328.4	217.4	231.47	353.03	410.03	199.5	226.46	362.57	291.11
2. Extra biträdeshjälp, handräckning	29.6	—	—	—	7.09	—	—	—	4.59
3. Läkemedel (för inre och yttre behand-ling)	38.3	42.6	20.98	31.93	37.28	8.44	25.59	34.36	29.94
4. Förbandsartiklar (samtliga för sår an-vända förbrukningsartiklar) bandage ..	42.7	8.8	13.82	11.29	8.57	4.36	0.92	1.35	11.48
5. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. d.	5.3	1.7	2.43	4.20	3.48	1.08	3.69	3.50	3.17
6. Instrument och apparater jämte hithö-rande förbrukningsartiklar	17.8	3.4	9.65	15.92	7.71	4.00	5.23	7.37	8.89
7. Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial	76.2	18.1	28.46	112.80	84.55	66.11	79.39	53.18	64.85
8. Patienters utspisning	262.5	193.9	214.21	132.49	226.87	303.48	320.45	176.88	260.00
Personalens kosthåll				123.66				125.81	
9. Värme och lyse jämte hithörande för-brukningsartiklar	178.9	275.0	164.73	346.95	100.04	150.26	106.52	248.95	196.42
10. Tvätt, renhållning (inre och å gård), vat-ten samt hithörande förbrukningsartiklar	35.6	27.8	26.95	60.86	71.98	30.12	40.73	41.80	41.98
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	19.8	4.3	5.06	7.52	0.46	9.88	6.87	12.88	8.35
12. Fastigheters (däri även gårds, parks och vägars) underhåll, mindre reparationer..	38.7	60.4	22.98	66.76	85.65	55.91	74.86	78.59	60.48
13. Ny-, till- och ombyggnader, ävensom större reparationer å särskilt anslag ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14. Diverse utgifter ¹⁾	36.6	7.5	22.23	29.59	10.90	6.82	8.67	50.20	21.57
Summa utgifter per underhållsdag	1,110.4	860.9	762.97	1,297.00	1,054.61	839.96	899.38	1,197.44	1,002.83

¹⁾ Skriv- och tryckningskostnader m. m., telefonavgifter, onera (avgifter), understöd vid utskrivningen, stall, sjuktransport- och begravningskostnader, avskrivna patientavgifter.

Tab. 6. Sjukvårdsavgifter vid Göteborgs stads sjukhus 1919, 1920 och 1921.

	Enskilt rum						Halvenskilt rum						Allmänt rum					
	Från Göteborg			Utom Göteborg			Från Göteborg			Utom Göteborg			Från Göteborg			Utom Göteborg		
	1919	1920	1921	1919	1920	1921	1919	1920	1921	1919	1920	1921	1919	1920	1921	1919	1920	1921
Sahlgrenska sjukhuset	8:—	9:—	12:—	12:—	14:—	18:—	5:—	6:—	8:50	8:—	9:—	12:—	2:—	2:50	2:50	5:—	6:50	7:50
Holtermanska sjukhuset	6:—	7:—	10:—	10:—	12:—	16:—	5:—	5:50	8:—	8:—	9:—	12:—	2:—	2:50	2:50	5:—	6:50	7:50
Barnsjukhuset	6:—	7:—	9:—	10:—	12:—	15:—	—	—	6:—	—	—	10:—	1:50	2:—	2:—	4:—	5:50	6:—
Barnbördshuset	8:—	9:—	12:—	12:—	14:—	18:—	—	—	—	—	—	—	2:25	2:75	2:75	5:—	6:50	7:50
Majornas sjukhem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2:—	2:50	2:50	5:—	6:50	7:50
Sjukvårdsanstalten å Källtorp	—	—	—	—	—	—	4:50	5:—	6:50	7:—	8:—	11:—	1:—	1:—	1:—	5:—	6:50	7:50
Hemmet för lungots sjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1:—	1:—	1:—	3:50	6:—	7:50
Epidemisjukhuset	7:—	8:—	11:—	12:—	14:—	18:—	5:—	5:50	7:—	8:—	9:—	12:—	—	—	—	5:—	6:50	7:50

Tab. 7. Uppgift angående antalet patienter från främmande kommuner, som vårdats å stadens sjukhus och underhållsdagarna för dessa patienter.

	År	Enskilt rum		Halvenskilt rum		Allmänt rum		Summa		% av samtliga underhållsdagar
		Patienter	Underhållsdagar	Patienter	Underhållsdagar	Patienter	Underhållsdagar	Patienter	Underhållsdagar	
Sahlgrenska sjukhuset ..	1914	48	623	173	2876	863	16,318	1,084	19,817	13,02
	1918	67	1203	230	3517	1160	20,261	1,457	24,981	14,98
	1919	54	729	253	3778	1443	25,969	1,750	30,476	19,41
	1920	81	1107	247	4111	1380	26,475	1,708	31,693	20,18
	1914	8	50	9	160	¹⁾ 29	220	46	430	1,83
Holtermanska sjukhuset..	1918	3	37	43	488	¹⁾ 86	340	132	865	2,77
	1919	5	28	—	—	¹⁾ 75	412	80	440	1,39
	1920	1	2	25	326	¹⁾ 91	401	117	729	2,38
	1914	*)	*)	—	—	137	2,550	137	2,550	4,40
Barnsjukhuset	1918	36	424	—	—	216	5,499	252	5,923	8,18
	1919	39	512	—	—	275	8,779	314	9,291	12,77
	1920	41	737	3	140	289	8,497	333	9,374	12,13
	1914	33	450	—	—	340	4,025	373	4,475	19,48
Barnbördshuset	1918	106	1345	—	—	442	4,666	548	6,011	27,48
	1919	117	1376	—	—	591	5,777	708	7,153	28,35
	1920	120	1296	—	—	718	6,914	838	8,210	27,12
	1914	—	—	—	—	10	373	10	373	4,58
Majornas sjukhus.....	1918	—	—	—	—	10	173	10	173	2,03
	1919	—	—	—	—	10	209	10	209	2,97
	1920	—	—	—	—	17	938	17	938	12,99
	1914	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Källtorp	1918	—	—	—	—	1	96	1	96	0,14
	1919	—	—	12	513	1	325	13	838	1,24
	1920	—	—	8	334	—	—	8	334	0,50
	1914	—	—	—	—	7	496	7	496	2,60
Hemmet för lungots sjuka	1918	—	—	—	—	10	335	10	335	2,62
	1919	—	—	—	—	6	210	6	210	2,11
	1920	—	—	—	—	5	96	5	96	0,74
	1914	**)	**)	—	—	¹⁾ 199	4,224	199	4,224	9,03
Epidemisjukhuset	1918	8	49	20	382	¹⁾ 310	5,720	338	6,151	9,79
	1919	1	8	28	458	¹⁾ 366	6,666	395	7,132	10,51
	1920	6	26	18	347	¹⁾ 299	5,645	323	6,018	9,55
	1914	89	1,123	182	3,036	1,585	28,206	1,856	32,365	9,79
Samtliga sjukhusen	1918	220	3,058	293	4,387	2,235	37,090	2,748	44,535	10,06
	1919	216	2,653	293	4,749	2,767	48,347	3,276	55,749	12,70
	1920	249	3,168	301	5,258	2,799	48,966	3,349	57,392	12,89

¹⁾ Här är medräknat endast betalande patienter.
^{*)} Antalet patienter i ensk. rum från fr. kommun kan icke fås fram av den förda rullan. Antalet var emellertid rätt obetydligt då hela antalet i ensk. rum 1914 utgjorde 31 med 263 dagar. Dagavgiften var lika, kr. 3:—, både för göteborgsbo och annan.
^{**)} Fördelning av antal patienter och underhållsdagar kan icke utrönas av vid sjukhuset förda anteckningar varför hela antalet från främmande kommuner är utsatt i kolumnen "allmänt rum".

Tab. 8. Tablå över inbetalda patientavgifter och jämförelse mellan betalande och icke betalande patienter.

	År	Inbetalda patientavgifter	Antal patienter	Antal		Antal	
				betalande patienter	i %	icke betalande patienter	i %
Sahlgrenska sjukhuset....	1914	137,440:—	6,700	3,856	57,55	2,844	42,45
	1917	180,324:—	5,619	4,118	73,29	1,501	26,71
	1918	229,500:—	7,886	5,307	67,30	2,579	32,70
	1919	381,675:—	7,376	5,331	72,27	2,045	27,73
	1920	489,339:—	7,273	5,708	78,48	1,565	21,52
Holtermanska sjukhuset..	1914	3,969:—	1,328	182	13,70	1,146	86,30
	1917	3,908:—	1,640	294	17,93	1,346	82,07
	1918	7,625:—	2,090	495	23,68	1,595	76,32
	1919	11,090:—	1,898	455	23,97	1,443	76,03
	1920	11,788:—	1,683	499	29,65	1,184	70,35
Barnsjukhuset.....	1914	13,365:—	1,511	713	47,19	798	52,81
	1917	27,738:—	1,842	1,252	67,96	590	32,04
	1918	40,378:—	1,844	1,101	59,71	743	40,29
	1919	66,038:—	1,939	1,145	59,06	794	40,94
	1920	93,226:—	1,875	1,306	69,65	569	30,35
Barnbördshuset.....	1914	35,268:—	1,864	1,524	81,76	340	18,24
	1917	43,308:—	2,298	1,938	84,33	360	15,67
	1918	57,047:—	2,265	2,059	90,91	206	9,09
	1919	100,520:—	2,689	2,504	93,12	185	6,88
	1920	138,528:—	3,460	3,260	94,22	200	5,78
Majornas sjukhus.....	1914	2,123:—	246	82	33,33	164	66,67
	1917	2,557:—	244	78	31,97	166	68,03
	1918	2,708:—	279	91	32,62	188	67,38
	1919	3,379:—	207	63	30,44	144	69,56
	1920	9,053:—	187	79	42,25	108	57,75
Källtorp.....	1914	10,496:—	307	78	25,41	229	74,59
	1917	23,035:—	337	110	32,64	227	67,36
	1918	25,322:—	333	115	34,53	218	65,47
	1919	41,670:—	340	125	36,76	215	63,24
	1920	39,707:—	334	157	47,01	177	52,99
Hemmet för lungotssjuka	1914	1,115:—	152	27	17,76	125	82,24
	1917	1,517:—	86	13	15,12	73	84,88
	1918	3,054:—	183	53	28,96	130	71,04
	1919	3,269:—	179	25	13,98	154	86,02
	1920	1,769:—	154	47	30,52	107	69,48
Epidemisjukhuset.....	1914	15,746:—	1,817	284	15,63	1,533	84,37
	1917	28,748:—	2,304	618	26,82	1,686	73,18
	1918	35,922:—	3,032	540	17,81	2,492	82,19
	1919	57,302:—	3,029	610	20,14	2,419	79,86
	1920	51,353:—	2,654	461	17,37	2,193	82,63
Samtliga sjukhus.....	1914	219,522:—	13,925	6,746	48,45	7,179	51,55
	1917	311,136:—	14,370	8,421	58,60	5,949	41,40
	1918	401,557:—	17,912	9,761	54,49	8,151	45,51
	1919	664,943:—	17,657	10,258	58,10	7,399	41,90
	1920	834,765:—	17,620	11,517	65,36	6,103	34,64

Tab. 9. Tablå över sjukhusens uppvärmningskostnader m. m. år 1920.

	Kubikutrymme, som kräver uppvärmning				Kostnad för uppvärmning m. m.							
	Sjuksalar, dagrum, bostadsrum och badrum		Korridorer, trappor, förrådsrum och kök		Totalkostnad		Sjuksalar, dagrum, bostadsrum och badrum		Korridorer, trappor, förrådsrum och kök		Medelkostnad	
	Kbm.	%	Kbm.	%	Kr.	öre	pr kbm.	% av totalkostnaden	pr kbm.	% av totalkostnaden	pr kbm.	pr patient och dag öre
Sahlgrenska sjukhuset	38,942	63,09	22,781	36,91	280,923	57	5: 01	69,5	3: 76	30,5	4: 55	178,9
Holtermanska sjukhuset	5,781	68,97	2,601	31,03	84,243	—	10: 90	74,76	8: 18	25,24	10: 05	275,0
Barnsjukhuset	13,784	58,73	9,688	41,27	127,304	96	6: 05	65,47	4: 54	34,53	5: 42	164,73
Barnbördshuset	5,085	43,70	6,551	56,30	105,025	94	10: 50	50,84	7: 88	49,16	9: 03	346,95
Majornas sjukhus	704	65,73	367	34,27	7,222	85	7: 38	71,87	5: 54	28,13	6: 74	100,04
Sjukvårdsanstalten å Källtorp	9,816	59,28	6,743	40,72	100,088	14	6: 73	65,99	5: 05	34,01	6: 04	150,26
Epidemisjukhuset	13,285	66,05	6,828	33,95	158,301	77	8: 60	72,18	6: 45	27,82	7: 87	248,95

Kostnaden för uppvärmning av korridorer o. d. är beräknad 25 % under kostnaden för sjuksalar o. d.

Tab. 10. Sammandrag av protokoll över provningar

	Sahlgrenska sjukhuset	Holtermanska sjukhuset
Provdatum den	3/5 1921	26/2 1920
<i>Anläggningens huvuddata.</i>		
Torkapparats konstruktion	Kulisstorkapparat	—
» storlek, längd, bredd och höjd	7×2,7×4 m. = 75,6	2,5×2,75×2,4 = 16,5
» antal hästar	18	6
» värmeyta	118,9	40
Värmekropparna utgöras av	Kamflänsrör	2 met. kamflänsrör
Antal rör	29	10
Koppling	Alla rören i serie	vardera 2 st. rör i ser.
Luftintagets storlek	0,35	0,19
Luftavloppets »	0,42	0,1
Luftcirkulation	N — a — t — u — r —	
Väggarnas konstruktion och isolering	1 vägg 1" perlspånt. 3 väggar 38 cm. tegelvägg	1 vägg 3/4" spånt. 3 väggar, dubbel m. pappmellanlägg. De övriga 51 cm. tegelvägg putsad.
Takets konstruktion och isolering	Betongvalv	Betong c:a 200 mm.
<i>Observationer under provet.</i>		
Provet började	9,45	10,25
» slutade	2,00	5,00
» varade	4,25	6,58
Ångtryck i värmekropparna	0,1	2,7
Ångförbrukning	240	252
Kondensvattnets temp.	48,6	88,6
Temp. i avloppstrumman fr. torkan	42,8	50,3
» » torkan	37	47
Yttertemperatur	8,4	2,7
Fuktigheten i fria luften	65	100
» » avloppstrumm. fr. torkan	42,3	63,4
Klädernas vikt före torkningen	181,5	146,5
» » efter torkningen	120	69
Vattenhalten i kläderna	33,3	52,1
Torkade kläder under provet tot.	120	69
Tid för torkning av en charge	4,25	2,33
Ångförbrukning pr kg. kläder	2	3,6
» » » avdunstat vatten ur kläderna	3,9	3,2
Torkans verkningsgrad (aprox.)	33	39
De torkade kläderna bestodo av	gångkläder och underkläder	lakan, badlakan och underkläder

av ångtorkinrättningarna vid nedanstående sjukhus.

Barnsjukhuset	Barnbördshuset	Sjukvårdsanstalten å Källtorp	Epidemisjukhuset
8/4 1920	4/3 1920	20/3 1920	3/2 1920
Kulisstorkapparat	Kulisstorkapparat	Kulisstorkapparater	Kulisstorkapparat
3,35×3×4 = 40,2	3,5×2,3×2,4 = 18,5	4,7×3,1×2,95 = 43	4,5×2,5×2,6 = 29,3
9	9	12	12
61,5	37,2	98,4	41,75
2 m. kamflänsrör (gjutna)	1,5 m. kamflänsrör (gjutna)	2 m. kamflänsrör (gjutna)	Kamflänsrör och släta rör
15	12	24	12
Alla rören i serie	Alla rören i serie	3 grupper, 8 st. rör i vardera, i serie	2 st. rör i serie, de övriga parallellt
0,39	0,2	0,4	0,25
0,4	0,2	0,38	0,2
l — i — g — t — d — r — a — g			
1 vägg 1" spånt. bräder, dubbel. Ingen isolering. De övriga väggarna 51 cm. tegel, putsad.	1 vägg 3/4" spånt, & perl. bräder. Ingen isolering. De övriga väggarna 51 cm. tegel, putsad.	Två väggar 80 cm. tegel. En vägg 15 cm. håltegel.	1 dubbelvägg av 3/4" bräder med sågspån emellan. Innerväggarna klädda med zinkplåt. De övriga väggarna 40 cm. tegelvägg. putsad. 1" bräder m. sågspån ovanpå. Invändigt klätt med zinkplåt.
Håltegel.	3/4" bräder, ingen isolering.	30 cm. håltegel.	
9,15	7,35	1,30	11
5,30	6,35	6,15	4,15
8,25	10	4,75	5,25
0,1	0,19	0,3	4,4
365	292	450	366
86,5	92	95	90,5
38	35,7	42,5	55
35	35,9	40	55
4,6	6,7	10,9	4,6
86	97,5	65	96
56	54	36,8	50,7
330,3	264,8	195	221,2
226,6	168,5	136	172,1
31,3	36,3	30,2	22,2
226,6	168,5	195	172,1
1,41	2,83	2	2
1,61	1,74	3,3	1,95
3,18	3,03	7,62	6,84
40,2	42,1	16,7	18,6
lakan och underkläder	lakan, badlakan och underkläder	lakan och underkläder	tunnare linnekläder

Tab. 11. Uppgift å antalet befattningshavare vid Göteborgs stads sjukhus år 1920.

	Sahlgrenska sjukhuset	Holtermanska sjukhuset	Barnsjukhuset	Barnbördshuset	Majornas sjukhus	Sjukvårdsanstalten å Källtorp	Hemmet för lungotssjuka	Epidemi-sjukhuset
Överläkare	2	1	2	1	—	1	—	1
Läkare och amanuenser	11	1	2	2	1	1	1	2
Prosektor	1	—	—	—	—	—	—	—
Biträde åt prosektor	1	—	—	—	—	—	—	—
Föreståndarinnor och översköterskor	1	—	1	1	1	—	1	—
Biträdande föreståndarinna	—	—	—	1	—	—	—	—
Husmödrar	1	—	—	1	—	—	—	1
Operationssköterskor	4	—	1	1	—	—	—	—
Sköterskor	24	5	10	2	2	8	3	9
Undersköterskor och sköterskebiträden	26	4	16	—	2	18	3	30
Biträden vid ljusbehandling	2	—	—	—	—	—	—	—
Fotografibiträden	1	—	—	—	—	—	—	—
Barnmorskor	—	—	—	6	—	—	—	—
Sjukgymnaster	2	—	1	—	1	—	—	—
Narkotisös	1	—	—	—	—	—	—	—
Ammor	—	—	2	—	—	—	—	—
Kommissarier och sysslomän	1	1	¹⁾ 1	¹⁾ 1	1	²⁾ 1	²⁾ 1	1
Kontorsskrivare och skrivbiträden	3	—	1	—	—	1	1	2
Predikanter	1	1	—	1	1	1	1	—
Organister	1	—	—	—	—	1	—	—
Köksföreståndarinnor	1	1	1	1	—	1	—	1
Kokerskor	5	—	4	2	1	2	1	3
Köksbiträden och servererskor	12	4	10	6	2	13	3	7
Tvättföreståndarinnor	1	—	1	1	—	1	—	1
Tvättbiträden	12	—	7	6	—	6	2	8
Strykerskor	2	—	1	—	—	1	—	2
Föreståndarinnor för syavdelning	1	1	—	—	—	—	—	—
Sömmerskor	2	—	2	1	—	1	—	2
Baderskor	3	1	—	—	—	2	—	—
Städerskor	28	—	14	10	1	—	—	5
Maskinister	2	1	1	1	—	1	—	1
Eldare	5	1	3	3	—	2	—	3
Vaktmästare och gårdskarlar	14	1	3	1	1	3	1	7
Trädgårdsmästare	1	—	—	—	—	1	—	—
Portvakter	1	1	1	1	—	1	—	} 2
Telefonister	2	—	—	1	—	1	—	
Korridorvakter	—	—	—	1	—	—	—	—
Snickare	1	—	1	—	—	—	—	—

¹⁾ Gemensam för Barnsjukhuset och Barnbördshuset.

²⁾ » » Källtorp och Hemmet för lungotssjuka.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets medicinska avdelning
för år 1930 angående intagna sjukdomsfall och döda.

Döda	Intagna		Sjukhusets totala sjukdomsfall	
	m.	kv.	m.	kv.
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4
5	5	5	5	5
6	6	6	6	6
7	7	7	7	7
8	8	8	8	8
9	9	9	9	9
10	10	10	10	10
11	11	11	11	11
12	12	12	12	12
13	13	13	13	13
14	14	14	14	14
15	15	15	15	15
16	16	16	16	16
17	17	17	17	17
18	18	18	18	18
19	19	19	19	19
20	20	20	20	20
21	21	21	21	21
22	22	22	22	22
23	23	23	23	23
24	24	24	24	24
25	25	25	25	25
26	26	26	26	26
27	27	27	27	27
28	28	28	28	28
29	29	29	29	29
30	30	30	30	30
31	31	31	31	31
32	32	32	32	32
33	33	33	33	33
34	34	34	34	34
35	35	35	35	35
36	36	36	36	36
37	37	37	37	37
38	38	38	38	38
39	39	39	39	39
40	40	40	40	40
41	41	41	41	41
42	42	42	42	42
43	43	43	43	43
44	44	44	44	44
45	45	45	45	45
46	46	46	46	46
47	47	47	47	47
48	48	48	48	48
49	49	49	49	49
50	50	50	50	50
51	51	51	51	51
52	52	52	52	52
53	53	53	53	53
54	54	54	54	54
55	55	55	55	55
56	56	56	56	56
57	57	57	57	57
58	58	58	58	58
59	59	59	59	59
60	60	60	60	60
61	61	61	61	61
62	62	62	62	62
63	63	63	63	63
64	64	64	64	64
65	65	65	65	65
66	66	66	66	66
67	67	67	67	67
68	68	68	68	68
69	69	69	69	69
70	70	70	70	70
71	71	71	71	71
72	72	72	72	72
73	73	73	73	73
74	74	74	74	74
75	75	75	75	75
76	76	76	76	76
77	77	77	77	77
78	78	78	78	78
79	79	79	79	79
80	80	80	80	80
81	81	81	81	81
82	82	82	82	82
83	83	83	83	83
84	84	84	84	84
85	85	85	85	85
86	86	86	86	86
87	87	87	87	87
88	88	88	88	88
89	89	89	89	89
90	90	90	90	90
91	91	91	91	91
92	92	92	92	92
93	93	93	93	93
94	94	94	94	94
95	95	95	95	95
96	96	96	96	96
97	97	97	97	97
98	98	98	98	98
99	99	99	99	99
100	100	100	100	100

ALLMÄNNA

OGH

SAHLGRENska SJUKHUSET

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *medicinska* avdelning
för år 1920 angående intagna sjukdomsfall och döda.

Sjukdom		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
2. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar.					
8	Abortus	—	3	—	—
11	Emesis gravidarum.....	—	3	—	—
20	Mastitis	—	1	—	—
3. Ålderdomssjukdomar.					
6	Marasmus senilis	—	1	—	1
4. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.					
21	Pyæmia	1	1	—	1
	Septichæmia	1	1	—	1
	Abscessus	6	5	—	—
	Lymphadenitis	1	—	—	—
22	Erysipelas faciei	11	16	1	—
	„ extremitatum	6	3	—	—
	„ ambulans	1	—	—	—
24	Paralysis postdiphtheritica	1	1	—	—
	Croup	—	1	—	—
25	Morbilli	2	1	—	—
29	Influenza epidemica	6	6	3	1
33	Febris typhoides	15	11	1	2
34	„ paratyphoides	3	—	—	—
42	Tuberculosis ¹⁾	62	59	5	9
	„ pulmonum	55	44	—	1
	„ meningum	5	5	3	5
	Spondylitis tuberculosa	2	1	—	—
	Coxitis	3	1	—	—
	Tuberculosis articulationum	1	2	—	—
	„ gland. lymphaticarum	1	2	—	—
	„ renum	7	3	—	—
	„ urogenitalis	1	2	—	—
	„ peritonei	2	2	—	—
	„ intestinalis	2	1	—	—
	Polyserositis tubercul.	1	1	1	—
	Tuberculosis miliaris	2	7	1	3
44	Syphilis	6	5	—	—
	„ cerebri	1	3	—	—
	„ spinalis	7	1	1	—
	„ hepatis	1	2	—	2
	„ intestinalis	1	—	1	—
	Aortitis luetica	8	2	—	—
46	Gonorrhœa ¹⁾	7	3	—	—
	Cystitis gonorrhœica	1	—	—	—
	Rheumat. art. gonorrhœic.	5	8	—	—
51	Malaria	9	—	—	—
55	Helminthiasis	7	18	—	—
57	Febricula	15	12	—	—

¹⁾ Samtliga fall.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	5. <i>Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>				
58	Anaemia	3	11	3	1
59	„ perniciosa progressiva	5	7	1	—
60	Leuchaemia	4	—	—	—
66	Polycythaemia	2	—	—	—
	Purpura	2	—	—	—
	Infarctus lienis	3	2	—	—
	Abscessus lienis	1	—	—	—
	Hypertrophia lienis	1	—	—	—
	6. <i>Ämnesomsättningssjukdomar.</i>				
67	Arthritis urica	2	—	—	—
68	Diabetes mellitus	22	31	1	8
69	Adipositas universalis	—	2	—	—
	7. <i>Kroniska förgiftningssjukdomar.</i>				
71	Alcoholismus chronicus	26	1	—	—
	Delirium tremens	5	—	—	—
	Epilepsia potatorum	1	1	—	—
73	Morphinismus chronicus	—	1	—	—
	8. <i>Nervsystemets sjukdomar.</i>				
79	Haematoma subdurale	2	1	—	—
	Pacchymeningitis haemorrhagica	1	1	—	—
80	Meningitis acuta	1	—	—	—
	„ serosa	4	2	—	—
	Meningismus	1	1	—	—
81	Hyperaemia cerebri	2	—	—	—
82	Haemorrhagia cerebri	5	3	2	1
	Thrombosis cerebri	14	23	3	5
	Embolia cerebri	6	6	—	—
83	Encephalitis	32	15	10	4
	Cephalalgia	5	9	—	—
	Hemicrania	—	2	—	—
88	Vertigo	2	—	—	—
	Myelitis acuta	—	2	—	1
	„ chronica	1	1	—	—
89	Tabes dorsalis	1	3	—	—
90	Sclerosis disseminata	4	9	—	—
91	Syringomyelia	1	—	—	—
	Paralysis spinalis spast.	1	—	—	—
	Ataxia paraplegica	—	1	—	—
	Ataxia	1	—	—	—
94	Neuritis plex. brachialis	—	1	—	—
	„ degen. multiplex	4	2	—	—
	Atrophia muscul. progressiva	1	—	—	—
	Neuralgia nervi trigemini	1	1	—	—
	„ plexus brachialis	2	1	—	—
	„ intercostalis	2	1	—	—
	„ ischiadica	49	17	—	—
95	Paresis n. oculomotorii	—	1	—	—
	„ n. facialis	1	—	—	—
	„ n. recurrens	1	1	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
96	Chorea	1	4	—	—
98	Epilepsia	17	4	—	—
99	Hysteria	5	23	—	—
	Astasi-Abasi	1	—	—	—
	9. <i>Sinnessjukdomar.</i>				
110	Psychosis	3	6	—	—
	10. <i>Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>				
111	Pericarditis	7	5	—	3
	Synechia pericardii	6	—	1	—
	Hydropericardium	1	—	—	—
112	Endocarditis acuta	10	12	—	—
	„ ulcerosa	4	1	4	—
	Myocarditis acuta	2	2	—	1
113	Vit. org. cordis	43	86	7	12
	Cardiosclerosis	9	11	1	1
	Degeneratio cordis	11	9	2	4
114	Angina pectoris	8	—	—	—
115	Arteriosclerosis	11	9	—	1
116	Phlebitis	—	8	—	—
117	Aneurysma aortae	8	—	1	—
118	Varices	—	2	—	—
	Haemorrhoides	4	1	—	—
119	Thrombosis cordis	2	6	—	—
	„ venae cavae inf.	1	—	1	—
	„ venae mesenterii	—	1	—	—
	„ venae femoralis	5	8	—	—
	Infarctus myocardii	3	2	—	—
	Embolia art. pulmonalis	1	2	—	—
	11. <i>Andningsorganens sjukdomar.</i>				
121	Epistaxis	2	1	—	—
122	Ozaena	2	—	—	—
123	Sinusitis maxillaris	1	1	—	—
	„ sphenoidalis	2	1	—	—
125	Laryngitis acuta	3	2	—	—
126	Oedema glottidis	1	—	—	—
	Abscessus laryngis	—	1	—	—
128	Bronchitis acuta	38	48	—	—
129	„ chronica	18	8	—	—
130	Bronchiectasiae	2	1	—	—
131	Asthma pulmonum	6	4	—	—
132	Haemoptysis	2	—	—	—
	Infarctus pulmonum	4	2	—	—
133	Oedema pulmonum	2	3	—	—
134	Pneumonia acuta	61	16	9	3
	Bronchopneumonia	36	48	2	2
135	Pneumonia chronica	4	1	—	—
136	Abscessus pulmonum	12	8	1	—
137	Gangraena pulmonum	1	1	—	1
138	Emphysema pulmonum	7	4	2	—
140	Pleuritis exsudativa	50	36	—	—
	„ sicca	8	3	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
	Empyema	14	4	1	1	
	Hydrothorax	7	3	—	—	
141	Pneumothorax	1	—	—	—	
	Abscessus mediastinalis	—	2	—	—	
	12. <i>Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>					
	Stomatitis	2	—	—	—	
143	Angina tonsillaris	7	8	—	—	
144	Tonsillitis chronica	—	2	—	—	
146	Pharyngitis	1	—	—	—	
147	Parotitis	—	1	—	—	
149	Spasmus oesophagi	1	1	—	—	
150	Stenosis cardiaë	—	1	—	—	
151	Perforatio oesophagi	—	1	—	—	
152	Cat. ventric. chron.	—	2	—	—	
153	Enterocolitis acuta	16	11	—	—	
	Cat. gastrointest. acut.	—	1	—	—	
	Proctitis acuta	1	1	—	—	
154	Cat. ventric. chron.	1	1	—	—	
155	Ulcus ventriculi	39	42	—	3	
	„ duodeni	27	8	1	—	
	Haematemesis	16	19	—	—	
	Ventriculus bisaccatus	1	2	—	—	
	Perigastritis	1	—	—	—	
156	Stenosis pylori	1	—	—	—	
	Gastroptosis	1	7	—	—	
157	Dyspepsia	32	26	—	—	
	Hyperaciditas ventriculi	26	6	—	—	
	Achylia gastrica	20	26	—	—	
	Gastralgia	1	4	—	—	
	Atonia ventriculi	—	1	—	—	
158	Enterocolitis chronica	13	6	—	—	
	„ ulcerosa	—	1	—	1	
	„ membranacea	—	3	—	—	
	Sigmoiditis	—	1	—	—	
159	Appendicitis chronica	—	1	—	—	
160	Ileus	1	1	—	—	
	Invaginatio jejuni	1	—	—	—	
161	Hernia umbilicalis	1	—	—	—	
	„ inguinalis	—	1	—	—	
162	Colica	4	3	—	—	
	Obstipatio spastica	7	3	—	—	
163	Haemorrhagia intestinalis	1	2	—	—	
	Abscessus hepatis	—	1	—	—	
165	Pylethrombosis	1	—	—	—	
166	Cirrhosis hepatis	14	3	1	1	
	Cholecystitis	—	3	—	—	
	Cholangitis	1	—	—	—	
167	Cholelithiasis	6	26	—	—	
168	Icterus catarrhalis	25	14	—	—	
	„ chronicus	3	4	—	—	
169	Pancreatitis	1	—	—	—	
171	Peritonitis acuta	3	3	—	—	
	Adhaesiones peritoneales	2	—	—	—	
	Ascites	16	8	—	—	

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
13. <i>Njurarnes och urinvägarnes sjukdomar.</i>					
173	Glomerulonephritis acuta	26	18	1	1
174	Nephrosis	11	12	1	2
	Glomerulonephritis chronica	25	14	2	3
	Nephrosclerosis simplex	25	21	1	—
	" maligna	11	4	4	—
175	Pyelitis	4	42	—	1
	Pyelonephritis	1	1	1	—
176	Pyonephrosis	1	2	1	1
	Perinephritis	2	1	—	—
177	Nephrolithiasis	9	4	—	—
	Infarctus renum	3	5	—	—
	Haematoma perirenale	1	—	—	—
	Degen. amyloidea renum	—	3	—	—
180	Cystitis acuta	1	13	—	—
	" chronica	—	6	—	—
181	Urethritis	1	—	—	—
182	Albuminuria	13	4	—	—
	Haematuria	3	1	—	—
	Uraemia	3	1	—	—
	Fistula urinariae	1	—	—	—
14. <i>Könsorganens sjukdomar.</i>					
185	Hypertrophia prostatae	3	—	—	—
193	Endometritis	—	1	—	—
194	Salpingitis	—	5	—	—
201	Bartholinitis	—	1	—	—
15. <i>Musklernas, ledgångarnes samt bensystemets sjukdomar.</i>					
202	Rheumatismus muscul. acut.	8	3	—	—
	" " chron.	5	5	—	—
204	Bursitis	1	4	—	—
205	Hydarthrosis	1	1	—	—
	Synovitis genus	1	—	—	—
	Arthritis	—	3	—	—
206	Polyarthrit. rheumat. acuta	45	48	—	—
	Peliosis rheumatica	2	—	—	—
207	Polyarthrit. rheumat. chron.	9	20	—	—
208	Arthritis deformans	—	1	—	—
	Malum coxae senile	1	2	—	—
	Spondylarthrit.	6	2	—	—
212	Genu valgum	—	1	—	—
	Pes planus	—	1	—	—
	" equinus	1	—	—	—
213	Osteomyelitis	1	—	—	—
	Periostitis	1	1	—	—
16. <i>Hudens sjukdomar.</i>					
217	Erythema nodosum	—	21	—	—
	" multiforme	—	4	—	—
	Erythema	—	2	—	—
218	Urticaria	1	—	—	—
221	Herpes zoster	3	—	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	
222	Eczema	2	2	—	—	
223	Psoriasis	1	1	—	—	
227	Ulcus anticurris	—	1	—	—	
236	Scabies	5	7	—	—	
	Pruritus senilis	1	—	—	—	
	Herpes	—	1	—	—	
	Lichen planus	—	1	—	—	
	Oedema circumscriptum	—	1	—	—	
	Gangraena	—	5	—	—	
	Pediculosis	—	2	—	—	
	Cellulitis	—	5	—	—	
	17. Öronsjukdomar.					
243	Otitis media	3	2	—	—	
247	Vertigo auralis	—	3	—	—	
	18. Ögonsjukdomar.					
261	Dacryocystitis	—	1	—	—	
272	Scleritis	—	1	—	—	
285	Retinitis albuminurica	4	—	—	—	
290	Atrophia nervi optici	1	—	—	—	
	19. Svulster.					
307	Myoma uteri	—	1	—	1	
	„ sarcomatodes	—	—	—	1	
314	Kystoma ovarii	—	1	—	—	
315	Sarcoma lienis	—	—	1	—	
	„ pulmonum	2	2	—	—	
	„ ventriculi, intest. (Kundrat)	1	—	1	—	
	„ renum	1	—	—	—	
	„ testis	1	—	1	—	
	„ uteri	—	1	—	1	
	„ ovarii	—	1	—	—	
	„ cranii	—	1	—	—	
	Cancer ¹⁾	33	15	5	6	
316	„ pleurae	4	1	—	—	
	„ pulmonum	1	2	1	1	
	„ oesophagi	3	—	—	—	
	„ linguae	1	—	—	—	
	„ ventriculi	22	6	1	1	
	„ intestinalis	1	1	—	—	
	„ recti	—	1	—	—	
	„ hepatis	6	1	1	—	
	„ pancreatis	4	1	1	—	
	„ peritonei	4	4	—	—	
	„ renum	—	1	—	—	
	Hypernephroma	3	—	2	—	
	Cancer prostatae	2	—	1	—	
	„ ovarii	—	2	—	1	
	„ uteri	—	2	—	1	
	„ mammae	1	2	—	2	
	„ ossium	2	1	—	—	

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
320 Tumor lienis	1	—	—	—
„ cerebri	9	7	2	1
„ mediastinale	2	—	—	—
„ hepatis	1	—	—	—
„ flex. sigmoideae	1	—	—	—
„ abdominis	1	1	—	—
„ renis	1	1	—	—
„ vesicae	1	—	—	—
„ retrobulbaris	—	1	—	—
„ columnae vertebralis	1	—	—	—
Struma	—	1	—	—
20. Andra sjukdomar.				
322 Hypothyreosis	—	3	—	—
323 Morbus Basedowii	—	4	—	—
Hyperthyreosis	—	12	—	—
Diabetes insipidus	1	1	—	—
Dystrophia adiposo-genitalis	1	—	—	—
Myotonia congenita	1	—	—	—
Myasthenia pseudoparalytica	1	—	—	—
Multipla endokrina rubbningar	1	—	—	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *medicinska* avdelning för år 1920 angående för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn dels till skadans natur, dels skadans tillkomstsätt.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	summa	döden	kvarstående men	övergående men
I. Skadans natur.						
Sår utan komplikationer (<i>Vulnus</i>)	1	3	4	—	—	4
Hjärnskakning (<i>Commotio cerebri</i>)	1	1	2	—	—	2
Brott å hjärnskålens botten (<i>Fractura baseos cranii</i>)	2	—	2	—	1	1
Förgiftning med kloroform	—	1	1	—	—	1
” ” alkohol	6	—	6	—	—	6
” ” morfin, opium	1	1	2	1	—	1
” ” antipyrin, veronal, trional, chloral	1	—	1	—	—	1
” ” kolos	6	—	6	—	—	6
” ” lysgas	2	—	2	1	—	1
” ” saltsyra	—	1	1	—	1	—
” ” andra syror eller alkalier	2	—	2	—	—	2
Andra förgiftningar fosfor	—	2	2	1	1	—
Lubruaesii	—	2	2	—	—	2
Summa	22	11	33	3	3	27
II. Skadans tillkomstsätt.						
A. Olycksfall i arbete.						
Vid metall- och maskiniindustri	1	—	1	—	—	1
Andra industrier	1	—	1	—	—	1
Brandväsendet	6	—	6	—	—	6
Genom förgiftning med saltsyra	—	1	1	—	1	—
” ” ” lysgas	2	—	2	1	—	1
” ” ” fosfor	—	2	2	1	1	—
B. Olycksfall utom yrkesarbete.						
Vid slagsmål och överfall	—	1	1	—	—	1
Under rusets inflytande	10	2	12	—	—	12
I följd av sjukdom (epilepsi, svimning m.)	1	1	2	—	1	1
C. Självmordsförsök.						
Med dränkning	—	2	2	—	—	2
Med förgiftning med morfin	1	—	1	1	—	—
” ” ” kloroform	—	1	1	—	—	1
” ” ” opium	—	1	1	—	—	1
Summa	22	11	33	3	3	27

Översikt av huvuddödsorsakerna å *medicinska* avdelningen.

	män	kvinnor
<i>A. Patienter, döda inom 3 dagar efter inkomsten å sjukhuset.</i>		
Pyæmia 1)	—	1
Influenza 2)	2	—
Febris typhoides 3)	1	—
Meningitis tuberculosa 4)	1	1
Tuberculosis miliaris	—	1
Leuchaemia	1	—
Diabetes mellitus 5)	—	4
Thrombosis cerebri 6)	—	2
Haemorrhagia „ 7)	1	1
Encephalitis 8)	6	—
Pericarditis 9)	—	2
Vit. org. cordis 10)	1	4
Cardiosclerosis 11)	1	1
Degeneratio cordis 12)	1	2
Pneumonia acuta 13)	3	2
Bronchopneumonia 14)	1	2
Abscessus pulmonum 15)	1	—
Cirrhosis hepatis 16)	1	—
Ulcus ventriculi	—	2
„ duodeni	1	—
Glomerulonephritis acuta 17)	1	—
„ „ chronica 18)	1	1
Tumor cerebri 19)	—	1
Myoma sarcomatosum 20)	—	1
Summa	24	28
<i>B. Övriga patienter.</i>		
<i>a) Obotliga sjukdomar.</i>		
Marasmus senilis 21)	—	1
Meningitis tuberculosa 22)	2	4
Polyserositis tuberculosa 23)	1	—
Tuberculosis miliaris 24)	1	3
Endocarditis ulcerosa 25)	4	—
Sarcoma lienis	1	—
„ intestinale 26)	1	—
„ testis 27)	1	—
„ uteri 28)	—	1
„ ovarii	—	1
Cancer pulmonum 29)	1	1
„ ventriculi 30)	1	1
„ pancreatis 31)	1	—
„ hepatis 32)	1	—
Hypernephroma gl. suprarenalis 33)	2	—
Cancer prostatae 34)	1	—
„ uteri 35)	—	1
„ ovarii 36)	—	1
„ mammae 37)	—	2
Tumor cerebri 38)	2	—
Phosphorismus acutus 39)	—	1
Summa	20	17

	män	kvinnor
b) Övriga sjukdomar.		
Septichaemia 40)	—	1
Erysipelas faciei 41)	1	—
Influenza 42)	1	1
Febris typhoides 43)	—	2
Syphilis spinalis 44)	1	—
„ intestinalis 45)	1	—
„ hepatis 46)	—	2
Anaemia perniciosa 47)	3	1
Diabetes mellitus 48)	1	4
Thrombosis cerebri 49)	3	3
Haemorrhagia cerebri 50)	1	—
Encephalitis 51)	4	4
Myelitis dorsalis 52)	—	1
Pericarditis 53)	—	1
Synechia pericardii 54)	1	—
Myocarditis acuta 55)	—	1
Vit. org. cordis 56)	6	8
Degeneratio cordis 57)	1	2
Arteriosclerosis 58)	—	1
Aneurysma aortae 59)	1	—
Thrombosis venae cavae infer. 60)	1	—
Pneumonia acuta 61)	6	1
Bronchopneumonia 62)	1	—
Gangraena pulmonum 63)	—	1
Emphysema pulmonum 64)	2	—
Empyema 65)	1	1
Mediastinitis 66)	—	1
Ulcus ventriculi	—	1
Colitis ulcerativa 67)	—	1
Cirrhosis hepatis 68)	—	1
Glomerulonephritis acuta 69)	—	1
Nephrosis chronica 70)	1	2
Glomerulonephritis chronica 71)	2	2
Nephrosclerosis maligna 72)	3	—
Pyelitis 73)	—	1
Pyelonephritis 74)	1	—
Pyonephrosis 75)	1	1
Myoma uteri 76)	—	1
Summa	44	47

- 1) 1 fall: Abscessus laryngis + Phlegmone reg. paroesophageal. et mediastini post. + Empyema pleurae.
- 2) 2 „ Bronchopneumoniae + (1 fall Empyema + Enteritis acuta, 1 fall Pachymeningitis haemorrh. int. + Atrophia n. optici + Cirrhosis hepatis).
- 3) 1 „ Febris typhoides c. perforat. int. ilei + Peritonitis acuta purulenta + Bronchopneumonia.
- 4) 1 „ Meningitis tuberculosa + Tuberculosis pulmonum.
1 „ „ „ + Bronchopneumoniae.
- 5) 1 „ Diabetes mellitus + Gangraena pedis.
1 „ „ „ (Hypoplasia pancreatis) + Cholelithiasis.

- 6) 1 fall Thrombosis cerebri (duo) + Infact. vetus myocardii + Emphysema pulmonum.
- 7) 2 „ Haemorrhagia cerebri + Nephrosclerosis + (1 fall Bronchopneumonia).
- 8) 1 „ Encephalitis + Pneumonia acuta.
- 1 „ „ + Cardioarteriosclerosis + Bronchitis purulenta + Bronchopneumonia.
- 1 „ „ (streptoc.) + Meningitis acuta + Bronchopneumonia.
- 9) 1 „ Pericarditis acuta + Cardioarterioscleros. + Thrombosis cordis + Infarctus myocardii + Bronchopneumonia + Cholelithiasis.
- 1 „ Pericarditis acuta et pleuritis haemorrhagica + Morbus Basedowii + Myocarditis haemorrhagica + Bronchopneumonia + Nephrosis acuta.
- 10) 1 „ Vit. org. cordis (Ins. et sten. aortae) + Dilatio aortae + Endocarditis verrucosa aortae, mitralis et ulcerosa aortae + Nephrosis chronica + Nephrosclerosis.
- 2 „ „ „ „ (Stenosis ostii mitralis) + (1 fall Thrombosis cordis + Embolia cerebri (pontis) + Infarctus renis + Bronchitis acuta, 1 fall Endocarditis verrucosa + Thrombosis auriculae + Infarctus lienis + Embolia cerebri, 1 fall Aortitis luet. c. dil. aneurysm. + Tub. pulm. sin. et intest. et lienis).
- 1 „ „ „ „ (Ins. et sten. mitralis) + Embolia cerebri + Thrombosis cordis + Infarctus renum.
- 11) 1 „ Cardiosclerosis + Emollitio cerebri + Cholelithiasis.
- 1 „ „ + Infarctus myocardii + Thrombosis cordis.
- 12) 1 „ Myocarditis chron. fibrosa + Tuberculosis pulm. + Cirrhosis hepatis.
- 1 „ „ „ + Thromb. v. brachial + Pylethrombosis + Inf. totalis lienis.
- 13) 1 „ Pneumonia acuta + Aortitis luetica + Myelitis luetica + Aneurysma aortae.
- 2 „ „ „ + Nephrosclerosis.
- 1 „ „ „ + Empyema.
- 1 „ „ „ + Nephrosis acuta.
- 14) 1 „ Bronchopneumonia + Arteriosclerosis cerebri + Nephrosclerosis.
- 1 „ „ + Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis) + Ren unus.
- 1 „ „ + Pleuritis fibrinopurulenta.
- 15) 1 „ Abscessus pulmonum ad pleuram perforans c. empyema + Cirrhosis hepatis c. venectasiae ventriculi rupt. + Nephrosis chron.
- 16) 1 „ Cirrhosis hepatis + Venectasiae oesophageal. rupt.
- 17) 1 „ Glomerulonephritis acuta + Bronchitis chronica.
- 18) 1 „ „ chron. + Cystopyelitis + Bronchopneumonia.
- 1 „ „ „ + Haemorrhagia pontis + Cirrhosis hepatis.
- 19) 1 „ Glioma lobi temporalis + Cicatric. ulc. ventriculi.
- 20) 1 „ Myoma sarcomatosum + Metast. pulm., hepatis, lienis, renum et peritonei.
- 21) 1 „ Marasmus senilis + Bronchitis acuta + Bronchopneumonia + Enteritis acuta.
- 22) 4 „ Meningitis tuberculosa + Tuberculosis pulm. + (1 fall Tub. intest. et renum, 1 fall Tub. lienis et renum).
- 2 „ „ „ + Tuberculosis miliaris.
- 23) 1 „ Polyserositis tuberculosa + Tub. pulmonum + Nephrosclerosis.
- 24) 2 „ Tuberculosis miliaris + Tub. pulmonum + (1 fall Tub. peritonei, 1 fall Tub. gl. lymphat. + Hydropericardium + Hydrothorax + Ascites).
- 1 „ „ „ + Bronchopneumonia acuta + Kystoma ovarii.
- 25) 2 „ Endocarditis ulcerosa + Infarctus renum et lienis + (1 fall Abscessus myocardii).
- 1 „ „ „ aortae + Tuberc. pulm. + Nephrosis subchron.
- 1 „ „ „ + Embolia cerebri + Infarctus lienis.
- 26) 1 „ Sarcoma intest., ventriculi, pulmon., renum et lymphoglandularum.
- 27) 1 „ „ testis c. metast. lymphogland. et pulmonum.
- 28) 1 „ „ uteri c. metast. gl. lymph. et pleurae + Nephrosis chron.
- 29) 1 „ Cancer bronchiale pulm. + Metast. durae matris et renum
- 1 „ „ „ „ c. metast. pleurae et lymphoglandul.

- 30) 1 fall Cancer colloides ventriculi + Anaemia perniciosa.
 1 " " ventriculi c. metast. lymphogland., hepatitis et pancreatis c. obturatione duct. choledochi.
- 31) 1 " " pancreatis c. metast. pleurae et lymphoglandul.
- 32) 1 " " rami duct. hepatitis + Carcinosis hepatitis et peritonei + Aortitis luetica + Bronchitis chronica.
- 33) 1 " Hypernephroma gland. suprarenalis d. c. metast. ossium et mediastini ant., hepatitis et lienis.
 1 " " " " c. metast. pleurae, renis et lymphogland. + Pleuritis haemorrhagica.
- 34) 1 " Cancer prostatae c. metast. col. vertebralis et ossium.
- 35) 1 " " cerv. uteri + Pyelitis + Nephritis aposthematosa + Degen. amyloidea organum.
- 36) 1 " " ovarii (Kystadenoma ovarii) c. metast. peritonei + Thrombosis venae femoralis.
- 37) 1 " " mammae c. metast. hepatitis et lymphogland. + Bronchopneumonia abscedens + Arteriosclerosis cerebri c. atrophia + Nephrosclerosis.
 1 " " mammae c. metast. cranii, ossium et pleurae.
- 38) 1 " Endothelioma meningeale diffusa.
 1 " Tumor cerebri regionis basilaris.
- 39) 1 " Phosphorismus acutus + Pneumonia acuta.
- 40) 1 " Septicaemia + Struma + Bronchitis acuta.
- 41) 1 " Erysipelas faciei + Synechia pericardii + Bronchitis acuta.
- 42) 2 " Bronchopneumonia + (1 fall Enteritis haemorrhagica + Hyperaemia cerebri).
- 43) 1 " Febris typhoides + Bronchitis acuta + Nephrosis acuta + Pyelitis.
 1 " " " + Bronchopneumonia + Gangraena pulmonum.
- 44) 1 " Syphilis spinalis (Ependymitis granulosa + Myelitis) + Aortitis luetica.
- 45) 1 " Ulcera luetica coli ascendentes + Aortitis luetica + Cancer jejuni + Ulcera hydrarg. coli transversi et descendens. + Invaginatio intestini jejuni.
- 46) 1 " Syphilis hepatitis + Bronchopneumonia sin. + Abscessus.
 1 " Induratio fibrosa hepatitis (Lues) + Bronchopneumonia.
- 47) 1 " Anaemia perniciosa + Gastritis chron. atrophicans + Nephrosis chron.
 1 " " " + Gastritis chronica + Nephrosclerosis.
 1 " " " + Tuberculosis pulmonum.
- 48) 2 " Atrophia pancreatis + Tuberculosis pulmonum + (1 fall Tub. renum).
 1 " " " + Bronchopneumonia + Perihepatitis fibrosa + Aortitis luetica.
 1 " Diabetes mellitus + Gangraena extremitatum.
- 49) 2 " Thrombosis cerebri + Nephrosclerosis + (1 fall Aneurysma aortae + Bronchitis chron.).
 1 " " " + Haemorrhagia cerebri + Cystis cerebri (lobi frontalis sin.) + Cystitis chron. + Atrophia renis.
 1 " " " + Bronchopneumonia + Arterionephrosclerosis.
 1 " " " + Synechia pericardii totalis + Infarct. renis.
 1 " " " + Endocarditis verrucosa + Dilatatio aortae + Cancer pancreatis c. metast. hepatitis.
- 50) 1 " Haemorrhagia cerebri + Aortitis luetica + Bronchitis acuta + Nephrosis acuta levis.
- 51) 2 " Encephalitis + Bronchopneumonia + (1 fall Pleuritis sin).
 1 " Encephalomyelitis acuta + Tuberc. pulm. et miliaris + Bronchopneumonia acuta c. abscessus.
 1 " Encephalitis haemorrhagica + Pachymeningitis haemorrhagica + Sinusitis mucopurulenta sphenoid. c. perforatione ad cav. cranii.
- 52) 1 " Myelitis dorsalis + Abscessus pulmonum.
- 53) 1 " Pericarditis c. synechia + Pneumonia protracta c. abscessu + Peritonitis fibrinopurulenta.
- 54) 1 " Synechia pericardii + Infarctus myocardii c. aneurysma + Thromb. atrii dext. + Ascites + Cirrhosis hepatis sec.
- 55) 1 " Myocarditis chron. — acuta + Hypoplasia aortae.

- 56) 6 fall Vit. org. cord. (Ins. et sten. ostii mitralis) + (1 fall Endocard. acuta mitral. et aortae + Synechia pericardii + Hydrothorax + Ascites. 1 fall Aortitis luetica + Myocarditis chron. + Hydrothorax + Ascites, 1 fall Synechia pericardii + Endocard. valv. mitralis + Infarctus renis + Glomerulonephritis acuta 1 fall Endocard. verrucosa-ulcerosa mitralis + Infarctus renum, 1 fall Cystopyelonephritis apostematosa, 1 fall Endocard. valv. mitralis + Infarctus pulm. + Nephrosis chron., 1 fall Embolia cerebri).
- 3 " " " " (Ins. et sten. ostii aortae) + (1 fall Nephrosclerosis, 1 fall Cirrhosis hepatis + Hydrops, 1 fall Infarctus pulm. + Gastritis chron.)
- 1 " " " " (Insuff. et sten ostii aortae + Stenos. ostii mitralis).
- 1 " " " " (Sten. ostii mitralis) + Ascites + Gangraena pedis + Nephrosclerosis.
- 1 " " " " (Insuff. valv. mitralis et aortae) + Embolia cerebri + Bronchitis acuta.
- 1 " " " " (Sten. ostii aortae) + Endocarditis valv. mitral. et aortae + Nephrosis chron. + Glomerulonephritis chron. + Infarctus renis.
- 57) 2 " Degeneratio cordis + Embolia art. pulmonalis + (1 fall Nephrosis acuta + Bronchopneumonia + Nephrosclerosis).
- 1 " Myocarditis chron. fibrosa + Aortitis luetica c. dilat. aortae + Infarctus pulm. + Cirrhosis hepatis.
- 58) 1 " Arteriosclerosis + Oedema meningum + Atrophia cerebri + Infarct. incompl. intestini tenuis c. haemorrhagia intest.
- 59) 1,, Aneurysma duo aortae + Dilatatio cordis + Nephrosclerosis.
- 60) 1 " Thrombosis venae cavae inf. + Embolia art. pulm. + Abscessus pulm.
- 61) 2 " Pneumonia acuta + Abscessus pulm. + (1 fall Empyema + Pericarditis purulenta + Myocarditis acuta + Synechia pericardii).
1 " " " + Gangraena pulm. + Bronchiectasiae.
1 " " " + Synechia pericardii.
1 " " " + Sigmoiditis + Cholelithiasis + Cardiosclerosis.
- 62) 1 " Bronchopneumonia + Nephrosis chron. + Arteriosclerosis + Purpura + Nephrosclerosis.
- 63) 1 " Gangraena pulmonum + Empyema + Nephrosis chron. c. deg. amyloidea.
- 64) 2 " Emphysema pulm. + Bronchopneumonia + (1 fall Hypertrophia prostatae, 1 fall Bronchitis chron. + Thrombosis cerebri + Nephrosclerosis + Abscessus renis sin).
- 65) 2 " Empyema + Bronchopneumonia + (1 fall Lymphadenit. supp. axillae).
- 66) 1 " Phlegmone mediastini post. post. vuln. perfor. oesophagi + Pleuritis dextra.
- 67) 1 " Colitis chron. diphtherit. + Emphysema pulmonum.
- 68) 1 " Cirrhosis hepatis + Ascites + Anaemia pernicioosa.
- 69) 1 " Glomerulonephritis acuta + Bronchitis chron.
- 70) 1 " Nephros. chron. c. deg. amyl. + Aortitis luetica + Cystit. ac. + Peritonitis
1 " " " + Pyelitis + Hydrothorax.
1 " " " acuta + Thromb. v. iliac. amb.
1 " " " + Peritonitis et pleuritis ac. purul. + Enteritis jejuni + Aortitis luet.
- 71) 1 " Glomerulonephr. chron. + Hydronephrosis + Cystit. chron.
1 " " " + Ecchymos. uraem. pontis + Thrombosis cordis + Inf. pulm. chit. chron.
- 72) 1 " Nephrosclerosis maligna + Cicatr. ex ulc. ventr. + Emphysema + Bronchitis chron.
1 " " " + Pericarditis.
1 " " " + Synechia pericardii + Dilat. aortae c. aneurysm. + Emphysema pulm.
- 73) 1 " Cystopyelitis + Abscessus perirenal. bil. + Peritonitis acuta.
- 74) 1 " Cystopyelonephritis + Bronchopneumonia + Tabes. incip. + Aortitis luet.

- 75) 1 fall Pyonephrosis d. + Pyelitis sin. + Haemorrh. vesicae (e granulom.).
1 " " bilat. c. abscessu ren. d. perfor. ad cav. periton. + Abscessus
pulm. vet. + Cirrhosis hepatis.
76) 1 " Myoma uteri + Anaemia sec. + Cholelithiasis.

Fall döda före inskrivningen.

- 1) 23-årig kv.: Diabetis mellitus + Tub. gl. lymph. mesent.
2) 34- " " Glomerulonephritis acuta.
3) ?- " m.: Cirrhosis hepatis + Venectasiae oesophag. rupt.
4) 87- " kv.: Ruptura cordis + Emphysema pulmon.
5) 43- " m.: Gummata cerebri + Aortitis luet. + Emollitio pontis.
6) 22- " " Pneumonia acuta (Influenza).
7) 78- " kv.: Haemorrhagia cerebri frontalis, perforans ad cav. subdurale + Frac-
tura cranii.
8) 22- " m.: Morphinismus acut.
9) 48- " " V. o. c. (Ins. et sten. mitr.) + Oedema pulm. + Anasarca.
10) 22- " kv.: Septichaemia c. abscessu pulmon.
11) 39- " m.: Encephalitis.
12) 35- " " Oedema glottidis + Bronchopneumonia haemorrh.
13) 35- " " Glioma cerebri + Tracheobronchitis acuta.
14) 43- " " Haemorrhagia cerebelli + Sarcoma femoris + Tuberc. pulm.
15) 74- " " Sclerosis art. coronariae cordis + Infarctus recens myocardii.
16) 75- " " Haemorrhagia pontis.
17) 62- " " " " et capsulae int. + Nephrosclerosis.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *kirurgiska* avdelning
för år 1920 angående intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
I. Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.					
1	Retentio testis	4	—	—	—
2	Phimosis	3	—	—	—
3	Luxatio congenita	—	1	—	—
II. Ålderdomssjukdomar.					
7	Gangraena senilis	5	6	—	—
III. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar.					
8	Abortus	—	9	—	—
10	Graviditas extrauterina	—	17	—	1
19	Septichaemia et pyoseptichaemia puerperalis	—	1	—	1 ^{*)}
IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.					
21	Septichaemia. Pyoseptichaemia. Abscessus. Phlegmone ..	19	22	2	1
22	Erysipelas	6	5	1	—
33	Typhus abdominalis	5	1	—	—
	Därav: Abscessus typhosus	1	—	—	—
	Chondritis	3	—	—	—
36	Dysenteria amoebensis	1	—	—	—
42	Tuberculosis				
	" pulmonum. Tuberculosis laryngis	9	10	1	—
	" ossium et articularum	37	28	1	1
	" lymphoglandularum	8	23	—	—
	" renum	9	10	—	—
	" urogenitalis	16	9	—	1
	" cutis	1	3	—	—
	" intestini	2	2	1	—
	" peritonei	3	6	—	4 ^{*)}
	" tendinis vel vaginae tendinis	1	1	—	—
44	Syphilis acquisita	5	10	—	—
45	Bubo inguinalis	4	1	—	—
46	Gonorrhoea				
	Urethritis gonorrhoeica acuta	2	—	—	—
	Cowperitis	1	—	—	—
	Epididymitis	2	—	—	—
	Prostatitis	1	—	—	—
	Strictura urethrae gonorrhoeica	13	—	1	—
	Kolpitis, Vulvitis, Bartholin. gonorrhoeica	—	1	—	—
	Endomet., Salping., Peritonit.	—	107	—	—
	Rheumatismus gonorrhoeica	—	1	—	—
47	Actinomycosis	—	1	—	—
V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.					
66	Lymphadenitis	6	8	—	—

^{*)} En död 1921.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
158	Entero-colitis chronica	2	—	—	—
	Proctitis chronica	—	1	—	—
159	Appendicitis	230	157	11	4 ^{*)}
160	Ileus. Volvulus. Invaginatio	6	5	1	—
161	Hernia	165	45	2	—
162	Coecum mobile. Megacolon	1	—	1	—
	Fistula intestini	1	3	—	—
	Obstipatio	1	7	—	—
	Blindsäck å tarm	—	1	—	—
	Abscessus vel fistula ani	43	10	—	—
	Fissura vel contractura ani	4	13	—	—
	Prolapsus recti	1	—	—	—
163	Abscessus fossae Douglasi	1	3	—	—
165	Cirrhosis hepatis	1	—	—	—
166	Cholelithiasis. Cholecystitis	21	80	2	1 ^{*)}
169	Pancreatitis acuta	4	6	2	4 ^{*)}
171	Peritonitis chron. Adhaesiones	3	14	—	—
XIII. <i>Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	4	—	—	—
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica. Morbus Brighti	4	2	—	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	9	34	—	1
176	Pyonephrosis	1	3	—	—
177	Nephrolithiasis. Ureterolithiasis	18	7	—	—
178	Hydronephrosis	—	2	—	—
179	Ren mobilis	—	5	—	—
180	Cystitis	12	12	—	—
181	Lithiasis vesicae	3	—	—	—
	Diverticulum vesicae urinariae	1	—	1	—
	Perinephritis	3	—	—	—
	Haematoria (okänd orsak)	2	1	—	—
	Urethritis	1	—	—	—
183	Strictura urethrae	1	—	—	—
184	Ren cysticus	1	—	—	—
XIV. <i>Könsorganens sjukdomar.</i>					
A. <i>Manliga könsorganen.</i>					
185	Hypertrophia prostatae	44	—	2	—
186	Prostatitis. Abscessus prostatae	3	—	2	—
	Lithiasis prostatae	1	—	—	—
187	Orchitis. Epididymitis	8	—	—	—
188	Phimosi. Paraphimosi	1	—	—	—
189	Hydrocele	26	—	—	—
B. <i>Kvinnliga könsorganen.</i>					
190	Prolapsus vaginae et uteri	—	12	—	—
192	Vulvitis. Vaginitis	—	2	—	—
193	Endometritis	—	37	—	—
194	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	26	—	—

*) 2 döda 1921.

**) En död 1921.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
196	Amenorrhoea. Dysmenorrhoea. Menorrhagia	—	1	—	—
197	Fistula urogenitalis	—	1	—	—
199	Mastitis	—	12	—	—
200	Hymen imperforatus	—	1	—	—
201	Haematokolpos	—	1	—	—
	Cysta ligamenti rotundi	—	3	—	—
	„ labii majoris	—	2	—	—
<i>XV. Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>					
202	Myitis. Rheumatismus musculorum	1	1	—	—
203	Tendovaginitis	2	2	—	—
204	Bursitis. Hygroma	14	22	—	—
205	Synovitis. Arthritis	5	3	—	—
208	Arthritis deformans	4	5	—	—
209	Anchylosis	2	2	—	—
210	Pseudarthrosis	1	—	—	—
211	Corpus liberum in articulo	2	—	—	—
212b	Hallux valgus	1	13	—	—
212c	Digitus malleus	1	3	—	—
	Deformatio sive disclatio digiti	—	3	—	—
213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	—	—	—	—
	Spondylitis septica	1	1	1*)	—
216	Morbus Schlatteri	1	—	—	—
	„ Perthes-Calvé	1	—	—	—
	Exostosis	—	1	—	—
	Deformatio manu	—	1	—	—
	Tibia deformata	—	1	—	—
	Defectus mandibulae	—	1	—	—
	Impressio ossis cranii	—	1	—	—
	Ganglion	—	1	—	—
	Knäppande knä	—	1	—	—
	Oresorberbart bensuturmaterial	4	—	—	—
	Dålig amputationsstump	2	—	—	—
<i>XVI. Hudens sjukdomar.</i>					
217	Erythema multiforme et nodosum	—	2	—	—
271	Zoster	1	—	—	—
222	Eczema	4	3	—	—
227	Ulcus varicosum cruris	11	35	—	—
231	Furunculosis, Furunculus	8	2	—	—
232	Carbunculus	5	3	1	—
236	Scabies ..	1	—	—	—
239	Verruca	—	2	—	—
240	Clavus	5	4	—	—
	Unguis incarnatus	1	7	—	—
	Defectus cutis	3	1	—	—
	Cicatrix	1	1	—	—
	Atheroma	1	—	—	—
	Hyperhidrosis	1	—	—	—
	Hideroadenitis	1	3	—	—
	Pruritus	—	1	—	—
	Elephantiasis	2	—	—	—

*) En död 1921.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
XIX. <i>Svulster</i>					
301	Fibroma	1	—	—	—
302	Lipoma	—	8	—	—
306	Angioma	—	1	—	—
307	Myoma	—	23	—	—
309	Glioma	1	—	1	—
313	Papilloma	—	2	—	—
314	Adenoma. Kystadenoma	—	22	—	—
315	Sarcoma	6	8	1	1
316	Carcinoma				
	" labii	2	—	—	—
	" linguae	3	1	—	—
	" buccae	—	1	—	—
	" thyreoideae	—	1	—	1
	" maxillae	1	—	—	—
	" oesophagi	6	—	2	—
	" ventriculi	28	10	2	2
	" papillae Vateri	—	1	—	—
	" coli	6	6	2	2
	" recti	2	6	1	—
	" peritonei	—	4	—	—
	" hepatis	—	1	—	—
	" vesicae felleae	1	—	—	—
	" pancreatis	1	2	—	—
	" vesicae urinariae	1	—	—	—
	" vulvae et vaginae	—	1	—	—
	" uteri	—	8	—	—
	" ovarii	—	5	—	2
	" mammae	—	21	—	2
	" prostatae	4	—	1	—
	" lymphoglandularum	3	—	—	—
	" cutis	5	—	—	—
	" penis	2	—	—	—
	Hypernephroma	2	1	—	—
318	Blastoma teratoides	7	15	—	—
320	Tumor (utan patol. diagnos)	4	6	—	—
	Struma	—	21	—	—
XX. <i>Andra sjukdomar.</i>					
323	Morbus Basedowii. Hyperthyreosis	2	17	—	1
326	Thyreoiditis	1	—	—	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *kirurgiska* avdelning för år 1920 angående för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn dels till skadans natur, dels skadans tillkomstsätt.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	s:ma	döden	kvarstående men	övergående men
I. Skadans natur.						
Sår utan komplikationer (<i>Vulnus</i>)	27	3	30	—	—	30
Kontusion (<i>Contusio</i>)	49	5	54	—	—	54
Inträngd främmande kropp	1	—	1	—	—	1
Varbildning i följd av inträngd främmande kropp eller av skada å huden eller subkutana bindväven (<i>Sepsis</i>)	39	11	50	2	1	47
Ledvrickning (<i>Distorsio, Luxatio</i>)	14	4	18	1	1	16
Utgjutning i led (<i>Synovitis traumatica, Haemarthrosis</i>)	23	4	27	—	3	24
Öppnande av någon av de större lederna (<i>Vulnus perforans</i>)	2	—	2	—	1	1
Benbrott, enkelt (<i>Fractura simplex</i>)	165	62	227	4	82	141
” komplicerat (<i>Fractura complicata</i>)	21	4	25	—	12	13
Avskärning eller bristning av muskel, sena, nerv	10	1	11	—	3	8
Krossning, avhuggning, avslitning, <i>Amputatio traumatica, Laceratio</i>)	1—2 fingrar	2	—	2	—	2
	3—5 fingrar, hand	4	—	4	—	4
	Tår eller fot....	2	—	2	—	1
	Ben	1	—	1	—	1
Förbränning (<i>Combustio</i>)	Andra kroppsdelar ..	—	1	1	—	1
	Fingrar, hand ..	2	1	3	—	3
	Ansikte	1	—	1	—	1
Andra kroppsdelar ..	8	6	14	—	1	13
	Skada å magsäck eller tarm (<i>Vulnus perforans, Ruptura</i>)	1	—	1	1	—
Skada å lever, mjälte, njure, urinblåsa, könsorgan	9	2	11	1	—	10
Hjärnskakning (<i>Commotio cerebri</i>)	22	7	29	—	—	29
Brott å hjärnskålens botten (<i>Fractura baseos cranii</i>)	13	—	13	1	3	9
Direkt skada å hjärna eller ryggmärg	6	—	6	4	—	2
Tendovaginitis	4	1	5	1	4	—
Laesio traumatica menisci genu	5	—	5	—	2	3
Skottskada	6	—	6	1	1	4
Förgiftning med saltsyra	—	1	1	1	—	—
Summa	437	113	550	17	120	413
II. Skadans tillkomstsätt.						
A. Olycksfall i yrkesarbete.						
Vid hushållsgöromål	—	14	14	—	2	12
” hanterandet av yxa	2	—	2	—	—	2
” ” ” sax	1	—	1	—	—	1
” ” ” kniv	3	—	3	1	1	1
” trädgårdsarbete	2	—	2	—	2	—
Transport	8	14	22	1	5	16

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	s:ma	döden	kvarstående men	övergående men
Transport	8	14	22	1	5	16
Vid arbetsmaskiner inom industri:						
jord-, sten- och glasindustri	3	—	3	—	—	3
trävaruindustri, cirkelsåg	1	—	1	—	1	—
" andra maskinella anordningar	2	—	2	—	—	2
metall- och maskinindustri:						
elektriska motorer och ledningar	1	—	1	—	—	1
andra maskinella anordningar	4	—	4	—	2	2
varv och skeppsbyggeri:						
hissar, lyftkranar etc.	3	—	3	—	1	2
textil- och beklädnadsindustri	1	—	1	—	—	1
närings- och njutningsämnesindustri	4	—	4	—	1	3
kemisk-teknisk- och belysningsindustri	3	—	3	—	2	1
andra industrier	1	—	1	—	—	1
Genom beröring med hett vatten, ånga	1	—	1	—	—	1
" " " smält eller het metall,						
glas m. m.	3	—	3	—	—	3
" " " syror eller alkalier	1	—	1	—	—	1
Genom fall från stegar, avsats, ställning; genom halkning, nedstörtande föremål, ras:						
vid jordbruksarbete	2	—	2	—	—	2
" byggnadsarbete	19	—	19	1	2	16
" måleriarbete	2	—	2	—	—	2
inom trävaruindustri	5	—	5	—	—	5
" andra industrier	39	—	39	—	11	28
Genom inträngande föremål, såsom träflisor, spikar, glasskärvor	6	—	6	1	1	4
På eller överkörning under arbete (jfr under B):						
av järnvägsvagn	5	—	5	1	2	2
" motorfordon	6	1	7	—	2	5
Vid körning av motorfordon	3	—	3	1	1	1
" " " annat fordon	7	—	7	1	—	6
" lossning och lastning av gods o. d.	65	—	65	1	12	52
" militärtjänst, tjänst vid poliskår, brandkår	10	—	10	—	1	9
" sjöfart	32	1	33	—	9	24
" handels- och kontorsgöromål	1	3	4	—	1	3
" restaurangarbete	1	—	1	—	—	1
" sjukvård	—	1	1	—	—	1
" renhållning	2	—	2	—	—	2
" järnvägs- och gatubyggnader, telefon- och telegraf	3	—	3	—	1	2
" spårvägstrafiken	6	—	6	—	1	5
" brottning	1	—	1	—	—	1
" teater	—	1	1	—	—	1
" flygtjänst	2	—	2	—	—	2
" fiskeri	1	—	1	—	1	—
Transport	254	22	275	7	57	211

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	s:ma	döden	kvar- stående mea	över- gående men
Transport	254	22	275	7	57	211
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>						
Under resa: på järnväg	6	1	7	—	4	3
med spårvagn	5	8	13	—	4	9
„ fartyg, motorbåt	1	—	1	—	—	1
„ motorfordon	8	—	8	—	1	7
„ annat fordon	3	2	5	—	2	3
Genom på eller överkörning:						
av järnvägsvagn	1	1	2	—	—	2
„ spårvagn	5	2	7	4	1	2
„ motorfordon	19	6	25	—	3	22
„ annat fordon	—	4	4	—	1	3
Vid sport och gymnastik:						
gymnastik	2	1	3	—	1	2
jakt, skottskada	2	—	2	1	1	—
fotboll	2	—	2	—	1	1
segling	1	—	1	—	1	—
åkning med motorfordon, velociped	6	—	6	—	—	6
ridning	—	1	1	—	—	1
fri idrott	3	—	3	—	—	3
badning	1	—	1	1	—	—
boxning, brottning, atletik	3	—	3	—	1	2
lek	4	1	5	—	—	5
dans	2	—	2	—	—	2
Vid slagsmål och överfall	13	1	14	—	6	8
Under rusets inflytande	18	—	18	—	1	17
I följd av sjukdom (epilepsi, svimning m. m.)	1	1	2	—	—	2
Fall, halkning	57	43	100	2	30	68
Nedstörtande föremål, ras	1	—	1	—	—	1
Inträngande skarpa föremål, hanterande av skarpa föremål	1	—	1	—	—	1
Vådaskott	2	—	2	—	—	2
Skjuten under flyktförsök	1	—	1	—	—	1
Hushållsarbete	1	14	15	1	4	10
Skoskav	8	3	11	—	—	11
Sting, bett eller slag av djur	3	2	5	—	1	4
<i>C. Självmordsförsök.</i>						
Med skärande vapen	2	—	2	—	—	2
„ skjutvapen	1	—	1	—	—	1
„ förgiftning med saltsyra	—	1	1	1	—	—
Summa	437	113	550	17	120	413

Sten von Stapelmohr.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhuset för år 1914 rörande patienter intagna för trafik- eller andra körskador.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	s:ma	döden	kvarstående men	övergående men
Skadans tillkomstsätt.						
A. Olycksfall i yrkesarbete.						
På- eller överkörning under arbete (jfr under B):						
av järnvägsvagn	2	—	2	—	—	2
„ motorfordon	1	—	1	—	—	1
Vid körning av annat fordon	6	—	6	—	1	5
B. Olycksfall utom yrkesarbete.						
Under resa: på järnväg.....						
med spårvagn	1	—	1	—	—	1
„ motorfordon	—	2	2	—	1	1
„ annat fordon	1	1	2	—	—	2
„ annat fordon	—	1	1	—	—	1
Genom på- eller överkörning:						
av järnvägsvagn	2	—	2	—	1	1
„ spårvagn	4	—	4	—	1	3
„ motorfordon	16	5	21	—	3	18
„ annat fordon	6	3	9	—	3	6

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhuset för år 1919 rörande patienter intagna för trafik- eller andra körskador.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	s:ma	döden	kvarstående men	övergående men
Skadans tillkomstsätt.						
<i>A. Olycksfall i yrkesarbete.</i>						
På- eller överkörning under arbete (jfr under B):						
av järnvägsvagn	4	1	5	—	2	3
„ motorfordon	1	—	1	—	—	1
Vid körning av annat fordon	1	—	1	—	—	1
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>						
Under resa: på järnväg						
med spårvagn	3	14	17	1	7	9
„ fartyg, motorbåt	2	—	2	—	—	2
„ motorfordon	4	—	4	1	—	3
„ annat fordon	2	—	2	—	—	2
Genom på- eller överkörning:						
av järnvägsvagn	1	—	1	—	—	1
„ spårvagn	5	5	10	—	3	7
„ motorfordon	6	—	6	1	1	4
„ annat fordon	2	2	4	1	—	3

Henrik Holmdahl.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *kirurgiska* avdelning för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
<i>1. Hjärnan och huvudskålen:</i>						
Osteit. luetic. oss. frontal...	1	Incision. Utskrapning.	1	—	—	1960.
Fractura cranii c. haematom. extradural.	1	Osteoplastisk trepanation .. Utrymning av hämatom. ..	1	—	—	1056.
Impressio oss. frontal.	2	Upplyftning av det intryckta benet ..	2	—	—	187. 1789.
Sarcoma cerebri	1	Osteplastisk trepanation. ..	—	—	—	2850, kvarligger.
Tumor cerebri	1	Osteplastisk trepanation. ..	—	—	1	2406, dödsfall 74.
" "	2	Dekompressionstrepanation enl. Krause	1	—	—	2763. 2825.
Epilepsia Jacksonii	1	Trepanation. Excision av durasväl. Transplantation av fascia lata	1	—	—	2648.
<i>5. Ansiktet, munhålan och svalget:</i>						
Ranula	1	Exstirpation.	1	—	—	208.
Vulnus incis. perfor. buccae	1	Sutur.	1	—	—	68.
Defect. mandibulae c. fistula complet. colli.	1	Plastisk operation.	1	—	—	569.
Periostit. alv. supp.	5	Incision från utsidan.	4	—	1	126. 429. 592. 1652, dödsfall 28. 3012.
" " "	3	Incision från mun.	3	—	—	609. 950. 1836.
" " "	1	Incision från mun. Tandextraktion.	1	—	—	307.
Phlegmone inframaxillae. c. tracheostenos.	1	Incisioner. Tracheotomi. ..	1	—	—	2965.
Granuloma maxillae e radic. dent.	1	Tandextraktion. Utskrapning.	1	—	—	952.
Granuloma mandibulae e radic. dent.	1	Rotspetsresektion.	1	—	—	464.
Osteit. tbc. oss. zygomat. ..	1	Utskrapning.	1	—	—	2845/1919.
Neuralgia n. trigemini.	3	Exaeresis av nervus infraorbitalis.	3	—	—	2356. 2756. 2892.
" " "	1	Alkholinjektion perifert.	—	1	—	2756, se ovan.
Tumor buccae.	1	Exstirpation.	1	—	—	955.
Epulid.	1	" " "	1	—	—	1019.
Cysta mandibulae.	1	Uppmejsling. Utskrapning. ..	1	—	—	741.
Carcinoma labii.	1	Excision av tumören. Utrymning av körtlar å halsen.	1	—	—	2786.
" "	1	Kilexcision.	1	—	—	1234.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Adenofibroma mammae	4	Exstirpation.	4	—	—	625, 903, 1840, 2129.
Carcinoma mammae.	19	Radikaloperation enl. Halsted.	18	—	1	175, 275, 697, 939, 1018, 1284, 1332, 1477, 1565, 1629, 1855, 1962, dödsfall 93, 2167, 2184, 2260, 2369, 2424, 2813, 2936.
Carcinoma mammae.	1	Provexcision.	—	—	1	1563, dödsfall 92.
<i>10. Rygggraden och ryggmärgen:</i>						
Spondylit. tbc. c. abscess...	7	Incision. Tömning av abscess. Jodoformglycerin.	3	—	1	645, kvarligger. 1551, kvarligger. 1845, dödsfall 11, 1983, 2185, 2605, kvarligger. 2900.
Spondylit. tbc. c. fistula....	1	Utskrapning.	—	—	—	719/1918, kvarligger.
Fractura vertebr. c. paraplegia.	1	Laminektomi.	—	—	1	787, dödsfall 110.
<i>11. Levern och gallvägarne:</i>						
Lues hepatis c. ictero.	1	Cholecystostomi.	—	—	1	299, dödsfall 8.
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. vel. chron.	46	Cholecystektomi. Dränage...	45	—	1	13, 97, 161, 170, 179, 219, 261, 338, 348, 398, 435, 682, 725, 740, 811, 828, 983, 1017, 1214, 1228, 1263, 1451, 1503, 1699, 1765, 1807, 1842, 1998, 2090, 2115, appendektomi en passant, 2124, 2213, 2238, 2289, 2243, 2436, 2550, 2576, 2705, 2714, dödsfall 55, 2731, 2732, 2750, 2967.
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. vel. chron.	5	Cholecystostomi.	5	—	—	874, 1374, 1806, 1947, 2030.
Suspicio cholelithiasis....	2	Provlaparotomi.	2	—	—	378, 896.
Abscess. hepatis e dysenteria tropic.	1	Laparotomi. Revbensresektion. Dränage.	1	—	—	2938.
Ruptura hepat. traumat. subcut.	1	Hepatorafi.	1	—	—	1186.
Vulnus sclopetar. perfor. hepat. et vesic. felleae.	1	Cholecystorafi.	1	—	1	629, dödsfall 105.
Tumor duct. choledoch. c. ictero chron.	1	Cholecystoduodenostomi. ..	1	—	—	1738.
Tumor duct. choledoch. c. icter. chron.	1	Cholecystogastrotomi.	1	—	—	2055.
<i>12. Pankreas:</i>						
Pancreatit. ac.	2	Laparotomi. Dränage av pankreas.	—	—	2	845, dödsfall 57, 943, dödsfall 58.
Pancreatit. ac.	1	Cholecystostomi. Dränage av pankreas.	—	—	1	2697, död 1921.
Pancreatit. ac.	1	Cholecystektomi. Dränage av choledochus och pankreas.	—	—	1	2953, dödsfall 60.
Tumor pancreat. inextirp...	3	Provlaparotomi.	—	3	—	422, 1618, 1963.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
14. Magsäcken och duodenum:						
Strictura pylori.....	1	G.-e. r. p.	—	—	1	1077, dödsfall 113. (druckit HCl).
Ileus chron. ventriculi p. G.-e.	1	Resektion av ventrikeln med G.-e.-slynga. G.-e. r. p. + E. a. enl. Roux.	1	—	—	837, (opererad å annat sjukhus för magsår) sedermera temporär magfistel enl. Kader för ileus.
Duodenit. phlegmonos. c. peritonit.	1	Laparotomi. Dränage.	—	—	1	1157, dödsfall 34.
Ulcus ventriculi.	8	G.-e. r. p.	6	—	2	457. 907. 1273, sedermera jejunostomi för ileus, dödsfall 30. 1326. 1328, sedermera gastrostomi enl. Kader för ileus, dödsfall 21. 2036. 2176. 2923.
" "	1	G.-e. r. p. Blockage av pylorus enl. Girard.	1	—	—	173.
" "	1	G.-e. r. p. Blockage av pylorus genom invikning. ..	1	—	—	90.
" "	1	Gastropylororesektion. G.-e. r. p. (Billroth II modif. Krönlein-Mikulicz).	—	—	1	587, dödsfall 29.
Ulcus ventriculi bisacat. ..	1	D:o	1	—	—	453.
" "	1	Gastroplastik.	1	—	—	2738.
" " recidiv.	1	Gastropylororesektion.	1	—	—	2758, G. -e. gjord 1912.
" "	1	Resektion av pylorus. G.-e. r. p.	1	—	—	205.
Ulcus duodeni.	2	G.-e. r. p.	2	—	—	2581. 2584.
" "	2	G.-e. r. p. Blockage av pylorus enl. Girard.	3	—	—	41. 191. 738.
" "	1	Blockage av pylorus enl. Bogoljuboff-Wilms-Key.	1	—	—	1312, G. -e. r. p. + blockage enl. Girard gjorda 1919.
" "	1	D:o G.-e. r. p.	1	—	—	1318.
" "	7	G.-e. r. p. Blockage av pylorus genom invikning.	6	—	1	252. 277. 1472. 1526. 2330, dödsfall 32. 2757. 2762.
" "	1	Unilateral pylorusstängning enl. v. Eiselsberg.	1	—	—	300, förut G. -e. r. p. + blockage enl. Girard. 1919.
Ulcus peptic. jejuni p. G.-e.	1	G.-e. a. a. enl. Roux.	1	—	—	529, opererad 1915.
Suspicio ulcer. ventric. vel duodeni.	6	Provlaparotomi.	6	—	—	167. 624. 817. 1255. 1351. 1987.
Suspicio ulcer. duodeni.	1	G.-e. r. p.	—	—	1	2789, sedermera G. -e. a. a. + E. -a. enl. Roux för ileus, dödsfall 33.
Ulcus ventric. vel duodeni perfor.	6	Gastro- vel duodenorafi.	6	—	—	99. 402. 1135. 1155. 2297. 2767.
Myoma ventriculi.	1	Extirpation.	1	—	—	2750.
Carcinoma ventriculi.	8	Gastropylororesektion. G.-e. r. p. (Billroth II modif. Krönlein-Mikulicz)	7	—	1	1148. 1324. 1453, dödsfall 83. 1757. 2123. 2620. 2706. 2797.
Carcinoma ventriculi inextirp.	9	G.-e. r. p.	8	—	1	2854/1919. 30. 228. 655, dödsfall 81. 1666. 1785. 1959. 2307. 2349.
D:o	1	G.-e. a. a. + E.-a.	1	—	—	2331.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskreven			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Carcinoma ventriculi inexistirp. D:o	1 14	Gastrostomi. Provlaparotomi.	—	—	1	2360, dödsfall 79. 119. 148. 425. 690. 920. 1034. 1156. 1805. 1812. 1814. 1853. 2244. 2272. 2441.
Suspicio carcinom. ventric...	7	„	7	—	—	149. 314. 475. 618. 964. 2790. 2845.
15. Jejunum, ileum och colon:						
Blindsäck å ileum efter ileo-sigmoideostomi.	1	Exstirpation av blindsäcken.	1	—	—	888.
Sigmoidit. ac. c. peritonit...	1	Sigmoideostomi. Dränage...	—	—	1	47, dödsfall 49.
Mesosigmoidit.	1	Resektion av flexura sigmoidea.	1	—	—	723, sedermera adherenslösning och cökostomi för ileus.
Mesosigmoidit adhaesiva. ..	1	Transversosigmoideostomi.	1	—	—	1913.
Ulcera intestini ilei tbc.	2	Resektion av tunntarm.	2	—	—	153, 2032.
Tbc. coeci.	1	Resektion av cökum. Ileo-transversostomi.	—	—	1	1114, dödsfall 16.
Volvulus flexur. sigmoid. ..	1	Reposition. E.-a.	1	—	—	1703.
Volvulus flexur. sigmoid. c. gangraena et c. peritonit.	1	Resektion av flexura sigmoidea. Anus praeternaturalis.	—	—	1	748, dödsfall 50.
Ileus strangulation.	9	Lösning av strangulation ..	4	—	†(3) 2	192, opererad för appendicitperitonit (se dödsfall 35). 1122, opererad för appendicitabscess. 1283, opererad för appendicitabscess (se dödsfall 42). 2016, opererad för appendicitperitonit (se dödsfall 43). 2621. 2624. 2795 2968, opererad för appendicitperitonit, död 1921. 2981, opererad för appendicitperitonit död 1921.
„ ..	2	Lösning av strangulation. Jejunostomi.	1	—	†(1)	1060. 1273 (se dödsfall 30).
„ ..	1	Lösning av strangulation. Cökostomi enl. Witzel.	1	—	—	723, opererad för mesosigmoidit.
Ileus obturation. e tumor...	4	Cökostomi enl. Witzel.	2	—	†(1) 1	117, 1407, dödsfall 88. 2162. 2652, sedermera radikaloperation av colonkancer (se dödsfall 89).
D:o	1	Ileostomi enl. Witzel.	—	—	1	2947, dödsfall 87.
Ileus paralytic.	5	Enterostomi.	—	—	†(3) 2	2815/1919, dödsfall 4. 704 (se dödsfall 39) 1598, dödsfall 1. 1859 (se dödsfall 3). 2171 (se dödsfall 44).
Ruptur. ilei traumat. subcut.	1	Enterorafii.	—	—	1	1400, dödsfall 99.
Carcinoma coli.	1	Resektion av tumören.	—	—	1	2652, förut cökostomi för ileus, dödsfall 89.
Carcinoma coli descendens. ..	1	Resektion av colon descendens. Transverso-sigmoideostomi.	1	—	—	2404.
Carcinoma flexur. coli lienal. inexistirp.	1	Transverso-sigmoideostomi.	1	—	—	1784.

† Avförda som döda å annat ställe.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn		Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	död	
Carcinoma flexur. sigmoid. perfor. c. peritonit.	1	Colo-colostomi. Dränage. ..	1	—	269.
Carcinoma coli pelvin. c. ileo chron.	2	Ileo-ileostomi. Anus praeternaturalis.	1	—	1 1837, dödsfall 90. 1800.
Carcinoma coli pelvin.	1	Anus praeternaturalis.	1	—	2292.
Fistula caeci.	4	Excision av fisteln. Sutur. ...	4	—	Efter appendektomi: 532. 752. 1114. Efter cökstomi för ileus: 1216.
16. Appendix vermiformis:					
Appendicit. ac vel subac. vel chron. et ac.	111	Appendektomi. Sutur.	111	—	6. 25. 111. 176. 312. 332. 357. 364. 387. 404. 426. 439. 449. 450. 462. 467. 469. 521. 603. 615. 628. 653. 689. 705. 707. 715. 729. 736. 753. 776. 793. 816. 824. 832. 852. 853. 858. 886. 900. 959. 960. 99. 1011. 1014. 1015. 1031. 1032. 1044. 1100. 1127. 1134. 1188. 1191. 1237. 1232. 1252. 1266. 1270. 1278. 1279. 1300. 1301. 1313. 1349. 1434. 1450. 1467. 1603. 1608. 1702. 1727. 1734. 1751. 1799. 1818. 1837. 1847. 1856. 1858. 1883. 1954. 1965. 2075. 2151. 2153. 2179. 2180. 2201. 2220. 2224. 2407. 2445. 2553. 2554. 2564. 2570. 2593. 2611. 2658. 2686. 2721. 2742. 2760. 2826. 2882. 2889. 2917. 2997. 3014.
Appendicit. ac. gangr.	92	Appendektomi. Sutur.	91	—	1 2691/1919. 2848/1919. 43. 44. 70. 72. 75. 189. 249. 367. 371. 372. 386. 395. 441. 484. 517. 542. 635. 724. 749. 829. 867. 879. 931. 994. 1037. 1091. 1107. 1108. 1117. 1132. 1150. 1164. 1183. 1295. 1299. 1302. 1304. 1330. 1412. 1474. 1509. 1580. 1582. 1601. 1621. 1651. 1687. 1700. 1708. seder- mera tömning av Douglas-abscess. 1741. 1775. 1778. 1779. 1780. 1781. 1817. 1857. 1881. 1899. 1905. 1943. 1961. 1990. 2047. 2050. 2054. 2062. 2066. 2070. 2142. 2152. 2171. seder- mera Witzel-fistel för ileus. döds- fall 44. 2182. 2226. 2257. 2300. 2348. 2365. 2374. 2606. 2608. 2673. 2861. 2904. 2930. 2950. 2956. 2957. 2972. 2982.
Appendicit. ac. gangr. perfor.	7	Appendektomi. Dränage. ..	7	—	86, sedermera tömning av Douglas-abscess. 776. 1268. 1357. 1791. 1932. 2715.
D:o	4	Appendektomi. Sutur.	4	—	363. 1449, sedermera tömning av Douglas-abscess. 2007, sedermera tömning av intraperitoneal abscess. 2306.
Appendicit. ac. gangr. perfor. c. abscess.	36	Appendektomi. Dränage. ..	32	—	4 38. 76. 279. 286. 346. 401. 407. dödsfall 37. 427. 519. 537. 585. 819. 1068. 1102. 1122, sedermera adherenslösning för ileus. 1182. 1187. 1283, sedermera adherenslös- ning för ileus. dödsfall 42. 1737. 1739. 1834. 1869. 1916. 1917. 1953. 2262. 2362. 2365. 2603. 2739. 2765. dödsfall 47. 2851. 2644. 3008.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Appendicit. ac. gangr. perfor. c. abscess.	9	Tömning och dränage.....	9	—	—	490. 532. 929. 1160, sedermera tömning av Douglas-abscess. 1202. 1544. 2004. 2408. 2943.
D:o	1	Appendektomi. Dränage. Cö-kostomi enl. <i>Witzel</i>	—	—	1	956, dödsfall 40.
Appendicit ac. gangr. perfor. c. peritonit. lib. diff. purul.	28	Appendektomi. Dränage. ..	19	—	9	192, sedermera adherenslösning för ileus, dödsfall 35. 224. 251, sedermera tömning av Douglas-abscess. 368, dödsfall 36. 550, sedermera tömning av Douglas-abscess. 602, dödsfall 38. 704, dödsfall 39. 728. 784. 915, sedermera tömning av Douglas-abscess. 982. 1079. 1118. 1176, dödsfall 41. 1248. 1262. 2016, sedermera adherenslösning för ileus samt <i>Witzel</i> -fistel å ileum, dödsfall 43. 2044, sedermera tömning av Douglas-abscess. 2290. 2555. 2583. 2640, dödsfall 46. 2803. 2906. 2931. 2968, död 1921. 2981, död 1921.
Appendicit. chron.	24	Appendektomi. Sutur.....	24	—	—	139. 184. 201. 331. 421. 471. 522. 579. 613. 664. 770. 862. 984. 1391. 1461. 2114. 2217. 2298. 2317. 2423. 2646. 2752. 2805. 2843.
Vid laparotomi för andra åkommor.	19	Appendektomi en passant. ..	19	—	—	115. 375. 552. 654. 665. 926. 1167. 1437. 1486. 1626. 1996. 2115. 2195. 2236. 2344. 2377. 2672. 2750. 2879.
Vid bräckoperation.	2	Appendektomi en passant. ..	2	—	—	132. 1767.
<i>17. Bräck.</i>						
Hernia inguinal. (hos män).	93	Radikaloperation enl. <i>Bassini</i> .	93	—	—	20. 54. 103. 130. 145. 183. 196. 197. 236. 255. 356. 366. 379. 440. 452. 523. 526. 543. 557. 573. 599. 637. 671. 678. 718. 742. 760. 777. 804. 831. 876. 877. 954. 976. 993. 1008. 1024. 1036. 1061. 1110. 1152. 1210. 1212. 1260. 1282. 1290. 1314. 1339. 1364. 1370. 1396. 1399. 1431. 1502. 1513. 1548. 1550. 1551. 1585. 1586. 1654. 1740. 1746. 1786. 1808. 1851. 1898. 1901. 1930. 1972. 2060. 2073. 2205. 2206. 2208. 2209. 2378. 2407. 2439. 2442. 2579. 2594. 2613. 2633. 2735. 2751. 2820. 2868. 2897. Dubbelsidigt: 1235. 1264. 1820. 2447.
Hernia inguinal. (hos män).	17	Redikaloperation enl. <i>Bassini-Hackenbruch</i>	17	—	—	864. 887. 935. 937. 1314. 1389. 1444. 1682. 1769. 2271. 2273. 2278. 2674. 2684. 2841. 2873. Dubbelsidigt: 984.
Hernia inguinal. (hos män).	12	Radikaloperation enl. <i>Schultén</i>	12	—	—	79. 105. 166. 253. 358. 714. 872. 996. 1235. 2012. 2806. 2984.
Hernia inguinal. (hos kvinnor).	12	Radikaloperation.	12	—	—	203. 415. 513. 732. 978. 1112. 1331. 2337. 2601. 2654. Dubbelsidigt: 2629. 2654.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn		Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	död	
Hernia inguinal. recidiv. (hos män)	5	Radikaloperation enl. <i>Bassini</i> .	5	—	441. 1476. 2427. 2571. 2987.
Hernia inguinal. incarc. (hos män)	7	Herniotomi. Radikaloperation enl. <i>Bassini</i>	7	—	969. 1038. 1075. 1767. appendektomi en passant. 1838. 2252. 2352.
D:o	5	Herniotomi. Radikaloperation enl. <i>Schultén</i>	4	1	132. appendektomi en passant. 980. dödsfall 52. 1811. 1927. 2929.
D:o c. gangraena intestini.	1	Herniotomi. Tunntarmsresektion och sutur end to end. Dränage.	—	1	150, dödsfall 51.
Hernia inguinal. incarc. (hos kvinnor)	3	Herniotomi. Radikaloperation	3	—	432. 2231. 2310.
D:o c. gangraena intestini.	1	Herniotomi. Resektion av tunntarm. Anus ilei.	—	1	2039, dödsfall 53.
Hernia crural.	8	Radikaloperation enl. <i>Fabricius-v. Frey</i>	8	—	1143. 1314. 1633. 1895. 2233. 2670. 2884. Dubbelsidigt: 2189.
Hernia crural recidiv.	2	Radikaloperation enl. <i>Fabricius-v. Frey</i>	2	—	36. 370.
Hernia crural incarc.	7	Herniotomi. Radikaloperation enl. <i>Fabricius-v. Frey</i>	7	—	593. 942. 1129. 1462. 1672. 1981. 3009.
Hernia crural c. gangraena ilei.	1	Herniolaparotomi. Tunntarmsresektion. Radikaloperation enl. <i>Fabricius-v. Frey</i>	1	—	2954.
Hernia umbilical.	8	Radikaloperation.	8	—	391. 451. 658. 961. 999. 2678. 2725. 2838.
Hernia lineae albae.	5	Radikaloperation.	5	—	128. 1111. 1179. 2219. 2561.
Hernia ventralis in cicatrice.	7	Radikaloperation.	7	—	2797/1919. 207. 963. 1060. 1124. 1377. 2216.
D:o incarc.	1	Herniotomi. Radikaloperation	1	—	285.
18. Rektum och anus.					
Fissura et contractura ani.	15	Dilatation forcée.	15	—	2801/1919. 246. 316. 423. 513. 630. 744. 987. 1600. 1664. 1692. 1828. 1980. 2764. 2895.
Polapsus recti.	1	Exstirpation av slemhinna.	1	—	260.
Abscess. ad anum.	5	Incision. Dränage.	5	—	69. 276. 627. 1555. 2058.
D:o	22	Dilatation forcée. Klyvning in i rektum. Dränage.	32	—	101. 178. 273. 303. 382. 666. 778. 990. 1050. 1161. 1174. 1200. 1306. 1478. 1488. 1499. 1556. 1590. 1663. 1715. 1798. 1835. 1865. 1978. 2143. 2313. 2347. 2368. 2387. 2458. 2814. 2901.
Fistula ani.	12	Dilatation forcée. Klyvning in i rektum. Dränage.	12	—	59. 207. 416. 535. 807. 989. 1078. 1315. 2076. 2134. 2334. 2691.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Tumor. haemorrhoid.	70	Dilataion forcée. Exstirpation.	70	—	—	2792/1919. 2824/1919. 50. 52. 131. 143. 215. 243. 288. 296. 355. 380. 397. 418. 500. 547. 548. 555. 556. 591. 639. 710. 717. 781. 898. 1023. 1040. 1045. 1051. 1119. 1130. 1137. 1311. 1316. 1329. 1516. 1635. 1650. 1653. 1668. 1706. 1721. 1804. 1866. 1870. 2102. 2275. 2293. 2333. 2427. 2572. 2586. 2634. 2662. 2692. 2733. 2745. 2748. 2749. 2774. 2792. 2836. 2846. 2896. 2919. 2952. 2970. 2985. 2986.
Polyp. recti.	1	Endoskopisk exstirp. med slinga.	1	—	—	914.
Carcinoma recti inextirp. ...	3	Sigmoideostomi.	2	—	1	488. 1120, dödsfall 91. 1142.
<i>19. Bukväggen och peritoneum:</i>						
Tbc. peritonei.	7	Laparotomi. Jodoformglycerin.	5	—	2	480. 923. 933, dödsfall 13. 1536. 1777. 2451. 2780, död 1921.
Tbc. peritonei c. ileo.	1	Adherenslösning. Enterotomi och "mjölkning". Jodoformglycerin.	—	—	1	2128, dödsfall 14.
Abscess. intraperitoneal. p. appendicit. ac. gangr. oper.	2	Laparotomi. Dränage.	2	—	—	44. 2007.
Abscess. intraperitoneal. foss. iliac. sin.	1	Laparotomi. Dränage.	1	—	—	2644.
Abscess. foss. Douglas. p. appendicit. perfor. c. peritonit. purul. lib. vel c. abscess. operat.	6	Dilatation forcée. Proktotomi. Dränage.	6	—	—	86. 550. 1449. 1708. 2044. 2555.
D:o	5	Kolpotomi. Dränage.	5	—	—	251. 915. 1160. 2007. 2906.
Abscess foss. Douglas. p. appendicit.	1	Dilatation forcée. Proktotomi. Dränage.	1	—	—	798.
Abscess foss. Douglas. p. salpingit.	2	Kolpotomi. Dränage.	2	—	—	1245. 1473.
Adhaesiones intraperitoneal.	14	Adherenslösning.	14	—	—	25. 40. 55. 112. 605. 626. 1219. 1353. 1486, appendektomi en passant. 1521. 1638. 2016. 2353. 2393.
Sarcoma omenti.	1	Provlaparotomi.	—	—	—	1610, dödsfall 76.
Sarcomatosis peritonei.	2	D:o	—	2	—	1369. 2173.
Carcinosis peritonei.	1	D:o	—	1	—	921.
Carcinosis peritonei. c. ascitide.	3	Laparocentes.	—	2	1	945, dödsfall 82. 1381. 2717.
<i>20. Njurar och ureterer:</i>						
Ren mobilis.	2	Nefropexi.	2	—	—	2339. 2875.
Pyonephrosis.	3	Nefrektomi.	3	—	—	562. 1094. 1171.
Pyonephrosis c. abscess.	1	Incision. Dränage.	—	—	1	1906, dödsfall 63.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Tbc. renis.	13	Nefrektomi.	12	—	1	2438/1919. 2556/1919, dödsfall 18. 392. 474. 797. 827. 863. 936. 1346. 1458. 2303. 2597. 2980.
D:o	3	Nefrektomi efter friläggning av andra njuren.	2	—	1	447. 581, sedermera dekapsulation av kvarvarande njure för anuri, dödsfall 19. 596.
D:o	1	Sektio alta och ureterkateterisering.	—	—	†(1)	2556/1919, sedermera nefrektomi (se dödsfall 18.)
Tbc. renis c. anuria.	1	Dekapsulation.	—	—	†(1)	581 (se dödsfall 19).
Nephrolithiasis.	1	Nefrolitotomi.	1	—	—	2170.
"	1	Nefro-pyelo-litotomi.	1	—	—	2485/1919.
"	1	Pyelo-litotomi.	1	—	—	1207.
"	2	Nefrektomi.	2	—	—	2269/1919. 1003.
Ureterolithiasis.	2	Pyelo-litotomi.	2	—	—	530. 1406.
"	1	Uretero-litotomi.	1	—	—	889.
Haemorrhagia renis essential.	1	Dekapsulation.	1	—	—	87.
Hypernephroma renis.	1	Nefrektomi.	1	—	—	789.
Tumor ren. inextirp.	1	Provlaparotomi.	—	1	—	1195.
Hypernephroma in cicatrice p. nephrectomiam.	1	Exstirpation.	1	—	—	2372.
Suspicio tumor. ren.	1	Explorativ friläggning av njure. Nefrotomi.	1	—	—	1670.
Ruptura ren. traumat. subcut.	1	Nefrektomi.	1	—	—	394.
21. Urinblåsa:						
Cystit. chron. (c. ischuria paradoxa).	1	Epicystostomi.	—	—	—	381, dödsfall 65.
Lithiasis vesic. urinar.	3	Sectio alta. Extraktion.	3	—	—	947. 1442. 2023.
Papilloma vesic. urinar.	1	Sectio alta. Exstirpation. ..	1	—	—	1275.
Carcinoma vesic. urinar. ..	1	Provincision.	—	1	—	2847.
Suspicio tumor. vesic. urinar.	1	Explorativt blässnitt.	1	—	—	514.
22. Prostata:						
Abscess. prostatae c. phlegmon. pelvis.	1	Dilatation forcée. Provincision.	—	—	1	2922, dödsfall 66.
Hypertrophia prostatae.	8	Transvesikal prostatektomi. .	7	—	1	2497/1919. 34. 330. 472. 487. 1655. 1732, dödsfall 67. 1771.
"	7	Epicystostomi.	7	—	—	2627/1919. 687. 708. 1494. 1584. 1611. 2434.
"	2	Blåspunktion. Temporär suprapubisk blåsdränage med ureterkateter.	2	—	—	699. 2434.
Carcinoma prostatae.	1	Epicystostomi.	1	—	—	533.
"	1	Transvesikal prostatektomi. .	1	—	—	669.
Carcinoma prostatae c. metastat. inguin.	1	Provexcision av inguinalkörtel.	—	1	—	885.

† Avförda som döda å annat ställe.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriften			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
<i>23. Urinröret och penis:</i>						
Phimos.	4	Plastisk operation.	4	—	—	443. 951. 1770. 1903.
Strictura urethrae	1	Yttre uretrotomi.	1	—	—	304.
Strictura urethrae c. retention. urinae. total.	1	Blåspunktion. Temporär suprapubisk blåsdränage med ureterkateter.	1	—	—	2303.
Ruptura urethrae traumat.	2	Uretroraf.	2	—	—	602. 801.
Carcinoma penis.	1	Amputation av penis.	1	—	—	2245.
<i>24. Testikel, bitestikel, sädessträng, sädesblåsa, skrotum:</i>						
Retentio testis.	2	Ablatio testis.	2	—	—	1502. 3000.
" "	2	Orchidopexi.	2	—	—	2206. 2209.
Epididymit. chron.	1	Epididymektomi. Resektion å vas. Bassinisuturer.	1	—	—	2815.
" "	1	Ablatio testis. Bassinisuturer.	1	—	—	739.
" ac. supp.	1	Incision.	1	—	—	1722.
" tbc.	8	Epididymektomi. Resektion å vas. Bassinisuturer.	8	—	—	100. 350. 552. 641. 838. 1894. 1921. 2829.
" "	4	Ablatio testis.	4	—	—	1466. 1921. 2315. 2744.
Varicocele.	12	Exstirpation av vener.	12	—	—	166. 210. 492. 928. 984. 1036. 1048. 1490. 2613. 2668. 2669. 2841.
Hydrocele testis.	21	Operation enl. <i>Winckelmann</i> eller <i>v. Bergmann</i>	21	—	—	2824/1919. 9. 78. 255. 260. 919. 1269. 1443. 1528. 1586. 1838. 1919. 1975. 2077. 2119. 2379. 2631. 2693. 2771. 2808. 2849.
Hydrocele testis.	2	Punktion.	2	—	—	2033. 2771.
Spermatocystit. tbc.	1	Friläggning av sädesblåsorna enl. <i>Voelcker</i> . Utskrapning.	1	—	—	1776.
<i>25. Kvinnliga genitalorganen:</i>						
Hymen carnos.	1	Hymentomi.	1	—	—	2991.
Cystocele vaginalis.	1	Främre kolporafi.	1	—	—	1661.
Cysto- et proctocele vaginalis.	7	Främre kolporafi. Kolpoperineoraf. Amputation av cervix.	7	—	—	1070. 1380. 1399. 1455. 2266. 2296. 2736.
Proctocele vaginalis.	2	Kolpoperineoraf.	2	—	—	1086. 1640.
Retroflexio uteri.	1	Laparotomi. Adherenslösnig. Förkortning av ligamenta rotunda.	1	—	—	84. appendektomi en passant.
Cysta labii major. infect.	3	Exstirpation.	3	—	—	3. 107. 709.
Salpingo-oophorit. ac. vel subac. vel chron.	4	Ensidig salpingektomi.	4	—	—	446. 1167. appendektomi en passant. 1437. appendektomi en passant. 1637.
Oophorit. chron.	1	Ensidig ooforektomi.	1	—	—	1996. appendektomi en passant.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Carcinoma uteri.	1	Radikaloperation enl. <i>Vertheim</i>	1	—	—	1742.
<i>26. Pelvis:</i>						
Phlegmone retroperitoneal. pelvis.	1	Kolpotomi. Dränage.	—	—	—	6. dödsfall 70.
Osteomyelit. pelvis c. abscess.	2	Incision. Dränage.	1	—	—	734. 1063. dödsfall 71.
Cysta sacral. infect.	11	Exstirpation.	11	—	—	23. 74. 420. 560. 627. 1087. 1480. 1630. 2238. 2822. 2995.
Cysta sacral. infect.	6	Incision.	6	—	—	800. 808. 809. 913. 1029. 1277.
Coccygodynia.	1	Exstirpation av coccyx.	1	—	—	2308.
<i>27. Extremiteterna:</i>						
Manus radioflexa.	1	Provincision.	1	—	—	62. (suspicio tendinit.)
Man. deformat. p. tendovaginit.	1	Amputation av hand.	1	—	—	142.
Digit. malleus.	3	Exartikulation.	3	—	—	570. 2422. 2565.
Digit. dislocat.	1	”	1	—	—	200.
Hallux valgus.	3	Exstirpation av bursa. Bortmejsling av exostos.	3	—	—	2116. 2221. Dubbelsidigt: 136.
Hallux valgus.	5	Subkapitulär kilexcision. Korrektion.	5	—	—	168. 1004. Dubbelsidigt: 1976. 2699. 2888.
Tibia recurvat.	1	Kilosteotomi. Korrektion. Fixation med brons-aluminium.	1	—	—	1613.
Osteomyelit. sive osteit. ac. vel chron.	7	Uppmejsling. Utskrapning.	6	—	1	538. 1752. 2332. 2432. 2445. 2834. dödsfall 72. 2776.
D:o	1	Aperiostal, låg lärbensamputation.	1	—	—	2753.
D:o	7	Incision. Dränage.	6	—	1	46. 141. dödsfall 5. 886. 1007. 1680. 1733. 2756.
D:o oper.	3	Sekvestertomi.	3	—	—	1254. 2029. 2835.
Osteit. digit.	2	Exartikulation av finger.	2	—	—	2326. 2972.
Mus articular.	2	Artrotomi. Extraktion.	2	—	—	2560. 2675.
Synnovit. chron. serosa.	2	Punktion.	2	—	—	801. 2990.
” purul.	3	Artrotomi. <i>Carrel-Dakin</i> dränage.	2	1	—	46. 403. sedermera amputation 3 underben. 684.
” ”	1	Artrotomi. Dränage.	1	—	—	2684/1919.
” ”	1	Låg underbensamputation.	1	—	—	403
” ”	1	Exartikulation av finger.	1	—	—	2927.
Tendovaginit. ac. supp. flex. dig.	3	Incision.	2	—	1	347. dödsfall 104. 761. 796.
Bursit. ac. purul.	4	Incision.	4	—	—	385. 813. 1920. 1956.
Hygroma burs. praepatellar.	11	Exstirpation.	11	—	—	335. 503. 559. 759. 931. 1020. 1617. 1639. 1712. 2202. 2741.
” ” gastro-cnem-semimembranos.	1	Exstirpation.	1	—	—	1762.
Hidroadenit. f. axill. supp.	1	Incisioner.	1	—	—	1482.
” ” ” chron.	1	Excision.	2	—	—	Dubbelsidigt: 619. 2677.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Clavi	4	Exstirpation.	4	—	—	408. 953. 1009. 2215.
Unguis incarnat.	8	Radikaloperation enl. <i>König</i> .	8	—	—	2485/1919. 291. 445. 825. 986. 1387. 1533. 2996.
Tbc. oss.	17	Incision. Utskrapning. Jod-sprit eller jodoformglycerin.	17	—	—	2731/1919. 329. 475. 541. 626. 774. 875. 985. 1109. 1166. 1341. 1347. 1588. 2397. 2630. 2859. 2878.
Tbc. carpi.	1	Resektion av karpus.	1	—	—	1662.
Tbc. ped.	1	Aperiostal underbensamputation.	1	—	—	1185.
Tbc. articul.	11	Jodoformglycerin (varje patient upptagen en gång)...	11	—	—	305. 946. 988. 1365. 1505. 1748. 1790. 1924. 2322. 2346. 2588.
Tbc. gen.	1	Aperiostal lårbensamputation.	1	—	—	2599/1919.
Tendovaginit. tbc.	1	Exstirpation.	1	—	—	652.
Bursit. tbc.	1	"	1	—	—	652.
Lymphom. axillae tbc.	2	"	2	—	—	12. 567.
" inguin. tbc.	1	"	1	—	—	691.
" axillae.	1	"	1	—	—	1378.
Varices.	65	Hög ligatur och exstirpation enl. <i>Trendelenburg-Madelung</i>	65	—	—	Ensidigt: 2758/1919. 7. 56. 67. 140. 156. 199. 218. 257. 295. 413. 509. 662. 906. 927. 928. 1084. 1172. 1175. 1572. 1614. 1670. 1704. 1724. 1802. 1895. 1902. 2189. 2210. 2279. 2289. 2381. 2409. 2578. 2665. 2687. 2755. Dubbesidigt: 2726/1919. 174. 263. 270. 380. 454. 468. 657. 670. 810. 1005. 1020. 1123. 1311. 1426. 1839. 1862. 2041. 2190. 2221. 2304. 2359. 2637. 2642. 2761. 2804. 2864. 2869.
Elephantiasis crur.	1	Spiralformiga incisioner i fascia. Ovalär hudexcision. Suture.	1	—	—	1226 och 2009.
" anticur.	1	D:o	1	—	—	(samma patient).
Gangraena pedis.	1	Exartikulation i Choparts led.	1	—	—	1766.
" senil.	6	Aperiostal, låg lårbensamputation.	6	—	—	473. 638. 2324. 2647. 2700. 2977.
" diabetic.	1	Amputation å underben.	1	—	—	1879.
Laesio art. popliteae c. trombos.	1	Extraktion av tromb. Resektion av kärl. Kärlsuture enl. <i>Carrel</i>	—	—	—	643, dödsfall 102. 2017. 2450.
Laceratio man.	2	Amputation av finger.	2	—	—	2218.
" "	1	Exartikulation av hand.	1	—	—	2450.
" "	1	Suture av senor.	1	—	—	497.
" ped.	1	Exartikulation av tår.	1	—	—	1010. 1957. 2327.
Amputatio traumat. anticur.	3	Amputation.	3	—	—	
Luxatio humeri inveter.	1	Partiell öppen tenotomi enl. <i>Dollinger</i> . Blodig reposition.	1	—	—	2335.
" cubiti.	2	Reposition i narkos.	2	—	—	71. 2020.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Luxatio cubiti. c. fractura...	1	Artrotomi. Extraktion av benbit.	1	—	—	839.
„ „ complicat. ..	2	Reposition. Sutur.	2	—	—	1759. 1760.
„ transnaviculoperilunaris	1	Exstirpation av os lunatum och os naviculare.	1	—	—	2123.
Luxatio transstyloperilunaris.	1	Exstirpation av os lunatum.	1	—	—	2354.
Luxatio pollic.	1	Blodig reposition.	1	—	—	2769.
„ femoris.	3	Reposition i narkos.	3	—	—	511. 632. 2552.
Laesio traumat. menisc. gen.	2	Exstirpation av menisk.	2	—	—	1514. 2701.
Haemarthrosis genu.	10	Artropunktion. Tappning. ..	10	—	—	378. 551. 1097. 1317. 1624. 1628. 1728. 1938. 2100. 2886.
Synovit. traumat.	2	Artropunktion. Tappning. ..	2	—	—	268. 157.1
Neuroschisis traumat. (n. ulnar. & radial.)	4	Neurorafi.	4	—	—	1046. 1716. 1949. 2562.
Ruptura subcut. tend. extens. poll. long.	1	Sensutur med fritt transplanterat av sena.	1	—	—	2726.
Tenoschisis.	3	Sensutur.	3	—	—	2449. 2457. 3005.
Corpus. alien. extremitat. ..	7	Extraktion.	7	—	—	23. 249. 1298. 2388. 2442. 2795. 3011.
„ „ operat. „ p.	8	Extraktion av suturmaterial.	8	—	—	327. 962. 1189. 1613. 1801. 2200. 2649. 2747.
Fractura humeri.	1	Reposition i narkos.	1	—	—	1348.
„ „	1	Blodig reposition.	1	—	—	1286.
„ antibrachii.	1	Reposition i narkos.	1	—	—	2063.
„ „	5	Blodig reposition.	5	—	—	1634. 2021. 2063. 2169. 2193.
„ „ male sanat.	1	Uppbrytning och reposition i narkos.	1	—	—	2035.
Fractura ulnae et luxatio radii in artic. cubiti.	1	Blodig reposition av ulna. Resektion av radiushuvudet.	1	—	—	1789.
Fractura complic. ulnae. ..	1	Blodig reposition. Sutur. ..	1	—	—	745.
„ femoris.	7	Spikextension enl. <i>Steinmann</i>	7	—	—	2848/1919. 467. 949. 1030. 1810. 1850. 2754.
Fractura femoris male sanat.	1	Osteotomi. Spikextension enl. <i>Steinmann</i>	1	—	—	1850.
Fractura condyl. lateral. femoris.	1	Exstirpation av lös benbit. ..	1	—	—	684.
Fractura patellae.	6	Osteosyntes med silke.	6	—	—	309. 1207. 1676. 1717. 1803. 2074.
„ „	1	Osteosyntes med bronsaluminium.	1	—	—	463.
„ „	1	Osteosyntes med rensena. ..	1	—	—	2261.
Fractura anticurur.	3	Spikextension enl. <i>Steinmann</i>	3	1	—	962. 1694. 1803.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Ganglion.	1	Exstirpation.	1	—	—	2793.
Defect. cutis.	1	Hudplastik.	1	—	—	1573.
" "	9	Transplantation enl. Thiersch.	9	—	—	2817/1919. 403. 844. 1181. 1284. 1532 1925. 2218. 2807.
Cicatrix deform.	1	Excision.	1	—	—	1390.
Ossifikation i laparotomiärr.	1	Exstirpation av ben.	1	—	—	605.

Henrik Holmdahl.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *kirurgiska* avdelning
för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda
operationer å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
II.			
Corp. alien. corneae	10	Exaeresis	
V.			
Vuln. perfor. labii	4	Yttre och inre sutur	
„ linguae	1	Sutur	
Angina phlegmonosa	1	Incision	
Cysta radic. dent.	7	Exstirpation	
Periostit. alv. supp.	32	Incision ev. tandextraktion	
D:o	19	Tandextraktion	
Caries vel atrophia dent.	34	„	
Granuloma buccae	1	Exstirpation	
Ulcus chron. labii	4	Kilexcision	
„ linguae	2	„	
Abscess. subperiost. mandib. e fract. inf.	1	Incision	
Osteit. mandib.	2	Utskrapning	
Sialolithiasis duct. Whartoniani	1	Extraktion	
Sialoadenitis suppur.	1	Incision av gång	
Luxatio mandibulae	2	Reposition	
Exostosis „	1	Avmäjsling	
Neuralgia nerv. infra- et supra orbital.	2	Perifer alkoholinjektion	
Adenoma labii	1	Exstirpation	
Carcinoma labii	1	Kilexcision	
Angiofibroma buccae	1	Exstirpation	
Carcinoma linguae	1	Provexcision	
Epulis	3	Exstirpation	
VI.			
Abscess. colli e pediculos.	10	Incision	
Lymphomata tbc. colli	17	Exstirpation	
D:o	27	Incision. Utskrapning	
VIII.			
Osteochondrit. tbc.	1	Utskrapning	
„ typhosa	1	„	
IX.			
Mastit. ac. suppur.	26	Incision	
„ chron.	6	Exstirpation	
Adenofibroma mammae.	7	„	
Fibroadenomyxoma mammae ..	1	„	
XVIII.			
Tumor. haemorrh.	5	Exstirpation	
Abscessus ad anum	2	Incision	
Fistula ani	1	Klyvning	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkningar
XIX.			
Ascites	1	Laparocentes	
XXIII.			
Bubo inguinal.	1	Incision	
Cowperit.	1	”	
XXIV.			
Phimosi	2	Plastisk operation	
Paraphimosi	2	Reposition	
Hydrocele testis	1	Punktion	
Stenosis orificii urethrae	2	Uppklipping. Sotur	
XXV.			
Bartholinit. ac.	3	Incision	
XXVI.			
Cysta sacral. infect.	7	Incision. Utskrapning.	
XXVII			
Deformat. dig. p. tendovaginit. . .	1	Exartikulation	
Deformat. digit. pedis	2	Exartikulation	
Osteit. vel osteoarthritis. dig.	45	Incision eller utskrapning	
D:o	4	Exartikulation eller amputation	
Tendovaginit. dig.	11	Incision	
Hidroadenit.	27	”	
Bursit. ac. purul.	6	”	
Hygroma bursae	5	Exstirpation	
Clavus	4	”	
”	3	Exartikulation av tå	
” infect.	8	Incision	
Unguis incarnat.	14	Radikaloperation enl. König	
Paronychium	43	Evulsio vel trepanatio unguis	
”	6	Incision	
Panaritium subunguale	16	Evulsio vel trepanatio unguis	
Laceratio dig.	16	Evulsio unguis	
” vel amputatio traumat. dig.	58	Amputation eller exartikulation	
Luxatio humeri	46	Reposititon	
” cubiti	8	”	
” dig.	11	”	
Laesio traumat. menisc. genu c. incarcerationione	1	Mobilisering i narkos	
Fractura humeri	11	Reposition	
” radii	26	” Dorsalgips	
”	47	” Spjäla	
”	21	” Gips	
” ulnae	3	” Spjäla	
Fractura dig.	8	” Skena	
Luxatio vel fractura complicat. dig.	8	”	
Fractura anticerur.	12	” Gips	
Synovit. traumat.	2	Artropunktion.	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
Haematoma subcutan.	7	Tömning	
Tenoschisis	27	Tenorafı	
Haematoma subunguale	13	Trepanatio unguis	
Ganglion	13	Exstirpation	
Osteochondroma dig.	1	"	
XXVIII.			
Abscess., lymphadenit., lympan- git., panaritium, furunculus, carbunculus, vulnura infecta..	816	Incision	
Vulnera	804	Suturer	
Corpora alien.	105	Extraktion	
Sutursuppuratıon	4	Utskrapning	
Abscessus vel fistula tbc. cutis..	1	"	
Cicatrix cutis	2	Exstirpation	
Defectus "	2	Thierschning	
Ulcus chron. cutis	2	Exstirpation	
Lymphadenit.	2	"	
Atheroma cutis	59	"	
" " infect.	27	Utskrapning	
Cysta dermoid. cutis	1	Exstirpation	
Verruca cutis	26	"	
Fibroma "	7	"	
Lipoma "	13	"	
Angioma "	8	"	
Papilloma "	4	"	
Cylindroma cutis.	1	"	
Granuloma "	4	"	
Sarcoma "	3	"	
Carcinoma "	12	Provexcision	

År	Vårskade sjukte	Döde	Miss- proc.	Miss- blink- patienter	Miss- blink- öppn.	Miss- blink- öppn.	Miss- blink- öppn.	Miss- blink- öppn.	Miss- blink- öppn.
1914	2,924	86	2.92	2,912	22,324	1,704	1,732	70	4.41
1915	2,888	117	4.92	4,296	27,708	2,142	1,933	86	4.42
1916	2,927	107	2.92	4,432	29,212	2,586	1,862	77	4.11
1917	2,827	102	2.91	4,220	22,222	2,022	1,902	74	3.92
1918	2,929	122	4.92	4,002	30,022	2,220	1,840	112	6.22
1919	2,017	122	4.92	4,702	31,422	2,492	1,704	77	4.22
1920	2,022	114	2.92	4,992	31,124	2,622	1,862	86	4.22

Öfversikt i 1919 års rapport.

Under år 1920 hava å intagna patienter utförts 1,869 operationer; av dessa ha 34 utskrivits oförbättrade och 86 döda. Dödsfallen återfinnas i redogörelsen för dödsorsakerna, avdelning A; 6 patienter hava avlidit under år 1921 och upptagas icke i årets redogörelse.

Å patienter, vilka dött *utan att ha blivit inskrivna*, hava utförts 2 operativa ingrepp; dessa återfinnas i redogörelsen över dödsorsakerna, avdelning B.

Å *polikliniska* patienter hava utförts 2,693 registrerade ingrepp.

Antalet *besök* å kirurgiska *polikliniken* har under året uppgått till 29,300. På icke poliklinisk tid hava inkommit och behandlats 1,824 personer. Antalet *patienter* å polikliniken har varit 4,496. Beräknas antalet besök per patient fås siffran 6,22.

Av de å polikliniken behandlade hava 1553 vart *olycksfall i arbete* enl. 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

Vad angår antalet å kirurgiska avdelningen vårdade sjuke, döde, utförda operationer å intagna och icke intagna patienter samt polikliniska patienter återfinnas sammanställningar av dessa siffror för tiden före år 1899 i årsberättelsen för år 1898, för tiden 1899—1914 i årsberättelsen för sistnämnda år. Här meddelas siffrorna för 1914—1920.

År	Vårdade sjuke	Döde	Mortalitetsproc.	Antal poliklinikpatienter	Poliklin. besök	Utförda operationer		Döde av de opererade	Operationsmortalitetsproc.
						å poliklinikpatienter	å intagna patienter		
1914	2,934	86	2,93	3,912	25,324	1,704	1,732	70	4,04
1915	2,888	117	4,05	4,596	27,708	2,145	1,933	86	4,44
1916	2,957	107	3,62	4,432	29,315	2,266	1,862	77	4,14
1917	2,827	105	3,71	4,230	25,956	2,053	1,902	74	3,99
1918	2,929	132	4,50	4,003	30,033	2,550	1,840	112	6,03
1919	3,017	125	4,14	4,703	*31,473	2,499	1,704	77	4,52
1920	3,095	114	3,68	4,996	31,124	2,693	1,869	86	4,66

*) Feltryck i 1919 års rapport.

Redogörelse för dödsorsakerna för patienter vårdade å *kirurgiska* avdelningen under år 1920.

Under år 1920 inskrevos å kirurg. avdelningen 3,095 patienter (169 kvarliggande från föregående år, 2,926 nyinkomna). 114 personer avled. Mortalitetsprocent 3,68. Anmärkningsvärt är det stora antalet av svåra appendicitperitoniter med dödlig utgång. Å 24 av de avlidna hade intet operativt ingrepp företagits. De äro i redogörelsen angivna med asterisk (*) efter löpande numret. 11 personer avledo kort efter inkomsten och blevo därför ej inskrivna (se avdelning B.).

A. Inskrivna patienter.

I. Bildningsfel:

1. 74-årig man (1598/20) med bronkit samt enormt utspänd buk och övriga tecken på lågsittande tarmhinder, underkastades *laparotomi (von Stapelmohr)* och Witzelfistel å flexura sigmoidea. Mors efter 3 dygn i bronchopneumonier. Tarmfisteln fungerat utan anmärkning.

Sektion: *Caecum mobile c. ileo (Megacolon) + Bronchit. purul. + Bronchopneumoniae + Hyperplasia acut. lienis + Degeneratio parench. organ.*

III. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar:

2.* 23-årig kvinna (1293/20; journal förkommen). Vårdades under 6 veckor för dubbelsidig graviditetspyelit under 5 och 6 graviditetsmånaden. Behandlades med urindecinficientia, autovaccin och tidvis med katetrar å démeure i båda uretererna, varunder temperaturen föll, för att stiga, då katetrarne togos bort. Mors efter blödningar med urinen och från uterus.

Sektion: *Graviditas mens. VI. + Cysto-uretero-pyelonephritis apostematosa bilat. + Hyperplasia lienis + Degeneratio parenchym. organ.*

3. 32-årig fru (1859/20) med sedan 10 timmar symptom på brusten extrauteringraviditet inkom i anämiskt tillstånd (puls 150). Underkasta-

des omedelbart (*von Stapelmohr*) laparotomi samt ensidig salpingooforektomi. Under operationen intravenös autoinfusion av 1000 cm³ av blodet i buken i 200 cm³ 1 % natriumcitrat (*Thies*) lösning. Härunder förbättrades tillståndet, pulsen sjönk till 120. Under närmaste 3 dygnen ökande symtom på paralytisk ileus med stora kräkningar, varför en gastrostomi (*von Stapelmohr*) anlades. Mors 6 timmar härefter.

Sektion: *Graviditas tubar. dx. rupt. operat. + Ileus paralyt. + Anaemia acuta.*

— Inga tecken på peritonit.

4. 26-årig fru (2815/19), som haft partus 5 veckor förut, inkom med tecken på allmän sepsis med peritonit, utgången från bäckenorganen. Bäckeperitoniten gick tillbaka under expektativ behandling. Peritoniten lokaliserade sig i högra flanken, där en begränsad abscess en vecka senare öppnades (*von Stapelmohr*). Streptokokkserumterapi inleddes; 14 dagar senare colostomi för tarm pares (*von Stapelmohr*). Under fortsatt kontinuerlig feber samt senare tecken på dubbelsidiga bronchopneumonier mors 1¹/₂ månad efter inkomsten.

Sektion: *Sepsis puerperalis + Salpingit. purulent. c. pelveoperitonit. saccat. + Bronchopneumoniae abscedent.*

IV. Infektions- och andra parasitära sjukdomar:

5. 38-årig man (141/20), som en vecka efter genomgången lindrig angina sjuknat akut med frossbrytning och samtidigt känt en domning i v. handens 3 ulnara fingrar, vilka först blevo vita och kalla, samt snart därefter blå Röda och svullna; intensiv värk i dessa fingrar, hög feber. Pat. kom först in till med. avdeln., där diagnosen ställdes på sepsis, och överfördes efter ett par dagar till kirurg. avdeln. på grund av hastigt uppkommande degig svullnad över v. scapula; allmäntillståndet då mycket dåligt; stundtals oredig. Operation (*Dahlgren*): *Incision och tömning av abscess å v. scapulans insida.* Följande dag svullnad även över v. tibia. Mors.

Sektion: *Septicopyämia (växt från blodet: Streptococcus brevis) c. peritostit. scapulae et tibiae sin. + Abscess. lienis perforans ad cav. peritonei.*

6. 28-årig filare (186/20) intogs för lymphadenit. colli efter difteri. Två dagar efter inkomsten gjordes (*Holmdahl*) incisioner bakom bäge musculi sternocleidomast., varvid abscess påträffades och dränerades å höger sida av halsen. Allmäntillståndet starkt påverkat. Håll i vänster sida av bröstet och sanguinolenta upphostningar. Lokalt gick svullnaden å halsen

fullständigt tillbaka men febern var starkt remitterande ($36,9-40,2^{\circ}$). 14 dagar efter inkomsten plötsligen meningit och hemiplegiska symtom; mors ett halvt dygn senare.

Sektion: *Lymphadenit. colli bilateral. + Trombophlebit. v. jugular. dx. + Meningit ac. purulenta.*

7. 26-årig bleckslagerilärling (226/20) intogs för panaritium å höger stortå och rodnad å fotryggen. Rodnaden och svullnaden spred sig hastigt uppåt benet och antog utseendet av erysipelas, som visade sig vara av phlegmonös typ. Upprepade *incisioner* (Holmdahl) gjordes å höger ben. Mors tre veckor efter inkomsten.

Sektion: *Phlegmone crur. et anticrur. dx. + Cirrhosis hepat.*

8. 24-årig fröken (299/20) överflyttades från med. avd., där hon vårdats för lues hepatis c. ictero. På grund av smärtor och feberstegring misstänktes komplikation med cholecystit, varför gjordes (Holmdahl) *provlaparotomi*. Mors 6 dagar senare.

Sektion: *Lues hepatis + Pyelonephrit. purul.*

"Här och var i båda njurarna större och mindre områden genomsatta av radierande pärlbandsformiga stråk av varpärlor."

9. 20-årig hustru (480/20), som vårdats här en vecka i dec. 1919 för obestämda smärtor uppåt höger i buken i samband med graviditet. Någon diagnos kunde då ej ställas. Alltsedan dess frisk; partus för 3 veckor sedan; efter denna feber, avmagring, uppkörningar i buken, vilken blivit allt större. Inkom nu i uselt tillstånd samt med flera palpabla oömma resistenser i buken jämte feber. Under diagnos peritoneal-tuberkulos gjordes *laparotomi* (von Stapelmohr) samt insprutning i bukhålan av jodoformglycerin. Bukorganen hopbakade och översällade med gråa knottor. Mors en vecka efter operationen.

Sektion: *Tbc. pulm. + Tbc. peritonei + Ulcera tbc. perfor. intestini + Peritonit. faeculenta saccat.*

10.* 61-årig fröken (763/20). Sedan juni 1916 tbc.-körtlar med fistlar på halsen. Utskrapades. Sedan mars i år häftiga smärtor i ryggen, varför hon inremitterades till Röntgenavdelningen, där diagnosen spondylit. ställdes. Mors i augusti.

Sektion: *Pericarditis adhaesiv. tuberculosa + Tbc. pleurae sin. + Tbc. chr. indurat. apicis pulm. dxt. + Abscess. tbc. op. colli + Peritonit. adhaesiv. tbc. + Spondylit. tbc. + Tbc. caseosa lymphogl. periaort. + Abscess. ileo-psoat. bilat. + Cholelithiasis + Hydrops vesicae felleae.*

11. 32-årig man (1845/20) med tuberkulös spondylit sedan sitt 6:te år. Kom nu in för sänkningsabscess. Op. (von Stapelmohr): *Incision och tömning av sänkningsabscess; sutur.* Mors subita 3 månader efter inkomsten.

Sektion: *Spondylit. tuberculosa vertebrar. dorsal. + Myocardit. sub-
acuta + Synechia pericardii.*

12.* 18-årig yngling (1221/20) med sedan omkring ett år bestående symtom på högersidig, tuberkulös coxitis. Sträckbehandling, roborantia. Avtynade alltmer och dog 4 månader efter inkomsten.

Sektion: *Coxitis tuberculosa dxt. + Tuberculosis intestini et miliaris.*

13. 70-årig hustru (933/20) intogs för peritoneal-tbc. med höggradig ascites. *Laparotomi och ingjutning av jodoformglycerin (Holmdahl).* Mors efter fem dagar i hjärtsvaghets.

Sektion: *Peritonit. tbc. c. ascitide + Tbc. genital. + Cirrhos. hepatis.*

14. 26-årig sömmerska (2128/20) intogs för peritoneal-tbc. med ileus-symtom. Dagen efter inkomsten gjordes (Holmdahl): *laparotomi, bridlösning, enterotomi* och "mjölkning". Mors följande dag.

Sektion: *Tbc. peritonei et pulm. + Strangulatio ilei operat.*

15. 24-årig man (626/20), som i mars 1919 opererades för från caecum utgången peritonealtuberkulos och härefter var frisk och arbetsföremot ett år. Han kom åter in i mars 1920 för en tuberkulös *abscess å vänstra foten, som inciderades.* Sedermera inciderades och tömdes ett flertal liknande abscesser i mjukdelarna å övre och nedre extremiteterna. Mors sept. 1920.

Sektion: *Tuberculosis miliaris et pulmonum et flexurae sigmoideae + Synechia pericardii.*

16. 29-årig vagnsmörjare (1114/20) inkom för caekaltuberkulos med fistel efter appendektomi. *Caecum resecerades och ileo-transversostomi anlades (Dahlgren).* Dagen efter operationen alarmerande symtom av hjärtsvaghets. Trots kraftig stimulans mors följande dag.

Sektion: *Tbc. caeci operat. + Peritonit ac. + Degeneratio cordis.*

17. 31-årig man (2131/19) kom in med sedan en vecka bestående smärtor i h. sidan av buken samt feber. I urinen påvisades var och talrika tuberkelbaciller. Som cystoskopering omöjliggjordes på grund av en säkerligen tuberkulös striktur i urethra gjordes *Epicystotomi (Söderlund),*

och från blåsan infördes ureterkatetrar i höger och vänster ureter. Från h. njuren erhöles urin, grumlig av var, samt innehållande tuberkelbaciller; från v. njuren erhöles ingen urin. På grund av dessa fynd ansågs en dubbelsidig njurtuberkulos föreligga. Mors 3 månader senare.

Sektion: Tuberculosis renum ambor. et intestini et epididymidis bilat.

18. 21-årig man (2556/19), som haft flytning från urinröret under 3 veckor samt under 14 dagar sveda vid urineri, ökat urineringsbehov och grumlig urin. Den kastade urinen innehöll talrika varceller jämte stafylokocker och stavar. Striktur i pars perinealis hindrade cystoskopering. Så småningom vidgades strikturen under sondering, varefter en smal Nélatonkateter kunde införas. I blåsurinen påvisades då likaledes varig-bakteriehaltig urin men inga tbc. Trots fortsatta försök kunde strikturen ej uppsonderas, så att cystoskopering möjliggjordes. Efter 3½ månader beslöts *sectio alta* och *ureterkateterisering* (von Stapelmohr), varvid vänstra njuren befanns lämna normal urin; högra uretermynningen ulcererad, kunde ej sonderas. Blåsurin var varig, bakteriehaltig men utan tbb. Tolv dagar senare *incision* över högra njuren (von Stapelmohr), som befanns förstörad, kavernös och *exstirperades*. Röntgenundersökning två gånger under sjukhusvistelsen hade givit negativt resultat. Efter ingreppet kontinuerlig feber under tecken på pneumoni. Mors efter 8 dagar.

Sektion: Tbc. renis dx. operat. + Tbc. pulmon. c. pneumonia + Tbc. miliar. et hepatis.

19. 34-årig fru (581/20), som vid resp. 14, 22 och 26 års ålder haft blod i urinen, och som vid inkomsten sedan c:a 2 månader tillbaka känt sveda vid urineri. Urinen befanns starkt grumlig av varkroppar samt innehöll tuberkelbaciller. Vid cystoskopering resp. ureterkateterisering erhöles var och tuberkelbacillhaltig urin från vänstra njuren. Högra uretermynningen kunde ej upptäckas, ej heller vid förnyade cystoskoperingar, sedan pat. erhållit metylenblått per os samt injektion av indigokarmin. Då vid dessa försök urinen färgats blott obetydligt och därav dragits den slutsatsen, att njurfunktionen var mindre god, utfördes ett njurfunktionsprov. Sedan av detta framgätt, att njurfunktionen var, om ej den bästa, så dock något så när, ansågs op. böra företagas med friläggning av den som man hoppades friska njuren och därefter eventuellt *exstirp.* av den säkert sjuka vänstra njuren. Op. (Dahlgren): *Explorativ friläggning högra njuren*, som föreföll för inspektion och palpation normal; ureteren normal, ej förtjockad. Därefter i samma séance *exstirpation av vänstra njuren*, som föreledde betydande tuberkulösa förändringar, och vars ureter var blyertspennetjock.

Efter operationen fullständig anuri. Tre dagar senare ny op. (*Dahlgren*): *Dekapsulering av höger njure*. Dock alltjämt anuri. Mors 1 vecka efter första op.

Sektion: Tuberkulosis renum ambor. Den kvarlämnade högra njuren omvandlad i ett antal cystrum, fyllda av tunn vätska med tillblandning av ostiga flockar. Ureteren blyertspennetjock. — Den vid op. såsom en normal ureter uppfattade bildningen utgjordes av en parallellt med ureteren förlöpande ven.

20.* 17-årig flicka (1465/20), som sista veckorna hastigt magrat av samt av och till lidit av lindriga buksmärtor och som vid inkomsten befanns ytterligt utmärglad, företedde tecken på ascites samt hade en fast resistens i lilla bäckenet. Mors 2 dagar efter inkomsten.

Sektion: Salpingit. tuberculosa bilat. + Tuberculosis peritonei.

VI. Ämnesomsättningens sjukdomar:

21. 65-årig man (1879/20) med diabetisk brand i 4:de tån på höger fot. Op. 13/8 (*von Stapelmohr*): *Amputation strax distalt om midten av metatarsale 4*. Ingen läkningstendens. Op. 28/8 (*Dahlgren*): *Amputation nedom knät*. Mors subita 5 dagar senare.

Sektion: Embolus arteriae pulmonalis.

XI. Andningsorganens sjukdomar:

22. 56-årig eldare (278/20) överflyttades från med. avd. för empyema pleurae sin. Samma dag gjordes (*Holmdahl*): *revbensresektion och pleurotomi*. Första tiden efter operationen tog allmäntillståndet något upp sig; sedermera ett långsamt avtynande utan lokalsymtom. Mors efter en månad.

Sektion: Empyema pleurae sin. + Empyema pleurae dx. saccat. + Bronchiectasiae cavernos. + Nephros. chron.

23. 50-årig skräddare (466/20), som vårdats 1919 å med. avd. för lunggangrän. Har sedan dess alltid hostat, tidvis mindre, tidvis mera; oftast stinkande sputa. Inremitterades av läkare, som vid punktion av höger pleura fått var. Vid förnyad punktion här flera gånger kunde var ej erhållas. Efter 6 dagar börjande gasflegmone i bröstväggen. Detta *in-ciderades* (*von Stapelmohr*) upprepade gånger. Mors efter 3 veckor.

Sektion: Gangraena pulm. + Bronchopneumoniae purul. + Bronchiectasiae + Osteit. cost. VIII dx. + Phlegmone pariet. thorac. — Infektionen av thoraxväggen har sannolikt skett från lungan vid punktionerna.

24. 48-årig man (565/20), som vårdats å med. avd. 23/1—3/3 för pneumoni. Tillståndet försämrade sig alltmer; man misstänkte lungabscess. Trots upprepade punktioner kunde först 3/3 var påvisas vid punktion i I:3 å vänster sida framtill. Pat. överfördes till kir. avd. Här gjordes samma dag *revbensresektion* å C:3 (*von Stapelmohr*). Pleura och den här adherenta lungan *inciderades* utan att var nu kunde erhållas. Tamponad. 6/3 och 9/3 gjordes punktion av lungan genom op.-såret utan att var erhöles 15/3 började rikligt med var att tömma sig i såret. Efter ständigt kraftavfall mors 18/3.

Sektion: Pneumonia ac. sin. + Gangraena pulm. sin. + Degeneratio myocardii.

25. 49-årig man (1101/20), som vårdats å med. avd. 2½ vecka för misstänkt lungempyem utan att detta kunnat genom upprepade punktioner påvisas, överflyttades för operation till kir. avd., då tecken på ett börjande spontant genombrott genom bröstväggen inträdde. Över ett uppdrivet parti *inciderades* (*von Stapelmohr*) omedelbart och en varig infiltration påvisades. Resektion av C:X gjordes här, då varinfiltration gick in i 9. interstitiet. En plommonstor buktande abscess omedelbart innanför pleura öppnades. Riklig sekretion ur såret. Mors efter 5 dagar.

Sektion: Empyema pleurae partim operat. + Oedema pulm. + Dilatatio et myodegeneratio cordis + Hyperplasia lienis chron. — Ovan den dränerade abscessen ett avstängt rum i pleura med $\frac{3}{4}$ liter var.

26. 21-årig kvinna (1531/20) med högersidigt empyem inkom i dåligt allmäntillstånd och underkastades genast *revbensresektion* (*von Stapelmohr*) med pleuradränage. Temperaturen föll aldrig. Mors i allmän septiska symtom efter 8 dagar.

Sektion: Empyema pleurae dx. operat. + Bronchit. purulent. + Degeneratio parenchym. myocardii. hepat. et renum + Graviditas mens. V.

XII. Digestionsorganens sjukdomar:

27.* 43-årig hustru (2433/20), som sista månaderna vid olika tillfällen behandlats polikliniskt för stomatit. aphtosa, kom in 26/10 med ett 5-örestort, varigt belagt sår å insidan av h. kinden och med stark svullnad i hela kinden rundt såret; tecken på allmän sepsis med starkt påverkat allmäntillstånd. Mors 5 dagar efter inkomsten.

Sektion: Ulcus gangraenosum buccae dxt. + Sepsis + Anaemia gravis.

28. 24-årig neger. (1652/20). Sedan 5 dagar varit svullen och haft värk i vänstra underkäken. Brädhårt infiltrat under v. mandibula, sträckande sig upp mot munbotten. Temp. $40,7^{\circ}$. *Incision* under v. mandibula, men intet var anträffas. Pat. får starka sväljningsbesvär, men intet synligt från halsen. Mors.

Sektion: Periostit. alveol. + Thrombophleb. v. jug. sin. + Septicopymaemia + Pleurit. ac. fibrinos. bilat. + Infarct. septic. pulm. + Splenitis septica + Degenerat. parenchym. organ.

29. 61-årig man (587/20), kom in med sedan 1 år bestående magbesvär; vid undersökning konstateras höggradig pylorusstenos. Op. (*Dahlgren*): *Resectio pylori (Billroth II)*. I pyloris en hönsäggstor tumör med 5-örestort ulcus. Ett ulcus simplex ansågs sannolikt, men med hänsyn till pat:s ålder och den rätt korta sjukdomstiden kunde cancer ej uteslutas, varför resektion utfördes. Mors 2 dagar senare under tecken på peritonit.

Sektion: Ulcus ventr. operat. + Gastrit chron. + Gastrit. acut. emphysematos. (streptococcer + grova sporbildande stavar) + Perigastrit purulenta. Alla suturer sluta väl, men trådarna kring resektionen omges av varstrimmar. — Ventrikelslemhinnan i sin helhet intensivt brunrött missfärgad, uppdriven av massor av gasblåsor till ett honungskakliknande system av småhål.

30. 32-årig maskinuppsättare (1273/20). Sedan 1916 typiska magsårsbesvär, varför han genomgått upprepade ulcuskurer. *G.e.r.p. (Holmdahl)*. Strax vid pylorusringen en skivformig förhårdnad i ventrikelväggen. Efter op. allmäntillståndet gott till 12 dagar efter op., då kräkningar under ett par dagar. 5 dagar senare ånyo kräkningar, som höllo i varför *relaparotomi (Söderlund) + lösning av adherenser* utfördes. 15 cm. från mesocolon var den fränförande tarmslyngan något omvriden och fixerad mot bakre bukväggen. Sedan slyngan härstädes lösts syntes mera distala tarmslyngorna fylla sig. I och för nutritionens säkerställande göres en *jejunostomi* å övre jejunumslyngan. Efter op. tillståndet uselt, mors efter 4 dagar.

Sektion: Ulcus duodeni + Peritonit. chr. adhaesiv. + Ileus paralyt. Bronchopneumoniae.

31. 56-årig man (1328/20). Periodiska magbesvär sedan 1900, upprepade blodkräkningar samt sista tiden tätt påkommande smärtperioder. *Laparotomi (Dahlgren)*. En valnötstor ulcustumör med tumändstor nisch löstes med svårighet från pankreas varvid ventrikeln öppnades. *Excision av såret.* Därefter *G.e.r.p.*, som på grund av det minskade utrymmet måste

göras något mindre än vanligt. Efter op. rätt snart tecken på en relativ ileus, varför 12 dagar senare *relaparotomi* (Söderlund) utfördes. Överallt fullständigt fritt i bukhålan, g.e. genomsläpper 2 fingrar. *Gastrostomi* med katetern införd genom g.e. ett gott stycke ned i den frånförande jejunum-slyngan. Efter operationen upphörde kräkningarna. Mors i bronchopneumonier 5 dagar efter andra operationen.

Sektion: Ulcus ventriculi callosum in pancreat. penetrant. op. + Gastrit chronica gravis + Enterit. haemorrhag. + Bronchopneumonia. G.-e. genomsläpper knappt 2 fingrar. Slemhinnekanterna väl läkta. Stora bronchopneumonier.

32. 32-årig fröken (2330/20) med symtom på ulcus duodeni sedan c:a 1 $\frac{1}{2}$ år; trots upprepade dietkurer recidiv. Op. (Dahlgren): *G.e. retrocolica posterior + Exclusio enligt Girard.* I duodenalväggen en 2-kronestor ulcusinfiltration med lillfingerblommestor nisch. C:a 3 timmar efter op. fick pat. en kräkning på omkr. 50 cm.³ mörkt blod; några timmar senare en ny kräkning på omkring 150 cm.³ ljusrött blod samt efter ytterligare 3 timmar 600 cm.³. Omkring 18 timmar efter op. nästan pulslös men klar och redig; hon fick då 800 cm.³ Nabl-lösning subkutant. Mors ett par timmar senare.

Sektion: Ulcus duodeni op. c. haemorrhagia + Nefros chron. G.e. sluter väl; ingenstädes tecken till större blödning från snittytan. — Å bakre duodenalväggn ett drygt ärtstort sår, djupt och kraterformigt, med skarpt skurna, ej upphöjda kanter; i detta sår mynna tre tvärskurva smala kärl, av vilka åtminstone ett är en arter. — Från dessa kärl har tydligen den stora blödningen skett.

33. 30-årig man (2789/20), som sedan 3 år periodvis haft symtom, tydande på ulcus. Medels svältkurer och sträng diet bättre tidvis, men ej bra. Några dagar före hitkomsten påvisades av magspecialist blod i pat:s avföring, varför han insändes för operation. Op. 1/12 (Dahlgren): *G.-e. retrocolia posterior + Exclusio pylori. (enl. Girard).* Vid op. konstaterades en börjande levercirrhos. Något säkert ulcus kunde ej upptäckas i ventrikel eller duodenum, men då positiv Weber och adherenser mellan duodenum och gallblåsa pekade på möjligheten av ett duodenalsår, gjordes en g. e. — I början tillståndet efter op. gott. Efterhand inställde sig emellertid kräkningar, som alltmera tilltogo, så att pat. till slut kräktes upp, allt vad han förtärde. Op. 9/12 (Dahlgren): *Gastroenterostomi enl. Roux med enteroanastomos.* På grund av pat:s avsevärda fetma svårt att orientera sig. Då ett mekaniskt hinder vid den gamla g. e. ej kunde uteslutas vid op., utfördes en ny g.-e. enl. Roux. Mors följande dag.

Sektion: Cirrhos hepatis incip. + Embolia arteriae pulmonal. (ej obturerande från tromb i vena hepatica?). — Operationsfältet utan anmärkning, ingenstades kan hinder för ventrikelns tömning i tarmen påvisas; intet sår i ventrikel eller duodenum. Fettväven i mesenteriet och i mesocolon styv, något gråvit och av ökad vätskehalt; kärlen äro starkt utspända men tromb kan ej påvisas.

34. 44-årig styrman (1157/20), som dagen före inkomsten insjuknade med frysningar, kräkningar och svåra plågor i högra övre bukkvadranten. En cholecystit förmodades och behandlades expektativt under 1 dygn. Då tecken på peritonit härunder uppträdde gjordes *laparotomi (von Stapelmohr)* och en varig peritonit i leverportregionen påvisades. Gallblåsan utspänd; vid punktion av denna kunde var ej påvisas. Då pat. under op. blev så gott som pulslös kunde en utgångspunkt för peritoniten icke hinna påvisas; en pankreatit ansågs dock möjligen vara orsaken, varför en *cholecystostomi* anlades och cigarettdränage mot lig. hepatoduodenale. Mors efter 17 timmar.

Sektion: Duodinit. phlegmonos. c. peritonit. + Gumma hepatis + Aortit. luet. incip.

35. 52-årig fröken (192/20) kom in 20/1 med häftiga appendicitsymtom sedan omkr. 16 timmar. Op. (*Dahlgren*): *Appendiktomi, dränage*. I buken gult ej luktande var i riklig mängd. Appendix perforerad. *Relaparotomi* 26/1 (*Söderlund*) på grund av ileussytom: *Lösning av avknickt tunntarm, enterotomi med tömning av tarmen*. Mors 3 dagar senare under tecken på hjärtsvaghet.

Sektion: Appendicit. ac. perf. c. peritonit. operat. Myocardit. acuta. — Ingen peritonit, intet tarmhinder.

36. 49-årig brandsoldat (368/20), sjuk sedan $2\frac{1}{2}$ dygn, inkom med dåligt allmäntillstånd, diffus bukväggsspänning i högra bukhalvan; temp. $40,7^{\circ}$, puls 80. Omedelbar *laparotomi (von Stapelmohr)*: *appendektomi* och cigarettdränage. Appendix perforerad gangränös; diffus ej luktande peritonit. Postoperativa tillståndet i stadig förbättring de 4 första dygnen. Följande dag dubbelsidig parotit och mors samma kväll.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perfor. operat. + Peritonit. diff. purul. + Parotit. septica.

37. 40-årigt handelsbiträde (407/20) med sedan 2 dygn pågående appendicitsymtom. Opererades genast vid inkomsten (*Dahlgren*) för en be-

gränsad appendicit-abscess, varvid *appendix togs* och *abscessen dränerades* med cigaretter. Efter 3 dygns frysningar. Efter en vecka ikterus. Tarmfunktion utan anmärkning. Mors 14 dagar efter operationen.

Sektion: Appendicit. ac. c. abscess. operat. + Pylothrombophlebit. purul. + Abscess. nonnull. hepat.

38. 19-årig jungfru (602/20) opererades vid inkomsten för appendicit. ac. gangr. perfor. c. peritonit. purul. lib. varvid gjordes (*Holmdahl*) *Appendektomi* och *bukhålan dränerades*. Postoperativa förloppet under en vecka tillfredsställande, då pat. plötsligen får tecken på hjärtinsufficiens. Mors subita 8:de dagen efter inkomsten.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perfor. c. peritonit. liber. "Hjärtat något förstorat, synnerligen slappt. Klaffar släta. Hjärtkött blekt, gulgrått, knädbart slappt."

39. 29-årig man (704/20) kom in 21/3 med symtom på blindtarmsinflammation sedan 4 dagar. Allmäntillståndet påverkat; buk måttligt dif-fust uppdriven, överallt spänd och öm; av och till hickningar och uppstötningar samt en liten fekal kräkning. Op. (*Söderlund*): *Appendektomi, dränage*. Överallt i buken fekalstinkande var i stor mängd. Första 2 dagarna rätt kry, sedan sämre med fekala kräkningar. Op. 24/3 (*Söderlund*): *Witzels magfistel*. Mors 29/3; sista dagarna tecken på högersidig pneumoni.

Sektion: Appendicit. ac. c. peritonit. diffus. op. + Bronchopneumoniae pulmon. ambor. + Degen. myocardi. — I buken överallt något var, i allmänhet i smärre avstängda samlingar.

40. 65-årig man (956/20), som legat sjuk hemma i 2 dagar med piningar i magen och inremitterades 22/4 av läkare under diagnos: *retentio urinae*. Allmäntillståndet mycket dåligt, temp. 39,₁, puls 120. Buken var något uppdriven, mjuk, men överallt lindrigt öm vid djupare palpation. Följande dag bättre med temp. 37,₂ och puls 88; dock något mera öm i nedre delen av buken. Ehuru diagnosen var osäker, ansågs tryggast att operera. Op. 23/4 (*Söderlund*): *Appendektomi, dränage; Witzel fistel å caecum*. Appendix missfärgad, perforerad, omgiven av en ringa mängd stinkande var. Tarmarna i omgivningen rodnade, här och där fibrinbelagda. I början bättre; den 1/5 mors under tecken på fortskridande peritonit.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. c. peritonit. op. + Ileus paralyticus. Mellan tunntarmarna ett flertal små abscesser; större sådana i bäckenet och bakom caecum.

41. 63-årig man (1176/20) kom in 19/5 med sedan c:a 5 à 6 timmar bestående häftiga appendicitsymtom. Op. omedelbart (*Dahlgren*): *Appendektomi, dränage*. I buken riklig mängd stinkande var. Appendix gangränös, perforerad. Följande dag symtom på pneumoni. Mors 21/5.

Sektion: Appendicit. acuta op. + Pneumonia acuta bilat. Peritoniten i utläkning.

42. 36-årig man (1283/20) kom in 3/6 med appendicitsymtom sedan en vecka. Allmäntillståndet rätt opåverkat; buken mjuk, i appendixtrakten en hönsäggstor, öm resistens. Op. 4/6 (*Söderlund*): *Appendektomi, tömning och dränage av stor appendicit-abscess* med c:a 150 cm.³ stinkande var; dränage. Den 7/6 försämring med kräkningar, spänd buk och tydlig tarmstyvhet. Op. 7/6 (*Söderlund*): *Lösning av adherenser, tömning av smärre abscesser i adherenserna mellan tarmarna, Witzel-fistel å caecum*. Mors följande dag.

Sektion: Appendicit. ac. c. abscess. operat. + Peritonit acuta purulenta.

43. 20-årig möbelsnickare (2016/20). Vid inkomsten gjordes (*Holmdahl*): *Appendektomi* med dränage. Appendix var perforerad i fri bukhåla; koliluktande, varig peritonit. Fyra dagar efter operationen smärtor i buken och kräkningar; buken något uppdriven och spänd. *Relaparatomii* (*Holmdahl*), *bridlösning*. Ileumslyngan 60 cm. från cökum strangulerad av en omentbrid. Efter sista operationen fortgående försämring av allmäntillståndet. Mors sjunde dagen efter inkomsten.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perfor. c. peritonit. lib. op. + Ileus paralyticus.

44. 61-årig änka (2171/20) inkom med akut appendicit och höggradig ileus. Genast vid inkomsten gjordes (*Holmdahl*): *Appendektomi*. Då det visade sig omöjligt få igång tarmpassagen anlades två dagar senare (*Holmdahl*) *Witzelfistel å caecum*. Den paralytiska tarmparensen hävdades blott delvis, varför efter tre dagar anlades (*Holmdahl*) *Witzelfistel å ileum*. Tarmen kom nu i gång och fungerade bra, men pat. hämtade sig aldrig efter de gångna dagarnas kraftuttömning. Mors 16 dagar efter inkomsten.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. c. peritonit, seropurulenta op. + Ileus paralyticus.

45.* 32-årig hustru (2267/20), förlöst 24/9 å B. B. och utskriven 1/10 frisk, insjuknade den 3/10 med diffusa bukplågor och upprepade dräk-

ningar, vilket sedan fortsatt. Hon intogs å B. B. 4/10, varifrån hon, då underlivsåkomma ansågs kunna uteslutas, överfördes 5/10 hit. Vid inkomsten här var hon i synnerligen uselt tillstånd, som hindrade alla ingrepp. Peritonit konstaterades med oviss utgångspunkt. En septisk peritonit i samband med partus förmodades. Mors 9/10.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perf. c. peritonit. diffus.

46. 44-årig arbetare (2640/20) intogs för akut appendicit och opererades genast vid inkomsten. (*Holmdahl*) *Appendektomi* samt dränage av perityfilitisk abscess. En vecka senare blev pat. plötsligen blå, extremiteterna livida och pulsen ej palpabel. Mors subita.

Sektion: Appendicit. ac. oper. + Embolia art. pulmon.

47. 33-årig chaufför (2765/20) opererades genast vid inkomsten för appendicitperitonit; *Appendektomi* och *dränage* (*Holmdahl*). Postoperativa förloppet under $1\frac{1}{2}$ vecka tillfredsställande. På 12:te dagen steg temp. och puls. Intet objektivt kunde påvisas från buken, som förklarade förändringen utom en obetydlig ömhet och utfyllnad per rektum allra högst upp vid promontorium. På 15:de dagen uttalade tecken på hjärtsvaghet och mors samma dag.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perfor. c. peritonit diffusa + Abscessus subphren. + Bronchopneumonia + Ren. cystic. congenit.

48. 19-årig yngling (2649/19) kom in 30/11 1919; hade sept. 1918 opererats för appendicit å annat lasarett; februari 1919 ånyo op. å samma sjukhus för coekalfistel. Sista månaderna ånyo avföring genom såret; dessutom av och till starka kolikplågor med svårighet för väderavgång och avföring. Pat., som vid inkomsten var ytterligt avmagrad, hade en liten fistel i ett f. ö. läkt ärr i appendixtrakten; av och till iaktogs starkt framträdande tarmstyvhet och samtidigt härmed svåra smärtor i buken. Det gjordes först försök under några veckor att förbättra pat:s allmäntillstånd; i början förbättring, sedan ånyo sämre med ökade buksmärtor. Man beslöt då operera, ehuru på grund av pat:s nedsatta tillstånd med tvekan. Op. 29/12 (*Dahlgren, Söderlund*): *Resektion av nedre delen av ileum; ileo-transversostomi*. Nedre ileum-slyngorna hopbakade till ett sammanhängande kylse, där de olika tarmarna voro intensivt fastväxta till varandra. Den till detta kylse förenade tarmslyngan utspänd, hypertrofisk, den avförande hopfallen. Under lösandet av tarmarna i kylset, som var ytterligt besvärligt, brast ileum flera gånger. Å en av slyngorna förefanns en betydande ärrstenos (ej specifik inflammation). Mors under tecken på peritonit en vecka efter operationen.

Sektion: Stenosis ilei operat. + Peritonitis ac. libera (suturinsufficiens)
Suturen mellan ileum och colon transversum har i stor utsträckning släppt. Ingen som helst läkningstendens i den sutur, som slöt coecal-ändan. (Sannolikt på grund av pat:s ytterst nedsatta allmäntillstånd ingen tendens till läkning.)

49. 74-årig man (47/20). Under 8 dagars tid skall "magen varit trög". Insjuknade akut dagen före inkomsten med häftiga bukplågor, som sedan fortsatt. Var vid inkomsten usel; uppdriven diffust spänd buk; elastisk ömmande utbuktning vid palp. från rektum. En perforerad colontumör misstänktes. *Laparotomi* omedelbart (*von Stapelmohr*), varvid en diffus varig peritonit utgången från colon sigmoideum påvisades. Här fann man ock en mindre perforation, som dock icke tillät invikning på grund av sitt läge och tarmväggens skörhet; därför framdrogs detta parti och framlades såsom en anus iliacus genom särskilt växelsnitt i v. flank. Mors efter 1½ dygn.

Sektion: Sigmoidit. chron. et ac. perf. c. peritonit. diffus. purul. + Proctit. chron. + Bronchopneumoniae.

50. 41-årig maskinist (748/20) opererades vid inkomsten för ileus, varvid den på grund av volvulus brandiga och perforerade *flexura sigmoidea resecerades* och *anus praeternaturalis anlades* (*Holmdahl*). Mors tre dagar senare under tydliga tecken på hjärtsvaghhet.

Sektion: Volvulus flexur. sigmoid. c. gangraena op. + Peritonit. diffus. + Degeneratio myocard. + Oedema pulm. —

51. 23-årig idiot (150/20) intogs för ett sedan en vecka inklämt inguinalbräck. Omedelbart gjordes (*Holmdahl*): *Herniotomi, tunntarmsresektion och enteroanastomos (end to end)*. Då det avlägsnade tarmstycket var brandigt och perforerat lades i såret cigarettdränage. Första veckan efter operationen tillståndet gott. Pat. fick sedan tecken på subfrenisk abscess, men föreslaget ingrepp härför avböjdes av de anhöriga. Mors 15 dagar efter inkomsten.

Sektion: Hernia inguin. incarc. c. gangraena et perforation. intest. operat. + Abscess. subphren. perfor. in pulm. dx.

52. 60-årig man (980/20), som 1916 härstädes undergått radikaloperation för inguinalbräck enligt *Schulten* (*Dahlgren*); recidiv efter 2 år. Nu legat sjuk sedan 12 dagar med värk i buken och nästan dagliga kräkningar. Vid inkomsten konstaterades ett inklämt inguinalbräck, varför

omedelbart i lokalanästesi *herniotomi* (Söderlund) gjordes och en 1 dm. inklämd cyanotisk tunntarm löstes. Mors i hjärtsvagheter efter 2 dygn.

Sektion: Hernia inguinal. indir. recidiv. incarc. operat. + Myocardit. ac. + Nephroscleros. — Från buken intet anmärkningsvärt.

53. 62-årig fröken (2039/20) inkom med ett sedan 6 dagar inklämt, knytnävsstort inguinalbräck. Genast gjordes (Holmdahl): *Herniotomi, re-sektion av brandig tunntarm* (75 cm.), *ileostomi* med *dränage*. Tillståndet, som vid inkomsten var mycket uselt, tog aldrig upp sig. Mors efter 5 dagar.

Sektion: Hernia ing. dx. incarc. c. gangr. intestini. + Ileus paralyt. + Degener. myocardi.

54.* 57-årig man (880/20), som sedan 3 år tillbaka under 3 å 4 dagar varje vår känt borrhande smärtor i epigastriet samt utåt höger. Vid inkomsten sjuk på liknande sätt sedan en vecka, nu dock även med icterus. Hans allmäntillstånd var påverkat, han företedde stark icterus samt en måttlig ömhet och lindrig muskelspänning över gallblåsetrakten. Förelag operation avböjdes bestämt. Mors 4 dagar efter inkomsten.

Sektion: Lithiasis ductus choledoch. c. cholangit.

55. 63-årig fru (2714/20), som under de senaste 15 åren haft som regel 2:ne anfall årligen av gallstenskolik. Vid inkomsten 19/11 smärtor i gallblåsetrakten sedan en vecka. Hon är betydligt fet, måttligt ikterisk; allmäntillstånd ej synnerligen gott; hon klagar över starka smärtor och är betydligt öm över gallblåsetrakten. Under behandling här med lokal värme och varm karlsbader minskades hennes smärtor men icterus ökades. Op. 29/11 (Dahlgren): *cholecystektomi, choledochotomi med extraktion av obturerande stenar, sutur av väggen; dränage mot gallblåsbädden*. Gallblåsans vägg kroniskt förtjockad; i densamma stenar och tjockt var. I choledochus en sten, som fullständigt tilltäppte lumen. Fr. o. m. 30/11 omtöcknad, ökad icterus; mors d. 2/13.

Sektion: Hepatitis acuta + Nephros. acuta.

56.* 54-årig fröken (120/20), som 10 år förut vårdats för gallstensanfall. Sedan 4 dagar bukplågor, som av läkare tolkades som gallsten; då tarmparens tillstötte inremitterades hon till sjukhuset, där diagnosen sattes på akut pankreatit med utbredda fettvävsnekroser. Då tillståndet var dåligt och ansågs hopplöst och tarmparensen ej var mera uttalad än att med laxantia och tarmsköljningar effekt uppnåddes, avstods från operativt ingrepp. Mors efter 3½ dygn.

Sektion: *Pancreatit. ac. haemorrhag. c. necrose strat. lipomatos. disseminat. + Lithiasis vesic. felleae et duct. cystic.*

57. 74-årig änka (845/20) inkom under diagnosen: ileus (Ca intest.?). Tre dagar senare opererades pat. under diagnos: *akut pankreatit*, varvid *pankreas dränerades (Holmdahl)*. Tilltagande försämring och mors efter fyra dagar.

Sektion: *Pancreatit. ac. + Cholelithiasis + Lithiasis duct. Wirsungi.*

58. 36-årig man (943/20), som under 7 års tid haft upprepade cholecystit-anfall, inkom nu med nytt liknande anfall utan peritonealsymtom. Behandlades internt med tanke att sedermera underkastas operation. Efter 2 $\frac{1}{2}$ dygn, varunder buksymtomen gingo tillbaka, symtom på högersidig pneumoni, varför han överflyttades till med. avd. Där vårdades han 10 dagar; sista dygnet observerades där en resistens i epigastriet. Överflyttades till kir. avd.; underkastades *laparotomi (von Stapelmohr)*, varvid man fan en *pankreas-apoplexi* med avstötning av stora pankreasbitar samt en disseminerad fettvävsnekros. Pankreas dränerades. Mors två timmar senare.

Sektion: *Pancreatitis. ac. haemorrhag. c. necrose. strat. lipomatos. disseminat. + Cholelithiasis.*

59.* 60-årig änka (930/20), som efter att förut hava varit sjuk flera gånger på liknande sätt sjuknat inkomstdagens morgon med smärtor i maggropen, kräkningar och frysningar. Vid inkomsten på aftonen allmäntillståndet dåligt, temp. 36,8, puls 68, buken något uppdriven, överallt måttligt trycköm, starkast i v. hypochondriet. Sannolikhetsdiagnos: *pancreatit. acuta*; på grund av pat:s nedsatta tillstånd ansågs operation icke indicerad. Mors 1 $\frac{1}{2}$ dygn efter inkomsten.

Sektion: *Thrombosis venae pancreat. + Apoplexia pancreat. c. liponekros. + Infarct. intestini incip. + Peritonit. ac.*

60. 55-årig kvinna (2953/20) med sedan sommaren 1919 upprepade gallstensanfall inkom 22/12 med nya smärtanfall och sedan 4 dagar bestående värk i högra hypokondriet och epigastriet ut i ryggen. En cholecystit ansågs säkert föreligga och behandlades till en början expektativt, varunder temperaturen sakta sjönk. Kvarstående ömhet i gallblåsregionen och medialt ovan naveln. D. 28/12 *laparotomi (von Stapelmohr)*, varvid subperitoneala disseminerade fettnekroser påvisades, en kroniskt förändrad

gallblåsa med stenar samt en tydlig ansvällning av pankreashuvudet. Då gallblåsan vid punktion visade sig innehålla "vit galla" gjordes *cholecystektomi*, *choledochusdränage* samt trubbig *klyvning av pankreashuvudet* och *dränage* av en plommonstor *abscess här*. Mors efter 2 dygn.

Sektion: Cholecystit. chron. c. lithiase operat. + Pancreatit. ac. c. necros. strat. lipomatos. dissemin.

XIII. Njurarnes och urinvägarnes sjukdomar:

61.* 58-årig man (1594/20) med sedan 1 år cystitbesvär samt senare tid blodig urin. Cystoskopering och röntgenundersökning påvisade 5 blåsdivertiklar, av vilka 2 hönsäggstora samt ett litet papillom. Operation tillrättades. Mors subita strax före en cystoskopering.

Sektion: Diverticula vesicae urinariae + Cystit. chron. + Papilloma vesic. urinariae + Embolia art. pulmonal.

62.* 52-årig fröken (520/20) med sedan 30 år bestående njurstensbesvär. Vid sjukhusvistesel här 1916 konstaterades dubbelsidig njursten. Obturerande sten i vänstra ureterns nedersta del extraherades genom blåsnitt. Pat:s usla tillstånd och uttalade adipositas hindrade ytterligare ingrepp. På grund av anuri ureterkateter à demeure i vänstra ureteren flera gånger. Inkom nu ånyo med samma besvär. Ureterkateter à demeure, vilket sedan upprepades 2 gånger. Urinen blev allt grumligare och tjockare, tecken på kronisk urinintoxikation inträdde och mors 5 veckor efter inkomsten.

Sektion: Cystopyelonephritis calculos. purulenta bilateralis. — Högra njuren utan rester av njurvävnad; vänstra njuren svällande med strimmor av varperlor.

63. 54-årig hustru (1906/20), som sjuknat akut 4 veckor före inkomsten med smärtor i högra sidan av buken, frysningar och kräkningar, sedan dess legat till sängs i hemmet och som vid inkomsten den 17/8 företedde ett starkt påverkat allmäntillstånd samt såsom lokalt fynd en barnhuvudstor, fluktuerande, något öm resistens i högra sidan av buken och lumbaltrakten. Op. 20/8 (*Dahlgren*): *Incision och tömning av en abscess i högra lumbaltrakten*, innehållande coli-stinkande var; utgångspunkten oviss. Mors 5 dagar senare.

Sektion: Pyonephros. dxt. c. lithias. renis et ureteris perforans. ad cav. peritonei + Abscessus intraperitoneal.

XIV. Könsorganens sjukdomar:

64.* 63-årig murare (2709/20) med till följd av urethralstriktur med perinealfistel uppkommen cystopyelonephrit, avled efter 1 vecka cachectico modo.

Sektion: *Stricturea urethrae c. fistula perinei + Cystopyelonephrit. apostematos.*

65. 70-årig f. d. vaktmästare (381/20) intogs för *cystit. chron.* med *ischuria paradoxa*. För att lindra hans besvär gjordes (*Holmdahl*) *sectio alta* och lades Pezzers kateter å *démeure*. Pat. mycket slö. Mors en vecka efter inkomsten.

Sektion: *Lithiasis et abscessus prostatae + Cystopyelonephrit. apostematos. + Bronchopneumon.*

66.* 28-årig avdelningschef (2922/20) intogs i starkt septiskt tillstånd till följd av ett flegmone i lilla bäckenet med sannolik utgångspunkt från prostata (Gc för $\frac{1}{2}$ år sedan!) *Upprepade punktioner per rektum* av flegmonet utan att var påträffades (*Dahlgren*). Vidare åtgärd på grund av pat:s usla tillstånd ej möjlig. Mors efter ett dygn.

Sektion: *Abscess. prostatae penetrans ad region. paravesical. + Phlegmone pelvis + Sepsis.*

67. 76-årig kamrer (1732/20) med fleråriga urineringsbesvär. *Transvesikal prostatektomi (von Stapelmohr)*. Mors 5 dagar efter operation i hjärtsvaghhet.

Sektion: *Hypertrophia prostatae operat. + Bronchopneumoniae + Degen. myocard.*

68. 59-årig lantbrukare (2434/20), inskickad från annat lasarett för *hypertrophia prostatae* med fullständigt *urinretention*, då tappningen var besvärlig och förenad med ymnig blödning. Vid inkomsten var pat:s allmäntillstånd påverkat; temp. 40° , puls 115; blåsan utspänd till navelplanet. Vid införandet av kateter i urethra blödning, varför man avstod från vidare försök på denna vägen och gjorde (*v. Stapelmohr*) *supra-pubisk blåspunktion* samt *inlade ureterkateter* n:o 8 genom troakaren som temporär dränage. Följande dagarna någon förbättring; temp. omkring 38° , puls 80; urinmängd per dag omkring 1600. Sjätte dagen efter inkomsten tydlig försämring; blåsledningen fungerade ej heller ordentligt. Därför gjordes (*Dahlgren*) *sectio alta*; kateter å *démeure* här och i urethra samt

dränage av den perivesikala vävnaden, som var phlegmonöst infiltrerad. Mors två dagar senare.

Sektion: Hypertrophia prostatae c. retentione urinae total. et phlegmone perivesical (falsk väg!) + Bronchopneumon. "Blåsans vägg tydligen förtjockad. Slemhinnan starkt missfärgad. Framför och på sidorna om blåsan är cellväven starkt varinfiltrerad ända ned till blåshalsen. — I bakre begränsningen av urethra tre stycken söndertrasningar, den ena nära prostatas nedre kant, ledande ut till en trasig gång under prostata-kapseln, nående ända upp till vesiculae; de båda andra börja på halva prostatas vägg och leda dels under slemhinnan, dels genom prostatavävnaden upp till en genomstickning genom blåsslemhinnan i vänstra delen av trigonum."

69.* 67-årig murare (2589/20) med ischuria paradoxa på grund av prostata hypertrofi, behandlades här med dagliga tappningar med silverkateter, utan att recidualurinen visade tendens att minskas. Blodtryck 130 mm. Njurfunktionsprov visade fullständigt stel njure. Omedelbart efter detta prov urämi-symtom och mors 14 dagar efter inkomsten.

Sektion: Hypertrophia prostatae + Nephrosis chron. + Hydro-nephrosis.

XV. Musklernas, ledgångarnes samt bensystemets sjukdomar:

70. 34-årig kvinna (6/20), som haft en böld i pannan, och sedan en vecka känt värk och spänningar mellan vulva och rektum. Inkom nyårsaftonen, varvid en diffus infiltration palperades under högra vaginalväggen mot bäckenväggen. *Incisioner (von Stapelmohr)* gjordes här utan att var påträffades; en osteomyelit i oss pubis förmodades. Mors efter 2 dygn.

Sektion: Phlegmone retroperitoneal. pelvis + Septichopyaemia (Abscess. pulm. e thrombophlebit. sept. ven. iliac. int.)

71. 57-årig kvinna (1063/20) inkom i uselt allmäntillstånd med en abscess i högra fossa iliaca, som *inciderades (von Stapelmohr)* och tömdes retroperitonalt. Ur abscessvaret odlades streptokokker. En bäckenbensosteomyelit förmodades. Mors efter 5 dygn.

Sektion: Osteit. oss. pubis c. abscess. operat. retroperitoneal. foss. iliacae dx.

72. 20-årig man (2824/20) inkom i starkt septiskt tillstånd till följd av osteomyelit. femoris sin. Genast vid inkomsten *uppmejslades och dränerades v. femur (Holmdahl)*. Mors på andra dygnet efter inkomsten.

Sektion: Osteomyelit. femor. sin. + Sepsis (Infarct. sept. pulm. + Nephros. ac.).

XVI. Hudens sjukdomar:

73. 50-årig man (1677/20) med nära knytnävstor nackkarbunkel som genast klövs stjärnformigt (*von Stapelmohr*). Lokalt inträdde förbättring men pat. dog i sepsis efter $2\frac{1}{2}$ dygn.

Sektion: *Carbunculus nuchae operat.* + *Infarct. septic. pulmon.* + *Septichopyaemia* + *Splenit. septica* + *Degeneratio parenchym. organ.*

XIX. Svalster:

74. 48-årig man (2406/20), som den 22/10 överfördes från med. avd. till kirurg. avdeln. med diagnosen hjärntumör. Allmäntillstånd rätt ned-satt; fullständigt lam i vänster arm, nästan lam i vänster ben. Op. 27/10 (*Dahlgren*): *Osteoplastisk trepanation över övre delen av centralvindlarna på högra sidan (Seance I)*. Op. 5/11 (*Dahlgren*): *Friläggning av hjärnan efter genomklippning av duran; inspektion och palpation av hjärnan; prov-punktion (Seance II)*. Någon tumör eller annat abnormt upptäcktes icke. Mors följande dag.

Sektion: *Glioma cerebri*. — I högra hemisfären ett stort inoperabelt gliom, å operationsfältet ej nående fram till hjässans yta.

75. 42-årig hustru (2325/20), som 17/3 1920 härstädes opererats för struma, varvid högra loben borttogs (*Dahlgren*). Patolog. histolog. under-sökning visade intet malignt. Hon återkom den 12/10 med ett fast, knöligt, lokalt recidiv, tydligen av malign natur, samt någon stridor. Den 15/10 akut insättande andningssvårighet; op. (*Dahlgren*): *Försök till tracheotomi*, som dock misslyckades på grund av omöjligheten av att i den svåliga, diffust svulstinfiltreerade vävnaden finna trachea. Mors.

Sektion: *Lymphosarcoma gland. thyreoidea*. — Larynx och trachea starkt förskjutna åt höger; tracheas vänstra vägg i stor utsträckning svulst-infiltreerad med försvinnande av broskdelarna."

76. 61-årig man (1610/20) med sedan $\frac{1}{4}$ år tilltagande avmagring och allt trögare mage inkom hit för häftigt insättande bukplågor sedan 7 timmar. Défense i vänstra nedre bukkvadranten, uppdriven buk samt en temperatur på $39,4$ ställde misstanken på en perforerad tarmtumör, varför omedelbart *laparotomi (von Stapelmohr)* i lokalanästesi gjordes. Man fann då buken översvallad med från knappnålshuvudstora till plommonstora tumörer jämte blodig ascites. Buken slöts. Mors efter 1 dygn.

Sektion: *Sarcoma omenti maj.*

77.* 64-årig fru (1951/20) med barnhuvudstor fast-knölig, malign struma med knytnävstora körtelmetastaser på båda sidor av halsen; mycket dåligt allmäntillstånd. Tracheotomi ansågs på grund av tumörens utbredning icke utförbar. Mors, hastig kvävning 2 dagar efter inkomsten.

Sektion: *Cancer gland. thyreoidea c. metastas. gland. lymphat.*

78. 53-årig stationsinspektör (258/20). Undergick sommaren 1919 *excision* av tungkancer samt dubbelsidig *utrymning* av körtlar å halsen (*von Stapelmohr*). Recidiv 3 månader senare å halsen. Undergick Röntgenbehandling. Inkom 29/1 för häftig blödning från sönderfallande svulstmassor å halsen. Mors följande dag.

Sektion: *Haemorrhagia art. carotis c. carcinomat. recidiv. lymphogland.*

79. 52-årig bokhållare (2360/20) med stenoserande oesophagus-cancer; mycket dåligt allmäntillstånd. Op. inkomstdagen (*Dahlgren*): *Witzels magfistel*. Mors 4 dagar senare.

Sektion: *Cancer oesophagi c. abscess. mediastini. Gangraena pulmon. Bronchopneumoniae.*

80. 60-årig mekaniker (2639/20) intogs för stenoserande, högt sittande oesophagus-cancer. På grund av pat:s uttalade sväljnings- och andningsbesvär anlades (*Dahlgren*): *Gastrostomi enl. Witzel* samt gjordes (*Dahlgren*): *övre tracheotomi*. Mors en vecka efter inkomsten.

Sektion: *Carcinoma oesophagi + Oedema laryngis + Bronchopneumoniae.*

81. 75-årig man (655/20), som vårdats å med. avd. 10 dagar för re-tentionskräkningar och en palpabel tumör i epigastriet. Överflyttades till kir. avd. och underkastades *laparotomi* (*Dahlgren*), varvid G. e. anlades för en pylorus förträngande tumör. Mors eftr 2 $\frac{1}{2}$ dygn.

Sektion: *Carcinoma pylori c. metastas. + Bronchit. chr. exacerb. + Degeneratio myocardii.*

82. 77-årig änka (945/20) intogs för höggradig ascites. *Laparocentes* (*Holmdahl*); 7 lit. uttappades. Mors efter fyra dagar i hjärtsvagheter.

Sektion: *Carcinoma ventriculi c. metastas. peritonei et hepat. c. ascitide.*

83. 59-årig strykerska (1453/20). Sedan $\frac{3}{4}$ år smärtor omedelbart efter maten, strålände ut i ryggen och avmagring. *Resectio ventriculi enl.*

Billroth II (von Stapelmohr) för en lätt rörlig, barnhuvudstor tumör. Efter op. tillståndet till en början gott, men så småningom uppträder dubbelsidiga sialoadeniter i submaxillaris och under ständigt tilltagande hjärtsvaghetsmors en vecka efter op.

Sektion: Carcinoma ventriculi op. + Adhaesiones pleurar. + Bronchitis mucopurulenta + Bronchopneumoniae lob. inf. pulm. dx. + Metastat. lymphogland. retroperitoneal. + Hyperplasia ac. lienis + Degeneratio parenchymat. organ + Sialoadenit submaxill. bilat. Operationsfältet fritt.

84. 33-årig fröken (2441/20) med sedan en månad observerade besvär bestående i smärtor och knip i buken, trög avföring, avmagring och ökat bukombång inkom å med. avd., varifrån hon följande dag överfördes till kir. avd., där omedelbart *provlaparotomi (Dahlgren)* och *uttömning* av kliniskt påvisad ascites gjordes. Då en diffus utsädd i peritoneum av tbc.-liknande knotttror påvisades, injicerades jodoformglycerin. På grund av utbredda, olöslbara adherenser kunde buakens övre partier ej undersökas. Mors efter 48 timmar.

Sektion: Carcinoma scirrhus. ventriculi c. metastat. diffus. peritonei.

85. 56-årig man (2706/20) med stenoserande pylorusanser och bronchit med upphostningar; allmäntillstånd rätt nedsatt. Op. 24/11 (*Dahlgren*): *Resectio pylori enl. Billroth II*; hela operationen utfördes under lokalanästesi, och pat. syntes fördraga ingreppet väl. Den 26/11 sämre med upprepade kräkningar. Mors den 27/11 under symtom av hjärtsvaghetsmors.

Sektion: Carcinoma ventric. operat. + Ileus paralyticus + Degenerat. myocardii. — Operationsfält utan anm.

86. 55-årig änka (2696/19) intogs för cancer ventriculi med palpabel tumör och uttalade pylorusstenosbesvär. Den 18/12 gjordes (*Holmdahl*): *G. e. r. p.*; tumören kunde ej avlägsnas. Första tiden efter operation tillståndet tillfredsställande. Sedermera hastigt tilltagande kakexi och mors 1½ mån. efter operationen.

Sektion: Carcinoma duodeni. — "Intet sår eller svulst i ventrikeln. Pylorus höggradigt utspänd och genom densamma buktar in i ventrikeln en knytnävstor blomkålslik svulstmassa, vars bas utgöres av nedre främre väggen av duodenum närmast pylorus. Även resten av duodenalväggen på denna del översållad med små svulstknottror. *Papillen fri.*"

87. 72-årig bageriarb. (2947/192) intogs för ileus. Allmäntillståndet mycket uselt. *Witzel-fistel* lades å närmast liggande *tunntarmsslynga* för

stenoserande tumör i cökum (*Holmdahl*). Mors några timmar senare under en kräkning.

Sektion: Carcinoma valv. Bauhini + Aortit. luetic. + Nephroscleros.

88. 27-årig ogift kvinna (1407/20), som sjuknat inkomstdagens morgon med ileussyntom. För omkring 4 år och 1 månad sedan resp. liknande ehuru hastigare övergående syntom. Allmäntillståndet var vid inkomsten påverkat, buken starkt spänd och öm. Op. (*Söderlund*): *Witzelfistel å caecum*. I flexura coli sin. en stenoserande concertumör; tarmar enormt utspända. Mors följande dag.

Sektion: Carcinoma flexura coli lienat. stenosis. c. ileo.

89. 55-årig tjänarinna (2652/20) med magbesvär sedan 5 månader bestående i tidvis påkommande knip i buken och allt trögare avföring. Inkom 13/11 med tecken på subkronisk ileus, varför 16/11 (*von Stapelmohr*), efter *provlaparotomi* och konstaterandet av en strikturerande sigmoidea-kancer, en *Witzelfistel å caecum* anlades. 14 dagar senare *relaparotomi* (*von Stapelmohr*) och resektion å colon sigmoideum samt, efter det distala ändan slutits, *end-to-side-anastomos*. Härvid uppstod en viss stramning, som efter några dagar medförde suturinsufficiens och bäckenabscess. Denna tönade sig själv i buksåret, där sedan så gott som all avföring gick. Ett progredierande flegmone uppstod i bukväggen och patienten dog 21/12.

Sektion: Carcinoma flex. sigmoid. operat. + Abscess. stercoral. pelv. minor (sudurinsufficiens) + Tbc. pulm. et renum. (Ensidig kittnjure. Urinen klar utan albumin.)

90. 72-årig man (1337/20); hade i aug. 1918 underkastats *provlaparotomi* (*von Stapelmohr*) för en i bäckeningången belägen resistens, bestående av mellan colon sigmoideum och tunntarmar befintlig fäkalfylld tumör, vars ätiologi ej kunde bestämmas. På grund av pat:s dåliga tillstånd och tumörens förhållande till tarmarne (en anastomos förbi tumören skulle ha uteslutit halva tunntarmen) slöts buken. Pat. utskrevs läkt efter 2 månader. Inkom 10 månader senare i subileöst tillstånd, varför *laparotomi* (*von Stapelmohr*) ånyo gjordes. Då flexura sigmoidea var måttligt utspänd och delar av tunntarm starkt utspända, gjordes dels en *enteroanastomos* å ömse sidor om till en palpabel tumör adherenta ileumslyngor, dels en *anus praeternaturalis* å colon sigmodeum. Mors efter en vecka i kackexi.

Sektion: Carcinoma coli pelvin. c. ileo operat. + Metastas. carcinom. hepatis + Pneumonia.

91. 69-årig man (1120/20) med sedan 2 år bestående symtom på cancer recti inkom för erhållande av anus praeternaturalis, då han senare tid haft mycket svåra tenesmer samt tilltagande svårighet att få fram avföringen. På pat:s uttryckliga begäran gjordes under eternarkos en *sigmoideostomi* (Dahlgren). En förut befintlig kronisk bronkit exacerberade; bronchopneumonier tillstötte och mors inträdde efter 4 dygn.

Sektion: *Carcinoma recti inextirp.* + *Bronchit. chr. exacerb.* + *Bronchopneumoniae.*

92. 48-årig fru (1563/20) kom in 6/7 med högra mamma dubbelt större än den vänstra, fast, infiltrerad av, som det misstänkes, en hastigt växande cancer; pat. hade sedan 2 veckor av och till känt stickningar i bröstet, och hennes sköterska hade för en vecka sedan märkt att bröstet var större. Pat., som då denna upptäckt gjordes, vistades å badort, inremitterades hit av därvarande läkare efter konsultation av kirurg för operation. Som pat. var mycket klen — hon led sedan många år av en kronisk vänstersidig lungtuberkulos och var sedan nära ett år lam i bägge benen till följd av polyneurit efter "spanska sjukan", beslöts att först göra en provexcision från det sjuka bröstet, detta för att vinna en säker kunskap om mammartumörens art samt härigenom kunna fastslå nödvändigheten av ett större operativt ingrepp. Op. 6/7 (Söderlund): *Provexcision* från högra mamma. Patolog. anat. diagnos: *cancer*. Op. 9/7 (Söderlund): Amputation av mamma med utrymning av axillen (enl. Halsted), där ett flertal cancerinfiltrerade körtlar anträffades. På kvällen efter operationen mycket medtagen men redig; liten, hastig puls. Trots koksalt subkutant samt injektioner av coffein, kamfer och digitotal mors följande dag.

Sektion: *Carcinoma mammae operat.* + *Tuberculosis pulmon. sin. et apicis pulmon dxt.* + *Degeneratio lipomatos. hepatis myocardii et renum.*

93. 54-årig fru (1962/20) intogs för *carcinoma mammae dx. ulcer. c. metastat.* Så snart mammarsåret något renat sig gjordes (Holmdahl) *radikaloperation enl. Halsted.* Ett par veckor efter operationen fick pat. håll i höger sida och en exsudativ pleurit här. Upprepade gånger gjordes thorakocentes utan att pat. erfor någon lättnad. Mors en månad efter operationen.

Sektion: *Carcinoma mammae dx. ulcerans. c. metastat. op.* + *Carcinos. pleur. et hepat.* + *nephros. ac.*

94. 58-årig fröken (2795/20) kom in 30/11 med barnhuvudstor cystisk tumör i v. fossa iliaca buktande ned i bäckenet. Op. 1/12 (Söderlund):

Exstirpation av vänstersidig ovarialeysta, vars nedre partier voro mera solida och brett adherenta till uterus och flexura sigmoidea. Op. 4/12 (*von Stapelmohr*) på grund av ileussyntom: *Lösning av den mot operationsområdet adherenta och strangulerade flexura sigmoidea; Witzels fistel å caecum*. Mors följande dag.

Sektion: Kystoma carcinomatos. ovarii sin. operat. + Ileus strangulat. op. + Degen. myocardii.

95.* 67-årig husägare (1893/20) intogs för carcinoma prostatae c. retentione urinae total et cystopyelit. Mors en vecka efter inkomsten.

Sektion: Carcinoma prostatae + Cystopyelit + Bronchopneumoniae.

XX. Blodkörtlarnes sjukdomar:

96. 25-årig hemmadotter (1915/20) med sedan 2 mån. tillbaka hastigt tilltagande Basedowsymtom, vårdades 3 veckor på medicinsk avdelning utan någon förbättring. Överfördes till kirurg. avd., där 20/8 *hemistruktomia och resektion av andra lobens övre del (Dahlgren)* gjordes. Efter op. ökad pulsfrekvens, temperaturstegring samt mors 3 dagar efter operationen.

Sektion: Morb. Basedowii operat. + Thymus persistens. — Thymus väger 25 gr.

XXI. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.

a) Olycksfall i yrkesarbete:

97. 36-årig månadskarl (290/20), som skar sig i höger hand mot en låda 31/1. Den 2/2 intogs han å kir. avd. för lymfadeniter i axillen och fossa supraclavicularis; såret å handen reaktionsfritt. *Provincision* i axillen (*von Stapelmohr*) gjordes genast utan att var erhöles. Från axill och fossa supraclavicularis utgick sedermera en flegmonös erysipelas över bröstväggen. Så småningom smältning samt upprepade incisioner. Mors i sepsis efter 4 veckor.

Sektion: Vuln. infect. man. c. lymphadenit. axill. et foss. supraclavic. + Erysipelas phlegmonos. abscedent. pariet. thoracis. + Sepsis.

98. 25-årig man (1244/20) kom in 28/5 med högersidigt, subpektoralt flegmone, utgånet från infekterat sår å handen. Op. 28/5 (*Söderlund*): *Incision, tamponad*. Mors 11/6 under tecken på tilltagande sepsis.

Sektion: Phlegmone region. subpectoral. dxt. + Septichopyaemia. — I högra lungan talrika abscesser, i den vänstra bronchopneumonier.

99. 55-årig man (1400/20) inkom 17/6. Träffats samma dag av en tralla i nedre delen av buken. Till en början obetydliga smärtor, vilka dock snart tilltogo i intensitet. Inkom 3 $\frac{1}{2}$ timme efter skadan. Allmäntillståndet dåligt. Buken brädhårt spänd, intensivt trycköm i h. sidan av buken. På diagnos: subkutan tarmruptur omedelbar *laparotomi* (Söderlund), varvid nästan genast framkom en tunntarmslynga med en ärtstor perforation: *enterorafi*. — Efter op. tillståndet dåligt, ibland delirier. Under hjärtsvaghetsymtom mors 6 dagar efter skadan.

Sektion: Ruptura subcutan. traumatica intestini ilei + Ileus paralyticus.

100.* 40-årig stuveriarbetare (1429/20), som under arbetet fått ett par längor över ryggen. Allmäntillståndet dåligt; han företedde ett stort subkutant hämatom över v. njurtrakten samt brott å v. bäckenhalvan. Mors subita 3 timmar efter inkomsten.

Sektion: Laceratio lienis c. haemorrhag. abdom. (blott c:a $\frac{1}{2}$ l. tunnt blod). + *Hydronephros. sin. rupta ad cav. periton.* + *Laceratio articul. sacroiliacae.*

101.* 24-årig chaufför (1042/20); kört omkull med bil. Inkom medvetlös; kontusioner å huvudets vänstra sida samt profus blödning från mun (haemoptys?) Pares i vänstra facialis; för övrigt inga förlamningar. Puls liten, mjuk, växlande (120—160). Utan förändring av tillståndet mors efter tvenne dygn.

Ej obducerad här; till stadens bårhus för rättsmedicinsk obduktion.

102. 50-årig åkare (643/20), som under körning fallit och blivit överkörd, inkom medvetlös i så dåligt tillstånd, att mors ansågs inom kort skola inträda. Fraktur å D:XII konstaterades. Efter $\frac{1}{2}$ dygn var pat. redig och tillståndet bättre; man konstaterade då, att utom det att pat. var paraplegisk i nedre extremiteterna och analgetisk upp till navelplanet ett cirkulationshinder förefanns i arteria poplitea, varför *incision* (Dahlgren) i poples gjordes. Artären blåsvart missfärgad i 2 cm:s utsträckning; *arteriotomi* och *extraktion* av en 2 cm. lång *tromb*. Då kärlväggen här var skadad *resecerades 2 cm. av artären* och *kärlet suturerades end-to-end*. Efter operationen pulsation perifert om kärletsuturen. Mors efter 7 timmar.

Sektion: Fractura vert. dors. XII et lumb. I + Fractura sterni et

costar. + *Laesio arteriae popliteae operat. c. thrombos.* — Ett väggfast glatt koagel uppfyllde kärlet ovan och nedom suturstället; thromben utgången från bristning och upprullning av intiman å ett ställe.

103.* 48-årig arbetare (1846/20), som fallit ned från ställning och ådragit sig brott å sternum, dog efter 1½ dygn i pneumoni.

Sektion: Fractura sterni et cost. nonnull. + Pneumonia.

b) Olycksfall utom yrkesarbete:

104. 60-årig hustru (347/20), som stuckit sig under hushållsarbete, inciderades för osteit i vänster tumme å polikliniken. 3 dagar senare symptom på tendovaginit i tummens böjsenskida och radiala karpalbursan. *Incisioner (von Stapelmohr)* enl. *Forsell* samt dränage med gummityg. Temperaturen höll sig fortfarande kontinuerlig vid 40°. Efter 4 dygn *förlängning* av *incisionerna*. Lokal förbättring inträdde. Mors en vecka efter inkomsten efter uppträdande av dubbelsidig parotit.

Sektion: Tendovaginit. flex. poll. et burs. commun. + Osteit. poll. + Sepsis.

105. 21-årig målare (629/20) skjuten av våda med hagelgevär i h. sida. Genast vid inkomsten gjordes (*Holmdahl*) *cholecystorafi*. Mors följande dag under anämiska symtom.

Sektion: Vulnus sclopetar. thorac. et abdomin. + Haematothorax dx. — "Nedanfö h. lunghilis ett par söndertrasade fläckar i vävnaden vid vena cavae högra sida." — — "på gallblåsans vänstra sida två med suturer slutna hål."

106.* 79-årig änka (469/20), som påkörts av spårvagn, inkom i uselt tillstånd. Multipla kontusioner. Mors efter 2 dygn.

Sektion: Contusiones nonnulli + Fract. sterni + V. O. C. + Nephroscleros.

107.* 68-årig man (1942/20), överkörd av spårvagn, inkom medvetslös. Mors utan att ha återkommit till medvetandet inom 1:a dygnet.

Sektion: Fractura cranii + Contusio cerebri.

108.* 47-årig arb. (15/20) hade vid fall utför en trappa ådragit sig en halsluxation med förlamning nedom armarna. Vägrade att underkasta sig något operativt ingrepp. Mors 10 dagar efter inkomsten i pneumoni.

Sektion: Luxatio vertebrae cervicalis. + Myelit. transversal. + Bronchopneumoniae.

109.* 58-årig man (588/20), som fallit ned för en trappa, kom in med total förlamning av armar och ben; tryckömhets över halskotpelaren. Mors några timmar efter inkomsten.

Sektion: *Luxatio vertebrae cervical. + Emolitio medullae spinal.* — Intervertebralskivan mellan 3:dje och 4:de halskotan fullständigt söndertrasad; abnorm rörlighet mellan dessa kotor.

110. 19-årig skolyngling (787/20) intogs för brott å halskotpelaren med förlamning från halsen och nedåt, som han ådragit sig genom hopp i badbassäng. *Laminektomi* å C, V och VI, vilkas bågar voro fractererade. (Dahlgren.) Mors följande dag under temperaturstegring. (42,6°.)

Sektion: *Fractura vertebr. cervic. V et VI et dorsal. V c. haematomyelia.*

111.* 67-årig man (1542/20), som blivit påkörd av spårvagn och därvid ådragit sig revbensfraktur och brott å höger överarm, avled efter 9 dygn i bronchopneumonier.

Sektion: *Fract. costar. et humeri sin. + Bronchopneumoniae + Tbc. pulm. amb. in sanation. + Pleurit. adhaesiv.*

112.* 71-årig kvinna (1128/20) med vänstersidig kollumfraktur lades i semiflexions-höftsträck dagen efter inkomsten. Mors 3 dygn senare under tecken på hjärnemboli.

Sektion: *Fract. colli femor. + Embolia cerebri + Pneumonia ac. c. pleurit. + Nephroscleros.*

c) Förgiftningar m. m.:

113. 32-årig hushållerska (1077/20) överflyttades från med. avd. för höggradiga stenosbesvär från pylorus, som följd av ett suicidalförsök med saltsyreförtäring. G.-e.r.p. anlades (Holmdahl). Ett par dagar efter operationen utbröt psykos, under vilken pat. gick till mors inom ett par veckor.

Sektion: *Stenosis pylori* (Saltsyra); "själva pylorus är genom ett hårt svåligt ärr på ett område av 1 cm:s längd sammandragen till en hård sträng av tumstjocklek. — G. e. sluter väl. — I buken ingen främmande vätska. Serosan glatt och glänsande."

114.* 26-årig farmaceut (1394/20) som i suicidal avsikt skjutit sig i pannan. Mors efter en vecka.

Sektion: *Vuln. sclop. perf. cranii et cerebri. (Suicidium).*

B. Döda kort efter inkomsten och därför ej inskrivna.

I. Opererade:

115. 58-årig man. *Diagnos: Sigmoidit. perf. c. peritonit. diffus purul.*
— *Operation (Söderlund):* Laparotomi. Sigmoideorafi. Cigarettdränage.
Död efter 2 $\frac{1}{2}$ dygn. Sektion: kliniska fyndet.

116. 66-årig änkefru. *Diagnos: Carcinoma recti c. sigmoidit. ulceros.*
perf. c. peritonit. faeculent. — *Operation (von Stapelmohr):* Laparotomi.
Sigmoideostomi. Cigarettdränage. *Död 12 timmar senare. Sektion vägrad.*

II. Ej opererade:

117.* 50-årig fröken. *Diagnos: Ileus paralyticus.* *Död efter några*
timmar. Sektion: Invaginatio intestin. ilei + Ileus + Peritonit. ac.

118. 33-årig man. *Diagnos: Ruptura renis et organ. alior. c. anaemia.*
Död efter 1 timme. Sektion: Laceratio pulm. sin. et lienis et artic. sacroi-
liacae sin. c. haemorrhagia intern. + Dislocatio ren. sin.

119. 69-årig fiskare. *Diagnos: Ileus ex?* *Död efter några timmar.*
Sektion: Volvolus intestin. ilei.

120. 26-årig intendent. *Diagnos: Vuln. sclop. perf. cranii et cerebri*
(suicidium). Död efter 3 timmar. Sektion: kliniska fyndet.

121. 55-årig man. *Diagnos: Fract. cranii.* *Död omedelbart efter*
inkomsten. Sektion: kliniska fyndet.

122. 80-årig änka. *Diagnos: Volvolus flexur. sigmoideae.* *Död inom*
1:a dygnet. Sektion: Hernia lateris abdom. incarcerata + Peritonit. puru-
lent. faeculenta.

123. 33-årig spårvagnskonduktör. *Diagnos: Vuln. sclopetar. cranii*
(Suicidium). Död efter 3 timmar. Sektion: kliniska fyndet + Laceratio
cerebri.

124. 33-årig kvinna. *Diagnos: Fractura cranii.* *Död efter några tim-*
mar. Sektion: Fractura cranii c. laceratione cerebri.

125. 69-årig kvinna. *Diagnos: Fractura cranii.* *Död efter några tim-*
mar. Sektion: Fractur. cranii c. laceratione cerebri.

Sten von Stapelmohr.

IV. De utskrivna patienternas sjukdomar ävensom avlidna.

Sjukdom	Utskrivna		Avlidna	
	m.	kv.	m.	kv.
Tuberculosis (samtliga patienter)	111	111	13	13
" pulmonum	111	110	12	11
" laryngis	15	5	—	—
" cerebri. Meningit. tuberc.	1	—	1	—
" ossium et articulorum	2	1	—	—
" lymphoglandularum	—	3	—	—
" renum	—	—	—	—
" urogenitalis	2	1	—	—
" intestinorum	—	1	—	—
" cutis (Lupus)	9	8	—	—
" miliaris acuta	—	2	—	2
Hämoptysis	59	40	—	—
Influenza epidemica	2	2	—	2
Morbilli	1	—	—	—
Syphilis acquisita	3	1	—	—
Anæmia perniciosa progr.	—	1	—	—
" secundaria	1	—	—	—
Diabetes mellitus	—	1	—	—
Alcoholismus chronicus	1	—	—	—
Epilepsia	1	—	—	—
Hystero-neurasthenia	—	2	—	—
Pericarditis	—	1	—	—
Vitium org. cordis	2	1	—	—
Myocarditis chronica	1	—	1	—
Arteriosclerosis	7	1	—	—
Thrombosis	1	1	—	—
Morbi cavi nasi	1	—	—	—
Laryngitis acuta	1	—	—	—
Bronchitis acuta	1	3	—	—
Asthma bronchiale	1	1	—	—
Pneumonica crouposa	—	1	—	—
Bronchopneumon. acuta	3	3	—	—
Gangräna pulmonum	1	—	—	—
Pleuritis. Empyema	10	6	—	—
Pneumothorax spontan.	2	2	—	—
Gastritis chronica	2	8	—	—
Neurosis ventriculi	—	1	—	—
Entero-colitis acuta	1	—	—	—
Appendicitis acuta	1	1	—	—
Icterus catarrhalis	—	1	—	—
Abscessus et fistula ani	2	—	—	—
Nephrosis	2	—	—	—
Glomerulitis	3	1	—	—
Nephrosclerosis	1	2	—	—
Cysto-pyelo-nephritis	1	1	—	—
Herpes zoster	—	1	—	—
Carcinoma pulmonum	1	—	1	—

V. Samtliga under året intagna patienter.

		Män	Kv.	Summa
a) <i>Ålder.</i>				
5—10 år	—	—	—
10—15 "	1	—	1
15—20 "	2	—	2
20—30 "	13	11	24
30—40 "	47	59	106
40—50 "	37	36	73
50—60 "	17	15	32
60—70 "	10	9	19
60—70 "	6	1	7
70—80 "	1	—	1
b) <i>Sjukdomsstadium</i> (enl. Turban).				
Stadium	I.....	31	38	69
"	II.....	38	33	71
"	III.....	52	51	103

¹ Endast fall av säkert diagnosticerad lungtuberkulos medtagna.

VII. Utförda operationer.

Sjukdom	Antal fall	Operationer	Antal operationer av samma slag	Anmärkn.
Tuberculosis pulmonum ..	21	Pneumothorax arteficialis	159	
Pleuritis exsudativa	3	Thoracocentes o. tappning	3	
Abscessus	1	Incision	1	

John E. Arfwedson.

Årsberättelse för år 1920 från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Under året vårdades å avdelningen 714 inskrivna patienter. Å dessa utfördes 1,114 operationer. Därvid hava conchotomier och tonsillektomier, vilka oftast utförts dubbelsidigt i samma séance, upptagits såsom ett nummer för varje patient.

Ett flertal mindre ingrepp såsom incisioner av halsbölder och furunklar, paracenteser och käkpunktioner ha ej antecknats. 5 personer hava avlidit.

Antalet registrerade polikliniska besök å avdelningen uppgick till 14,250. Av dessa äro 2,250 första besök, 12,000 återbesök.

Å ej intagna patienter utfördes 595 registrerade operativa ingrepp.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för **öron-,
näs- och hals-**sjukdomar för år 1920 angående intagna sjukdomsfall
ävensom döda.

S j u k d o m	Intagna		Döda	
	män	kv.	män	kv.
IV.				
Encephalit. lethargica	—	1	—	—
Abscess. reg. frontal.	—	1	—	—
„ palpebral.	1	—	—	—
„ retroauric.	—	2	—	—
Erysipelas	—	3	—	—
Morbilli	1	—	—	—
Tuberculosis — summa fall	6	7	—	—
„ faciei	—	1	—	—
„ cavi nasi	2	5	—	—
„ pharyngis	—	1	—	—
„ laryngis	2	—	—	—
„ pulmon.	2	—	—	—
Syphilis hereditaria	—	1	—	—
V.				
Hämorrhagisk diates	1	—	—	—
Anaemia perniciosa	1	—	—	—
VI.				
Diabetes mellitus	—	2	—	—
VIII.				
Neurit. n. acustici	—	3	—	—
Cephalalgia	—	2	—	—
Neurasthenia	—	1	—	—
X.				
Trombophlebitis v. saphena	—	1	—	—
XI.				
Haemorrhagia postop. nasi	—	1	—	—
Epistaxis	10	5	—	—
Deviatio septi nasi	63	71	—	—
Abscess. submuc. septi	1	—	—	—
Rhinit. chr. hyperplastica	29	34	—	—
Ozaena	—	3	—	—
Sinuit. maxill. ac.	29	21	—	—
„ „ chr.	35	59	—	—
„ „ „ c. osteit.	1	—	—	—
„ „ „ c. osteit.	1	1	—	—
Fistel efter op. enl. Bönninghaus	4	5	—	—
Sinuit. frontal. ac.	3	2	—	—
„ „ „ c. complicat. orbitae	15	20	—	—
„ „ chr.	2	—	—	—
„ „ „ c. osteit. et c. complicat. orbitae	2	—	—	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för **öron-,
näs- och hals-**sjukdomar för år 1920 angående operativt behandlade
sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
<i>Öronsjukdomar med komplikationer.</i>						
Suspicio otit. med. ac. c. mastoidit.	1	Provuppmäjsling.	1	—	—	
Furunculus meat. ac. ext. ...	1	Uppmäjsling.	1	—	—	
Otit. med. ac. c. mastoidit.	39	Uppmäjsling.	38	—	1*	*Avförd som död å annat ställe (se dödsfall 1).
Otit. med. ac. c. mastoidit. operat.	2	Revision.	2	—	—	
Otit. med. ac. recid. c. mastoidit.	2	Incision.	2	—	—	
D:o	1	Uppmäjsling.	1	—	—	
D:o	1	Konservativ totaluppmäjsling	1	—	—	
Fistula reg. mastoid. postop.	1	Revision + sekundärsutur. .	1	—	—	
Sår efter op. för akut mastoidit.	10	Sekundärsutur.	10	—	—	
Otit. med. ac. c. pachymeningit. ext. sive epiphlebit. sin. sigmoid.	10	Uppmäjsling + friläggning av sinus resp. dura.	10	—	—	
Otit. med. ac. c. epiphlebit.	6	Uppmäjsling + friläggning och punktion av sinus ..	6	—	—	
Otit. med. ac. c. suspie. trombophlebit.	1	D:o.	1	—	—	
Otit. med. ac. c. trombophlebit. supp.	1	Konservativ totaluppmäjsling + friläggning, klyvning o. tamp. av sinus.	1	—	—	
D:o	2	Uppmäjsling + friläggning, klyvning och tamp. av sinus + underbindning av vena jug.	2	—	—	
D:o operat.	2	Revision + underbindning av vena jug.	1	—	1*	*Avförd som död å annat ställe (se dödsfall 1).
D:o	1	Revision.	1	—	—	
Otit. med. ac. c. trombophlebit. bulb. venae jug. operat.	2	Revision + bulbusop. enl. Voss.	1	—	1*	*Död i meningit purulenta.
Otit. med. ac. c. labyrinthit. serosa.	1	Uppmäjsling.	1	—	—	
Otit. med. ac. c. labyrinthit. purulenta.	1	Totaluppmäjsling + labyrinthresektion enl. Ruttin.	1	—	—	
Otit. med. ac. c. meningit. serosa.	1	Uppmäjsling + friläggning av sinus och dura.	—	—	1*	*Död i meningoenkephalit.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven		Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad död	
Otit. med. chr. purulenta ..	20	Totaluppmäjsling.	20	—	—
D:o	17	Konservativ totaluppmäjsling.	17	—	—
D:o	1	D:o enl. Heath.	1	—	—
Otit med. chr. cholesteatomatosa ..	27	Totaluppmäjsling.	27	—	—
Otit. med. chr. c. cholesteatoma et c. paraly. n. facial.	1	Totaluppmäjsling.	1	—	—
Otit. med. chr. c. cholesteatoma ..	5	Konservativ totaluppmäjsling.	5	—	—
Otit. med. chr. c. polyp. ..	5	Evulsio polyp.	5	—	—
Otit. med. chr. operat.	12	Revision.	12	—	—
Sår efter op. för kron. otit.	1	Sekundärsutur.	1	—	—
Otit. med. chr. c. pachymeningit. ext. sive epiphlebit. sin. sigmoid.	6	Totaluppmäjsling + friläggning av dura resp. sinus.	6	—	—
D:o	2	Konservativ totaluppmäjsling + friläggning av dura resp. sinus.	2	—	—
Otit. med. chr. c. fistula labyrinthi ..	5	Totaluppmäjsling.	5	—	—
D:o et labyrinthit serosa ..	2	Totaluppmäjsling.	2	—	—
Otit. med. chr. c. labyrinthit. purulenta ac.	1	Totaluppmäjsling + labyrinthresektion enl. Ruttin.	1	—	—
Otit. med. chr. operat. c. labyrinthit. purulenta ac. ..	1	Labyrinthresektion enl. Ruttin.	1	—	—
Otit. med. chr. c. pachymeningit. et meningit. purulenta ..	2	Totaluppmäjsling + friläggning och punktion av sinus och dura ..	—	—	2
<i>Sjukdomar i näsan och dess bihålor.</i>					
Keloid introit. nasi ..	1	Excisio probat.	—	1	—
Deviatio septi nasi ..	133	Resectio submuc. septi.	133	—	—
Rhinit. chr. hyperplastica ..	62	Excisio mucosae vel resectio conchae ..	62	—	—
Sinit. maxill. ac.	41	Trepanatio endonasal. sin. max.	41	—	—
" " chr.	21	D:o ..	21	—	—
" " " " ..	10	Radikalop. enl. Caldwell-Luc	10	—	—
" " " " ..	3	" " Denker ..	3	—	—
" " " " ..	52	" " Bönninghaus	52	—	—
Fistel efter op. enl. Bönninghaus ..	2	Plastik och sekundärsutur.	2	—	—
Cancer sin. maxill.	1	Excisio probat.	—	1	—
Cancer sin. maxill. operat.	2	Öppnande av käkhålan från fossa canina + inläggning av radiumprep.	2	—	—

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivnen			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Corpus alien. hypopharyngis	1	Endoscopia directa + extractio.	1	—	—	
Cancer oesophagi c. perichondrit. laryngis et phlegmone colli	1	Endoscopia directa.	—	—	1*	} samma pat. död i mediastinit
D:o	1	Incision å halsen.	—	—	1*	
Corpus alien. oesophagi	6	Oesophagoscopi + extraktion.	6	—	—	
För diagnos	4	Oesophagoscopi.	4	—	—	
<i>Sjukdomar i larynx, trachea och broncher.</i>						
Laryngit. chr.	1	Excisio probat.	1	—	—	
Tuberculosis laryngis	3	" "	3	—	—	
Fibroma laryngis	1	Schwebelaryngoscopi + extirpation.	1	—	—	
" "	1	Extirpatio endolaryngeal. ..	1	—	—	
Tumor amyloid. laryngis ..	2	Schwebelaryngoscopi + excision av tumörmassor. ..	2	—	—	} samma pat.
Tumor amyloid. laryngis c. stenosis.	1	Trachetomia sup.	1	—	—	
Papillomata laryngis	1	Trachetomia inf.	1	—	—	} samma pat.
" "	1	Schwebelaryngoscopi + excision.	1	—	—	
" "	1	Schwebelaryngoscopi + excision + inläggning av radiumprep.	1	—	—	
Sarcoma plicae vocal.	1	Schwebelaryngoscopi + extirpation.	1	—	—	
Corpus alien. laryngis	2	Endoscopia directa + extractio.	2	—	—	
Stenosis laryngis traumat. ..	1	Laryngo-tracheostomi.	1	—	—	
Stenosis trachae post tracheotomiam.	1	Tracheoscopia sup.	1	—	—	} samma pat.
D:o	1	Crico-tracheostomi + dilatation enl. Ucherman.	1	—	—	
<i>Andra sjukdomar.</i>						
Dacryostenos. chr.	36	Dacryocysto-rhinostomia endonasal. enl. West.	36	—	—	
Dacryostenos chr. c. dacryocystit. ac. phlegmon.	6	D:o	6	—	—	
Dacryostenos. chr. c. fistula ad sacca lacrymal.	2	D:o	2	—	—	
Epiphora.	2	D:o	2	—	—	
Dacryostenos. chr. operat. ..	1	Revision av op. enl. West ..	1	—	—	
Cancer faciei	1	Excision + plastik.	1	—	—	
Abscessus vel phlegmone ..	3	Incision.	3	—	—	

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för **öron-, näs- och hals-**sjukdomar för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
<i>Sjukdomar i öronen.</i>			
Corpus alien. meat. acust.	3	Extractio	
Otit ext. circumscript.	18	Incisio	
„ med. ac. perf.	119	Paracentes	
Sår efter op. för akut mastoidit ..	22	Sekundärsutur	
„ „ „ „ kron. otit	1	„	
Otit. med. chr. c. polyp.	6	Evulsio polyp.	
„ „ „ radicaloperat.	1	Excision av hammaren	
„ „ „ „	1	Utskrapning av tuban	
Auricularbihang	-	Excisio	
<i>Sjukdomar i näsan och dess bihålor.</i>			
Angioma vestibuli nasi	1	Extirpatio	
Deviatio septi nasi	16	Resectio submuc. septi	
Varic. septi	2	Galvanokaustik	
Ulcus simplex septi	1	Excisio probat.	
Rhinit. chr. hyperplastica	12	Excisio mucosae vel resectio conchae	
„ „ „ „	2	Galvanokaustik	
Sinuit. maxill. sive suspicio sinuit.	289	Punctio sin. maxill.	
„ „ ac.	5	Trepanatio endonasal. sin maxill. ..	
„ „ chr.	1	„ „ „ „ „ „ ..	
Fistel efter op. enl. Bönninghaus ..	3	Plastik + sekundärsutur.	
Sinuit. frontal. ac.	3	Conchotoma med.	
Ethmoidit. ac.	1	„ „	
„ „ „	4	Ethmoidectomia	
„ „ chr.	2	„	
Sinuit. sphenoidal. ac.	1	Trepanatio endonasal. sin. sphen. ..	
„ „ „ chr.	3	„ „ „ „ „ „ ..	
Polyp. cavi nasi	1	Evulsio polyp.	
Tuberculosis cavi nasi	1	Excisio probat.	
<i>Sjukdomar i munhålan, svalget samt matstrupen.</i>			
Caries dentium	2	Extractio	
Cystis radic. dent.	1	Extirpatio	
Granuloma radic. dent.	3	Excochletatio	
„ „ „ „	1	„ „ + rotspetsresection. ..	
Hypertrophia tonsill.	28	Tonsillektomi enl. Sluder	
Tonsillit. chr.	3	Tonsillektomi	
Pertonsillit. supp. ac.	39	Incisio	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
Vegetat. adenoid.	55	Abrasio	
Pharyngit. hypertroph.	1	Galvanokaustik	
Corpus alien. pharyngis	4	Extractio	
Tuberculosis pharyngis	1	Excisio probat.	
För diagnos	8	Oesophagoskopi	
Cancer oesophagi	3	"	
Corpus alien oesophagi	8	" + extraktion	
<i>Sjukdomar i larynx, trachea och broncher.</i>			
Tuberculosis laryngis	1	Alkoholinjektion i n. laryngeus sup.	
För diagnos	1	Tracheo-bronchosopia sup.	
<i>Andra sjukdomar.</i>			
Dacryostenos. chr.	10	Dacryocysto-rhinostomia endonasal. enl. West.	
" " c. dacryocystit. ac. phlegmon..	1	Dacryocysto-rhinostomia endonasal. enl. West.	
" " operat.	3	Revision av op. enl. West.	

Redogörelse för dödsfallen å Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för öron-, näs- och hals-sjukdomar under år 1920.

1. J. O. L. Kolarbetare. 47 år. Journ. n:r 98. Ink. d. 24/2, död 17/3.
Klin. diagnos: Otit. med. ac. c. mastoidit. + trombophlebit. bulb. venae jug. + meningit. purulenta ac.

Inkom med en några dagar gammal akut otit med mastoidit, hög feber, starkt påverkat allm. tillstånd. Omedelbar op.: Uppmäjlsling och friläggning av sinus, som vid läsion blödde ymnigt.

Den 2/3 och 3/3 upprepade frossbrytningar, varför förnyad op.: Revision + underbindning av vena jug. + punktion av sinus = flytande blod.

Den 8/3 efter nya frossbrytningar bulbusop. enl. Voss, varvid röd tromb utan tecken till smältning påträffades i bulben. Lumbalpunktat klart.

Den 15/3 började tecken på meningit uppträda, mors d. 17/3.

Pat. anat. diagnos = den kliniska. Meningiten syntes hava utgått från trakten av bulben.

2. M. D. Tvättbiträde. 16 år. Journ. n:r 549. Ink. d. 21/10, död d. 28/10.

Klin. diagnos: Otit. med. ac. c. mastoidit + meningit. purulenta ac. + glomerulonephrit. ac.

Inkom med en 1 $\frac{1}{2}$ vecka gammal akut otit med mastoidit och tecken på intrakraniell komplikation. Ringa nackstyvhet, ökad cellhalt i lumbalvätskan. Op. omedelbart: Uppmäjlsling och friläggning av sinus och dura, vilka befunnos utan anm.

De följande dagarna försämrades patientens tillstånd; nackstyvheten ökades, lumbalvätskan blev grumlig och under tilltagande meningitsymtom inträdde mors d. 28/10.

Vid sektionen kunde makroskopiskt inga tecken på meningit påvisas, däremot fanns en hämorrhagisk encephalit, som tydligen orsakat de kliniska meningittecknen. I bulbus venae jug. påträffades en isolerad thrombos med smält centrum.

3. K. G. P. Reparator. 60 år. Journ. n:r 573. Ink. d. 31/10, död d. 3/11.

Klin. diagnos: Otit. med. chr. c. osteit + abscess. epidural. + pachymeningit. purulenta + meningit. purulenta. diff.

Vid inkomsten medvetslös med varigt lumbalpunktat. Op. omedelbart: Radikaloperation med friläggning och punktion av sinus och dura.

Pat. anat. diagnos = den kliniska.

4. E. B. Chaufför. 29 år. Journ. n:r 609. Ink. d. 16/11, död d. 20/11.

Klin. diagnos: Otit. med. chr. c. cholesteat. + pachymeningit. purulenta + meningit. purulenta diff.

Vid inkomsten varigt lumbalpunktat samt kliniska tecken på meningit. Op. omedelbart: Radikaloperation med friläggning och punktion av sinus och dura.

Pat. anat. diagnos = den kliniska.

5. F. C. Skorstensbyggare. 45 år. Journ. n:r 707. Ink. d. 28/12, död d. 31/12.

Klin. diagnos: Perichondrit. supp. laryngis c. phlegmone colli + septicaemia.

Hade sedan 3 veckor haft smärtor i struphuvudet samt tilltagande sväljningsbesvär.

Vid inkomsten hög feber; ömmade över larynx samt hade förstörade ömma körtlar å halsen. Vid endoskopi syntes ett starkt ödem kring arybrosken, varifrån vid tryck blod och var framkom. Dagen därpå uppträdde diffus svullnad å halsens utsida; den 30/12 inciderades utifrån ett phlegmone å halsen. Mors 31/12 under septiska symtom utan svårare strider.

Pat. anat. diagnos: Cancer oesophagi + perichondrit. laryngis c. phlegmone colli et mediastinii post.

Göteborg den 1 april 1921.

H. Björkman.

Biträdande läkare.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *ögon*-avdelning för år 1920 angående intagna sjukdomsfall ävensom döda.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
I.				
<i>Bildningsfel och medfödda sjukdomar.</i>				
Cataracta	4	6	—	—
IX.				
<i>Ögonsjukdomar.</i>				
Abscessus palp.	1	—	—	—
Conjunctivitis catarrhalis ac.	1	1	—	—
„ trachom.	1	—	—	—
Keratitis phlyctenulosa	16	15	—	—
„ parenchymatosa	—	2	—	—
Ulcus corneæ	10	7	—	—
„ „ serpens	18	7	—	—
Scleritis, Sclerokeratitis	3	4	—	—
Iritis, Cyclitis	16	7	—	—
Glaucoma	10	6	—	—
Hydrophthalmus	3	—	—	—
Buphthalmus	1	—	—	—
Cataracta	24	33	—	—
Retino-chorioiditis.	—	2	—	—
Papillitis	—	1	—	—
Amotio retinæ	1	1	—	—
Hæmorrhagia corp. vitr.	1	—	—	—
Panophthalmitis	2	—	—	—
Strabismus convergens	3	3	—	—
„ divergens	—	2	—	—
Dacryocystitis	1	6	—	—
XV.				
<i>Hudsjukdomar.</i>				
Herpes zoster	1	—	—	—
XVIII.				
<i>Svulster.</i>				
Sarcoma chorioideæ	2	1	—	—
Glioma retinæ	—	1	—	—
XIX.				
<i>Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.</i>				
Contusio bulbi	6	—	—	—
Ruptura „	4	1	—	—
Vulnus corneæ	4	—	—	—
„ perforans bulbi	17	4	—	—
Combustio corneæ	4	—	—	—
Corpus alienum in oculo	21	—	—	—
Irido-cyclitis traumatica	—	1	—	—
Cataracta „	12	3	—	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets **ögon**-avdelning för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
Blepharochalasis	2	Operation	
Abscessus palpebrae	6	Incisio	
Tumor palpebrae	11	Exstirpation	
Entropium	1	Operation	
Chalazion	30	"	
Dacryocystitis	4	Exstirpation av tårsäck	
" " phlegm.	10	Petit's operation	
Ulcus corneae	17	Skrapning	
" "	47	Galvanokaustik	
" " serpens	12	"	
Pterygium	1	Operation	
Irido-cyclitis traum.	1	Enukleation	
Ruptura bulbi	1	"	
Strabismus convergens	12	Operation	
" " divergens	2	"	
XVIII			
Lidanden			
XIX			
Lidanden			
Contusio bulbi	5		
Eptera	4		
Volva corneae	4		
" perforata bulbi	17		
Combustio corneae	4		
Corpus alienum in oculo	21		
Irido-cyclitis traumatica	1		
Lataracta	12		

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *ögon*-avdelning för år 1920 angående för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn till skadans natur och påföljd.

Skadans natur	Intagna		Skadans påföljd		
	män	kvinnor	döden	kvarstående men	övergående
Förbränning (combustio corneæ)	2	—	—	1	1
Slag å ögat (contusio)	5	—	—	2	3
Skada å hornhinnan	16	1	—	12	5
Främmande kropp inträngd i ögat	20	—	—	17	3
Ruptura bulbi	3	1	—	4	—
Vulnus perforans	10	3	—	7	6
Irido-cyclitis traumatica	—	—	—	1	—
Cataracta	5	2	—	7	—
Summa	61	8	—	51	18

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets *ögon*-avdelning för år 1920 angående för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn till skadans tillkomstsätt.

Skadans tillkomstsätt	Intagna		Skadans påföljd		
	män	kvinnor	döden	kvarstående men	övergående
<i>A. Olycksfall i arbete.</i>					
Vid hanterandet av andra verktyg (än yxa) ...	21	—	—	14	7
Genom inträngande föremål ss. träflisor, spikar, järnföremål m. m.	23	1	—	18	6
Genom sprängskott	4	—	—	4	—
„ jordbruksarbete	6	1	—	5	2
„ beröring med syror och alkalier	2	—	—	1	1
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>					
Vid lek	4	4	—	5	2
„ hushållsgöromål	1	1	—	4	—
Summa	61	8	—	51	18

M. Sundqvist.

Årsberättelse ang. patologisk-anatomiska och bakteriologiska laboratoriernas arbete under år 1920.

A. *Obduktioner.*

För Sahlgrenska sjukhuset ha under året utförts 352 obduktioner, vilka efter ålder och kön fördela sig sålunda:

Ålder	Män	% av män	Kvinnor	% av kvinnor	Summa	%
10—20	12	6	13	8	25	7
21—30	36	18	29	19	65	19
31—40	28	17	21	13	49	14
41—50	41	20	20	13	61	16
51—51	37	18,5	32	20	69	20
61—70	26	13	22	14,5	48	13
71—80	15	7	17	12	32	10
81—90	1	0,5	2	1,5	3	1
Summa	196	100	156	100	352	100

Viktigare obduktionsfynd.

Akuta infektionssjukdomar.

Erysipelas 2 fall.

Gasphegmone 1 fall (vid infekterad cancer coli).

Typhus 3 fall, 1 med tarmperforation, 2 med pneumoni.

Septichaemi 20 fall. Orsak:

Erysipelas	2 fall
Vulnus infectum	1 „
Abscess	1 „
Phlegmone	3 „
Furunculosis	1 „
Osteomyelit	3 „
Pyarthros	1 „
Tendovaginit	1 „
Enterit	2 „
Ulcus buccae	1 „
Abort	1 „
Cancer uteri	1 „
Abscess. prostat.	1 „
Okänd	2 „

Summa 21 fall

Influenza 9 fall, 6 före 30, 3 före 40 år. I samtliga lungkomplikationer av pneumonisk typ, i 2 empyema pleurae, i 1 meningit, i 1 gravare enterit. I 4 av dessa fall komplikation av tbc pulmonum

Kroniska infektionssjukdomar.

Tuberculos: Lungtuberkulos har framträtt som gravare sjukdom i 53 fall. Efter ålder, kön och vanligare komplikationer fördela de sig sålunda:

Ålder	Lung-tuberculos		Tarm-tuberculos		Larynx-tuberculos		Miliär tuberculos		Tbc. meningit	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
10—20	3	8	1	1	—	—	2	4	2	3
21—30	13	11	4	3	—	—	5	1	2	2
31—40	2	2	1	—	1	—	—	2	1	—
41—50	1	4	1	—	1	—	—	2	—	—
51—60	2	4	—	—	—	—	—	—	—	1
61—70	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	22	31	7	4	2	—	7	9	5	6

Dessa samma fall ha av andra tbc-komplikationer visat: Tbc. renum 3 fall, ossium 2, genitalium 2, peritonei 5, pericardii 3 fall.

Utan samtidig lungtbc. har tuberkulos framträtt som gravare sjukdom i följande fall: Tbc. peritonei 2 fall, renum 3 fall, genitalium 3, ossium 3, intestini 3, glandulae lymph. 1 fall.

Lues 20 fall; av dessa aortit i 16 fall, aneurysma i 1, leverlues 3 fall, ulcus luet. coli 1 fall.

Omsättningssjukdomar.

Diabetes mellitus: 10 fall. 5 fall under 40 år med hypoplasi av pancreas; 5 fall över denna ålder, varav 4 med arterioscleros i pancreas kärl och atrofi av organet, 1 utan påvisbara förändringar hos detsamma.

Morbus Basedowii: 2 fall, varav 1 (25 års kv.) med persisterande thymus.

Nervsystemets sjukdomar.

Haemorrhagia et emollitio cerebri.

Ålder	<i>Hæmorrhagia</i>		<i>Emollitio</i>	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
20—30	—	—	1 (endocardit)	1 (v. o. c.)
31—40	—	1	—	1 (v. o. c.)
41—50	2	—	4 (1 lues, 1 v. o. c.)	2 (v. o. c.)
51—60	—	1	1	2
61—70	4	1	2	3
71—80	1	1	1	—
81—90	—	—	—	1
Summa	7	4	9	11

Encephalit. hæmorrhag.: 6 fall, varav 1 vid otit med. och 1 vid sinusit. sphenoid.

Encephalit non hæmorrhag. (letharg.): 10 fall.

Lipembolia cerebri: 1 fall, vid fractura ossium.

Meningit (non tbc.): 6 fall, 4 vid otit. med., 1 vid encephalit. hæmorrh., 1 vid sepsis.

Contusio aut. laceratio cerebri: 9 fall, 5 vid fractura cranii, 4 vid vulnus sclopetarium.

Myelit: 3 fall, 1 vid lues.

Tabes dors: 2 fall.

Laceratio medullae: 4 fall, vid fractura vertebr.

Pachymeningit hæmorrh. int.: 2 fall.

Blodsjukdomar.

Anaemia perniciosa: 6 fall obducerade under denna diagnos. Av dem 3 fall med atrophia mucosae ventriculi, 1 med cancer ventriculi, 1 med cirrhosis hepatis och 1 med tbc pulm.

Leuchaemi: 1 fall, 33 års man.

Cirkulationsorganens sjukdomar.

Myocarditis chron. fibr. 8 fall; av dessa lues i 2 fall. I ett fall ruptura cordis (86 års man).

Infarktus myocardi 8 fall, alla över 50 år.

Abscessus myocardi 2 fall (sepsis).

Myocardit. acuta gravis 3 fall, 2 post diphtheriam, 1 vid spondylit.

Thrombosis cordis 4 fall.

Pericarditis acuta 6 fall.

Synechia pericardi 9 fall.

Vitium org. cordis och endocardit.:

Ålder	<i>Vitium organ cordis</i>		<i>Endocardit</i>	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
10—20	—	—	1	—
21—30	1	1	2	—
31—40	1	1	3	—
41—50	3	2	—	3
51—60	1	6	—	1
61—70	—	2	2	1
71—80	—	1	1	—
Summa	6	13	9	5
Av dessa i mitralis 9	 5	
» » » + aorta 8	 7	
» » » aorta 2	 2	

Pylothrombosis 1 fall (appendicit).

Embolia art. pulmon. 7 fall.

Aneurysma aort. non luet. 1 fall.

Urinorganens sjukdomar.

Akut nefros (gravare) 5 fall.

Kronisk nefros 18 fall, av dessa 3 med amyloid.

Glomerulonefrit 10 fall.

Nefroscleros levis 20 fall, gravis 4 fall.

Hydronefros 2 fall.

Pyonefros 15 fall.

Nefrolithisus 2 fall.

Ren cystic. congen. 1 fall.

Ren unus 1 fall.

Hypertrophia prostatae 3 fall, *lithiasis* 1 fall, *abscess* 1 fall.

Respirationsorganens sjukdomar.

Pneumoni och bronchopneumoni:

Ålder	<i>Pneumoni</i>		<i>Bronchopneumoni</i>		<i>Postoperat.</i>
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
10—20	1	—	—	—	—
21—30	2	1	—	—	—
31—40	2	—	—	1	1
41—50	3	—	5	1	—
51—60	2	—	4	1	3
61—70	2	2	3	5	3
71—80	2	1	4	4	3
81—90	—	—	1	—	—
Summa	14	4	17	12	10

Abscess. pulm. 9 fall; *gangraena* 5 fall.

Infarktus pulm. 1 fall.

Bronchiectasiae graves 7 fall.

Emphysema gravis 6 fall.

Empyema pleurae 12 fall, 4 vid pneumoni, 3 vid tbc., 2 vid larynxabscess, 1 vid lungabscess, 1 vid bronchiectatisk cavern, 1 vid sepsis.

Lipembolia pulmonis 1 fall.

Laceratio pulmonis 1 fall.

Oedema laryngis 3 fall.

Abscess. laryngis 2 fall.

Digestionsorganens sjukdomar.

Vulnus perfor. oesophagi 1 fall.

Ulcus gangr. buccae 1 fall.

Ulcus ventriculi 6 fall.

Ulcus duodeni 2 fall, varav 1 perforerad.

Stenosis pylori (saltsyra) 1 fall.

Gastrit. emphysematos. 1 fall.

Duodenit. phlegmon. 1 fall.

Enteritis gravis 2 fall, *dysenterica* 1 fall.

Infarktus intestini 2 fall.

Panchreatit. acut. 5 fall.

Cholelithiasis 9 fall.

Cirrhosis hepatis 14 fall, varav 2 med *varices ruptae*.

Abscess. hepatis 1 fall (appendicit).

Peritonit 55 fall. Utgångspunkt:

Gastrit. emfysem.	1 fall
Ulcus duodeni	1 „
Duodenit. phlegmon.	1 „
Enteritis acut.	2 „
„ f. dysent.	1 „
Vulnus perfor. intestini	2 „
Ulcus tbc. intestini	4 „
„ typhos. intestini	1 „
Appendicit	14 „
Ileus et invaginatio	7 „
Diverticulit. coli	1 „
Cancer coli	2 „
Hernia	4 „
Panchreatit.	5 „
Abscess. lienis	1 „
Abscess. perirenal.	3 „
Salpingit.	1 „
Gravid. tubar. infect.	1 „
Cancer uteri infect.	2 „
Osteitis os. pubis	1 „

Svulster.

Cancer 36 fall, så fördelade:

Ålder	Män	Kvinnor
20—30	—	2
31—40	—	2
41—50	—	2
51—60	6	8
61—70	6	3
71—80	5	2
Summa	17	19

Av dessa:

- Cancer *ventriculi* 3 män, 4 kvinnor.
 „ *oesophagi* 2 män (58, 61 år).
 „ *duodeni* 1 kvinna (55 år).
 „ *pap. Vateri* 1 man (71 år).

Cancer jejuni 1 man (56 år).
 „ *coli* 2 män, 2 kvinnor (27, 55, 71, 71 år).
 „ *recti* 1 man (69 år).
 „ *ductus hepat.* 1 man (61 år).
 „ *panchreatis* 2 män (61, 77 år).
 „ *cutis* 1 kvinna (79 år).
 „ *linguae* 1 man (53 år).
 „ *gl. thyreoid.* 1 kvinna (69 år).
 „ *mammae* 4 kvinnor (39, 48, 54, 61 år).
 „ *uteri* 3 kvinnor (28, 57, 61 år).
 „ *ovarü* 2 kvinnor (51, 58 år).
 „ *prostateae* 2 män (54, 67 år).
 „ *pulm. bronch.* 2 män, 1kvinna (56, 70, 64 år).

Sarkom 8 fall:

cruris 43 års man.
gl. thyreoid 42 års man.
lienis 27 års man.
oment. major 60 års man.
testis 23 års man.
uteri 50 års kvinna.
ovarü 33 års kvinna.
intestini 32 års kvinna.

Hypernefrom 3 fall (55, 60, 71 år).

Papilloma ves. urinariae 1 fall.

Myoma uteri 3 fall, do. *sarcomatosum* 1 fall (63 år).

Endotelioma diffus leptomeningarum 1 fall, 48 års man.

Glioma cerebri 3 fall.

B. Histologiska undersökningar.

I. För Sahlgrenska sjukhuset.

Digestionsorganen.

Läppar: ulcus 4, adenom 1, cancer 6, tbc. 2 fall.

Bucca och gingiva: inflammation 2, tbc. 1, angiom 1, papillom 3, cancer 3 fall.

Tunga: cancer 4 fall.

Maxill: cancer 1, jättecellssarkom 2 fall.

Mandibula: inflammation 3 fall.

Palatum: ulcus 2, cancer 2 fall.

Spottkörtel: endoteliom 2, spottsten 1 fall.

Ventrikel: ulcus 7, kron. gastrit 2, adenom 1, cancer 8 fall.

Tunntarm: incarceration 4, tbc. 1 fall.

Appendix: akut inflammation 92, kronisk 41, akut och kronisk 136 nihil 25 fall.

Colon: tbc. 3, inflammation 2, cancer 3 fall.

Rectum: haemorrhoider 4, inflammation 2, tbc. 1, cancer 4 fall.

Gallblåsa: kron. och akut inflammation 45 fall, cancer 1 fall.

Panchreas: cancer 1 fall.

Peritoneum: tbc. 5, cancer 3, sarkom 1 fall.

Umbilicus: cancer 1 fall.

Summa 422 fall.

Lymfkörtlar.

Akut inflammation 5, kronisk 17, tbc. 34, cancer 33, Sternbergs granulom 1 fall.

Summa 90 fall.

Respirationsorganen.

Näsa: kron. inflammation 2, tbc. 3, lues 1, angiom 1, cancer 3 fall.

Larynx: kron. inflammation 7, tbc. 5, fibrom 1, angiom 1, sarkom 1, amyloidtumör 1 fall.

Pleura: tbc. 1, cancer 3 fall.

Summa 30 fall.

Könsorganen.

I. Manliga:

Penis: cancer 3 fall.

Testis: tbc. 1 fall.

Epididymis: kron. inflammation 5, tbc. 8, hydrocele 1 fall.

Vas deferens: tbc 3 fall.

Sädesblåsa: tbc. 1 fall.

Prostata: hypertrofi 9, cancer 2 fall.

II. Kvinnliga:

Mamma: mastit 14, adenofibrom 14, cancer 31, adenom 3 fall.

Vulva: cysta 4, cancer 2 fall.

Vagina: inflammation 2, sarkom 1 fall.

Uterusskrap: benigna slemhinneförändringar 34, abort 10, polyp 5, cancer 18 fall.

Uterus: myom 15, cancer 1 fall.

Tuba: inflammation 27, tbc. 3, graviditet 13 fall.

Ovarium: inflammation 2, dermoid 4, follikelcysta 5, kystadenom 9, d:o papilliferum 2, d:o carcinosum 2, myom 1, cancer 1, sarkom 1 fall.

Summa 259 fall.

Urinorganen.

Blåsa: papillom 1 fall.

Njure: nefrit 2, scleros 1, pyonefrit 3, sten 1, ruptur 1, tbc. 15, hypernefrom 2 fall.

Ureter: tbc. 9 fall.

Summa 35 fall.

Ben, brosk och leder.

Ben och brosk: akut inflammation 3, kronisk 4, tbc. 14, chondrom 1, osteom 2, sarkom 3 fall.

Leder etc.: bursit 7, tbc. bursae 2, ganglion 2 fall.

Summa 38 fall.

Endocrina körtlar.

Struma: 41 fall, varav adenomatösa 26, colloida 12, lymphatiska 2, carcinösa 1 fall.

Summa 41 fall.

Hud och granulationer.

Akut inflammation 13, kronisk 12, tbc. 9, lues 1, actinomyces 6, lipom 6, gälcysta 2, cylindrom 1, angiom 6, cancer 22, sarkom 9 fall.

Summa 91 fall.

Ögon.

Palpebra: tbc. 1, cancer 2 fall.

Conjunctiva: tbc. 1, cancer 2 fall.

Retina: gliom 1 fall.

Summa 10 fall.

Hjärna.

Sarkom 1 fall.

Summa 1 fall.

Summa summarum 1,017 fall.

II. För andra sjukvårdsinrättningar etc.

Digestionsorganen.

Läppar: ulcus 2, cancer 2 fall.

Bucca och gingiva: inflammation 4, cancer 3 fall.

Käke: inflammation 5, papillom 1, angiom 1, cancer 4, sarkom 6 fall.

Palatum: inflammation 1, lues 1, cancer 1 fall.

Tunga: ulcus 2, cancer 1 fall.

Spottkörtel: inflammation 2, tbc. 3, actinomyces 1, spottsten 1, endoteliom 2 fall.

Pharynx: ulcus 2, cavernom 1, cancer 1 fall.

Ventrikel: ulcus 9, tbc. 1, gastrit 1, cancer 15 fall.

Tunntarm: inflammation 1, fibrosarkom 1 fall.

Colon: tbc. 1, lipom 1, sarkom 1 fall.

Rectum: inflammation 1, haemorrhoider 2, adenom 1, cancer 4 fall.

Appendix: kron. inflammation 26, akut 22, nihil 11, tbc. 1, pseudomyxom 1 fall.

Lever: cirrhos 2, fettlever 1, abscess 1, lues 1 fall.

Gallblåsa: inflammation 1, adenom 1 fall.

Panchreas: fettnekros 1 fall.

Peritoneum: inflammation 1, tbc. 6, lymfangiom 1, pseudomyxom 1, cancer 6, sarkom 2 fall.

Summa 172 fall.

Lymfkörtlar etc.

Körtlar: akut inflammation 4, kronisk 15, tbc. 6, Sternbergs granulom 4, cancer 14, sarkom 7 fall.

Tonsill: inflammation 3, tbc. 2, lymfosarkom 1 fall.

Mjälte: hyperplasia Bantii 1 fall.

Summa 57 fall.

Könsorganen.

I. Manliga:

Penis: inflammation 1, lues 1, cancer 1 fall.

Testis: inflammation 5, tbc. 1, cancer 1 fall.

Epididymis: inflammation 2, tbc. 1 fall.

Prostata: hypertrofi 4, cancer 1 fall.

II. Kvinnliga:

Mamma: mastit 11, adenom 6, adenofibrom 24, lipom 1, cancer 30, Pagets disease 2 fall.

Vulva: cysta 3, angiom 1, cancer 6 fall.

Vagina: cavernom 1, cysta 1 fall.

Uterus: ruptur 1, myometritis fibrosa 3, ulcus cervicis 30, myom 35, d:o sarcomatosum 3, adenomyom 2, cancer cervicis 4, corporis 3, mola hydatidosa 1 fall.

Uterusskrap: benigna slemhinneförändringar 217, polyp 48, atrofi 17, graviditet 27, cancer 14, sarkom 3, deciduom 2 fall.

Tuba: inflammation 47, tbc 8, graviditet 15 fall.

Ovarium: inflammation 7, graviditet 1, tbc. 2, corp. lut. cysta 10, follikelcysta 6, kystadenom 14, d:o carcinosum 11, cancer 7, dermoid 3, d:o carcinosum 2, fibrom 1, sarcom 3, inkluderad tvilling 1 fall.

Summa 552 fall.

Ben och ledgångar.

Osteit 11, tbc. ossium 5, osteom 1, sarcom 4, chondrom 3, myelom 1 fall.

Summa 25 fall.

Urinorganen.

Njure: scleros 2, nefrit 12, tbc. 5, hydronefros 1, subcapsulärt adenom 1 fall.

Blåsa: cancer 1 fall.

Prostata: hyperplasi 14, inflammation 2 fall.

Summa 38 fall.

Respirationsorganen.

Näsa: inflammation 3, tbc. 1, cavernom 2, sarkom 1 fall.

Larynx: inflammation 4, tbc. 4, fibrom 1, cysta 1 fall.

Lunga: pneumoni 1, cancer 2 fall.

Pleura: cancer 1 fall.

Summa 21 fall.

Cirkulationsorganen.

Myocardit. acuta 4 fall, *aortit. luet.* 2 fall.

Summa 6 fall

Endocrina körtlar.

Struma: colloid 3, carcinös 3, aberrerande 1 fall.

Binjure: tbc. 1 fall.

Summa 8 fall.

Hud och granulationer.

Inflammation 20, tbc. 9, dermacysta 1, urachuscysta 1, fibrom 3, fibro-neurom 2, lipom 1, lymfangiom 5, haemangiom 10, lupus erythem. 1, naevus 1, teratom 1, papillom 1, cylindrom 2, cancer 8, fibrosakrom 6, sarkom 14 fall.

Summa 86 fall.

Ögon.

Palpebra: adenom 1, chalazeon 1, papillom 1 fall.

Retina: gliom 1 fall.

Summa 4 fall.

Hjärna.

Encephalit. leth. 1, tbc. 1, myelit 1 fall.

Diverse.

16 fall.

Summa summarum 986 fall.

C. Bakteriologiska, serologiska och cytologiska undersökningar.

I. För Sahlgrenska sjukhuset.

Tbc. i sputum	4
„ „ urin	194
„ „ andra vätskor	42
Marsvinsförsök	14
Gonococcundersökningar	105
Difteri	27
Actinomyces	14
Diverse bakt. „	1,145
Cytologiska „	210
Vidals reaktion	682
Wassermanns reaktion	1,132
Vaccinframställningar	93

Summa 3,652

II. För andra sjukvårdsinrättningar etc.

Tbc. i sputum	210
„ „ urin	189
„ „ andra vätskor	29
Marsvinsförsök	56
Tyfuskultur	462
Gonococcer	74
Difteri	17,336
Diverse bakt. unders.	690
Cytolog. undersökningar	132
Vidals reaktion	936
Wassermanns reaktion	8,274
Vaccinframställning	104

Summa 28,492

Tillsammans har alltså laboratoriets arbete under året omfattat:

Obduktioner	352
Histol. undersökningar	2,003
Bakt., serol. och cytol. undersökningar ..	32,144

Göteborg den 30 maj 1921.

C. O. Forselius,
Prosektor.

Årsrapport från Röntgenavdelningen år 1920.

I. Röntgenundersökningar.

	1918	1919	1920
Antal undersökta patienter ..	2,977	3,737	4,757
„ diarieförda radiogram	7,502	11,400	14,861

Röntgenundersökningarnas fördelning framgår av nedanstående tabell.

Kroppsdel	Negativt fynd	Fraktur och luxation	Inflammatorisk förändring och lues	Tuberkulos	Tumör	Konkrement eller främmande kropp	Deformitet
Skelett och ledgångar	618	758	329	153	71	66	156
Respirationsorgan	76	—	204	585	17	1	—
Näsans bihålor	28	—	82	—	7	—	1
Cirkulationsorgan	30	—	31	—	—	—	22
Digestionsorgan	350	—	411	—	130	—	124
Gallblåsan	—	—	27	—	—	—	—
Tänder	—	—	217	—	—	—	—
Urinorgan	168	—	10	16	9	51	41
Summa	1,970	758	1,311	754	234	118	344

Patienterna fördela sig på följande sätt:

Från medicinska avdelningen	953	patienter
„ kirurgiska „	1,089	„
„ tuberkulos- „	50	„
„ ögon- „	13	„
„ öron- „	31	„
„ stadens och sjukhusets polikliniker	699	„
„ „ sjukhus	271	„
Andra patienter	1,651	„

Summa 4,757 patienter

II. Röntgen- och radiumbehandlingar.

A. Uppgift på antalet behandlingar och patienter 1920.

Röntgenbehandlingar hava givits i ett antal av 12,132 enkeldoser

Radium- " " " " " " " " 494

Antalet behandlade patienter utgjorde 953, därav

Å sjukhuset intagna 179 (radiolog avd.) + 64 (övriga sjukh. avd.) 243
 Från stadens och sjukhusets polikliniker 262
 Andra patienter 448

Summa 953

B. Uppgift på å Radiologiska Avdelningen intagna patienter 1920.

Sjukdomsnummer och benämning enligt K. Medicinalstyrelsens cirkulär den 19 okt. 1914	Vårdade	Sjukdomsnummer och benämning enligt K. Medicinalstyrelsens cirkulär den 19 okt. 1914	Vårdade
42 Tbc. cutis, lupus	4	Transport	60
60 Leukaemia	3	Sarcoma org. alior.	2
<i>Hud- och hårsjukdomar.</i>		316 Carcinoma	115
222 Eczema chronic.	9	" cutis	32
223 Psoriasis	1	" palpebrae	4
230 Folliculitis	3	" labii	17
234 Trichophytia	3	" linguae	6
235 Favus	1	" buccae	1
Pruritus	2	" maxillae	2
		" recti	5
<i>Benigna tumörer.</i>		" vesicae urinar.	1
306 Angiom	14	" vulvae	3
307 Myom	3	" vaginae	3
313 Papillom	11	" colli uteri	30
		" corporis uteri	1
<i>Maligna tumörer.</i>		" ovariorum	1
315 Sarcoma	8	" penis	2
" lymphogland.	1	" prostatae	1
" cutis	1	" mammarum	5
" ovariorum	1	" ossium	1
" ossium	3	Tumor hypophyseos	1
		Morbus Basedowii	1
Transport	60	Summa	179

C. Uppgift på radiologiskt behandlade sjukdomsfall 1920.

Diagnos	Antal	Diagnos	Antal
<i>Tuberkulos.</i>			
Tbc. cutis, lupus	22	Hidroadenitis	14
„ ossium et articul.	13	Ozaena	1
„ bursar. et vagin. tend.	6	<i>Benigna tumörer.</i>	
„ lymphogland.	114	Verrucae	54
„ peritonei	3	Keloid	10
„ epidid. et testis	3	Clavus, tylosis	7
„ organ. aliorum	2	Induratio penis plastica	1
Aktinomykosis	5	Angiom	38
<i>Blodsjukdomar.</i>		Naevus	10
Anaemia	1	Papillom	11
Leukaemia	7	Adenom	1
Polycythaemia	2	<i>Maligna tumörer.</i>	
Lymphogranulomatosis	2	Carcinoma	218
<i>Sjukdomar i endokrina organ.</i>		„ cutis	59
Morbus Basedowii	12	„ palpebrae	5
Hyperthyreoidismus	3	„ labii	20
Dysthyreoidismus	11	„ linguae	6
Struma maligna	2	„ oris	4
Tumor hypophyseos	5	„ pharyngis	1
<i>Sjukdomar i nervsystemet.</i>		„ parotidis	2
Sclerosis disseminata	17	„ maxillae	3
Syringomyelia	1	„ oesophagi	2
Neuritis	5	„ coli	3
Tumor medullae spinal.	1	„ recti	5
<i>Gynekologiska sjukdomar</i> (utom maligna tumörer).		„ pancreatis	1
Myoma uteri	15	„ vesicae urinariae	2
Metro-et menorrhagia	9	„ penis	2
<i>Hud- och hårsjukdomar.</i>		„ prostatae	2
Trichophytia	18	„ mammae	56
Favus	2	„ vulvae	4
Sycosis non parasitaria et follicu- litis	50	„ vaginae	3
Eczema chronicum	129	„ colli uteri	31
Psoriasis	3	„ corporis uteri	1
Acne	23	„ ovarii	3
Furunculosis	8	„ ossium	2
Mycosis	2	„ organ. alior.	1
Ichtyosis	2	Sarcoma	42
Paronychitis	4	„ cutis	6
Ulcus varicosum	1	„ gland. lymph.	3
Pruritus	33	„ nasopharyngis	1
Hyperhidrosis	4	„ tonsillae	1
Neurodermatitis	1	„ mediastini	2
		„ pulmonum	1
		„ ovarii	1
		„ organ. sceleti	22
		„ organ. alior.	5
		Lingua foliata	1
		Amyloidosis	1
		Ulcus ventriculi	1
		Pseudarthrosis	2

Hans Hellmer.

Uppgift från Göteborgs Barnsjukhus medicinska avdelning för år 1920
Angående inlagans sjukdomsfall i svensk boka.

Sjukhus		Inlagor		Döda	
År	Antal	År	Antal	År	Antal
1920	171	1920	171	1920	171
1919	171	1919	171	1919	171
1918	171	1918	171	1918	171
1917	171	1917	171	1917	171
1916	171	1916	171	1916	171
1915	171	1915	171	1915	171
1914	171	1914	171	1914	171
1913	171	1913	171	1913	171
1912	171	1912	171	1912	171
1911	171	1911	171	1911	171
1910	171	1910	171	1910	171
1909	171	1909	171	1909	171
1908	171	1908	171	1908	171
1907	171	1907	171	1907	171
1906	171	1906	171	1906	171
1905	171	1905	171	1905	171
1904	171	1904	171	1904	171
1903	171	1903	171	1903	171
1902	171	1902	171	1902	171
1901	171	1901	171	1901	171
1900	171	1900	171	1900	171

BARNSJUKHUSET

Uppgift från Göteborgs Barnsjukhus *medicinska* avdelning för år 1920
angående intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
I. Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.					
1	Pes equino-varus cong.	—	1	—	—
2	Debilitas cong. Atelectasis pulm.	12	8	1	1
5	Hernia	2	4	—	—
	Vitium cordis congen.	1	4	—	1
	Mikrocephalus	—	1	—	—
IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.					
21	Septichaemia. Pyoseptichaemia. Abscessus. Phlegmone. Noma	6	1	6	3
22	Erysipelas	2	1	—	—
23	Scarlatina	2	—	—	—
24	Diphtheria	8	15	—	—
25	Morbilli	4	4	—	—
28	Pertussis	—	6	—	—
29	Influenza epidemica	7	5	—	—
31	Varicellae	20	9	—	—
33	Typhus abdominalis	—	4	—	—
36	Lymphadenitis sept.	13	10	—	—
42	Tuberculosis	51	46	15	16
	„ pulmon. Tuberculosis laryngis	18	12	5	3
	„ cerebri. Meningitis tuberc.	10	16	11	13
	„ ossium et articularum	3	2	—	—
	„ lymphoglandularum	9	9	—	—
	„ organorum aliorum	11	7	—	—
44	Syphilis hereditaria	1	1	—	1
51	Malaria	—	1	—	—
55	Taenia (Cysticercus). Bothriocephalus	—	6	—	—
	Oxyuris	1	—	—	—
V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.					
58	Anaemia	13	9	—	—
60	Leuchaemia	1	—	1	—
61	Pseudoleuchaemia inf.	—	2	—	—
64	Haemophilia	—	2	—	—
66	Morbus Macul. Werlhofi	—	1	—	—
VI. Ämnesomsättningssjukdomar.					
68	Diabetes mellitus	2	—	1	—
69	Diabetes insip.	1	—	—	—
70	Atrophia	14	13	1	2
	Exsudativ diathes	10	5	—	—

Hans Hellmer.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
VIII. Nervsystemets sjukdomar.					
79	Haemorrhagia meningum cerebri	—	1	—	1
80	Meningitis cerebri. Meningitis cerebro-spinalis.	3	1	3	1
	Hydrocephalus	11	1	3	—
83	Encephalitis. Abscessus cerebri et cerebelli	2	1	—	—
94	Neuritis. Neuralgia	2	5	—	—
95	Paralysis. Paresis	4	4	—	—
96	Spasmus. Convulsiones	1	—	—	—
	Tetania	6	15	—	—
	Chorea	5	—	—	—
98	Epilepsia	—	3	—	—
99	Hysteria	1	2	—	—
100	Neurasthenia	—	—	—	—
IX. Sinnessjukdomar.					
109	Idiotia. Imbecilitas	4	4	—	—
X. Cirkulationsorganens sjukdomar.					
111	Pericarditis	7	4	1	2
112	Endocarditis acuta	9	9	—	3
	Myocarditis acuta	4	8	1	1
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis	6	12	—	1
119	Thrombosis. Embolia	1	—	—	—
XI. Andningsorganens sjukdomar.					
125—127	Morbi laryngis	2	1	1	—
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	86	70	1	3
129	Tracheitis chron. Bronchitis chr.	4	2	—	—
131	Asthma bronchiale. Bronchitis asthm.	2	3	—	—
134	Pneumonia crouposa acuta	28	17	2	—
	Bronchopneumonia acuta	34	30	11	7
135	Pneumonia fibroplastica chronica	—	1	—	—
140	Pleuritis. Empyema pleurae	21	20	—	—
XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.					
143	Stomatitis. Noma	3	1	—	—
144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis acuta	12	5	—	—
149	Abscessus retros pharyng.	1	—	—	—
150	Stenosis oesophagi	—	1	—	—
153	Gastritis acuta	27	17	—	—
	Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	37	29	8	6
158	Entero-colitis chronica	1	2	—	—
159	Appendicitis	—	2	—	—
165	Pylorospasmus	3	2	—	1
168	Icterus. Icterus catarrhalis	3	3	—	—
170	Fissura ani	—	1	—	—
171	Peritonitis acuta	1	3	—	1
172	Dyspepsia	8	10	—	—

Sjukdom		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
XIII. <i>Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	27	12	2	1
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica.				
	Morbus Brighti	5	8	—	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	4	15	—	—
180	Cystitis	3	14	—	—
184	Enuresis	2	1	—	—
XIV. <i>Könsorganens sjukdomar.</i>					
B. <i>Kvinnliga könsorganen.</i>					
192	Vulvitis. Vaginitis	—	1	—	—
XV. <i>Musklernas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>					
202	Myitis. Rheumatismus musculorum	—	1	—	—
206	Polyarthrites rheumatica acuta	13	5	—	—
213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	2	1	—	—
214	Rachitis	29	17	—	—
XVI. <i>Hudens sjukdomar.</i>					
217	Erythema multiforme et nodosum	4	1	—	—
218	Urticaria. Strophulus	4	11	—	—
220	Pemphigus	1	—	1	—
221	Zoster. Herpes lab.	1	1	—	—
222	Eczema	35	37	—	—
223	Psoriasis	—	1	—	—
228	Impetigo	11	2	—	—
229	Prurigo	—	1	—	—
231	Furunculosis, Furunculus	3	3	—	—
236	Scabies	8	5	—	—
	Dermatitis	—	4	—	—
	Intertrigo	4	—	—	—
XVII. <i>Öronsjukdomar.</i>					
243	Otitis media purulenta	29	18	—	—
	Mastoiditis	—	1	—	—
XVIII. <i>Ögonsjukdomar.</i>					
258	Conjunctivitis aestivalis, catarrhalis	2	2	—	—
	Conjunctivitis phlyctenulosa	2	5	—	—
300	Blepharitis	—	3	—	—
XIX. <i>Svulster.</i>					
306	Angioma	—	1	—	—
309	Glioma	1	—	1	—
XX. <i>Andra sjukdomar.</i>					
322	Myxoedema. Cachexia thyreopriva. Hypothyreosis				
	Mongolismus	2	1	—	—

Uppgift från *medicinska* avdelningen å Göteborgs Barnsjukhus för år 1920 angående för skador och förgifningar intagna, med hänsyn dels till skadans natur, dels skadans tillkomstsätt.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	Summa	döden	kvarstående men	övergående men
I. Skadans natur.						
Benbrott, enkelt (<i>Fractura simplex</i>) ¹	—	2	2	—	—	2
Förgiftning med syror eller alkalier	2	—	2	1	—	1
Summa	2	2	4	1	—	3
II. Skadans tillkomstsätt.						
Vid lek	2	2	—	1	—	3
Summa	2	2	—	1	—	3

¹ Brott å hjärnskålens botten upptagas ej här.

Uppgift från Göteborgs Barnsjukhus *kirurgiska* avdelning för år 1920
angående intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
<i>I. Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.</i>					
	Cheilo-schisis	5	—	—	—
	„ -gnatoschisis	—	1	—	—
	„ -gnatopalatoschisis	2	1	—	—
	Palatoschisis	3	3	—	—
	Defectus labii sup. c. Cheilo-schisis	—	1	—	—
	Spina bifida	1	—	1	—
	Torticollis cong.	3	1	—	—
	Cysta colli cong.	—	1	—	—
	Hernia umbilicalis	5	9	—	—
	„ lineae albae	1	1	—	—
	„ inguinalis	64	9	—	—
	Retentio testis	7	—	—	—
	Phimosi s	12	—	—	—
	Hypospadiasi s	1	—	—	—
	Scoliosi s cong.	1	—	—	—
	Luxatio coxae cong.	2	20	—	—
	Pes equino-varus cong.	6	4	—	—
	Teratoma	—	1	—	—
	Tetanus neonatorum	—	1	—	1
<i>IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>					
21	Septichaemia. Pyoseptichaemia. Abscessus. Phlegmone. Lymphadenit. sept.	83	35	2	—
22	Erysipelas	10	6	—	—
23	Scarlatina	8	3	—	—
24	Diphtheria	15	8	—	—
25	Morbilli	2	1	—	—
29	Influenza epidemica	1	—	—	—
33	Typhus abdominalis	—	1	—	—
41	Tetanus	1	1	1	—
42	Tuberculosis	82	46	4	1
	„ pulmonum.	3	3	—	1
	„ cerebri. Meningitis tuberc.	—	—	1	—
	„ ossium et articularum	51	27	—	—
	„ lymphoglandularum	21	14	—	—
	„ renum	1	1	—	—
	„ urogenitalis	3	—	—	—
	„ cutis et subcutis	1	2	—	—
	„ miliaris	1	—	1	—
	„ organorum aliorum	4	—	2	—
44	Syphilis hereditaria	—	2	—	—
46	Gonorrhoea	—	—	—	—
	Vulviti s	—	1	—	—
	Rheumatismus, gonorrhoeica	—	1	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
<i>V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>				
58 Anaemia post haemorrhag.	1	1	—	—
64 Haemophilia	2	1	—	—
66 Atrophia	1	—	—	—
<i>VIII. Nervsystemets sjukdomar.</i>				
84 Hemiplegia spast. infant.	3	—	—	—
93 Atrophia musculorum	—	1	—	—
95 Paralysis c. poliomyelit	9	8	—	—
Erb-Duchennes pares	1	2	—	—
Paralysis e trauma	—	1	—	—
98 Epilepsia	2	—	—	—
101 Morbus Little	—	1	—	—
<i>IX. Sinnessjukdomar.</i>				
109 Idiotia	1	1	—	—
<i>XI. Andningsorganens sjukdomar.</i>				
121-124 Epistaxis	—	1	—	—
125-127 Croup	1	—	—	—
134 Pneumonia crouposa acuta	—	4	—	—
Bronchopneumonia acuta	2	2	1	1
140 Pleuritis. Empyema pleurae	4	8	—	2
<i>XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>				
143 Stomatitis	2	1	—	—
144 Angina tonsillaris	1	2	—	—
145 Peritonsillitis acuta	1	—	—	—
146 Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica	3	2	—	—
148 Glossitis	1	—	—	—
149 Abscessus retrophar.	1	2	—	—
150 Submaxillarit. chr.	1	—	—	—
153 Enterocolitis acuta	2	2	1	1
159 Appendicitis	41	45	1	1
160 Ileus. Invaginatio	3	2	—	—
161 Hernia incarcerata	2	—	—	—
162 Prolapsus recti	3	1	—	—
Abcessus v. fistula ani	5	2	—	—
Fissura ani	—	1	—	—
Obstipatio	—	2	—	—
Dolores in abdomine	—	1	—	—
171 Peritonitis acuta	1	—	—	—
Peritonitis chronica	—	2	—	—
Stenosis oesophagi	1	—	—	—
<i>XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>				
173 Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	—	1	—	—
175 Pyelitis. Cystopyelonephritis	—	3	—	—
177 Nephrolithiasis	2	—	—	—
181 Lithiasis vesicae	1	—	—	—
184 Retentio ac. urinae	1	—	—	—
Haematuria	2	—	—	—
Enuresis	—	1	—	—

Sjukdom		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
XIV. <i>Könsorganens sjukdomar.</i>					
A. <i>Manliga könsorganen.</i>					
187	Orchitis	2	—	—	—
188	Paraphimosis	3	—	—	—
189	Hydrocele	10	—	—	—
	Balanitis	5	—	—	—
XV. <i>Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>					
204	Bursitis	3	1	—	—
205	Synovitis. Arthritis	1	4	—	1
206	Polyarthritis rheumatica acuta	1	2	—	—
212	Deformitas p. rachit.	6	3	—	—
	„ p. tbc.	1	—	—	—
	„ (ej rachit, ej tbc.)	5	3	—	—
213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	17	10	—	3
214	Rachitis	1	—	—	—
215	Osteomalacia	—	1	—	—
216	Ganglion	—	1	—	—
	Exostosis	—	1	—	—
	Morbus Calve-Perthes	2	1	—	—
	Konisk amp.-stump.	1	—	—	—
XVI. <i>Hudens sjukdomar.</i>					
228	Impetigo	2	—	—	—
231	Furunculosis, Furunculus	1	—	—	—
233	Gangraena	—	1	—	—
239	Verruca	—	1	—	—
240	Ulcus	1	1	—	—
	Gongelatio chr.	1	—	—	—
	Defectus cutis	1	—	—	—
XVII. <i>Öronsjukdomar.</i>					
243	Otitis media catarrhalis	15	9	1	—
	Otitis media purulenta				
	Mastoiditis				
XVII. <i>Ögonsjukdomar.</i>					
276	Cataracta	1	—	—	—
XIX. <i>Svulster.</i>					
306	Angioma	3	7	—	—
314	Adenoma. Kystadenoma	2	2	—	—
315	Sarcoma	1	1	—	—
318	Blastoma teratoides	2	2	—	—
320	Struma	1	—	—	—
	Cysta cerebri	1	—	1	—
XX. <i>Andra sjukdomar.</i>					
326	Dystrophia adiposi-genit.	1	—	—	—

Uppgift från *kirurgiska* avdelningen å Göteborgs Barnsjukhus för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomar och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven			Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
I.						
Fractura cranii c. impress . . .	1	Trepanation	1	—	—	
” ” c. contus cerebri	4	”	2	—	2	
Cysta permagna cerebri	1	Osteoplastisk trepanation . .	—	—	1	
III.						
Otitis med. ac. c. mastoidit. . .	9	Antrotomia + drainage	8	—	1	Död i meningit.
” ” ” ” ”	8	Antrotomi + sutur	7	—	1	Död i lungtbc.
” ” chron.	1	Radikalop.	1	—	—	
IV.						
Defect. sept. nasi post cheiloschis.	1	Plastik	1	—	—	
V.						
Labium leporinum	4	Plastik enl. Drachter	4	—	—	
” ”	4	” ” Mirault	3	—	1	Död i enterocolitis ac.
Cheilognatoschisis	2	Mellankäksreposition + Plastik enl. Mirault	2	—	—	
Palatoschisis	6	Plastik enl. Langenbeck	6	—	—	
Deform. lab. sup. post. lab. lep. op.	1	Plastik	1	—	—	
Periostitis alveolaris	1	Incision + drainage	1	—	—	
Abscessus retropharyng.	1	”	1	—	—	
Vegetat. adenoides + hypertroph. tonsill.	9	Abrasio + tonsillotomi	9	—	—	
Osteomyelit sept. chron. mandibul.	2	Sequestrotomi + sutur	2	—	—	
Tuberculos. ossis mandibul. . . .	1	Utskrapning + sutur	1	—	—	
Submaxillarit chron.	1	Exstirpation	1	—	—	
Teratoma	1	”	1	—	—	
VI.						
Torticollis cong.	5	Myotomi enl. Lange + subcut. nedre tenotomi	5	—	—	
Fistula colli cong.	1	Exstirpation	1	—	—	
Lymphomata tbc. colli	5	Utskrapning + sutur	5	—	—	
” ” ”	15	Exstirpation	15	—	—	
VII.						
Struma colloides	1	Resectio	1	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
VIII.						
Strictura aesophagi	1	Laparotomi + gastostomi ..	1	—	—	
Empyema pleurae	6	Resectio costae + thoracotomi + drainage	6	—	—	
" "	8	Thoracotomi + drainage enl. Bülow	6	—	2	
X.						
Spondylit. dors. tbc.	1	Fri bentransplantation enl. Albee	1	—	—	
" lumb. "	2	Fri bentransplantation enl. Albee	2	—	—	
Morbus Little	1	Öppen tenotomi	1	—	—	
XV.						
Invaginatio ileo-caec.	2	Laparotomi + desinvagination	2	—	—	
Ileus c. strangulation	1	Laparotomi + avklippning av adherenser	1	—	—	
Ileus c. peritonit tbc.	1	Laparotomi + lysis	—	—	1	
Vuln. perfor. abdom.	1	Laparotomia explorat.	1	—	—	
Ruptura traum. mesenteriae ..	1	Laparotomi + sutur	1	—	—	
XVI.						
Appendicitis ac. (fritid)	5	Appendectomi + sutur	5	—	—	
" catarrh.	17	" + "	17	—	—	
" chron.	9	" + "	9	—	—	
" ac. gangr.	11	" + "	11	—	—	
" " " perf... ..	6	" + drainage ..	5	—	1	
" " " + peritonit supp. liber	7	Appendectomi + spolning + drainage	6	—	1	
Appendicitis ac. gangr. c. abscess.	10	Appendectomi + drainage ..	10	—	—	
XVII.						
Hernia inguin. mob.	24	Radikalop. enl. Czerny	24	—	—	
" " " "	53	" " Schultén ..	53	—	—	
" " " "	1	" " " + appendectomi	—	—	1	
Hernia inguin. incompl.	1	Kanalsutur	1	—	—	
" " mob. cong. c. retent. testis	10	Rad.-op. enl. Åkerblom-Schultén	10	—	—	Död i bronchopneumoni flera veckor efter op. Hade klungen gom och atrofisk.
Hernia umbilicalis	11	Rad.-op. enl. Spitzky	11	—	—	
" lineae albae	2	Radikalop.	2	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
XVIII.						
Contractura ani	1	Dilatation forcée	1	—	—	
Fistula ani	2	Op. för	2	—	—	
Abscessus ad. anum	3	Incision	3	—	—	
Prolapsus recti	2	Fri fascietransplantation	2	—	—	
Polypus recti	3	Extirpation	3	—	—	
XIX.						
Peritonit. chron. adhes.	1	Laparotomi + lysis	1	—	—	
Peritonit. tuberculosa	1	Laparotomi	1	—	—	
Abscess intraperitoneal post appendicit	2	Laparotomi + incision + drainage	2	—	—	
	1	Incision + drainage pr rec- tum	1	—	—	
XX.						
Tbc. renis	1	Nefrektomi	1	—	—	
Nephrolithiasis	1	Pyelolithotomia	1	—	—	
Ruptura traum. ren.	1	Laparotomi + sutur	1	—	—	
XXI.						
Lithiasis vesicae urin.	1	Sectio alta + extractio	1	—	—	
XXIII.						
Phimosi	10	Circumscio	10	—	—	
Hypospadi	1	Op. enl. Beck	1	—	—	
XXIV.						
Hydrocele testis	8	Op. enl. Winkelmann	8	—	—	
” ” funiculi	3	Radikalop.	3	—	—	
Tbc. testis	3	Ablatio testis	3	—	—	
XXV.						
Salpingo-oophoritis chron. ..	1	Salpingo-oophorectomi	1	—	—	
XXVI.						
Fractur. compl. pelvis	1	Toilett + sutur	—	—	1	
XXVII.						
Luxatio coxae cong.	7	Oblodig reposition	7	—	—	
” ” ”	6	Blodig reposition	6	—	—	
” ” ”	13	Ombyte av läge	13	—	—	
Coxa vara	1	Osteotomia subtrochant. fe- mor + correction	1	—	—	
Genu valgum	1	Osteotomi femur + correc- tion	1	—	—	
Pes equino-varus cong.	9	Öppen tenotomi + neddrag- ning av calc.	9	—	—	
”	6	Subcutan achillotomi + cor- rection	6	—	—	
”	2	Subcutan aponeurotomi + correction	2	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriften			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Pes equino-varus paralyt.	5	Öppen senförlängning + correction	5	—	—	
”	1	Sentransplantation	1	—	—	
Pes paralyticus	1	Activ tenodes enl. Haglund.	1	—	—	
”	1	Sentransplantation	1	—	—	
”	1	Artrodesis artic. talocrural. et talo-calc. + tenodes	1	—	—	
Pes calcaneus paralyt.	1	Sentransplantation	1	—	—	
Pes excavatus paralyt.	2	Subcutan aponeurotomi + correction	2	—	—	
Pes equino-valg. paralyt.	1	Öppen tenotomi + sentransplantation	1	—	—	
Pes plano-valg. contr.	1	Correction + gips	1	—	—	
Contractura coxae c. coxitis	2	Osteotomia femur. subtrocant. + corr.	2	—	—	
Contractura coxae c. coxitis	5	Correction i narkos	5	—	—	
Contractura genus (tbc.)	2	Osteotomia femoris + correction	2	—	—	
Contractura genus c. osteomyelit. sept.	1	Osteotomia femor + öppen senförlängning	1	—	—	
Contractura ischaemia man.	1	Lysis + senförlängning	1	—	—	
Pseudartros radii	1	Fri bentransplantation	1	—	—	
Paralysis m. deltoidei	1	Arthrodesis artic. humeroscap.	1	—	—	
Paralysis brachii (Erb)	1	Tenotomi m. subscap.	1	—	—	
Paralysis extrem. inf. (poliomyelit)	1	Arthrodesis artic. coxae	1	—	—	
Paralysis man. dx.	1	Arthrodesis artic. carporadial + tenotomi	1	—	—	
Perineuritis n. ischiad.	1	Neurolysis + fri fett-transpl.	1	—	—	
Osteomyelit. sept. chron. clavicul.	1	Sequestrotomi + sutur	1	—	—	
Osteomyelit. sept. ac. ossis metacarp.	1	Utskrapning + sutur	1	—	—	
Osteomyelit. sept. chron. humeri	1	Sequestrotomi	1	—	—	
Osteomyelit. sept. ac. radii	2	Uppmejsling + sutur	2	—	—	
Osteomyelit. sept. chron. radii	4	Sequestrotomi + sutur	4	—	—	
Osteomyelit. sept. ac. femoris	2	Uppmejsling + sutur	1	—	1	Död i sepsis.
” ” ” tibiae	4	” drainage	4	—	—	
” ” ” ”	3	” sutur	3	—	—	
” ” ” ”	3	” sutur	3	—	—	
” ” ” ac. fibulae	2	Resektio fibulae	1	—	1	Död i sepsis.
” ” ” chron. calcanei	1	Subperiostal resection	1	—	—	
Osteomyelit. sept. ac. fibiae	1	Amputatio anticururis	1	—	—	
Deformitas rachitica anticurur.	12	Manuell osteoclasti + correction	12	—	—	
Bursitis praepatellaris	1	Incision + drainage	1	—	—	
Coxit. tbc. c. luxatione	1	Reposition i narkos	1	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	Dead	
Tuberculos. oss. zygomat.	1	Utskrapning	1	—	—	
„ clavicularae	1	Uppmejsling + sutur	1	—	—	
„ ulnae	1	„	1	—	—	
Tuberculos. genus	1	Resectio genus	1	—	—	
„ patellae	1	Exstirpation av patellan	1	—	—	
„ tibiae	1	Utskrapning + sutur	1	—	—	
„ pedis	1	Amputatio anterur.	1	—	—	
„ „	1	Uppmejsling + sutur	1	—	—	
Laceratio dig.	1	Amputatio dig. II	1	—	—	
Abscisio tend.	1	Sensutur	1	—	—	
Abscisio nerv. ulnaris traum. invet.	1	Resectio nerv. ulnar.	1	—	—	
Fract. colli chirurg. humeri.	3	Blodig reposition + spiksträck	3	—	—	
Fract. humeri supracondyl.	3	Oblodig reposition i narkos + extension (Aussin)	3	—	—	
„ „	1	„ „	1	—	—	
„ „	7	Blodig reposition	7	—	—	
„ „	1	Osteosyntes	1	—	—	
Fract. humeri diacondyl.	1	Oblodig reposition i narkos	1	—	—	
„ „	1	Blodig reposition + extension	1	—	—	
Fract. condyl. lat. humeri	1	Blodig reposition	1	—	—	
„ epicondyl. med. humeri	1	Exstirpat. av epicond. med.	1	—	—	
„ „	2	Osteosyntes	2	—	—	
„ olcerani	1	„	1	—	—	
„ antibrachi	1	„	1	—	—	
„ „	1	Reposition i narkos + gips	1	—	—	
„ compl. antibrachi	1	Osteosyntes å radius o. ulna	1	—	—	
„ „	2	Blodig reposition + gips	2	—	—	
„ radii	2	Reposition + gips	2	—	—	
„ femoris	7	Spikextension	7	—	—	
„ anticruris	2	Reposition i narkos + gips	2	—	—	
Luxatio cubit. invet.	1	Blodig reposition	1	—	—	
Tendovaginit sept.	1	Incision	1	—	—	
Vuln. incis. reg. gen.	1	Sutur	1	—	—	
Vuln. lacerat.	2	Toilett + sutur	2	—	—	
Exostosis dig. I man.	1	Bortmejsling	1	—	—	
Defectus cutis	2	Transplant. enl. Tiersch	2	—	—	
Defectus cutis	1	Transplant. (skaftad lambå)	1	—	—	
Lymphosarcoma reg. inguin.	1	Exstirpation	1	—	—	
Corp. alien.	4	Extraction	4	—	—	
XXVIII.						
Abscessus. Phlegmone	28	Incision	28	—	—	
Lymphadenit. sept.	27	„	27	—	—	
Haemangioma	7	Exstirpation	7	—	—	
„	2	Galvanokaustik	2	—	—	
Ganglion	2	Exstirpation	2	—	—	
Atheroma	1	„	1	—	—	
Cysta dermoides	4	„	4	—	—	
Verruca	1	„	1	—	—	

Uppgift från Göteborgs Barnsjukhus *kirurgiska* avdelning för år 1920
angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer
å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
Otitis externa	1	Incision	
Periostitis alveol.	10	"	
Caries dentium	12	Tandextraktion	
Granuloma dent.	1	"	
" gingio	1	Excision + Paquelin	
Ankyloglossus	46	Op. för	
Veget. adenoid.	89	Abrasio	
Hypertrophia tonsill.	55	Tonsillotomi	
Lymphad. thc. colli	7	Punction	
Mastitis supp.	7	Incision	
Granuloma umbil.	20	Exstirpation	
Prolapsus recti	1	Reposition	
Fissura et contractura ani	7	Dilatation forcée	
Phimosis	6	Dilatation	
Paraphimosis	9	Reposition	
Balanitis	3	Dilatation	
Hydrocele testis	9	Punction	
Polydactylia	2	Exstirp. av övertalig tå	
Syndactylia	2	Op. enl. Didot	
Hammartå	1	Rad. op.	
Osteit. dig. man.	3	Incision	
Bursit. praepatell.	3	"	
Furunculus	13	"	
Panaritium	20	"	
Paronychia	8	Evulsio unguis	
Unguis incarnat.	2	Op. enl. König	
Lymphadenit. sept.	50	Incision	
Abscess.	116	"	
Laceratio digit.	16	Sutur	
Amput. traumat. digit.	1	"	
Fract. clavic.	2	Rep. + fix fbd.	
Luxatio humeri	1	" " "	
Fract. antibrach.	20	" gips	
Luxatio antibrach. post.	8	" fix fbd.	
Fract. radii	3	" gips	
Luxatio pollic.	2	" fix fbd.	
Abscisio tend. m. extens. dig. man.	2	Sensutur	
Ruptura subcut. tend. m. ext. dig.	1	"	
Haemangioma	6	Galvanokaustik	
"	8	Exstirpation	
Fibroma	2	"	
Lipoma	1	"	
Naevus	1	Galvanokaustik	
Verrucae	9	Exstirpation	
Ganglion	1	"	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkning
Atheroma	2	"	
Vulnus infect.	20	Revision	
Vulnus incis. et contus.	205	Sutur	
Vulnus sclopetar.	1	Extraction av kula	
Corp. alien.	29	Extraction	

Kirurgiska polikliniken har under år 1920 besökts av omkring 2,500 patienter.

Å kirurgiska avelningen ha under år 1920 anlagts 469 gipsförband och tagits 62 gipsavgjutningar.

Transport	Sjuka	Opererade	Öfversigt	Öfversigt	Öfversigt	Öfversigt
24	5	20	3	3	1	2
25	1	1	1	1	1	1
26	1	1	1	1	1	1
27	1	1	1	1	1	1
28	1	1	1	1	1	1
29	1	1	1	1	1	1
30	1	1	1	1	1	1
31	1	1	1	1	1	1
32	1	1	1	1	1	1
33	1	1	1	1	1	1
34	1	1	1	1	1	1
35	1	1	1	1	1	1
36	1	1	1	1	1	1
37	1	1	1	1	1	1
38	1	1	1	1	1	1
39	1	1	1	1	1	1
40	1	1	1	1	1	1
41	1	1	1	1	1	1
42	1	1	1	1	1	1
43	1	1	1	1	1	1
44	1	1	1	1	1	1
45	1	1	1	1	1	1
46	1	1	1	1	1	1
47	1	1	1	1	1	1
48	1	1	1	1	1	1
49	1	1	1	1	1	1
50	1	1	1	1	1	1
51	1	1	1	1	1	1
52	1	1	1	1	1	1
53	1	1	1	1	1	1
54	1	1	1	1	1	1
55	1	1	1	1	1	1
56	1	1	1	1	1	1
57	1	1	1	1	1	1
58	1	1	1	1	1	1
59	1	1	1	1	1	1
60	1	1	1	1	1	1
61	1	1	1	1	1	1
62	1	1	1	1	1	1
63	1	1	1	1	1	1
64	1	1	1	1	1	1
65	1	1	1	1	1	1
66	1	1	1	1	1	1
67	1	1	1	1	1	1
68	1	1	1	1	1	1
69	1	1	1	1	1	1
70	1	1	1	1	1	1
71	1	1	1	1	1	1
72	1	1	1	1	1	1
73	1	1	1	1	1	1
74	1	1	1	1	1	1
75	1	1	1	1	1	1
76	1	1	1	1	1	1
77	1	1	1	1	1	1
78	1	1	1	1	1	1
79	1	1	1	1	1	1
80	1	1	1	1	1	1
81	1	1	1	1	1	1
82	1	1	1	1	1	1
83	1	1	1	1	1	1
84	1	1	1	1	1	1
85	1	1	1	1	1	1
86	1	1	1	1	1	1
87	1	1	1	1	1	1
88	1	1	1	1	1	1
89	1	1	1	1	1	1
90	1	1	1	1	1	1
91	1	1	1	1	1	1
92	1	1	1	1	1	1
93	1	1	1	1	1	1
94	1	1	1	1	1	1
95	1	1	1	1	1	1
96	1	1	1	1	1	1
97	1	1	1	1	1	1
98	1	1	1	1	1	1
99	1	1	1	1	1	1
100	1	1	1	1	1	1

Uppgift från Göteborgs Barnsjukhus *kirurgiska* avdelning för år 1920
angående för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn dels till
skadans natur, dels skadans tillkomstsätt.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	s:ma	döden	kvar- stående men	över- gående men
I. Skadans natur.						
Sår utan komplikationer (<i>Vulnus</i>)	13	6	19	—	—	19
Kontusion (<i>Contusio</i>)	4	2	6	—	—	6
Inträngd främmande kropp	—	1	1	—	—	1
Varbildning i följd av inträngd främmande kropp eller av skada å huden eller sub- kutana bindväven (<i>Sepsis</i>)	—	1	1	—	—	1
Ledvrickning (<i>Distorsio, Luxatio</i>)	3	1	4	—	—	4
Utgjutning i led (<i>Synovitis traumatica, Hae- marthrosis</i>)	2	—	2	—	—	2
Benbrott, enkelt (<i>Fractura simplex</i>) ¹	68	22	90	—	1	89
„ (<i>Fractura complicata</i>)	6	2	8	1	—	7
Avskärning av muskel, sena, nerv	4	—	4	—	—	4
Krossning, avhuggning, av- slitning (<i>Amputatio tra-</i> { 1—2 fingrar <i>umatica, Laceratio</i>) { 3—5 fingrar, hand	2 1	— —	2 1	— —	1 1	1 —
Förbränning, (<i>Combustio</i>) { Fingrar, hand { Ansikte { Andra kroppsdelar	6 9	2 1	8 10	— 3	— —	8 7
Skada å tarm (<i>Vulnus perforans, Ruptura</i>) ..	1	—	1	—	—	1
„ å lever, njure	1	2	3	1	—	2
Öppnande av lungsjäck (<i>Vulnus perforans</i>) ..	1	—	1	—	—	1
Hjärnskakning (<i>Commotio cerebri</i>)	18	5	23	—	—	23
Brott å hjärnskålens botten (<i>Fractura baseos cranii</i>)	3	3	6	—	—	6
Direkt skada å hjärna eller ryggmärg	5	—	5	3	1	1
Skottskada	3	—	3	—	—	3
Förgiftning med syror eller alkalier	1	—	1	—	—	1
Ormbett	3	—	3	—	—	3
Hundbett	1	—	1	—	—	1
Summa	157	48	205	8	4	193
II. Skadans tillkomstsätt.						
A. Olycksfall i yrkesarbete.						
Vid hushållsgöromål	22	4	26	3	—	23
„ textil- och beklädnadsindustri	1	—	1	—	1	—
„ andra industrier	1	1	2	—	—	2
Transport	24	5	29	3	1	25

¹ Brott å hjärnskålens botten upptagas ej här.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	s:ma	döden	kvar- stående men	Sver- gående men
Transport	24	5	29	3	1	25
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>						
Under resa med spårvagn	2	—	2	—	—	2
Genom påkörning av järnvägsvagn	1	—	1	1	—	—
„ bilolyckor (motorcykel)	12	10	22	2	—	20
„ gatutrafik	6	4	10	—	—	10
Vid sport och gymnastik:						
gymnasik	1	1	2	—	—	2
åkning med velociped ..	6	2	8	—	—	8
ridning	1	1	2	—	—	2
skridsko-, kälkåkning o.d.	9	3	12	1	—	11
lek	47	11	58	—	2	56
Fall, halkning o. d.	44	10	54	1	1	52
Bett av djur	4	1	5	—	—	5
Summa	157	48	205	8	4	193

MAJORNAS SJUKHUS

Skadans orsak		Antal								
Andra	Öfriga	Andra	Öfriga	1	2	3	4	5	6	
II. Skadans tillkomststätt.										
A. Öfverfall / olycksbete.										
Vid hushållsöfverfall										
				4	20	8	1	1	20	
				1	1	1	1	1	1	
andra industrier										
				1	2	1	1	1	1	
				Transport	34	5	20	3	1	20
B. Skadans tillkomststätt.										
1. Skadans tillkomststätt.										
Vid sport och gymnastik										
				1	1	1	1	1	1	
Vid arbete										
				1	1	1	1	1	1	
Vid trafik										
				1	1	1	1	1	1	
Vid andra orsaker										
				1	1	1	1	1	1	
				Summa	157	86	226	8	1	266

* Brott å hufvudskållans botten upptagas ej här.

Uppgift från Majornas sjukhus för år 1920 angående intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>II. Ålderdomssjukdomar.</i>				
6	Marasmus senilis	1	—	1	—
7	Gangraena senilis	—	1	—	—
	<i>IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>				
25	Morbilli	1	1	—	—
29	Influenza epidemica	5	7	—	—
33	Typhus abdominalis	3	9	—	1
34	Paratyphus	2	2	—	—
42	Tuberculosis	3	9	1	—
	" pulmonum. Tuberculosis laryngis	1	7	—	—
	" cerebri. Meningitis tuberc.	1	—	1	—
	" lymphoglandularum	1	1	—	—
	" organorum aliorum	—	1	—	—
44	Syphilis hereditaria	—	1	—	1
57	Febris. Febricula	—	1	—	—
	<i>V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.</i>				
58	Anaemia	—	3	—	—
	<i>VI. Ämnesomsättningssjukdomar.</i>				
67	Diathesis urica. Arthritis urica	1	—	—	—
	<i>VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.</i>				
71	Alcoholismus chronicus	1	—	—	—
	<i>VIII. Nervsystemets sjukdomar.</i>				
80	Meningitis cerebri. Meningitis cerebro-spinalis	1	—	—	—
82	Haemorrhagia, thrombosis, embolia cerebri. Emol- litio cerebri	2	2	1	—
94	Neuritis. Neuralgia isch.	1	2	—	—
	Chorea	1	—	—	—
98	Epilepsia	1	1	—	—
99	Hysteria	—	1	—	—
100	Neurasthenia	1	11	—	—
101	Encephath. letharg.	1	1	—	1
	<i>IX. Sinnessjukdomar.</i>				
105	Paranoia	1	—	—	—
108	Dementia senilis	1	1	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
<i>X. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>					
111	Pericarditis	2	1	1	—
112	Endocarditis acuta	—	1	—	1
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis ..	7	2	2	—
	Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum	7	3	—	—
115	Arteriosclerosis. Atheromatosis. Atherosclerosis. Endarteriitis	4	1	—	—
119	Thrombosis. Embolia	—	3	—	—
<i>XI. Andningsorganens sjukdomar.</i>					
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	6	3	—	—
131	Asthma bronchiale	1	—	—	—
134	Pneumonia crouposa acuta	4	4	—	1
	Bronchopneumona acuta	—	3	—	—
140	Pleuritis. Empyema pleurae	3	5	—	1
<i>XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>					
144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis acuta	—	2	—	—
153	Gastritis acuta	1	—	—	—
	Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	6	2	—	—
154	Gastritis chronica	1	—	—	—
155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	—	1	—	—
157	Neurosis ventriculi	2	—	—	—
158	Entero-colitis chronica	1	2	—	—
159	Appendicitis	2	—	—	—
167	Cholelithiasis	2	1	—	—
168	Icterus. Icterus catarrhalis	3	—	—	—
<i>XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	2	4	—	—
174	Nephritis degenerativa et inflammatoriachronica. Morbus Brighti	4	4	—	1
177	Nephrolithiasis	—	1	—	—
180	Cystitis	3	1	—	—
184	Alb. cycl. vel ortostath	2	1	—	—
<i>XIV. Könsorganens sjukdomar.</i>					
<i>A. Manliga könsorganen.</i>					
185	Hypertrophia prostatae	1	—	—	—
<i>B. Kvinnliga könsorganen.</i>					
194	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	1	—	—
199	Mastitis	—	1	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	kv.	m.	kv.
XV. <i>Musklernas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>				
202	Myitis. Rheumatismus musculorum	2	1	—
206	Polyarthritus rheumatica acuta	2	2	—
207	Polyarthritus rheumatica chronica	1	1	—
208	Arthritis deformans	—	1	—
212	Pes planus	—	1	—
XVI. <i>Hudens sjukdomar.</i>				
217	Erythema multiforme et nodosum	1	—	—
222	Eczema	2	3	—
227	Ulcus varicosum cruris	—	2	—
XVII. <i>Öronsjukdomar.</i>				
247	Morbus Menièri	—	1	—
XIX. <i>Soulster.</i>				
316	Carcinoma	1	—	—
	„ ventriculi	1	—	—

Uppgift från Majornas sjukhus för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriven			Anmärkingar
			frak eller förbättrad	oförbättrad	död	
I. Meningit tuberc.	1	Lumbalpunktion	—	—	1	Död av tuberc. dissem.
VIII. Cordiosclerosis (hydrothorax)	1	Thoracocentes	1	—	—	

Uppgift från Majornas sjukhus för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkingar
XXVIII. Mindre viktiga sjukdomar ..	329	Diverse incisioner	

Uppgift från Majornas sjukhus för år 1920 angående för skador och förgiftningar intagna, med hänsyn dels till skadans natur, dels skadans tillkomstsätt.

	Intagna			Skadans påföljd		
	m.	kv.	summa	döden	kvarstående men	övergående men
I. Skadans natur.						
Sår utan komplikationer (<i>Vulnus</i>)	2	1	3	—	—	3
Kontusion (<i>Contusio</i>)	2	—	2	—	—	2
Benbrott, enkelt (<i>Fractura simplex</i>)	—	2	2	—	2	—
Summa	4	3	7	—	2	5
II. Skadans tillkomstsätt.						
Genom fall från stege, avsats, ställning; genom halkning, nedstörtande föremål, ras	1	—	1	—	—	1
Genom på- eller överkörning av motorfordon	—	1	1	—	1	—
Vid lek	1	—	1	—	—	1
Nedstörtande föremål, ras	—	2	2	—	1	1
Summa	4	3	7	—	2	5

Uppgift från Göteborgs Epidemisjukhus för år 1920 angående
intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>				
21	Septichaemia. Pyoseptichaemia. Abscessus. Phlegmone	1	1	1	1
22	Erysipelas	2	—	—	—
23	Scarlatina	410	585	3	2
24	Diphtheria	442	534	12	14
25	Morbilli	16	16	—	—
27	Parotitis epidemica	11	6	—	—
29	Influenza epidemica	33	28	1	1
31	Varicellae	18	28	—	—
33	Typhus abdominalis	64	45	10	9
34	Paratyphus	10	12	—	—
39	Polomyelitis anterior acuta et Polioencephalitis acuta	—	2	—	—
40	Meningitis cerebrospinalis ..epidemica	—	1	—	—
42	Tuberculosis	6	7	—	—
	„ pulmonum. Tuberculosis laryngis ..	3	5	—	—
	„ cerebri. Meningitis tuberc.	2	2	1	1
	„ organorum aliorum	1	—	2	1
44	Syphilis acquisita	1	1	—	—
57	Febris. Febricula	14	16	—	—
	Soor	1	—	—	—
	Exantema toxic	—	1	—	—
	Lymphadenitis ac.	1	—	—	—

1920.

Å Göteborgs epidemisjukhus (överläkare D:r Hj. Wennerberg) ha under året vårdats 2,824 patienter, av vilka under året intagits 2,654.

Sjukdomarne ha fördelats enligt följande tabell:

	Kvarliggan- de från		Intagna under		Summa vårdade		Avförda år 1920				Kvarliggan- de till	
	1919		1920		1920		friska		döda		1921	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
Nervfeber	21	30	74	57	95	87	85	78	10	9	—	—
Skarlakansfeber	20	20	390	565	410	585	295	422	3	2	112	161
Difteri	38	36	442	534	480	570	443	522	12	14	25	34
Strypsjuka (utan difteri) ..	—	1	47	27	47	28	44	28	3	—	—	—
Angina	—	1	137	150	137	151	136	148	—	—	1	3
Epid. hjärnhinneinflammation	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—
Annan sjukdom	1	2	122	108	123	110	112	99	11	7	—	4
Summa	80	90	1212	1442	1292	1532	1115	1298	39	32	138	202

Frånräknas de till 1921 kvarliggande äro mortalitetssiffrorna:

för samtliga sjukdomar	2,484	vårdade,	71	döda	=	2,86	%
„ nervfeber	182	„	19	„	=	10,44	%
„ skarlakansfeber	722	„	5	„	=	0,69	%
„ difteri	991	„	26	„	=	2,62	%
„ croup (utan difteri)	75	„	3	„	=	4	%
„ angina	284	„			=	—	%
„ hjärnhinneinflammation ..	1	„			=	—	%
„ annan sjukdom	229	„	18	„	=	7,86	%

Av difteripatienterna hava 47 haft croupsymptom, av dessa ha 10 eller 21,27 % avlidit. För de rena svalgdifterierna är mortaliteten alltså 1,00 %. Samtliga patienter med croupsymptom utgjorde 122 med 13 dödsfall = 10,66 %.

Å 78 av dessa ha ej något operativt ingrepp utförts, å övriga 44 har operativt ingrepp gjorts, varav i 18 fall endast intubation, i 7 fall enbart tracheotomi samt i 19 fall både intubation och tracheotomi. Av de enbart intuberade avledo 2 eller 11,11 %, av de enbart tracheotomiserade 4 eller 57,14 % och av dem å vilka båda operationerna företagits 7 eller 36,84 %.

Totalmortaliteten utgjorde 29,55 % för de opererade.

1920

Förklarande för förslaget till förordning om utredning af sjukdoms- och dödsorsaker i Sverige för år 1920

Sjukdoms- och dödsorsaker	1919		1920		1921	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Andra sjukdomar	239	1.8	108	0.8	112	0.9
hjärnblödning	1	0.01	1	0.01	1	0.01
angina	284	2.2	108	0.8	112	0.9
cropp (utan difteri)	75	0.6	108	0.8	112	0.9
difteri	301	2.3	108	0.8	112	0.9
skarvarvskärlsför	732	5.7	108	0.8	112	0.9
nerver	182	1.4	108	0.8	112	0.9
för andra sjukdomar	239	1.8	108	0.8	112	0.9

Samma för 1921 jämförande med föregående år

Sjukdoms- och dödsorsaker	1920		1921	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Andra sjukdomar	108	0.8	112	0.9
hjärnblödning	1	0.01	1	0.01
angina	108	0.8	112	0.9
cropp (utan difteri)	108	0.8	112	0.9
difteri	108	0.8	112	0.9
skarvarvskärlsför	108	0.8	112	0.9
nerver	108	0.8	112	0.9
för andra sjukdomar	108	0.8	112	0.9

Av difteripatienterna hava 47 haft croppsymptom, av dessa ha 19 eller 21... För de rena svelgilliterna är mortaliteten alltså 1... Svelgillitpatienter med croppsymptom utgjorde 122 med 13 dödsfall = 10...
 Av dessa ha ej något operativt ingripande utgjort 4 övriga 44 har operativt ingripande varit i 18 fall endast intubation i 7 fall endast tracheotomi samt i 19 fall både intubation och tracheotomi. Av de endast intuberade avleds 2 eller 11... av de endast tracheotomiserade 4 eller 57... och av dem 4 vilka både operationerna förtogs 7 eller 38...
 Totalmortaliteten utgjorde 29... för de opererade.

Uppgift från Holtermanska sjukhuset för år 1920 angående
 intagna sjukdomsfall åven som döda.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	m.	k.	m.	k.
IV. Infektionssjukdomar och andra smittiga sjukdomar				
..... Tuberculosa	1	—	1	—
..... Infektionssjukdomar, Tuberculosa intagna	1	—	—	—
..... Syfilis	7	—	—	—
..... Syfilis berridare	129	—	—	—
..... Syfilis akut	102	—	—	—
..... Unga syfilis	10	—	—	—
..... Unga mollus	2	—	—	—
..... Gonorrhoe	104	—	—	—
..... Uterinella gonorrhoea	94	—	—	—
..... Uterinella gonorrhoea	10	—	—	—
..... Uterinella gonorrhoea	38	—	—	—
VII. Akuta infektionssjukdomar				
..... Infektionssjukdomar, akuta	1	—	—	—
XIII. Akuta och kroniska sjukdomar				
..... Uterinella	7	—	—	—
XIV. Kroniska sjukdomar				
..... A. Manliga sjukdomar				
..... Uterinella	14	—	—	—
XVI. Andra sjukdomar				
..... Uterinella	—	—	—	—
..... Prostata	41	—	—	—
..... Cancer	37	—	—	—
..... Prostata	13	—	—	—
..... Uterinella	2	—	—	—
..... Andra	—	—	—	—
..... Uterinella	1	—	—	—
..... Uterinella	2	—	—	—
..... Uterinella	153	—	—	—
..... Uterinella	1	—	—	—
..... Uterinella	1	—	—	—
..... Uterinella	—	—	—	—
XVII. Andra				
..... Uterinella	3	—	—	—

HOLTERMANSKA
 SJUKHUSET

Uppgift från Holtermanska sjukhuset för år 1920 angående
intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.				
42	Tuberculosis	1	—	1	—
	" pulmonum. Tuberculosis laryngis ..	1	—	—	—
44	Syphilis hereditaria	7	13	—	2
	" acquisita	264	129	—	—
	Därav primaria	105	10	—	—
45	Ulcus molle	78	3	—	—
46	Gonorrhoea	380	104	—	—
	Urethritis gonorrhoeica acuta	342	84	—	—
	" " chronica	38	20	—	—
	Cystitis	3	1	—	—
	Epididymitis	94	—	—	—
	Prostatitis	7	—	—	—
	Stricturea urethrae gonorrhoeica	2	—	—	—
	Kolpitis, Vulvitis, Bartholin. gonorrhoeica	—	6	—	—
	Endomet., Salping., Peritonit.	—	25	—	—
	Conjunctivitis	—	2	—	—
	Lymphadenitis	52	1	—	—
	Rheumatismus	9	1	—	—
	VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.				
77	Hydrargyrismus chronicus	—	1	—	1
	XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.				
182	Urethritis	7	3	—	—
	XIV. Könsorganens sjukdomar.				
	A. Manliga könsorganen.				
188	Phimos. Paraphimos	14	—	—	—
	XVI. Hudens sjukdomar.				
218	Urticaria	—	1	—	—
220	Pemphigus	1	—	—	—
222	Eczema	42	26	—	—
223	Psoriasis	13	3	—	—
227	Ulcus varicosum cruris	2	1	—	—
229	Acne	—	1	—	—
231	Furunculosis, Furunculus	—	2	—	—
234	Trichophytia	2	—	—	—
236	Scabies	416	226	—	—
	Prurigo	1	—	—	—
	Dermatit herpetiform.	1	—	—	—
	Pruritus Senilis	—	1	—	—
	XIX. Svulster.				
313	Papilloma	5	3	—	—

Årsberättelse 1920 från Göteborgs Barnbördshus

År		Födelse		Dödsfall		Barnbördshuset	
1919	1920	1919	1920	1919	1920	1919	1920
10	10	10	10	10	10	10	10

BARNBÖRDSHUSET

Chefläkare: Prof. L. LINDQUIST

ÅRSBERÄTTELSE

upprättad av

D:r H. BENCKERT och D:r G. HANBERT

År	Födelse	Dödsfall	Barnbördshuset
1919	10	10	10
1920	10	10	10

Årsberättelse 1920 från Göteborgs Barnbördshus.

1. Under året intagna och avförda.

Grupp	Intagna										Avförda		
	Under 20 år	20—30 år	30—40 år	Över 40 år	Ogifta	Gifta	Änkor och från-skilda	Förstföderskor	Omföderskor	Summa intagna	Summa avförda	Därav	
												döda	till sjukhus
A	160	1758	945	129	797	2171	24	1356	1636	2992	2972	12	16
B	a	—	—	—	—	—	—	—	—	203	203	3	—
	b	—	—	—	—	—	—	—	—	267	269	5	8

Kvarligg. d. $\frac{1}{1}$, A: 48;

B: $\begin{cases} a & 2 \\ b & 7 \end{cases}$

„ d. $\frac{31}{12}$, A: 68, därav oförl. 0; B: $\begin{cases} a & 2 \\ b & 5 \end{cases}$

Anm. Grupp A anger kvinnor intagna för förlossning. Grupp B upptager kvinnor med hotande missfall, påbörjat men avstannat förlossningsarbete, blödningar, gynekologiska fall m. m., som inkommit på barnbördshuset, men ej blivit förlösta därstädes. B b anger fall intagna å gynekol. avdeln.

2. Fosterlägen.

Nack- bjudning	Hjäss- bjudning	Pann- bjudning	Ansikts- bjudning	Sätes- och fotbjudning	Tvär- och snedläge	Obestämt läge	Summa fosterlägen
8599	58	8	9	116	3	10	2800
						+ Kejsarsnitt	10

3. Dödsorsaker bland på anstalten avlidna kvinnor.

Journalnummer	Dödsorsak
Förlossn.-avd. N:o 110	Septichaemia puerperal. (Sannolikt infekt. före ink.)
" 241	" "
" 2887	" "
" 2535	" (Sannolikt självinfekt.)
" 2625	" "
" 1861	Ruptur. ligament. lat. c. haemorrhagia peritonei. Ablat. plac. praemat.
" 2624	Ruptur. uteri (traumat?)
" 122	Septichaemia. (Infekt. före ink.)
" 879	Morbus Hispanicus c. bronchopneumoniis.
" 2398	Pneumonia croupos. acut.
" 320	Gastrit. phlegmonosa.
" 329	Nephrit. chron.
" B a LXII	Placenta praevia.
" B a CXXIV	Eclampsia gravidar.
" B a CL	Fosforförgiftning.

4. Till sjukhus eller annan vårdanstalt avförda kvinnor och barn.

Journalnummer	Sjukhus	Sjukdom
65	Sahlgrenska sjukh. med. avd.	Arthrit. gen. gonorrhoeic.
1783	" " " "	Encephalit. lethargic.
1919	" " " "	Fosforförgiftning.
2726	" " " "	Abscess pulm.
370	Holtermanska sjukh.	Lues.
478	" "	"
1305	" "	"
2043	" "	"
2577	" "	"
353	Epidemiska sjukh.	Morbus Hispanicus.
217	Gibraltarsbc. avd.	Tuberculos pulmonum.
994	Hisingens hospital	Psykosis.
1084	" "	"
149	Barnsjukhusets med. avd.	Ofullgånget barn.
1874	" " " "	" "
2686	B. B:s gynekol. avd.	Salpingo-oophoritis.

5. Sjukdomar och oregelbundenheter hos intagna barnaföderskor.

	Antal fall	Journalnummer
Albuminuria	38	
Nephropathia gravidarum	63	
Eclampsismus	12	249. 565. 703. 891. 1024. 1744. 1989. 2120. 2178. 2332. 2463. 2975.
Eclampsia		
gravidarum	8	21. 253. 1081. 1338. 1385. 1622. 2039. 2874.
parturientium	2	107. 558.
puerperarum	5	89. 612. 2649. 2677. 2775.
Nephritis	3	
Neuroretinitis albuminurica	2	
Pyelitis pyelonephritis	78	
Cystitis	2	
Hydramnion	5	322. 743. 1215. 1499. 2726.
Mola hydatidosa	1	2080.
Placenta praevia totalis	1	2413.
" " partialis	6	146. 965. 1173. 1809. 1996. 2044.
Ablatio placentae praematura	18	152. 241. 755. 890. 1129. 1215. 1647. 1649. 1791. 1861. 1900. 1939. 2109. 2127. 2651. 2727. 2916. 2918.
Pelvis justo minor	15	357. 475. 759. 1397. 1441. 1685. 1739. 2053. 2191. 2417. 2622. 2720. 2767. 2779. 2844.
Myoma uteri	6	
Tumor ovarii	2	38. 2524.
Prolapsus funiculi	9	209. 270. 1150. 1236. 1634. 1808. 1921. 2102. 2361.
" extremitatum	2	209. 1685.
Ruptura uteri	1	737.
" cervicis	1	2413.
" perinei completa	1	
Hypotonia uteri et musc. abdom.	105	
Retentio placentae totalis	14	
" " partialis	8	
Retentio velamentorum	18	
Hämorrhagia (gravis) sub et post partum	178	
Abortus mensium 1—3	151	
" " 4—7	79	
Partus praematurus	187	
Graviditas extrauterina	3	
Hämatoma vaginae et vulvae	5	
Febris resorptionis in partu (abortu)	43	
" " " puerper.	1	
Sepsis puerperalis	8	
Trombophlebitis v. saphenae	16	
" " iliac. et cruralis	1	
Lymfangitis mammae	49	
Mastitis	2	
Ulcus puerperal.	4	
Septum vaginae	2	2444. 2786.
Tumor "	1	328.
Ruptura "	1	
Bartolinitis	4	

Operation	Antal fall	Journalnummer	Anledning
Borrning o. utdragning med kranioklast	1	1150	Pannbjudning (dött foster).
” ” ” ” ”	1	1388	Eclampsia (dött foster).
” ” ” ” ”	2	2417. 2779	Bäckenförträngning (dött foster).
Utpressning av efterbörden (8—10 mån.)	1	2586	Haemorrhagia.
Inre lossande och uttag. av efterbörden	11	251 284. 371. 794. 894. 1735. 1989. 2207. 2452. 2922. 2930	”
” ” ” ” ”	5	1016. 2728. 2424. 2463. 2958	Retentio placentae.
Uttagande av kvarhållen moderkaksbit	6	2145. 2153. 2194. 2415. 2470. 1776	
Abortoperation	161		
Op. för missed abortion	4	34. 2373. 2646. 2705	
” ” mola hydatidosa	1	2080	
Framkallande av förtidig börd	10	249. 305. 330. 565. 891. 1744. 1988. 1989. 2332. 2975	Eclampsismus l. nephropath. gravid.
” ” ” ”	1	773	Hydramnion.
” ” ” ”	1	2120	Eclampsia gravid.
” ” ” ”	2	2191. 2720	Bäckenförträngning.
” ” ” ”	1	2675	Vit. cord. incomp.
” ” ” ”	1	322	Pyelit.
” ” ” ” missfall	7	144. 1018. 1320. 2174. 2379. 2670. 224 (sist. avd.)	Tbc. pulm.
” ” ” ”	3	2422. 2675. 55 (sist. avd.)	Vit. org. cordis.
” ” ” ”	2	510. 2463	Eclampsism. l. nephr. chron.
” ” ” ” + steril. op.	4	1025. 1359. 1537. 229 (sist. avd.)	Tbc. pulm.
Venesectio	1	2463	Eclampsism.
”	1	612	Eclampsia p. part.
Sutur	1	1692	Ruptur perinei total.
Episiotomi i samband med annan op.	101		
” + expressio	5	120. 174. 282. 400. 2164	Fosterasfyxi.
Supravaginal uterus amput.	2	737. 2624	Livmoderbristning.
Korrektion av pannbjudning till kronbjudning + utdragn. med fång	1	797	Värksvagh.
Hinnsprängning	5	755. 890. 1649. 1939. 2727	Förtidig placentaravlösning.
”	2	1646. 2044	Djupsittande placenta med blödning.
Incision + utskaffn. av leverar	2	908. 1421	Haematoma vaginae p. part.
Tamponad av vagina	1	803	Ruptur varic. vaginae.
Resectio septi	1	2444	Septum vaginae.

8. På anstalten födda barn.

Summa levande födda	2,741
Levande födda, fullgångna	2,572
Av dem mankön	1,391
,, ,, kvinnkön	1,181
Levande födda, ofullgångna	169
Av dem mankön	80
,, ,, kvinnkön	89
Summa dödfödda	69
Dödfödda, fullgångna	50
Av dem mankön	36
,, ,, kvinnkön	14
* Dödfödda, ofullgångna	19
Av dem mankön	11
,, ,, kvinnkön	8

Summa enkelbönder 2,717; summa tvillingbönder 42; summa trillingbönder 3.

9. På anstalten avlidna barn.

	Efter naturlig förlösning	Efter utdragning på säte eller fot	Efter annan operation	Summa
Under 1:sta levnadsdygnet	20	4	6	30
" 2:dra "	9	3	1	13
" 3:dje "	4	—	1	5
Övriga	9	—	—	9
Summa	42	7	8	51

10. Dödfödda samt dödsorsaker bland på anstalten avlidna barn.

	Antal fall	Journalnummer
<i>Dödfödda.</i>		
Döda före födelsen	50	
„ under „ av kvävning	12	
„ ” ” ” annan orsak	7	
Summa dödfödda	69	
<i>Dödsorsaker</i> bland på anstalten avlidna barn.		
Missfoster och bildningsfel	1	
Ofullgångenhet	32	
Medfödd svaghet	6	
Melaena neonatorum	1	
Haemorrhagia cerebri	5	
Medfödd syphilis	3	
Sclerema	1	
Bronchitis acuta	1	
Pneumonia	2	
Vitium congenitum cordis	2	
Icterus neonatorum	1	
Suffocatio	2	
Summa avlidna barn	57	

11. Levande utskrivna barns sjukdomar under vistelsen å anstalten.

	Antal fall	Journalnummer
Kephalhämatorna	14	
Melaena neonatorum	5	
Blenorrhoea gonorrhoeica	5	
„ non gonorrhoeica	9	
Fractura claviculae brachii femoris	1	
Haemorrhagia cerebri	1	
Hydrocephalus	1	

12. Missbildningar.

	Antal fall	Journalnummer
Monstrum	1	
Spina bifida	3	
Pes valgus	2	
„ varus	2	
Polydactylia	2	
Labium leporinum	2	
Hypospasia glandis	3	

13. Sjukdomar hos på anstalten vårdade, men där icke förlösta kvinnor.

	Antal fall
Graviditas	142
Abortus imminens	12
Albuminuria	3
Neoprophathia gravidarum	8
Eclampsia gravidar	1
Pyelitis	13
Menometrorrhagia	5
Haemorrhagia post abortum	2
Placenta praevia total.	1
Pelvis justo minor	5
Emesis	1
Hyperemesis	3
Anaemia	1
Lues	3
Tuberculosis pulmonum	1
Epilepsia	1
Icterus catarrhal.	1
Fosforförgiftning	1
Summa	203

15. Sjuk- och obduktionsberättelser till dödsfallen.

1. N:r 110. A. M. O. 22 år, gift II-p. Lues secundaria. Ink. 13/1, Sista regl. 18/5. Värkar 12/1. Förlöstes 13/1 spontant efter 5 timmar från under förlossningen dött foster (51 cm.) Sjuknade 14/1 med feber, som 16/1 steg till 41,2; frysningar, var i urinen. 19/1 värk och ömhet över hela buken. Avled 21/1.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Eudometrit. septica c. peritonit. sec. diffus. suppurativ. + bronchopneumoniae bil. + hyperplasia lienis acuta + degeneratio poronchymatosa hepatis et myocardii + nephrit acut.

2. N:r 122. O. E. K. 27 år, gift V-p. Ink. 31/12 1919. Sista regl. 26/7. Sjuknade i hemmet 24/12 med feber och frysningar. Inkom i mycket medtaget, septiskt tillstånd. Aborterade 14/1. Avled under septiska symtom 22/1.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Cysto-pyelonephrit. subacut apostematos. bilat. + hyperplasia lienis acut. + bronchopneumoniae bil. septic. + degeneratio parenchymatos. hepatis et myocardii (septichaemia).

3. N:r 241. M. J. 30 år, gift V-p. Ink. 19/1. Sista regl. 2/8. Sedan 10/1 blödning från underlivet. Värkar från 15/1. Fostret framföddes 31/1 kl. 8 f.m. Placenta, som visade tecken till förtidig avlösning, avgick 10 min. senare. Samma dag kl. 2 e.m. började pat. åter blöda. Vid inre undersökning befanns uterusleaviteten tom. Secacornin. Då blödningen fortsatte, tamponerades vagina. Blödningen upphörde med tamponaden, som uttogs följande dag. 31/1 på aftonen steg temp., från att förut ha varit normal, till 39. Följande dagarna temp. mellan 37,5 och 39, frysningar och peritonitsymtom. Avled 7/2.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Endometrit. septic. c. septicopyaemia sec.

4. N:r 320. J. E. G. M. U. 41 år, gift XI-p. Ink. 8/2 kl. 3,30 e.m. Sista regl. 1/7. Sjuknade hemma 3/2 med kräkningar och buksmärtor. Värkar började 8/2 kl. 10 f.m. Vid inkomsten peritonitsymtom; temp. 40, puls 120. Förlöstes spontant samma dag kl. 10,25 e.m. från levande foster. Efter förlossningen hastig försämring med tilltagande peritonitsymtom. Avled 9/2 kl. 8,30 e.m.

Sektion (D:r F-s). P. a. D.: Gastrit. phlegmonos. c. peritonit. acut.

5. N:r 329. H. M. S. 42 år, gift IV-p. Ink. 7/2. Kände fosterrörelser första gången 5/9. 2 sista månaderna äggvita i urinen samt ödemer.

Status. Dåligt allmäntillstånd. Starka ödem i buken och nedre extremiteterna. Dyspnoë. Puls 140. Temp. 38,6. Urinmängden 300—500 cm. per dygn; alb. 10 ‰; i urinsedimentet rikl. med korniga cyl. samt sparsamt med varceller och coli. 9/2 allm. tillst. ytterligare försämrat. Förlöstes på aftonen samma dag från tvillingar. Avled omedelbart efter.

Sektion (D:r F-s). P. a. D.: Nephros. chron. c. exacerb. acut.

6. N:r 879. S. A. K. 22 år, ogift I-p. Ink. 8/4. Sista regl. 26/9. Sp. sjukan. Mycket medtagen vid inkomsten. Värkar började 7/4. Aborterade 8/4. Avled 14/4.

Sektion (D:r F-s). P. a. D.: Bronchopneumoniae ex influenza + pneumonia chron. interstit. c. bronchiectasiis.

7. N:r 1861. A. M. J. 38 år, gift VII-p. Ink. 13/8 kl. 3,45 e.m. Sista regl. 26/11. Fick 13/8 kl. 8 f.m. ett svimningsanfall med påföljande mattighet och illamående. Vid inkomsten blek och medtagen med öm och starkt spänd buk; en kvart senare häftig blödning. Vid inre undersökning cervix bibehållen, modermunnen öppen för ett finger. Kl. 5 e.m. samma dag gjordes vaginalt kejsarsnitt med kraniotomi samt manuel lösning av placenta. Denna företedde bilden av förtidig avlösning över halva sin yta. Ymnig blödning före och under op. Avled 13/8 kl. 8,55 e.m.

Sektion (D:r F-s). Uterus stor, degig. På corpus' främre yta ett flertal små serosarupturer, blottande muskulaturen, men ej inträngande i den. På vänstra lig. latum två rupturer, ledande in till blodfyllda kanaler mellan scrosabladen; dessa kanaler kunna lätt följas in till ett stort haematom, beläget nedom tubans uterusfäste i lig. latum kring de där förefintliga fingervida venerna. Främre vaginalt kejsarsnitt med väl slutande suturer; ett litet haematom kring detta står ej i förbindelse med ligamentum-haematomet.

P. a. D.: Haemorrhagia ad cavum peritonie e ruptura lig. lat. (haematoma parametrii) + anaemia grav. acut.

8. N:r 2378. Z. M. J. 21 år, gift I-p. Ink. 11/10. Sista regl. 8/2. Förlöstes 13/10 genom extraktion på fot + manuel placentalösning. Sjuknade 15/10 i dubbelsidig croupös pneumoni. Avled 22/10. Ingen sektion.

9. N:r 2487. E. M. E. B. 31 år, gift I-p. Ink. 27/10. Sista regl. 20/1. Värkar började 26/10 kl. 11 e.m. Förlöstes spontant 27/10 kl. 7,30 e.m. En inre undersökning gjordes före förlossningen med steril handske. Temperaturen hela tiden normal, tills pat. sjuknade 1/11 på aftonen med hög feber.

Status. 2/11 stark ömhet över uterus. 3/11 per vaginam palperas en ömmande resistens uppe i högra fornix. 4/11 ömhet över uterus och i adnexregionerna; uterus dåligt involverad; på aftonen kräkningar och diarré. 5/11 Försämring med allmänna septiska symtom. Avled 8/11. Barnet hade purulent conjunctivit.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Endometrit. septic. c. peritonit. serapurulent sec. diffusa + nephrit. acut. + hyperplasia lienis acuta.

10. N:r 2535. H. M. B. 18 år, ogift I-p. Ink. 2/11. Sista regl. 14/1. Värkar började 2/11 kl. 6 f.m. Förlöstes spontant samma dag kl. 10,40 e.m. — Hade tiden närmast före inkomsten i hemmet delat säng med en syster sjuk i halsfluss. —

Sjuknade 4/1 på aftonen med snuva, frysningar och hög feber; svalget 0. 7/11 hosta; medelstora lösa rassel spridda över båda lungorna. 8/11 Tunna, stinkande diarréer; oredig; hyperaestesi och ledömheter. Svalget rodnat, ingen beläggning. 9/11 Buken öm och meteoristisk. Mycket dåligt allmäntillstånd. Temp. höll sig efer insjuknandet mellan 40 och 42. Avled 10/11.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Endometrit. septica c. abscess. multipl. et peritonit. serafibrinos. sec. diffusa + hyperplasia lienis acut. + degeneratio parenchymatosa hepatis et myocardii + oedema pulm. amb. + bronchopneumoniae bilat.

11. N:r 2624. M. C. B. 42 år, gift XII-p. Ink. 12/11. Sista regl. 12/6. Fick 11/11 kl. 7,30 e.m. en stark blödning. Var vid inkomsten mycket blek och medtagen. Blödningen avstannade snart så gott som fullständigt. Det oaktat fick pat. allt starkare anaemiska symtom med liten och dålig puls. 13/11 kl. 8,30 e.m. ånyo en kraftig blödning. Hinnorna sprängdes då, och blödningen upphörde. 14/11 obetydliga värkar, som ökade något fram på natten; upphörde emellertid snart och åtföljdes av kollapssymtom. Vid undersökning en nära knytnävstor resistens (subseröst haematom) belägen till höger om och framför cervix uteri. Laparotomi omedelbart med supravaginal amputation av uterus. Å denna påträffades en cirka 4 cm. lång ruptur i nedre uterinsegmentet på h. sida med ett subseröst haematom, i vilket placenta låg; fostret i nedre uterinsegmentet. Vävnaden kring rupturstället kändes ärrig och skör. Avled i akut anaemi samma dag kl. 1 e.m. Ingen sektion.

12. N:r 2625. E. V. K. 31 år, gift I-p. Ink. 15/11. Inre undersökning gjord före inkomsten av barnmorska. Sista regl. 17/2. Värkar bör-

jade 15/2 kl. 5,30 f.m. Förlöstes på grund av fosterasphyxi med tång samma dag kl. 2,10 e.m. 22/11 pyelit med temp. 39. Följande dagarna varierade temp. mellan 39 och 41, pulsen 100—140; buken spänd, ömhet över uterus och adnexer; allmänna septiska symtom. Avled 28/11. Ingen sektion.

13. B. a. LXII. C. J. N. 24 år, gift III-p. Sista regl. 25/9. Ink. 9/5 kl. 10,30 f.m. för blödning i ringa mängd. Vid inkomsten var cervixkanalen öppen för drygt ett finger. Inre modermunnen täckt av placentarvävnad. Fosterhuvudet föregående, balloterande. Allm. tillst. gott Under påföljande natten värkar och ny blödning. På morgonen den 10/5 föreföll pat. något medtagen men ej dålig, pulsen rätt kraftig. Undersökning gjordes kl. 9,30 f.m., varvid vagina befanns fylld med blod, modermunnen öppen för 2 fingrar. I och för vändning på fot inleddes eternarkos. Innan ännu full narkos uppnåtts, inträdde plötsligt respirationsstillestånd med cyanos i ansiktet, vidgade pupiller, slapphet i lemmarna. Konstgjord respiration och stimulantia utan resultat. Avled efter några minuter. (Den förbrukade aetermängden var 75 gm; resten av flaskans innehåll befanns vid kemisk undersökning utan anmärkning.)

Sektionen (D:r G-n) visade med tanke på embolus som dödsorsak negativt resultat. P. a. D.: Hypertrophia et dilatatio et myodegeneratio cordis + oedema pulm. amb. + hyperaemia recens hepatitis et renum + hyperplasia lienis chron. + placenta praevia.

14. B. a. CXXIV. G. T. L. 38 år, gift IV-p. Ink. 17/8 kl. 6,30 e.m. Sista regl. 16/12.

Status. Vid inkomsten kraftigt ödem över hela kroppen. Kräkningar. Albuminuri. Den 18/8 kl. 2,30 f.m. eclamptiskt anfall, som åtföljdes av ytterligare fyra under de följande två timmarna. Narcotica. Avled kl. 6,30 f.m. Omedelbart efter gjordes klassiskt kejsarsnitt, men fostret redan dött.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Eclampsia gravidarum. (nephrit. subacut. + haemorrhagiae subendocardiales et intrahepatic. + degeneratio myocardii + oedema pulmonum).

15. B. a. CL. L. W. 36 år, ogift II-p. Ink. 6/10 kl. 2 e.m. Sista regl. 11/11 (?) Hade enligt uppgift tagit in fosformos den 2/10.

Status. Vid inkomsten i det närmaste medvetslös, svarade endast ordigt på tilltal. Icterisk hudfärg. Nästan pulslös. Leverns nedre kant når i mammillarlinien till navelplanet. Obetydlig blödning från underlivet. Uterus något förstorad, cervix mjuk; yttre modermunnen öppen för fingerblomman. En timme efter inkomsten fullst. medvetslöshet. Avled 7/10 kl. 2,15 f.m.

Sektion. (Rättsmedicinsk. D:r W-g-d): gravid. meus. II + fosforförgiftning.

B b. Isoler-(Gynekolog-avd.).

16. N:r 4. R. J. 35 år, gift II-p. Ink. 3/1. Sista partus mars 1918. Sjuknade med värk i högra adnexregionen, ymniga menses, smärtor i h. njurtrakten och täta trängningar till urinering.

Status. Gott allm. tillst. Temp. ofebril. Urin grumlig; sedimentet håller var och coli. Ömhet i högre njurtrakten. Uterus anteflekt, normalstor. Till vänster en cirka gåsäggstor ömmande adnexansvällning, till höger en något mindre. 16/1 Dubbelsidig salpingectomi. Tuborna kolvformigt ansvållda, starkt adhaerenta i f. Dougl.; fyllda med var, varav något framkom vid deras utlösande. 17/1 Ileussyntom, buken öm och meteoristiskt uppdriven. Temp. omkring 39, efter att förut ha varit normal. Puls 120. 20/1 Ileussyntomen ökat. Relaparotomi: Laparatomisåret på djupet varinfiltrerat, rikligt med var i lilla bäckenet; diffus fibrinopurulent peritonit; Witzels fistel anlades på sista ileumslyngan; drainage från bäckenet och genom laparatomiröret. Avled 21/1. Ingen sektion.

17. N:r 18. A. S. N. 39 år, gift III-p. Ink. 19/1. Sista partus 1912. Sedan dess menses mycket smärtsamma, rikliga. Efter regleringarna värk i v. nedre delen av buken under e nveckas tid.

Status. Uterus normalstor, retrofl. retroponerad, fixerad. 21/1 Lap. + ventrofixatio uteri. Uterus låg med luckra adhaerenser fastlödd i f. Dougl. i ekvinitretroflekt. ställning. Läkningförloppet var fullt normalt, tills pat. den 27/1 plötsligt blev dålig och avled efter ett par minuter.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Embolia art. pulm. + hyperaemia mechanica acut. hepatitis et renum.

18. N:r 97. H. E. 52 år, gift IV-p. Ink. 20/4. Prolaps. uteri et vaginae. 22/4 kolporaphia ant. + kolpoperinesraphia + interposit. ut. vesicovaginal. Op. förlöpte normalt. Närmast följande dagarna tillståndet utan anmärkning. 29/4 blev pat. plötsligt dålig med ytlig andning, liten oregelbunden puls, håll i ryggen. Avled samma dag.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Embolia art. pulm. dxt et partis sin + dilatatio et myodegeneratio cordis + hyperaemia mecanica hepatitis.

19. N:r 140. A. L. 22 år, ogift 0-p. Ink. 16/6. Regl. förut normala, sista 10/4. Sjuknade 11/6 med frysningar samt anfallsvis påkommande smärtor åt underlivet; blödning, som varade endast en dag och efterföljdes

av obetydlig flytning. Var sedan symtomfri 4 dagar, tills den 16/6 smärtor och frysningar åter inställde sig.

Status 16/6. Temp. 40. Puls 120. Uterus anteflekterad, dextroverterad. Till v. om uterus en fixerad knytnävstor resistens, elastisk och starkt ömmande. 17/6 ökade smärtor i v. sidan. Buken mjuk och ööm. 19/6 Påverkat allm. tillst. Symtom på diffus peritonit. Laparotomi: vänstersidig pyosalpinx, rupturerad med rikligt var i nedre delen av buken och bäckenet. Vänstersidig salpingo-oophorektomi + drainage. Fortskridande försämring. Avled 21/6. Ingen sektion. I varet från buken påträffades coli och streptococcer.

20. N:r 216. T. I. O. K. 35 år, gift VII-p. Sista partus 1915. Ink. 4/10. Reglering sista gången 12/8. Under tidigare skede av graviditeten hade sökt läkare konstaterat gonnorrhé. Blött veckan före inkomsten, varunder en större "klump" avgått; värk i buken och korsryggen samt upprepade frysningar.

Status 4/10. Dåligt allmäntillstånd (septiskt utseende). Temp. 39, puls 100. Uterus något stor, cervix mjuk, modermunnen slutet. Knytnävstor elastisk tumör i f. Dougl. — Tillståndet följande dagarna försämrat med allmänna septiska symtom, buken spänd och ömmande. 11/10 Bakre kolpotomi, varvid framkom tjockt illaluktande var. Ytterligare försämring. Avled 12/10. — Stor sannolikhet för kriminal abort.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Graviditas incipiens c. ovo lacerat. + salpingit. chron. supp. dxt + peritonit. diffus. scroporulent. + degeneratio myocardii, hepatis et renum + hyperplasia lienis acuta + bronchopneumoniae bilat.

Sammanställning av 8 fall av Placenta prævia.

N:o	Journ.- N:o	Ålder	-para	Fullg.	Förloss- nings- arbete	Behandling	Utgång för modern	Utgång för fostret	Anmärkingar
1	146	35 år	I-p.	Ja	Ja	Hinnsprängning. Sedermera forceps.	Utskr. fr. 10:de dygn. Puerp. subfebrilt 5 första dygnen, sedan afebrilt.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 3850 gr. „ v. utskr. 3860 gr.	Indikation för tång: primär värksvaghet.
2	965	19 år	I-p.	Nej (7 m.)	Nej	Extraktion på fot.	Utskr. fr. 7:de dygn. Puerp. afebrilt.	Utskr. † 6 timmar efter förlossningen. Vikt 1030 gr.	
3	1173	24 år	II-p.	Nej (10 m.)	Nej	Vändning på fot (Braxton Hicks) + spontan partus.	Utskr. fr. 9:de dygn. Puerp. 3:dje dygn. 38. 8. I övrigt afebrilt.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2400 gr. „ v. utskr. 2210 gr.	Ret. velament. partial.
4	1809	25 år	I-p.	Nej (10 m.)	Ja	Vändning på fot (Braxton Hicks) + spontan partus.	Utskr. fr. 9:de dygn. Puerp. afebrilt.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2850 gr. „ v. utskr. 2850 gr.	Mindre blödningar i början och slutet av juni. Ymnig blödning i slutet av juli, som fortgick en vecka till och med partus.
5	1996	36 år	XIII-p.	Nej (8 m.)	Nej	Vaginalt kejsarsnitt + vändning på fot och extraktion.	Utskr. fr. 10:de dygn. Puerp. 3:dje—5:te dygn. febrilt. Högsta temp. 39,6.	Utskr. † 1 timme efter förlossningen. Vikt 1300 gr.	Operationsindikation: långvarig blödning + tbc. pulm. + hotande fosterasphyxi.
6	2044	33 år	III-p.	Nej (10 m.)	Ja	Hinnsprängning + spontan partus.	Utskr. fr. 8:de dygn. Puerp. afebrilt.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2230 gr. „ v. utskr. 2180 gr.	
7	2413	33 år	VI-p.	Ja	Ja	Digital perforat. av placenta + vändn. på fot (Braxton Hicks). Sedermera extraktion.	Utskr. fr. 16:de dygn. Puerp. febrilt 10 första dygnen.	† under förlossn. Vikt 3980 gr.	Plac. præv. total. Vid ink. ymnig blödning, som upphörde med vändningen, vilken utfördes omedelbart. Den efter ink. uppm. blodmängden uppg. till 1970 cm.
8	B. a. L XII	24 år	III-p.	Nej (8 m.)	Ja	Digital perf. av pl. (varpå behandl. avbröts).	Avled under narkos (i och för vändning och nedtagning av fot).	† under förlossn.	Plac. prævia total. Se sjuk- och obduktionsberättelser till dödsfallen.

Enligt sammanställningen voro 2 av fallen pl. praev. totalis. De övriga 6 voro pl. praevia partial.

3 voro I-p. i åldern mellan 19 och 35 år.

1 var II-p. i en ålder av 24 år.

2 voro III-p. i åldern 24—34 år.

1 var VI-p. i en ålder av 33 år.

1 var XIII-p. i en ålder av 36 år.

2 voro fullgångna, båda med värkar; 6 voro ofullgångna, därav 3 i förlossningsarbete.

I ett fall (N:r 2044) gick förlossningen spontant efter vändning på fot. I ett fall (N:r 965) gjordes extraktion på fot, i ett fall (N:r 146) hinnsprängning och senare forceps, i ett fall (N:r 1996) vaginalt kejsarsnitt + vändning på fot och extraktion. I det ena fallet med pl. prav. total. (N:r 2413) perforerades placenta och gjordes vändning på fot, sedermera extraktion.

Av 8 mödrar utskr. 7 friska efter i medeltal 9,8 dagars vård. I 3 fall fullst. ofebrilt puerp., i 3 fall lindrigt febrilt samt 1 fall febrilt de 10 första dagarna. I 1 fall (N:r B. a. LXII) avled patienten under behandlingen.

Av 6 lev. födda barn avled ett 6 timmar, ett annat en timme efter partus (intetdera viabelt). 2 foster dogo under förlossningen.

Mortalitet för mödrarna 12,5 %, för fostren 50 %.

8	Г XII B v	34 fr.	III-b	(9 ar)	№1	7%	pl. praev. totalis (Dilat. best. 30)
1	3417	37 fr.	AI-b	7%	№1	7%	Sequam. dilat. post. grav. III bipar. 30 ar Dilat. best. 30
6	3044	32 fr.	III-b	(10 ar)	№1	7%	+ abnorm. den. Hämorrhagiisk
2	1888	38 fr.	XIII-b	(9 ar)	№1	№1	separ. dilat. + avsnitt. be. Vaginalt kejsarsnitt
4	1803	32 fr.	I-b	(10 ar)	№1	7%	+ abnorm. den. (grav. III) Avsnitt. 30 ar
2	1133	34 fr.	II-b	(10 ar)	№1	№1	abnorm. den. (grav. III) Avsnitt. 30 ar
3	862	16 fr.	I-b	(1 ar)	№1	№1	Extrakt. på fot
1	146	32 fr.	I-b	7%	№1	7%	grav. v. 30 ar Hämorrhagiisk 20
2	100	34 fr.	I-b	100%	№1	№1	Defekt. placenta

Sammanställning av 2 fall av Eclampsia parturient.

N:o	Journ. N:o	Ålder	-para	Fullg.	Tillståndet före förlossningen	Anfall före förlossn. slut	Behandling	Anfall efter förlossn.	Utgång för modern	Utgång för fostret
1	107	35 år	I-p.	Ja	Allm. vattensvullnad. Huvudvärk, kräkn., flimmer för ögonen. Urin: Alb. vid U.	1	+ Mo + Forceps 2 timmar efter anf.	0	Utskr. 14:de d. 0 alb. Puerp. subfebrilt.	Utskr. lev. Vikt vid fød. 4100 gr., vikt vid utskr. 3950 gr.
2	558	20 år	I-p.	Ja	Allm. vattensvullnad. Huvudvärk, smärtor i maggropen. Urin: Alb. vid U.	3	+ Mo + Forceps 1½ timme efter 1:sta anf.	0	Utskr. 10:de d. Alb. 0,05 %. Puerp. subfebrilt.	Utskr. lev. Vikt vid fød. 4100 gr., vikt vid utskr. 3800 gr.

Sammanställning av 5 fall av Eclampsia post partum.

N:o	Journ. N:o	Ålder	-para	Fullg.	Status	Förlossning	Anfall	Utgång för modern	Utgång för fostret	Anmärkn.
1	89	28 år	I-p.	Ja	Svullnad i ben och buk. Huvudvärk. Alb. vid U.	Spontan partus (Duplex).	1:sta anf. omedelbart efter fostrets framfödande. Ytterligare 7 anfall under de följande 60 tim.	Utskr. 14:de d. Alb. 0,1 %. Puerp. afebrilt.	Båda utskr. lev. Vikt vid fød.: I 2770 gr. II 2800 gr. Vikt vid utskr.: I 2750 gr. II 2800 gr.	M + efter 1:sta anf., sedan omväxlande M + och chloral efter anfallen.
2	612	33 år	IV-p.	Ja	Svullnad i ben o. buk. Huvudvärk. Alb. 0,4 %. Talrika cyl. och vita blkr.	Spontan partus.	1:sta anf. 12 timmar efter fostrets framf. Under följ. 15 t. 5 anf. (varpå gjordes venæsectio). Ytterligare 2 anf. under de 17 följ. timm.	Utskr. 19:de d. 0 alb. Puerp. 3:dje d. temp. 39, i övrigt afebrilt.	Utskr. lev. Vikt v. fød. 3350 gr., vikt v. utskr. 3000 gr.	+ Mo o. chloral omväxlande. Venæsekt. (450 cm ³).
3	2649	22 år	I-p.	Ja	Ingen vattensv. Huvudvärk. Kräkn. Synrubbingar. Alb. 0,04.	Spontan partus.	1 anfall 4 ¹ / ₂ timmar efter fostrets framföd.	Utskr. 12:te d. Spår alb. Puerp. afebrilt.	Utskr. lev. Vikt v. fød. 3800 gr., vikt v. utskr. 3670 gr.	+ Mo efter anf.
4	2677	32 år	I-p.	Ja	Lindrig vattensv. i benen. Kräkningar. Smärtor i maggropen. Svindelkänsla. Spår alb. Blodtryck 160.	Spontan partus.	1:sta anf. 40 min. efter fostrets framfödande; ett 2:dra anfall efter ytterligare 5 timmar.	Utskr. 16:de d. 0 alb. Puerp. afebrilt.	Utskr. lev. Vikt v. fød. 2850 gr., vikt v. utskr. 2830 gr.	+ Mo efter 2:a anf.
5	2775	36 år	I-p.	Ja	Allm. vattensv. Huvudvärk. Kräkningar. Alb. +. Blodtryck 120.	Spontan partus.	1 anfall 1 ¹ / ₂ timme efter fostrets framfödande.	Utskr. 18:de d. 0 alb. Puerp. febrilt; temp. endast 1 dag uppe i 39,5.	Utskr. lev. Vikt v. fød. 2900 gr., vikt v. utskr. 2830 gr.	+ Mo o. chloral. — Pyelit.

Sammanställning av 12 fall av Eclampsismus.

N:o	Journ. N:o	Ålder	-para	Fullg.	Tillstånd vid inkomsten	Tillstånd senare	Behandling	Utgång för modern	Utgång för fostret	Anmärkn.
1	249	32 år	I-p.	Ja	Allm. vattensvullnad. Huvudvärk. Kräkningar. Blodtryck 135. Alb. 0,1 %, varceller. Inga värkar.	Efter 1 vecka. Alb. 0,4 %.	Hinnstick vid spetsglas vid m. m. Sedan värkar o. spontan partus 1/2 dygn senare.	Utskr. efter 12:te d. Puerp. 6:te d. tem. 33, i övrigt afebrilt. Alb. 0.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2400 gr., vikt v. utskr. 2820 gr.	
2	565	42 år	XII-p.	Nej	Synrubbingar. (Utbr. retinit.) Blodtryck 150. Alb. 0,5 %. Inga värkar.	24 t. efter ink.	Hinnstick; 6 dygn senare värkar med spontan partus.	Utskr. efter 12:te d. och afebrilt puerp. Alb. 0.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 1850 gr., vikt v. utskr. 2000 gr.	
3	703	26 år	I-p.	Nej	Oro. Flimmer för ögonen. Kvälnningar. Blodtryck 150. Alb. vid U. Sediment. Inga värkar.	Fortf. h. alb.-halt (vid U), tills pat. 3 veckor efter inkomsten.	Aborterade spontant.	Utskr. efter 13:de d. Puerp. afebrilt. Alb. spår.	Macererat (Mens. VII).	
4	891	29 år	II-p.	Ja	Svullen i buken och benen. Blodtryck 170. Alb. 0,4 %. Fåtal korn. o. hyal. cyl. Inga värkar.	2 d. efter ink. Flimmer för ögonen. Alb. 1,2 %.	Hinnstick; sedan värkar o. spontan partus efter 7 timm.	Utskr. efter 14:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0,05 %.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2630 gr., vikt v. utskr. 2630 gr.	
5	1024	29 år	I-p.	Ja	Allm. vattensvullnad. Huvudvärk. Kräkningar. Blodtryck 150. Alb. 0,7 %. Rikl. med coli o. varkroppar. Värkar.	4 t. efter ink. vid utplånad m. m.	Forceps.	Utskr. efter 10:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0,05 %.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2650 gr., vikt v. utskr. 2700 gr.	
6	1744	36 år	III-p.	Nej	Blodtryck 165. Alb. 1,2 %. Inga värkar.	Fortfar. hög alb.-halt 15 d. efter ink.	Hinnstick; sedan värkar o. spontan partus efter 4 timm.	Utskr. efter 8:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0,05 %.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2500 gr., vikt v. utskr. 2400 gr.	

7	1989	40 år	V-p.	Nej	Betydlig allm. vattensvullnad. Synrubbingar. Huvudvärk. Kräkningar. Blodtryck 210. Alb. 0,6 %. Inga värkar.	6 d. efter ink. Alb. 1,2 %.	Hinnstick; sedan värkar o. spontan partus efter 13 timm.	Utskr. efter 11:te d. Puerp. afebrilt. Alb. 0,05 %.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 1520 gr., vikt v. utskr. 1500 gr.	
8	2120	31 år	V-p.	Nej	Svullna ben. Huvudvärk. Kräkningar. Flimmer för ögonen. Dubbelsidig retinit. Blodtryck 190. Alb. 0,6 %, massor av röda, enstaka vita blkr. Inga värkar.	6 t. efter ink.	Hinnstick; sedan värkar o. spontan partus 2 d. senare.	Utskr. efter 16:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 1800 gr., vikt v. utskr. 1750 gr.	
9	2178	21 år	I-p.	Nej	Allm. vattensv. Blodtryck 140. Alb. vid U. Värkar.	2 t. efter ink. vid utplånad m. m. på gr. av fosterasphyxi.	Forceps.	Utskr. efter 14:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0,1 %.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2000 gr., vikt v. utskr. 2050 gr.	
10	2332	40 år	II-p.	Nej	Svullen i benen. Blodtryck 190. Alb. 0,7 %. Rikl. hyal. och korn. cyl. Inga värkar.	5 d. efter ink., sedan huvudvärk o. kräkn. pågått 3 d.	Hinnstick; sedan värkar o. spontan partus 1 d. senare.	Utskr. efter 9:de d. Puerp. afebrilt. Alb. spår.	Ej viabelt.	
11	2463	29 år	II-p.	Nej	Synrubbingar. Huvudvärk. Kräkningar. Blodtryck 130. Alb. 1,2 %. Rikl. röda blkr. Hyal. cyl. Inga värkar.	1 d. efter ink.	Hinnstick. Efter ytterl. ett dygn venæsekt; värkar och abort. samma dag med manuel uttag. av p'acenta.	Utskr. efter 13:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0.	Abort. mens. VI.	
12	2975	28 år	II-p.	Ja	Allmän vattensvulln. Huvudvärk. Oro. Blodtryck 160. Alb. +, röda och vita blkr., korn. cyl. Inga värkar.	2 t. efter ink.	Hinnstick. 7 tim. senare värkar o. efter ytterligare 15 tim. forceps.	Utskr. efter 8:de d. Puerp. subfebrilt 6 första d. Alb. 0.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 4320 gr., vikt v. utskr. 4130 gr.	

Sammanställning av 9 fall av Eclampsia gravidar.

N:o	Journ. N:o	Ålder	-para	Fullg.	Urinens beskaffenhet	Anfall före förlösningen	Behandling	Anfall efter förlösningen	Utgång för modern	Utgång för fostret	Anmärkn.
1	21	41 år	XI-p.	Ja	Alb. vid U. Röda o. vita blkr., rikl. korniga och hyal. cyl.	8 (därav 7 före ink.)	+ Mo vid inkomst. Vag. kejsarsnitt + vändn. på fot och extraktion 8½ timm. efter 1:sta anf.	1	Utskr. 19:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0.	† 3 d. efter förlösningen. Vikt 3600 gr.	Barnet: Vitium congen. cordis.
2	253	24 år	I-p.	Nej	Alb. 0,5 %. Vita blkr., korn. cyl. o. coli.	9 (alla före ink.)	Cloral + Hinnstick vid ink. Spontan partus >24 timm. efter 1:sta anfallet.	0	Utskr. 21:sta d. Puerp. febrilt. Högsta temp. 39. Alb. 0.	† före förlösn. Vikt 1865 gr.	
3	1081	25 år	I-p.	Nej	Alb. 1,1 %. Röda blkr., enstaka cylindr.	1	Omedelbart efter anfallet vag. kejsarsnitt + vändning på fot och extraktion.	0	Utskr. 12:te d. Puerp. afebrilt. Alb. 0.	† 19 timm. efter förlösn. Vikt 1340 gr.	
4	1338	40 år	I-p.	Ja	Alb. 0,4 %. Sparsamma vita blkr. o. coli.	1	Kraniotomi på dött foster 1½ timm. efter anfallet.	0	Utskr. 12:te d. Puerp. febrilt. Högsta temp. 36,6. Alb. 0.	† före förlösn. Vikt 2200 gr.	

5	1385	22 år	I-p.	Ja	Alb. vid U.	5 (därav 2 före ink.)	+ Mo och chloral. Klass. kejsarsnitt >13 timm. efter 1:sta anf.	0	Utskr. 14:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0.	Utskr. lev. Vikt v.föd. 3070 gr., vikt v. utskr. 3330 gr.	
6	1622	31 år	V-p.	Nej	Alb. 0,07 %.	3 (därav 1 före ink.)	+ Mo. Vag. kejsarsnitt >9 timm. efter 1:sta anf.	0	Utskr. 9:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0,04 %.		Abort. mens. VII.
7	2039	28 år	II-p.	Ja	Alb. 0,6 %.	4 (alla före ink.)	Vag. kejsarsnitt 4 timm. efter 1:sta anf.	0	Utskr. 10:de d. Puerp. afebrilt. Alb. spår.	Utskr. lev. Vikt v.föd. 3140 gr., vikt v. utskr. 3250 gr.	
8	2874	29 år	I-p.	Nej	Alb. vid U.	2 (båda före ink.)	Hinnstick. Sedan spontan partus >12 dygn efter 1:sta anf.	0	Utskr. 7:de d. Puerp. afebrilt. Alb. 0,05 %.	Utskr. lev. Vikt v.föd. 1800 gr., vikt v. utskr. 1850 gr.	
9	B. a. CXXIV	38 år	IV-p.	Nej	Alb. +.	5	+ Mo + chloral.		† innan ännu förlösningarb. börjat.	†	Avled hastigt efter 5:te anfallet.

Enligt bifogade sammanställningar ha under året vårdats å Göteborgs barnbördshus 28 fall av graviditetstoxikos:

- 1) 12 fall av eclampsismus.
- 2) 9 „ „ eclamsia gravidarum.
- 3) 9 „ „ „ parturient.
- 4) 5 „ „ „ puerperar.

Inom grupp 1, där åldern varierar mellan 21 och 42 år, voro 4 I-p., 4 II-p. och 4 plurip.

Av I-p. voro 2 fullgångna.

„ II-p. voro 2 fullgångna.

„ plurip. voro alla ofullgångna.

Av de fullgångna befunno sig en i förlossningsarbete vid inkomsten, av de ofullgångna en. I bägge fallen gjordes ingrepp för förlossningens avslutande:

I N:r 1024 v. utpl. m. m. forceps.

I N:r 2178 v. utpl. m. m. forceps (på grund av fosterasphyxi).

Ett fall (N:r 703) aborterade spontant (mens. VII) 3 veckor efter ink.

I 7 fall (N:r 249, 565, 891, 1744, 1989, 2120 och 2332) utan värkar vid inkomsten gjordes hinnstick, varpå följde spontan partus.

I ett fall (N:r 2463) utan värkar framkallades abort. (hinnstick, mens. VI).

I ett fall (N:r 2975) inställde sig värkar 7 t. efter hinnsticket. Efter ytterligare 15 t. forceps.

Alla 12 mödrarna utskrevos levande, 7 med kvarst. alb. (spår — 0,1 %) i urinen. Av fostren (12 till antalet) voro 10 lev. vid föd.; 9 utskr. vid liv, ett ej viabelt. I två fall avbröts havandeskapet av abort. Mortalitet för mödrarna 0, för fostren 25 %.

I grupp 2 (eclampsia gravidar.) med åldern 22—41 år voro 5 I-p., varav 3 ofullg.

1 II-p., ofullg.

1 IV-p., ofullg.

1 V-p., ofullg.

1 XI-p., fullg.

I 4 av fallen (N:r 21, 1081, 1622, 2039) avslutades förlossningen med vaginalt kejsarsnitt, i det ena omedelbart efter, i de övriga mera än 4 t. efter första anfallet.

Ett fall (N:r 1385) förlöstes med klassiskt kejsarsnitt mera än 13 t. efter första anf.

I ett fall (N:r 1338) gjordes kraniotomi på dött foster 1 1/2 t. efter det anfall uppträtt.

Två fall (N:r 253 och 2874) förlöstes spontant efter hinnstick, det ena mera än 24 t., det andra mera än 12 dygn efter första anfallet.

Ett fall (N:r B. a. CXXIV) gick till mors innan ännu förlossningsarb. börjat.

I fall N:r 21 uppträdde ett anfall efter förlossningen; de övriga voro fria från vidare anfall.

Av 9 mödrar utskr. 8 lev. Av fostren (9 till antalet) utskr. 3 lev., 3 voro döda före och 2 dogo efter förlossningen; i ett fall abort (mens. VII). Mortalitet för mödrarna 11,1 %, för fostren 66,7 %.

I grupp 3 (eclampsia parturient.) förekommer endast 2 fall, i åldern 20—35 år, I-p. och fullgångna. I båda fallen avslutades förlossningen med forceps resp. 2 och 1 1/2 t. efter första anfallet. Intet anfall efter partus. Mödrar och barn utskr. lev. Mortalitet för bådadera 0.

Grupp 4 (eclampsia puerperar.) omfattar 5 fall i åldern 22—36 år, alla fullgångna. 4 voro I-p., ett IV-p. I alla fallen förefanns albuminuri före förlossningen såväl som symtom på eclampsism. Alla förlöpte med spontan partus. I ett fall (N:r 89) med gemelli uppträdde första anf. omedelbart efter första fostrets framfödande, i de övriga fallen 40 min.—12 t. efter partus. Medeltalet anfall utgjorde 4. Mödrar och barn utskr. lev. Mortalitet för bådadera 0.

För samtliga 28 fallen av graviditetstoxikos blir mortalitetsprocenten för mödrarna 3,6 %, för fostren resp. barnen 31,03 %.

För eclampsifallen blir mortalitetsprocenten för mödrarna 6,26 %, för fostren resp. barnen 26,6 %.

Översikt över mortaliteten vid fall av graviditetstoxikos å Göteborgs barnbördshus
under åren 1918—1920.

År	Eclampsismus				Eclampsia gravida				Eclampsin parturient			
	1918	1919	1920	1918— 1920	1918	1919	1920	1918— 1920	1918	1920	1920	1918— 1920
Antal fall	40	26	28	94	13	11	12	36	10	3	9	22
Mortalitet för mödrar	7,5 %	3,8 %	3,6 %	5,3 %	0	9,09 %	0	2,8 %	20 %	0	11,1 %	13,6 %
Mortalitet för foster resp. barn	27,9 %	20,7 %	31,03 %	27,5 %	30,7 %	14,3 %	25 %	25 %	40 %	66,7 %	66,7 %	52,2 %

År	Eclampsia puerp.				Graviditetstoxikos			
	1918	1919	1920	1918— 1920	1918	1919	1920	1918— 1920
Antal fall	10	5	2	17	7	7	5	19
Mortalitet för mödrar	10 %	0	0	5,9 %	0	0	0	0
Mortalitet för foster resp. barn	27 %	40 %	0	27,8 %	12,5 %	0	0	4,8 %

Sammanställning av 15 fall av Bäckenförträngning.

№	År	Plat	Storlek	Öfverfl.	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm	Öfverfl. i 1000 qm							
1	1842	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000						
2	1843	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000					
3	1844	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000				
4	1845	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000			
5	1846	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000		
6	1847	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
7	1848	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
8	1849	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
9	1850	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
10	1851	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
11	1852	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
12	1853	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
13	1854	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
14	1855	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
15	1856	28 00	Ja	I-9	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000

Samlingsverket för de 15 fallen av Bäckenförträngning.

Sammanställning av 15 fall av Bäckenträngning.

Fall	Journ. N:o	Ålder	Fölg. (Beräkn. efter sista regl.)	-para	Föregående förlossningar	Bäckenträngningens art och grad	Förlossningens duration	Förlossningens förlopp	Utgång för modern	Utgång för barnet. Dess vikt, huvudets storlek	Anmärkn.
1	359	33 år	Ja	I-p.		Snedförträngt bäcken (efter coxit). Sp. II. = 26. Cr. II. = 27,5. C. B. = 17,5. C. V. = 9,5. Dist. sp. p. dxt. = 8 p. ant. sin. = 20,5. Dist. sp. p. sin. = 8 p. ant. dut. = 17,5. Dist. intertuber. > 8. Dist. coccyg. = symph. = 8.		<i>Kejsarsnitt</i> 13 timm. efter värkarnas början. Vattnet avgått 2 1/2 dygn före operat. Temp. 37,6.	Utskr. 15:de d. Puerp. 6 första dagarna subfebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 3790 gr. Huv. omkr. = 35. D. B. = 9.	
2	475	39 år	Ja	VIII-p.	I Tång. Lev. barn. II Kraniotomi på lev. foster. III Part. præmatur. Lev. barn. IV Instr.-förlossn. Fostret dött under förlossn. V-7 Part. artepræmatur. Lev. barn.	Platt bäcken. Sp. II. = 28,5. Cr. II. = 31. C. B. < 20. C. D. > 10. Ås på baksidan av symf.		<i>Kejsarsnitt</i> 18 timm. efter värkarnas början. Hinnor hela. Temp. 36,9.	Utskr. 19:de d. Puerp. 6-8 d. febrilt; högsta temp. 39.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 4100 gr. Huv. omkr. = 38. D. B. = 10,5.	Tvårläge. Trombophlebit v. saph. dxt. Salpingect. bil. (sterilitetsop.).
3	759	32 år	Ja	V-p.	I Partus præmatur. † efter 2 år. II Spontan partus. Lev. barn. III Part. præmatur. † efter 2 dygn. IV Spontan partus. † efter 1 dygn.	Allm. förtr. bäck. Sp. II. = 23. Cr. II. = 25,5. C. B. = 18,5. C. D. = 10. Bäckensranden kännes runt om.		<i>Kejsarsnitt</i> 29 timm. efter värkarnas början. Vattnet avgått 16 timm. före oper. Temp. 37,5.	Utskr. 12:te d. Puerp. 4 första dagarna subfebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 3590 gr. Huv. omkr. = 36. B. D. = 10.	
4	1397	43 år	Ja	II-p.	I Partus artepræmatur. † efter 2 veckor.	Allm. förträngt platt bäcken. Sp. II. = 25. Cr. II. = 25. C. B. = 18,5. C. D. = 9,5.		<i>Kejsarsnitt</i> 4 timm. efter värkarnas början. Hinnstick. Temp. 37,2.	Utskr. 19:de d. Puerp. 4 första dagarna febrilt; högsta temp. 39.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 2750 gr. Huv. omkr. = 34,5. D. B. < 9.	Myoma uteri.

5	1442	20 år	Ja	I-p.		Snedförträngt bäcken (efter coxit). Sp. II. = 25. Cr. II. = 25,5. C. B. = 19,5. C. D. = 10,5. Dist. int. tub. = 11.		<i>Kejsarsnitt</i> 31 timm. efter värkarnas början. Hinnor hela. Temp. 37,3.	Utskr. 14:de d. Puerp. afebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 3600 gr. Huv. omkr. = 36. D. B. = 10.	Stort och starkt förbenat huvud.
6	1685	42 år	Ja	II-p.	I Tång. Levande barn.	Platt förträngt bäcken. C. D. = 10.	8 t.	Vändning på fot + extraktion.	Utskr. 8:de d. Puerp. afebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 2900 gr. Hudv. omkr. = 36,5. D. B. = 10.	Övriga bäckenmätt saknas. Framfall av fot bredvid huvudet.
7	1732	37 år	Ja	II-p.	I Gemelli. Spontan partus. Ena fostret dött.	Platt förträngt bäcken. C. D. = 11,5. C. V. = 10.	17 t.	Hög tång.	Utskr. 8:de d. Puerp. afebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 3250 gr. Huv. omkr. = 36. D. B. = 9.	Övriga bäckenmätt saknas. Tångindikation: Fosterasphyxi.
8	2053	33 år	Ja	I-p.		Relativ bäckenförträngning (stort foster).		<i>Kejsarsnitt</i> 55 timm. efter värkarnas början. Hinnor hela. Temp. 37,7.	Utskr. 24:de d. Puerp. subfebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 4800 gr. Huv. omkr. = 28. D. B. = 10.	
9	2191	42 år	Ja	III-p.	I Skarpa instr. II Part. artepræmatur.	Rachit. platt bäcken. Sp. II. = 29. Cr. II. = 30. C. B. = 17. C. D. = 10. C. V. = 8. Ås på baksidan av symfysem.	8 t.	Hinnstick + (senare) forceps.	Utskr. 9:de d. Puerp. afebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 2950 gr. Huv. omkr. = 25,5. D. B. = 8,5.	Tångindikation: Fosterasphyxi.
10	2417	29 år	Ja	III-p.	I o. II spontan partus.	Platt förträngt bäcken. Sp. II. = 24. Cr. II. = 27. C. B. = 16. C. D. = 10.	17 t.	Tångförsök + kraniotomi (på underförlossningen dött foster).	Utskr. 10:de d. Puerp. 4:de-7:de d. febrilt; högsta temp. 33,5.	† under förlossningen. Vikt 3280 gr. (utan hjärna).	

N:o	Journ. N:o	Ålder	Fullg. (Beräkn. efter sista regl.)	-para	Föregående förlossningar	Bäckenförträngningens art och grad	Förlossningens duration	Förlossningens förlopp	Utgång för moorn	Utgång för barnet. Dess vikt, huvudets storlek	Anmärkn.
11	2622	28 år	Ja	I-p.		Platt förträngt bäcken. Sp. II. = 28. Cr. II. = 30. C. B. = 16. C. D. = 10. Dist. troch. = 32.	18 t.	Episiotomi + spontan partus.	Utskr. 14:de d. Puerp. 3:dje—7:de d. febrilt; högsta temp. 38,8.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 3710 gr. Huv. omkr. = 38,5. D.B. = 9,5.	Foglösning.
12	2720	28 år	Nej	IV-p.	I Partus artempræmatur. Lev. barn. II Spontan partus. Barnet dog 1 t. efter förlossning. (hæmorrhagia cerebri III Fotbjudning. Fostret dött vid födelsen.	Allm. förträngt bäcken. Sp. II. = 22. Cr. II. = 27,5. C. B. = 18. C. D. = 12,5.	44 t.	Part. artempræmatur. (Hinnstick.)	Utskr. 7:de d. Puerp. afebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 3600 gr. Huv. omkr. = 36. D. B. = 10.	Pyelonehprit.
13	2767	25 år	Ja	I-p.		Platt förträngt bäcken. Sp. II. = 29. Gr. II. = 26,5. C. B. = 19. C. D. = 10	6 t.	Inre vändning på fot + extraktion o. perforation av efterfölj. huvud (fostret dött under extrakt.)	Utskr. 26:te d. På puerp. 14:de d. trombophlebit v. saphen. med högsta temp. 39, under endast en dag. Puerp. förut afebrilt.	† under förlossningen. Vikt 3426 gr. (utan hjärna).	Tvårläge. Vattnet avgått 5 timm. före op.
14	2779	22 år	Ja	I-p.		Allm. förträngt bäcken. Sp. II. = 25. Cr. II. = 27. C. B. = 19,5.	38 t.	Hinnsprängn. + (senare) försök till vändn. + kraniotomi på asphyktiskt foster.	Utskr. 14:de d. Puerp. 3:dje—7:de d. febrilt; högsta temp. 40 endast en dag.	† under förlossningen. Vikt 2740 gr. (utan hjärna).	Indikation för vändning: navelsträngs prolaps. På grund av hotande uterusruptur lyckades ej vändn.
15	2844	27 år	Ja	I-p.		Allm. förträngt bäcken.	40 t.	Forceps + episiotomi.	Utskr. 18:de d. Puerp. afebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. fød. 3500 gr. Huv. omkr. = 38. D. B. = 9,5.	Bäckenmätt saknas. Tångindik.: hotande uterusruptur. Sekundär sutur av episiotomisåret.

Sammanställningen omfattar:

- 1) 4 fall av allm. förträngt bäcken.
- 2) 7 „ „ plattförträngt bäcken.
- 3) 1 „ „ allm. förträngt platt bäcken.
- 4) 2 „ „ snedförträngt bäcken.
- 5) 1 „ „ relativ bäckenförträngning.

Inom grupp 1 voro 2 I-p., 2 plurip. Av de båda I-p., som voro fullg., gjordes i ena fallet (N:r 2779) på grund av navelsträngs prolaps försök till vändning, vilket misslyckades genom hotande uterusruptur. Då fostret dessutom var asphylitiskt, förlöstes med kraniotomi. Det andra fallet (N:r 2844) förlöstes med forceps. I första fallet puerp. lindrigt febrilt, i andra afebrilt.

Av de 2 pluripara inom samma grupp gjordes i ena fallet (N:r 2720) partus artepraematur, puerperiet afebrilt; i det andra (N:r 758), fullg. V-p., förlöstes genom klass. kejsarsnitt, subfebrilt puerp.

3 barn utskrevos levande, 1 dött under förlossningen (kraniotomi).

Inom grupp 2 voro 2 förstföderskor, 5 omföderskor, alla fullg. Ett fall (N:r 475) förlöstes genom klass. kejsarsnitt, ett (N:r 1685) medelst vändn. på fot + extraktion, ett (N:r 1739) medelst hög tång, ett (N:r 2191) med hinnstick och senare tång samt ett fall (N:r 2622) spontant efter episiotomi. I dessa 5 fall utskr. barnen levande.

I fall N:r 2417 gjordes tångförsök + kraniotomi på under förlossn. dött foster. I fall N:r 2767 gjordes vändning på fot, extraktion + perforation av efterföljande huvud (fostret dött under extraktionens första skede).

I tre av fallen (N:r 475, 2417, 2622) puerp. lindrigt febrilt. I ett fjärde fall (N:r 2767) feber på puerp. 14:de dag. (trombophlebit); utskrevs efter ytterligare 12 dagar.

Fallet N:r 1397 med allm. förträngt platt bäcken förlöstes genom klass. kejsarsnitt. Barnet utskr. lev.

Till grupp 4 höra 2 fall, vilka båda förlöstes genom klass. kejsarsnitt. I ena fallet (N:r 357) puerp. lindrigt febrilt, i andra (N:r 1441) afebrilt. I båda fallen levande barn.

Slutligen ett fall (N:r 2053) med relativ bäckenförträngning. Här förlöstes genom klass. kejsarsnitt. Puerp. afebrilt. Barnet utskr. lev.

Av samtliga 15 fallen hava förlossningarna endast i 2 fall avslutats spontant; i det ena av dessa förtidsbörd efter hinnstick.

Extraktion med tång har förekommit i 3 fall, varav 2 på grund av fosterasphyxi, ett på grund av hotande uterusruptur; levande barn i alla 3 fallen. Extraktion på fot i ett fall med lev. barn, i ett fall med perforation av efterföljande huvud. Extraktion med kranioklast i 2 fall.

Klass. kejsarsnitt har utförts i 6 fall med gott resultat för såväl mödrar som barn.

Mortalitet för mödrarna 0, för fostren resp. barnen 20 %.

Uppgift från B. B:s Gynekologiska avdelning för år 1920 angående
intagna sjukdomsfall ävensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
III. <i>Havandeskaps- och förlossningssjukdomar.</i>					
10	Graviditas extrauterina	—	15	—	—
	Septichaemia et pyosepticaemia puerperalis	—	2	—	1
	Sub in volutio uteri	—	2	—	—
		—	3	—	—
IV. <i>Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.</i>					
27	Influenza epidemica	—	2	—	—
42	Tuberculosis	—	4	—	—
	" pulmonum. Tuberculosis laryngis	—	4	—	—
	" urogenitalis	—	7	—	—
46	Gonorrhoea	—	5	—	—
	Kolpitis, Vulvitis, Bartholin. gonorrhoeica	—	1	—	—
	Endomet., Salping., Peritonit. "	—	4	—	—
VIII. <i>Nervsystemets sjukdomar.</i>					
100	Neurasthenia	—	2	—	—
X. <i>Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>					
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis ..	—	2	—	—
116	Phlebitis	—	3	—	—
118	Varix	—	1	—	—
119	Thrombosis. Embolia	—	2	—	—
XI. <i>Andningsorganens sjukdomar.</i>					
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	—	1	—	—
XII. <i>Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>					
159	Appendicitis	—	4	—	—
161	Hernia	—	2	—	—
171	Peritonitis chronica	—	3	—	—
172	Fissura et contractura ani	—	4	—	—
	Polypus recti	—	1	—	—
XIII. <i>Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	—	6	—	—
180	Cystitis	—	4	—	—
184	Polypus urethrae	—	1	—	—

Sjukdom		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
XIV. Könsorganens sjukdomar.					
B. Kvinnliga könsorganen.					
190	Prolapsus vaginae et uteri	—	20	—	1
192	Haematocolpos	—	1	—	—
193	Endometritis	—	27	—	—
	” p. abort	—	6	—	—
194	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	60	—	3
195	Parametritis	—	2	—	—
186	Amenorrhoea. Dysmenorrhoea. Menorrhagia	—	37	—	—
197	Fistula urogenitalis	—	1	—	—
198	Fistula rectogenitalis	—	2	—	—
199	Mastitis	—	8	—	—
200	Hymen imperforatus	—	1	—	—
	Haematoma vulvae	—	1	—	—
201	Cervix-l. corpus-polyp	—	10	—	—
	Bartholinit	—	2	—	—
	Arteriosclerosis uteri	—	1	—	—
XV. Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.					
206	Polyarthrits rheumatica acuta	—	1	—	—
XIX. Svulster.					
307	Myoma	—	17	—	—
314	Adenoma. Kystadenoma	—	8	—	—
315	Sarcoma	—	4	—	—
316	Carcinoma	—	11	—	—
	” genitalium	—	11	—	—
319	Cysta retent. fornic. post	—	1	—	—

Uppgift från B. B:s Gynekologiska avdelning för år 1920 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn		Anmärkingar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	
9. Sjukdom i bröstkörteln.					
Mastit. ac. supp.	8	Incision.	8	—	—
16. Appendix vermiform.					
Append. chron. vel sec.	4	Appendectomi.	4	—	—
Frisk appendix	8	” i samband med annan op.	8	—	—
17. Bråck.					
Hernia inguin.	1	Rad. op.	1	—	—
” epigastr.	1	” ”	1	—	—
18. Rectum och anus.					
Fissura et contract. ani	4	Dilatation forcée	4	—	—
Polypus recti	1	” ” + exstirp.	1	—	—
19. Bukväggen och peritoneum.					
Abscessus pelvis	4	Kolpotomia post.	3	—	1 Död i sepsis puerp.
Pelveoperitonit. chron.	2	Lap. + lysis.	2	—	—
23. Urinröret.					
Polypus urethrae	1	Excision	1	—	—
25. Kvinnliga genitalorg.					
Bartholinit. supp.	2	Incision	2	—	—
Haematoma vulvae	1	”	1	—	—
Vaginismus	1	Dilatatio	1	—	—
Haematocolpos	1	Incisio hymen	1	—	—
Rupt. perinei c. fist. recto-vag.	1	Kolpoperincoraphia	1	—	—
” ” ” ” recto-per.	1	Perincoraphia	1	—	—
Proctocele	5	Kolpoperincoraphia	5	—	—
Prolapsus uteri et vaginae ..	5	Kolporaphia ant. + kolpoperincoraphia	5	—	—
” ” ” ” ..	3	d:o + d:o + amput. cerv... ..	3	—	—
” ” ” ” ..	3	Kolporaphia ant. + kolpoperincoraphia + interpos. ut. vesico-vaginal (enl. Schauta-Wertheim)	2	—	1 Död i lungemboli.
” ” ” ” ..	2	Samma op. + amputatio cerv.	2	—	—
Cysta retent. fornic. post. ..	1	Excision	1	—	—
Cervix polyp.	3	Exstirpation	3	—	—

Sa 18 polapsop.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskrivn			Anmärkningar
			frisk eller förbättrad	oförbättrad	död	
Endometris	27	Abrasio mucosae	27	—	—	
” p. abort.	4	” ”	4	—	—	
Dysmenorrhé	10	” ”	10	—	—	
Metrorrhagia, menorrhagia ..	27	” ”	27	—	—	
Corpus polyp.	7	” ”	7	—	—	
Placentarpolyp.	3	” ”	3	—	—	
Subin volutio uteri	1	” ”	1	—	—	
Myoma uteri	8	Supravaginal uterus amput. . .	8	—	—	} Sa: 14 op. för myomi
” ”	1	Lap. + enucleatio	1	—	—	
” cervic. uteri	1	Excision	1	—	—	
” uteri polypos.	2	Exstirpation	2	—	—	
Myosarcoma uteri	1	Supravaginal uterus amput. . .	1	—	—	} Sa: 15 op. för extra-uterin-grav.
” ”	1	Total uterus exstirpaton . . .	1	—	—	
Arteriosclerosis uteri	1	Supravaginal uterus amput. . .	1	—	—	
Cancer cervic. uteri	1	Rad. op. enl. Wertheim . . .	1	—	—	
” ” ” c. ascitide . . .	1	Laparocentes	1	—	—	} Sa: 21 op. för salpingit.
” ” corpor. uteri	1	Total uterus exstirpation . . .	1	—	—	
Graviditas tubaria	10	Salpingectomy	10	—	—	
” ”	2	Salpingo-oophorectomia . . .	2	—	—	
” ” + salping. . .	3	Salpingo-oophorect. + salpingect. . .	3	—	—	} Sa: 12 op. för ovarial-tumör
Pyosalpinx	1	Salpingectomy	1	—	—	
” c. peritonit. diff. . .	2	” + drainage	—	—	2	
Salpingo-oophorit. chron. . .	3	Salpingectomy	3	—	—	
” ”	5	” + salpingo-oophor. . .	5	—	—	} Sa: 12 op. för ovarial-tumör
” ”	1	Supravaginal uterus amput. . .	1	—	—	
” ”	1	Total uterus exstirp.	1	—	—	
Salpingit. levis	1	Lap. explorat.	1	—	—	
” suspect.	1	” ”	1	—	—	} död i lungemboli.
Retroflexio uteri fixat.	1	Lap. + lysis + ventrofixat. uteri . . .	—	—	1	
Salpingo-oophorit. tuberc. . .	2	Salpingectomy	2	—	—	} Sa: 12 op. för ovarial-tumör
” ”	2	Salpingo-oophorect. + salpingect. . .	2	—	—	
” ”	1	Salpingo-oophorectomia bilat . . .	1	—	—	
” ”	1	Lap. explorat.	—	—	1	
Kystoma ovarii	8	Ovriotomia	8	—	—	} Sa: 12 op. för ovarial-tumör
Cancer ”	2	”	2	—	—	
Sarcoma ”	2	”	2	—	—	
Kystoma suspect	1	Lap. explorat.	1	—	—	
Fistula vesico-vaginal	1	Slutning av fisteln	1	—	—	
Fistel (i operat. sår)	1	Revidering	1	—	—	

År 1920 från Sjukvårdsanstaltens

Bevärande sjukvården meddelas följande:

M	Kv	Summa
178	89	267
150	140	290
88	88	176
2	2	4
Summa	307	307

SJUKVÅRDS- ANSTALTEN Å KÅLLTORP

År 1920 från Sjukvårdsanstaltens

M	Kv	Summa
84	41	125
107	54	161
178	88	266
2	2	4
Summa	307	307

Sjukvårdens längd vid sjukhuset

År	Summa
1919	100
1920	100
1921	100
1922	100
1923	100
1924	100
1925	100
1926	100
1927	100
1928	100
1929	100
1930	100
Summa	1000

M	Kv	Summa
40	20	60
30	15	45
10	5	15
2	1	3
Summa	85	100

Årsberättelse för år 1920 från Sjukvårdsanstalten å Kålltorp.

Beträffande sjukvården meddelas följande:

	M.	Kv.	S:ma
<i>Under året vårdade:</i>			
kvarliggande från föregående år	84	89	173
intagna under året: 1:a gången	120	146	266
2:a "	33	33	66
återintagna efter utskrivning till annat sjukhus	1	1	2
Summa	238	269	507
 <i>Utskrivna under året: 153 män, 170 kvinnor, summa 323</i>			
därav till hemmet	128	151	279
" " annat sjukhus	3	3	6
döda	22	16	38
kvarliggande till år 1921	85	99	184
Summa	238	269	507

Efter betalningsklass fördela sig de under året vårdade patienterna
sålunda:

	M.	Kv.	S:ma
Å halvskilt rum à kr. 5:— per dag	43	41	84
,, allmän sal à kr. 1:— per dag	54	53	107
,, allmän sal, ingen avgift	141	175	316
Summa	238	269	507

Kurtidens längd vid sjukhuset belöpte sig:

för manlig patient till 206 dagar
 ,, kvinnlig " " 174,5 "
 ,, samtliga " " 189,4 "

	M.	Kv.	S:ma	%
Tuberkelbaciller ha funnits hos	78	70	148	45,8
ha icke funnits hos	45	54	99	30,6
0 exp.	30	46	76	23,6
Summa	153	170	323	

Beträffande de under året inskrivna patienternas ålder, civilstånd och yrke (eget, resp. försörjares) meddelas följande:

<i>Ålder:</i> äldste manliga patientens ålder	57	år
„ kvinnliga „ „	66	„
yngsta manliga „ „	3	„
„ kvinnliga „ „	6	„
de manliga patient:s medelålder	26,4	år
„ kvinnliga „ „	25,4	„
samtliga patienternas „	25,9	„

Deras fördelning i de olika åldersklasserna åskådliggöres av följande tabell:

Ålder	Män	Kvinnor	Summa
under 12 år	13	20	33
mellan 13—15 år	3	8	11
„ 16—20 „	19	30	49
„ 21—25 „	39	38	77
„ 26—30 „	34	34	68
„ 31—35 „	24	20	44
„ 36—40 „	12	17	29
„ 41—45 „	6	8	14
„ 46—50 „	1	2	3
över 50 år	3	3	6
Summa	154	180	334
<i>Civilstånd:</i>			
Ogifta	105	130	235
Gifva	46	47	93
Änkl. el. änka	3	3	6
Summa	154	180	339

Yrke	Eget	Mannens	Faderns
Agent	1	—	—
Arbetare, bryggeri-	2	—	—
byggnads-	4	3	2
charkuteri-	1	—	—
cement-	1	1	—
fabriks-	17	11	16
glas-	1	—	—
grov-	5	6	6
jordbruks-	3	—	—
järn-	8	4	5
maskin-	1	—	—
metall-	2	—	—
renhållnings-	—	1	—
skomakeri-	—	—	2

Yrke	Eget	Mannens	Faderns
spårvägs-	—	2	—
sten-	1	—	—
stuveri-	—	2	—
telefon-	2	—	—
verkstads-	4	—	1
åkeri-	1	—	—
Bagare	3	—	—
Banvakt	1	1	1
Bleck- & plåtslagare	7	2	1
Bokbindare	1	—	—
Butiksbiträde	13	—	—
Chaufför	2	—	—
Eldare	3	—	—
Elektriker	2	—	—
Fiskare	1	—	—
Frisör	3	1	—
Förman	3	3	3
Gelbgjutare	1	—	—
Handlande	2	—	1
Instrumentmakare	1	—	—
Kontrollör	1	—	—
Kontorister	25	4	1
Lokomotivförare	1	—	—
Lärare o. lärarinnor	3	—	—
Maskinister	5	1	—
Murare	2	—	1
Målare	6	—	—
Månadskarl	3	—	—
Polis	4	2	—
Ritare	3	—	—
Rörläggare	1	—	—
Sjuksköterska	3	—	—
Sjömän	3	—	—
Skräddare	2	1	—
Sömmerskor	18	—	—
Smed	1	—	—
Snickare	7	—	—
Spårvägsförare o. -konduktör	4	2	—
Springgossar o. -flickor	2	—	—
Stationskarl	4	—	—
Studerande	3	—	—
Telefonist	5	—	—
Tjänarinnor	16	—	—
Tvätt- & strykerskor	1	—	—
Typograf	—	—	1
Uppasserska	1	—	—
Vaktmästare	5	—	—
Intet särskilt yrke	6	—	1
Hemmadotter o. -son	13	—	—

Antalet under året utskrivna utgjorde 153 m., 170 kv. Summa 323.

Efter sjukdomsstadium vid inskrivningen och resultatet av sjukhusbehandlingen fördelas de utskrivna på nedanstående sätt:

	I stadiet				II stadiet				III stadiet				Tillsammans			
	m.	kv.	s:a	%	m.	kv.	s:a	%	m.	kv.	s:a	%	m.	kv.	s:a	%
Friska = utan väsentliga sjukdomssymptom	15	29	44	34,3	—	—	—	—	—	—	—	—	15	29	44	14,6
Förbättrade	41	43	84	65,7	31	42	73	86,9	23	20	43	47,7	95	105	200	66,3
Oförbättrade	—	—	—	—	5	4	9	10,7	2	3	5	5,5	7	7	14	4,7
Försämrade	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6	6,8	2	4	6	2,1
Döda	—	—	—	—	1	1	2	2,4	21	15	36	40,0	22	16	38	12,3
Summa	56	72	128	—	37	47	84	—	48	42	90	—	141	161	302	—

Uppskattningen av de utskrivnas arbetsförmåga framgår av följande tabell:

	I stadiet				II stadiet				III stadiet				Tillsammans			
	m.	kv.	s:a	%	m.	kv.	s:a	%	m.	kv.	s:a	%	m.	kv.	s:a	%
God	50	70	120	93,7	12	13	25	29,7	—	—	—	—	62	83	145	48,0
Måttlig	6	1	7	5,5	18	19	37	44,0	10	19	29	32,2	34	39	73	24,2
Ringa	—	—	—	—	5	9	14	16,6	10	1	11	12,2	15	10	25	8,4
Ingen	—	1	1	0,8	1	5	6	7,3	7	7	14	15,6	8	13	21	7,1
Död	—	—	—	—	1	1	2	2,4	21	15	36	40,0	22	16	38	12,3
Summa	56	72	128	—	37	47	84	—	48	42	90	—	141	161	302	—

I ovanstående tabeller äro ej medtagna:

4 män, 5 kvinnor, på grund av ej med säkerhet konstaterad tbc.

7 " 3 " " " " " för kort vistelse vid sjukhuset.

1 " 1 " " " " " återintagning efter utskrivning till annat sjukhus.

12 män, 9 kvinnor.

De utskrivna patienternas kroppsvikt:

ökade i	253 fall, 120 män och 133 kvinnor
minskade i	30 " 16 " 14 "
förbl. oförändr. i	11 " 6 " 5 "
ej vägda	29 " 11 " 18 "

Största viktökning uppgick:

för manl. patient (under 291 dagar) till 14,7 kg.

" kvinnl. " " 453 " " " 21 "

Största viktninskning uppgick:

för manl. patient (under 232 dagar) till 10,5 kg.
 „ kvinnl. „ „ 227 „ „ 11,8 „

Medelviktsökningen beräknad för samtl. vägda uppgick:

för manlig patient till 4,4 kg.
 „ kvinnlig „ „ 5,1 „
 „ samtliga „ „ 4,8 „

Medelviktsökningen, beräknad av endast de 253 fall, som ökat i vikt, uppgick:

för manlig patient till 5,2 kg.
 „ kvinnlig „ „ 5,0 „
 „ samtliga „ „ 5,0 „

Bland anmärkningsvärda komplikationer må nämnas följande:

	Män	Kvinnor
Tbc. laryngis	6	4
„ cerebri, Meningit	1	2
„ ossium et articularum	6	2
„ lymphoglandularum	3	6
„ renum	1	—
„ urogenitalis	1	—
„ cutis	1	2
„ pharyngis	—	1
Peritonitis tuberkulosa	—	1
Tuberkulosis intestini	6	5
Bronchitis chron.	2	1
Asthma bronchiale	1	1
Bronchopneumonia ac.	1	1
Pneumonia croup ac.	—	1
Pleuritis sicca	4	4
„ exsudativa	2	—
Haemorrhagia pulmon.	8	13
Influenza epidemica	18	11
Febris tyfoides	1	—
Morbilli	—	2
Varicellae	1	—
Syphilis aquisita	4	—
Vitium organ. cordis	2	2
Abscessus	4	1
Angina tonsillaris	3	1
„ phlegmonosa	—	1
Gastritis chron.	—	1
Ulcus ventriculi	—	1
Appendicitis acuta	—	2

	Män	Kvinnor
Nephritis acuta	—	1
” chron.	4	5
Cystitis acuta	—	1
Polyarthritus reum. ac.	—	1
Arthritis deformans	—	1
Distorsio pedis	1	—
Otitis media chron.	2	2
Conjunctivitis catarrh.	1	—
” phlyct.	2	—
Blepharitis	1	—
Scrophulosis	—	1
Urticaria	—	1
Psoriasis	—	2
Eczema acuta	6	1
” chron.	1	—
Scabies	1	—
Polyneuritis	—	1
Ischias	1	—
Neurasthenia	2	2
Psychosis	—	1
Alcoholismus chron.	1	—
Thrombophlebitis	1	—
Hämophilia	1	—
Alii morbi sanguinis	—	1
Graviditas	—	7

Årberättelse från Himmets för lungsjuka för år 1920.

I. Omfattning, underhållsgrar m. m.

År	Sjukvår		Läkemedel		Läkarhjälp		Andra patienter	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
1920	50	54	15	13	30	21	40	31
1919	44	47	14	12	28	20	38	30
1918	41	45	13	11	26	19	35	28
1917	38	42	12	10	24	18	32	26
1916	35	39	11	9	22	17	30	24
1915	32	36	10	8	20	16	28	22
1914	29	33	9	7	18	15	26	20
1913	26	30	8	6	16	14	24	18
1912	23	27	7	5	14	13	22	16
1911	20	24	6	4	12	11	20	14
1910	18	22	5	3	10	10	18	12
1909	15	19	4	2	8	9	16	10
1908	12	16	3	1	6	7	14	8
1907	10	14	2	1	4	5	12	6
1906	8	11	1	1	3	4	10	5
1905	7	10	1	1	3	4	9	4
1904	6	9	1	1	2	3	8	3
1903	5	8	1	1	2	3	7	2
1902	4	7	1	1	2	3	6	1
1901	3	6	1	1	2	3	5	1
1900	2	5	1	1	2	3	4	1
1899	1	4	1	1	2	3	3	1
1898	1	3	1	1	2	3	2	1
1897	1	2	1	1	2	3	1	1
1896	1	2	1	1	2	3	1	1
1895	1	2	1	1	2	3	1	1
1894	1	2	1	1	2	3	1	1
1893	1	2	1	1	2	3	1	1
1892	1	2	1	1	2	3	1	1
1891	1	2	1	1	2	3	1	1
1890	1	2	1	1	2	3	1	1
1889	1	2	1	1	2	3	1	1
1888	1	2	1	1	2	3	1	1
1887	1	2	1	1	2	3	1	1
1886	1	2	1	1	2	3	1	1
1885	1	2	1	1	2	3	1	1
1884	1	2	1	1	2	3	1	1
1883	1	2	1	1	2	3	1	1
1882	1	2	1	1	2	3	1	1
1881	1	2	1	1	2	3	1	1
1880	1	2	1	1	2	3	1	1

HEMMET FÖR LUNGSOTSSJUKA

Sjukvår	Läkemedel		Läkarhjälp	
	m.	kv.	m.	kv.
1920	50	54	30	21
1919	44	47	28	20
1918	41	45	26	19
1917	38	42	24	18
1916	35	39	22	17
1915	32	36	20	16
1914	29	33	18	15
1913	26	30	16	14
1912	23	27	14	13
1911	20	24	12	11
1910	18	22	10	10
1909	15	19	8	9
1908	12	16	6	7
1907	10	14	4	5
1906	8	11	3	4
1905	7	10	2	3
1904	6	9	2	3
1903	5	8	2	3
1902	4	7	2	3
1901	3	6	2	3
1900	2	5	2	3
1899	1	4	2	3
1898	1	3	2	3
1897	1	2	2	3
1896	1	2	2	3
1895	1	2	2	3
1894	1	2	2	3
1893	1	2	2	3
1892	1	2	2	3
1891	1	2	2	3
1890	1	2	2	3
1889	1	2	2	3
1888	1	2	2	3
1887	1	2	2	3
1886	1	2	2	3
1885	1	2	2	3
1884	1	2	2	3
1883	1	2	2	3
1882	1	2	2	3
1881	1	2	2	3
1880	1	2	2	3

IV. De utskrivna patienternas sjukdomar ävensom avlidna.

Sjukdom	Utskrivna		Avlidna	
	m.	kv.	m.	kv.
Tuberkulös lungsjuka	45	48	15	12
Andra lungsjuka	5	6	1	1
Andra sjukdomar	0	0	0	0
Totalt	50	54	16	13

Årsberättelse från Hemmet för lungots sjuka för år 1920.

I. Omsättning, underhållsdagar m. m.

Antal patienter								Underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade pr dag	Högsta/Lägsta		Medellängd av sjukhusvistelsen, dagar	Kurtid i dagar för de under året utskrivna (frånsett avlidna)		
Samtliga under året intagna		Härav första gången vårdade		Utskrivna (frånsett avlidna)		Avlidna				antalet någon dag under året vårdade	längsta		kortaste	medellängd	
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.								
55	79	54	74	31	40	15	28	12966	35	51	20	97	304	4	66

III. Dagavgifter, antal sjuksängar och underhållsdagar.

	Dagavgifter		Ordinarie sjuksängar d. 31 dec.		Samtliga under året intagna		Underhållsdagar för samtliga vårdade
	kr.	öre	m.	kv.	m.	kv.	
Å allmänt rum	6	—			2	3	96
	1	—			16	24	2149
	—	50			1	—	54
	fritt				35	53	10,667
Summa			20	30	54	80	12,966

IV. De utskrivna patienternas sjukdomar ävensom avlidna.

Sjukdom	Utskrivna		Avlidna	
	m.	kv.	m.	kv.
Tuberculosis (samtliga patienter)	31	40	15	28
" pulmonum	29	38	—	4
" laryngis	—	—	4	7
" cerebri. Meningit. tuberc.	—	—	1	1
" lymphoglandulorum	—	—	2	2
Arterio Cardrosclerosis	—	—	—	1
Nephritis chronica	—	—	—	3
Bronchitis	1	—	—	—
Pleuritis exsudativa	1	2	—	—
Tuberculosis intestinorum	—	—	8	10

V. Samtliga under året intagna patienter.

		Män	Kv.	Summa
a) Alder.				
5—10 år	3	4	7
10—15 "	5	1	6
15—20 "	14	13	27
20—30 "	19	34	53
30—40 "	7	17	24
40—50 "	4	8	12
50—60 "	3	1	4
60—70 "	—	1	1
b) Sjukdomsstadium (enl. Turban).				
Stadium I	4	4	8
" II	1	3	4
" III	50	72	122

VI. Resultatet av behandlingen för de under året utskrivna fallen med säkert diagnosticerad lung- och larynxtuberkulos.

		A	AB	B	C	D	E	I allt
a) Resultat.								
Män	4	—	22	5	—	15	46
Kvinnor	4	3	19	14	—	28	68
	Summa	8	3	41	19	—	43	114
	I % av samtliga	7,01	2,63	35,97	16,67	—	37,72	—
		Män	Kvinnor	Summa	I % av samtliga			
Positivt (A, AB, B)		26	26	52	45,6			
Negativt (C, D, E)		20	42	62	54,4			
b) Arbetsförmågan vid utskrivningen.								
1) god eller ej väsentligt nedsatt		14	17	31	60			
2) väsentligt nedsatt eller fullst. upphörd ..		12	9	21	40			

A betecknar förbättrade fall, där inga subjektiva sjukdomssymtom blivit funna och av objektiva endast orent andningsljud, någon dämpning av perkussionstonen o. d.; AB förbättrade fall, där mera obetydliga och subjektiva sjukdomssymtom blivit funna och av objektiva endast orent andningsljud och någon dämpning av perkussionstonen; B alla övriga förbättrade fall; C oförbättrade fall; D försämrade fall; E avldna (i lung- och larynxtuberkulos).

VII. Utförda operationer.

Sjukdom	Antal fall	Operationer	Antal operationer av samma slag
Tuberculosis pulm.	5	Pneumothorax artificiel ...	5

P. Gustaf Carlström.

Stadens polikliniker för medellösa.

Antal besök.

År	Allmän poliklinik ¹⁾		Tand-polikliniken ²⁾	Polikliniken för ögonsjukdomar ²⁾	Gynekologiska polikliniken ²⁾	Polikliniken för öron-, näs- och hals-sjukdomar ²⁾	Sjukgymnastik för medellösa ²⁾	Polikliniken för hud- och könssjukdomar ²⁾
	Invärtas sjukdomar	Yttre skador och åkommor						
1920	17,860 (2,207 pat., varav 427)	1,780	751 pat.	3,774	283	4,817	3,510	30,837

¹⁾ Lokal i församlingshyddan i Masthugget.

²⁾ ” i f. d. Sahlgrenska sjukhusets byggnad.

Angående stadens polikliniker å Allm. och Sahlgrenska sjukhuset se sid. 83 och 128.